

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 278

Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların ertelenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Mersin Milletvekili Mehmet Şandır'ın; 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi; Barış ve Demokrasi Partisi Grup Başkanvekili Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan'ın; Türk Ceza Kanunun Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar Kanununda Yer Alan Maddelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi; Mersin Milletvekili Ali Rıza Öztürk ve Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan ve Yalova Milletvekili Muharrem İnce ile 34 Milletvekilinin; 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi; İstanbul Milletvekili Osman Oktay Ekşi'nin; Türk Ceza Yasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Teklifi; İstanbul Milletvekili Osman Oktay Ekşi'nin; 3713 Sayılı Terörle Mücadele Yasasının 6 ve 7'nci Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Yasa Teklifi; İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel'in; Terörle Mücadele Kanununda Bazı Maddelerin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi; İzmir Milletvekili Rıza Türmen ve Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan'ın; Adli Sicil Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi; Ağrı Milletvekili Halil Aksoy'un; Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Adalet Komisyonu Raporu

(1/565, 2/90, 2/120, 2/223, 2/257, 2/268, 2/292, 2/322, 2/326)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/565 Esas Numaralı Tasarının

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı5
- Genel Gereğesi5
- Madde Gereğeleri8

• 2/90 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı34
- Genel Gereğesi34
- Madde Gereğeleri35
- Metni36

• 2/120 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı37
- Genel Gereğesi37
- Madde Gereğeleri38
- Metni41

• 2/223 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı43
- Genel Gereğesi44
- Madde Gereğeleri47
- Metni51

• 2/257 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı55
- Genel Gereğesi55
- Metni57

• 2/268 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı60
- Genel Gereğesi60
- Metni62

• **2/292 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı63
- Genel Gerekçesi63
- Metni65

• **2/322 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı66
- Genel Gerekçesi66
- Madde Gerekçeleri67
- Metni68

• **2/326 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı69
- Genel Gerekçesi69
- Madde Gerekçeleri70
- Metni71

• **Alt Komisyon Raporu72**

• **Muhalefet Şerhleri85**

• **Alt Komisyon Metni90**

• **Alt Komisyon Metnine Ekli Liste113**

• **Adalet Komisyonu Raporu114**

• **Muhalefet Şerhleri132**

• **Tasarı Metni157**

• **Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin177**

• **Tasarı Metnine Ekli Liste198**

• **Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metne Ekli Listeler199**

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-464/544

30/1/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu’nca 16/1/2012 tarihinde kararlaştırılan “Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/565)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	Anayasa Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Anayasanın 141 inci maddesinin son fıkrasında “Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.” hükmüne yer verilmiş, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmenin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında da herkesin, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının “makul süre içinde” görülmesini isteme hakkına sahip olduğu belirtilmiştir.

Son yıllarda yargının iş yükünün aşırı şekilde ağırlaşması ve yargılama sürecinin yavaş işlemesi, Anayasamızın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin kabul ettiği makul sürede yargılanma hakkı ve devletin makul sürede yargılama yükümlülüğünün gereğinin yerine getirilmesini önemli derecede engellemektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ihlali nedeniyle Türkiye’nin tazminat ödemek zorunda kaldığı fiillerin önemli bir kısmının da makul sürede yargılama ilkesinin ihlaliyle ilgili olduğu düşünüldüğünde, makul sürede yargılama yükümlülüğünün önemi daha da artmaktadır.

Yargı hizmetlerinin hızlandırılması amacıyla bugüne kadar yapılan düzenlemelerin devamı niteliğinde olan bu Tasarı, icra-iflas, ceza ve idari yargı mevzuatının uygulanmasından kaynaklanan bazı sorunlara çözüm getirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Öte yandan, temel hak ve hürriyetlerden kabul edilen ifade özgürlüğü, çoğulcu demokrasilerde temel haklardan kabul edilmektedir. İleri demokrasilerin “olmazsa olmaz şartı” olan ifade hürriyeti, birçok hak ve hürriyetin temeli, kişisel ve toplumsal gelişmenin kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, ifade hürriyeti, birçok uluslararası belgeye konu olmuş, Anayasamızda da ayrıntılı düzenlemelere tâbi tutulmuştur. Bu bağlamda, Anayasanın “Düşünce ve kanaat hürriyeti” başlıklı 25 inci,

“Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti” başlıklı 26 ncı ve “Basın hürriyeti” başlıklı 28 inci maddelerinde, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 19 uncu maddesinde ve İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin “İfade özgürlüğü” başlıklı 10 uncu maddesinde, konuya ilişkin koruyucu hükümlere yer verilmiştir.

Anayasanın “Özel hayatın gizliliği” başlıklı 20 nci maddesinin birinci fıkrasında, herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu; özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı; “Haberleşme hürriyeti” başlıklı 22 nci maddesinin birinci fıkrasında ise, herkesin haberleşme hürriyetine sahip olduğu ve haberleşmenin gizliliğinin esas olduğu anayasal teminat altına alınmıştır.

İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin “Özel hayatın ve aile hayatının korunması” başlıklı 8 inci maddesinin birinci fıkrasında da, herkesin özel hayatına, aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir.

Özel hayatın gizliliği, kişinin en az müdahale ile hayatını sürdürmesi hakkını içermekte olup, kişiye ait maddî ve manevî değerleri barındırmaktadır. Özel hayata saygı gösterilmesi, kişi için asgarî dış müdahalelerle kendi öz varlığını serbestçe sürdürebilmesi hakkını ifade etmektedir. Aile ve ev hayatı, fizikî ve moral bütünlük, onur ve saygınlık, kişinin yanlış tanıtılmasından kaçınılması, ilgisiz ve utandırıcı gerçeklerin açıklanmaması, özel fotoğrafların izinsiz yayımlanmaması, özel iletişimin kötüye kullanılmaması, sır olarak verilen veya alınan bilgilerin açıklanmaması, özel hayat kapsamı içerisinde değerlendirilmektedir.

Yukarıda belirtilen değerlerin korunmasına yönelik olarak mevzuatımızda önemli bir kısım değişiklikler yapılması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda olmak üzere aşağıda ifade edilen mevzuat değişiklikleri yapılmıştır.

I- İcra-ıflas mevzuatında yapılan değişiklikler kapsamında;

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir çok değişiklikler yapılmış olmakla birlikte, bunlar köklü ve kapsamlı bir boyuta ulaşmamıştır. Bu nedenle, Kanun günün şartlarına ve ihtiyaçlarına gereği gibi cevap vermekte yetersiz kalmıştır. Ayrıca doktrinde ve uygulamada, Kanunun aksayan yönleri hakkında getirilen eleştiriler yanında, toplumda da alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesinin bulunmadığı yönünde şikayetler sıkça dile getirilmektedir.

Bu nedenle, Kanunun uygulanmasına ilişkin engellerin ortadan kaldırılması, yargının hızlandırılarak günümüzün değişen sosyal ve ekonomik koşullarına uyum sağlanması, alacaklı ile borçlu arasındaki menfaat dengesinin korunması ve uygulamada yaşanan aksaklıkların giderilmesi amaçlanmıştır.

Tasarıda; daha modern bir icra teşkilâtı kurulması, icra dairelerindeki işlemlerde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminin kullanılması, icra ve iflas dairelerinin para ile ilişkisinin zorunlu haller dışında tamamen ortadan kaldırılması, asgarî ücret tutarının altında kalan alacakların takibi için ilamsız takibe başlamadan önce, borçlunun bilinen en son adresine ödemeye davet yazısı gönderilmesi, borçlu ile aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için gerekli her türlü ev eşyası hacizlerinin önlenmesi, paraya çevrilme masraflarını karşılamayacak nitelikteki malların yediemin depolarına götürülmesinin önüne geçilmesi, yediemin depolarının daha verimli işletilebilmesine yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.

II- Ceza mevzuatında yapılan değişiklikler kapsamında;

Bazı suçlar kabahate dönüştürülmekte ve bir kısım kabahatler yönünden ceza verme yetkisi adli mercilerden alınarak idari makamlara devredilmekte, önödeme kurumu yeniden düzenlenerek kapsamı ve uygulanma alanı genişletilmekte, işyükü açısından önemli yer tutan bazı davaların daha hızlı sonuçlandırılması amacıyla yeni düzenlemeler yapılmakta ve ceza yargılamasına ilişkin süreci hızlandıracak değişiklikler öngörülmektedir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 250 nci maddesi uyarınca kurulan mahkemelerin görev alanına giren suçlar bakımından uygulanan özel soruşturma ve kovuşturma usullerinden bazıları kaldırılmakta, üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi bünyesindeki Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) tavsiye kararlarının karşılanması amacıyla, Tasarıda, görevinin gereklerine uygun davranması için veya bu nedenle kişilerden kendisine veya bir başkasına çıkar sağlamak fiili, görevi kötüye kullanma suçu kapsamından çıkartılarak rüşvet suçuna dönüştürülmekte; haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin edilmiş olması cezasızlık nedeni olarak düzenlenmekte ve yabancı kamu görevlilerine rüşvet suçu ile yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama suçu yeniden ele alınmaktadır.

Ayrıca tasarıyla Anayasa Mahkemesinin iptal kararları doğrultusunda, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 278 inci maddesi, 5187 sayılı Basın Kanununun 26 ncı maddesi ile 5352 sayılı Adli Sicil Kanunun 12 nci maddesi ve geçici 2 nci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 132 nci, 133 üncü ve 134 üncü maddelerinde, özel hayatın gizliliğinin ve haberleşme hürriyetinin ceza hukukunda korunmasına yönelik hükümlere yer verilmiştir. Bununla birlikte, söz konusu Kanunun bugüne kadarki uygulamasında, belirtilen hakların korunması bakımından öngörülen cezaların yeterli olmadığı yönünde uygulama sonuçları tespit edilmiştir. Söz konusu suçlarda daha etkin şekilde mücadele edilebilmesi bakımından öngörülen maddelerdeki suçların cezaları artırılmıştır.

Ceza muhakemesi hukukuna hâkim olan ilkelerden biri de halka açıklık ilkesidir. Ancak, bu ilke, kovuşturma evresine ilişkin olup, soruşturma evresinde gizlilik ilkesi hâkimdir. Soruşturma evresinin genel olarak ve esas itibarıyla kamuya karşı gizli biçimde cereyan etmesi gerekmektedir. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 157 nci maddesinde soruşturma evresindeki usûl işlemlerinin gizli olduğu hükme bağlanmıştır. Aynı şekilde Kanunun 285 inci maddesinde ise, soruşturmanın gizliliğini ihlâl, suç olarak düzenlenmiştir. Bunun nedenleri; ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük, gerçeğe ulaşma ilkelerini olanaklı kılmak, soruşturma ve kovuşturma görevlilerinin her türlü baskı ve etkiden korunmalarını sağlamak ve asıl olarak da suçsuzluk karinesinin ihlâlini önlemektir. Ancak, soruşturmanın gizliliğini ihlâl kavramının kapsamı açık ve net olarak ifade edilemediğinden, uygulamada problemlerle karşılaşmakta, gereksiz soruşturma ve kovuşturmalara sebebiyet verilmektedir. Bu nedenle, maddede düzenlenen suçun unsurlarının ve yaptırımının yeniden belirlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Yapılmakta olan bir soruşturmada veya görülmekte olan bir davada, gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek veya bir haksızlık oluşturmak amacıyla, davanın taraflarından birinin, şüpheli veya sanığın, katılanın veya mağdurun lehine veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüste bulunma fiilinin cezalandırılması gerekmiştir.

III- İdari yargı mevzuatında yapılan değişiklikler kapsamında;

İdari yargı sisteminin tümü göz önüne alınarak, sistemin daha hızlı ve etkili işletilmesi, iş yükünün hafifletilmesi, insan haklarına daha uygun yargılama yapılabilmesi ve dosya inceleme sürelerinin kısaltılması amacıyla, 2575 sayılı Danıştay Kanunu, 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ve ilgili diğer bazı kanunlarda değişiklik yapılmaktadır.

Bu değişikliklerin yürürlüğe girmesiyle birlikte, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ihlal kararı verdiği bazı sorunların giderilmesi, Danıştayın ilk derece mahkemesi sıfatıyla baktığı davaların azaltılması, iş yükünün hafifletilmesi, Danıştayın gerçek bir temyiz ve içtihat mahkemesi hüviyetini kazanabilmesi, bir kısım kararların heyet kararına gerek olmaksızın, üye hakim tarafından alınabilmesi, yargılama sürelerinin kısaltılması sağlanacaktır.

IV- Basın ve ifade hürriyeti konularında yapılan değişiklikler kapsamında;

Temel hak ve hürriyetlerden kabul edilen ifade ve basın özgürlüğü, çoğulcu demokrasilerde vazgeçilmez ve devredilemez bir hak olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, ifade hürriyeti, birçok uluslararası belgeye konu olmuş, Anayasamızda da ayrıntılı düzenlemelere tâbi tutulmuştur. Bu özgürlüğün kullanım araçlarından biri de basın yahut sözlü veya görüntülü yayın araçlarıdır. Bu araçların, amacına uygun olarak işlevlerini yerine getirmeleri bakımından korunmaları demokratik toplumlarda asıl olup, bu anlamda basın ve yayın özgürlüğü önündeki engeller kaldırılarak ve güvenceler sağlanarak, haber ve düşünceyi özgür kılmak hedeflenmektedir. Bu nedenle, basın yayın yoluyla işlenen suçlara ilişkin dava ve cezaların infazının ertelenmesi ilişkin bazı düzenlemeler yapılması toplumsal barışın sağlanması ve sürdürülmesi bakımından büyük bir önem taşımaktadır. Önem taşıması nedeniyle basın yoluyla ya da sair düşünce açıklama yöntemleriyle işlenen suçlar yönünden erteleme imkânı getirilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, icra dairelerinde çalışan personelin uzmanlaşmasını sağlamak ve böylece hizmet kalitesini artırmak amacıyla, sadece icra dairelerinde çalışacak icra katipliği kadrosu ihdas edilmektedir. Yapılan yeni düzenlemeye göre, icra müdür ve icra müdür yardımcıları, Adalet Bakanlığı tarafından yaptırılacak olan yazılı sınav ve yine Bakanlıkça yapılacak sözlü sınav sonucuna göre atanacaktır. İcra katipleri, merkezî sınavda başarılı olanlar arasından Bakanlıkça yetki verilecek adalet komisyonları tarafından yapılacak uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre atanacaktır. İcra dairelerinde görev yapan kadrolu icra katiplerinin yeterli olmaması durumunda, Bakanlıkça belirlenecek esaslar çerçevesinde adalet komisyonlarınca icra dairelerinde zabıt katibi, mübaşir ve hizmetli görevlendirilecektir.

Ayrıca, icra müdürü, icra müdür yardımcısı veya icra katibinin izin ve hastalık gibi herhangi bir nedenden dolayı yokluğu durumunda bu görevin adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilecek bir yazı işleri müdürü veya zabıt katibi tarafından yerine getirileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 2- Maddeyle, kararların gerekçeli olarak icra tutanaklarına yazılması kabul edilmektedir. Uygulamada talepler hakkında gerekçe yazılmadan karar verilmekte, genellikle bu işlem kaşe kullanılarak yerine getirilmektedir. Bu değişiklikle, standart ifadeli kaşe kullanılmasının önüne geçilerek kararlarda yaşanabilecek keyfiliğin önlenmesi ve böylece etkin bir denetim sağlanması amaçlanmaktadır. Taraflar, gerekçesi olmayan kararları anlamada, değerlendirmede zorlanmakta, bu nedenle şikayete veya itiraza konu etmektedirler. Bu şekilde kararlara gerekçe yazılması tarafları ikna etmede daha etkili olacak, aynı zamanda işlemin şikâyetle konu edilmesi hâlinde etkin ve hızlı bir denetim sağlanması imkânı doğacaktır.

Madde 3- Maddeyle, icra ve iflas dairelerinde her türlü iş ve işlemlerde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminin kullanılması amaçlanmaktadır.

Madde 4- Maddeyle, icra ve iflas dairelerinde yaşanan bir takım aksaklıkları önlemek amacıyla tahsilatların ve ödemelerin banka aracılığıyla yapılması, icra ve iflas dairelerinin para ile ilişkisinin en aza indirilmesi amaçlanmaktadır. Düzenlemeye göre, haciz sırasındaki borçlu veya üçüncü kişiler tarafından yapılan ödeme nedeniyle tahsil edilen paraların en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk işgünü çalışma saati sonuna kadar icra ve iflas dairelerinin banka hesabına yatırılması gerekmektedir. Diğer tüm ödemeler ilgili icra ve iflas dairesinin banka hesabına yapılacaktır. Hesaba yatırılan paralardan alacaklıya veya yediemin, bilirkişi, çilingir ve şoför gibi diğer ilgili kişilere ödenmesi gereken tutar, talimat verilmek suretiyle ilgililerin banka hesap numarasına aktarılacaktır.

Madde 5- Maddeyle, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 13/a maddesi gereğince Cumhuriyet savcıları tarafından ilk defa yapılacak teftiş sonucu düzenlenecek raporların bir örneğinin Adalet Bakanlığına gönderilmesine ilişkin düzenleme yazışmalara ve bürokrasiye yol açtığından metinden çıkarılmaktadır.

Madde 6- Maddeyle, haciz yoluyla ilamsız takiplere başlanmadan önce, onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık brüt asgari ücret tutarının altında kalan asıl alacaklar bakımından, borçlunun borcundan haberdar edilmesi amacıyla, borçluya iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödemeye davet yazısı gönderme zorunluluğu getirilmektedir. Böylece, borcunu ödemek isteyen iyiniyetli borçlunun korunması amaçlanmaktadır.

Madde 7- Maddeyle, takip talebinin elektronik ortamda da yapılabilmesine imkân sağlanmaktadır. Böylece Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemini (UYAP) kullanan avukatlar bürolarından icra takip talebinde bulunabileceklerdir. Yine Tasarıyla alacaklının takip talebinde bulunurken banka adını ve hesap numarasını da bildirmesi sağlanarak, icra dairesi tarafından yapılan tahsilatların alacaklı hesabına aktarılması amaçlanmaktadır.

Madde 8- Maddeyle, icra müdürünün ödeme emri düzenleyebilmesi için takip talebinin Kanunda öngörülen şartları içerip içermediğini incelemesi koşulu getirilmektedir. 2004 sayılı Kanunun “Tutanaklar” kenar başlıklı 8 inci maddesine bu Kanunun çerçeve 2 nci maddesiyle yeni bir fıkra eklenerek, icra ve iflas dairelerince verilen kararların gerekçeli olarak tutanaklara yazılması hükmü getirilmiştir. Bu hüküm gereğince, takip talebinin kabul edilmemesi halinde de gerekçenin icra müdürü tarafından tutanağa yazılması gerektiği açıktır. Ayrıca 2004 sayılı Kanunun 58 inci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak icra dairesi tarafından düzenlenen ödeme emrinde yer alması gereken unsurlarda değişiklik yapılmaktadır.

Madde 9- Maddeyle, alacaklı ile borçlu arasındaki menfaat dengesinin sağlanması, temel hak ve özgürlüklerin korunması, hazine ekonomik yarar bulunmayan ya da muhafazasında ve satışında güçlük çekilen eşyaların hacizlerinin önlenmesi amaçlanmaktadır. Düzenlemeye göre, ekonomik faaliyeti sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan borçlunun mesleğini sürdürebilmesi için gerekli her türlü eşya, borçlu ile aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için gerekli her türlü eşya ile öğrenci bursları ve diğer kanunlarda haczi yasaklanan mal ve hakların haczedilemeyeceği hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca, icra memurunun mal ve hakların haczi konusunda değerlendirme ve takdir yetkisine sahip olduğu açıkça belirtilmek suretiyle uygulamada karşılaşılan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

2004 sayılı Kanunun “Tutanaklar” kenar başlıklı 8 inci maddesine bu Tasarının çerçeve 2 nci maddesiyle yeni bir fıkra eklenerek, icra ve iflas dairelerince verilen kararların gerekçeli olarak tutanaklara yazılması hükmü getirilmiştir. Bu hüküm gereğince, icra memurunun yapacağı değerlendirme sonucu bir şeyin haczedilip haczedilemeyeceği konusundaki kararını gerekçeli olarak verecektir. Böylece icra memurunun keyfi kararlar vermesinin önlenmesi ve denetim kolaylığının sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 10- Madde ile, haczedilen taşınır malların toplam değerinin onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının beş katından az olması halinde bu malların muhafaza altına alınmayacağı, borçluya veya üçüncü kişilere yediemin olarak bırakılacağı düzenlenmektedir. Böylece, borçlunun zorunlu ihtiyaç duyduğu ve paraya çevrilme masraflarını karşılamayacak malların muhafaza altına alınması önlenerek yediemin depolarına götürülmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Uygulamada bazı yediemin depolarının gerekli altyapı ve donanımına sahip olmadan uygunsuz fiziki ortamlarda hizmet verdiği, bu depolarda bulunan malların muhafazasında ve denetiminde büyük zorluklar yaşandığına yönelik şikâyetler bulunmaktadır. Ayrıca, uygulamada yasal bir düzenleme bulunmaması nedeniyle denetimsiz çalışan yediemin depolarına hukukî bir altyapı hazırlanması ve bu depoların daha verimli işletilebilmesi amacıyla, hacizli malların Adalet Bakanlığına ait yediemin depolarında veya bu Bakanlık tarafından işletme yetki belgesi verilen gerçek veya tüzel kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilmesi hükme bağlanmaktadır.

Madde 11- Maddeyle, haczedilen şeyin, borçlunun elinde olmayıp da üçüncü bir şahıs nezdinde bulunması hâlinde bu malın muhafaza altına alınması yerine, üçüncü kişinin kabul etmesi durumunda yediemin olarak kendisine bırakılması düzenlenmektedir. İcra müdürü, üçüncü kişi aleyhine icra mahkemesinde istihkak davası açması için alacaklıya yedi gün süre verecektir. Bu süre içinde dava açılmaz ise üçüncü şahsın iddiası kabul edilmiş sayılacaktır. Ayrıca, alacaklı tarafından süresinde açılan istihkak davası sonuçlanıncaya kadar hacizli malın satışı yapılmayacaktır. Kanunun 88 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki mevcut düzenlemeye göre, üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedilince alacaklı üçüncü şahsın yedieminliğine muvafakat etmiyorsa malın muhafaza altına alınması gerekmektedir. Üçüncü şahsın fiili hakimiyetinde ve zilyetliğinde bulunan haczedilen malların, sadece alacaklının talebine istinaden muhafaza altına alınması, uygulamada büyük sıkıntılara neden olabilmektedir. Bu düzenlemeyle, istihkak davasında dava açma ve ispat külfetinin alacaklıya düşmesi nedeniyle istihkak davasının devamı süresince malın muhafaza altına alınmaması ve satışının yapılmaması amaçlanmaktadır.

Madde 12- Maddeyle, hacizden itibaren, taşınır mallarda bir yıl olan satış isteme süresi altı aya, taşınmaz mallarda iki yıl olan satış isteme süresi ise bir yıla indirilmek suretiyle icra takibinin daha kısa sürede sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

Madde 13- Maddeyle, kanuni müddet içinde bir malın satılmasının istenebilmesi için, masrafların yatırılması gerektiği hususu açıklığa kavuşturulmaktadır. Ayrıca süresinde satış talebinde bulunmadığı için haczin kalkmasına sebebiyet veren alacaklının o mala yönelik olarak, haczin konulması ve muhafazası gibi tüm giderlerden sorumlu olacağı hükme bağlanarak icra takibinin sürüncemede bırakılmaması amaçlanmaktadır.

Haczedilen resmi sicile kayıtlı malların, icra dairesiyle yapılacak yazışmalar sonucunda haczin kalktığına tespit edilmesi halinde, sicili tutan idare tarafından haciz şerhinin terkin edileceği ve işlemin ilgili icra dairesine bildirileceği hükme bağlanarak, bu tür işlemlerin kısa sürede yerine getirilmesi sağlanmaktadır.

Madde 14- Maddeyle, açık artırmaya katılımı arttırmak, malın gerçek değerinde satılmasını sağlamak ve satış masraflarını azaltmak amacıyla, satış ilanlarının elektronik ortamda yapılması kabul edilmektedir.

Ayrıca, açık artırmaya katılımı en üst düzeye çıkarmak ve malın gerçek değerinde satılmasını sağlamak amacıyla, teminat verilmesi şartıyla elektronik ortamda teklif verilerek de artırmaya iştirak edilebileceği düzenlenmektedir.

Madde 15- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 114 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralellğin sağlaması amacıyla ihalenin ilanda belirtilen yer, gün ve saatte yapılacağı, ihalenin elektronik ortamda verilen en yüksek teklif esas alınarak başlatılacağı düzenlenmektedir.

Madde 16- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde yapılan değişikliğe paralellik sağlamak amacıyla icra dairesi dışında tahsil edilen paraların en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk işgünü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere, icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edileceği düzenlenmektedir.

Madde 17- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 114 üncü ve 126 ncı maddelerine taşınır ve taşınmaz satışlarına ilişkin getirilen yeni düzenlemelere uyumun sağlanması amacıyla, taşınırlarda bir ay olan satış süresi iki ay, taşınmazlarda iki ay olan satış süresi üç ay olarak değiştirilmektedir.

Madde 18- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 115 inci maddesinde yapılan değişiklikle paralellğin sağlanması amacıyla elektronik ortamda teklif verilebilmesi için satışa konu taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat verilmesi gerektiği, tekliflerin taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamayacağı düzenlenmektedir. Böylece, haczedilen taşınmazın satışının daha çok kişiye duyurulması, değerinde satılması, alıcıların satış mahalline gelmeksizin elektronik ortamda teklif verebilmeleri ve takibin kısa sürede sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

Madde 19- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 114 üncü, 115 inci ve 124 üncü maddelerinde yapılan değişikliklerle paralellğin sağlanmasına yönelik düzenlemeler yapılmaktadır. Satışın açık artırmayla yapılacağı hükme bağlanarak satış ilanının elektronik ortamda da yapılmasına yönelik düzenleme öngörülmektedir. Ayrıca, açık artırmada teklif verilebilmesine, elektronik ortamda verilecek tekliflerin miktarına, elektronik ortamda teklif vermenin süresine ilişkin ayrıntılı hükümlere yer verilmektedir. Düzenlemeyle, ihale mahalline gelmeden elektronik ortamda teklif verilebilmesi, satış ilanının mümkün olduğunca fazla kişiye ulaştırılabilmesi, malın değerinde satılabilmesi ve borçlunun mağdur edilmeden icra takibinin kısa sürede sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

Madde 20- Maddeyle, satış ilanının tebliğinde, satışa konu taşınmaz üzerinde hak sahibi olan ilgililerinin adreslerinin tapuda kayıtlı olmaması durumunda 6099 sayılı Kanunla 7201 sayılı Tebligat Kanununda yapılan değişikliğe paralel olarak, varsa adres kayıt sistemindeki adreslerinin tebligat adresleri olarak kabul edileceği hükmüne bağlanmakta ve gazete veya elektronik ortamda yapılan satış ilanlarının tebligat yerine geçeceği düzenlenmektedir.

Madde 21- Maddeyle, taşınırlar bakımından getirilen satış usulünün taşınmazlar bakımından da uygulanması amacıyla 2004 sayılı Kanunun 129 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Böylece açık artırmaya katılımı en üst düzeye çıkarmak, malın gerçek değerinde satılmasını sağlamak ve satış masraflarının azaltılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, teminat koşuluyla elektronik ortamda teklif verilerek de artırmaya iştirak edilebileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 22- Maddeyle, hacizden itibaren, taşınır mallarda bir yıl olan satış isteme süresini altı aya, taşınmaz mallarda iki yıl olan satış isteme süresini ise bir yıla indirmeyi öngören Tasarının 12 ncı maddesiyle paralellik sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 23- Maddeyle, kambyo senetleri hakkındaki özel takip usullerinde ödeme emrine yazılması gereken hususları düzenleyen 2004 sayılı Kanunun 168 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, Tasarının çerçeve 7 ncı ve 8 inci maddeleriyle 2004 sayılı Kanunun ilamsız takiplerde takip talebini düzenleyen 58 inci ve ödeme emrini düzenleyen 60 ıncı maddelerinde yapılan değişikliklerle paralellğin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 24- Maddeyle, iflas yoluyla takipte ödeme emrine yazılması gereken hususları düzenleyen 2004 sayılı Kanunun 171 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Bu düzenlemeyle Tasarının çerçeve 7 ve 8 inci maddeleriyle 2004 sayılı Kanunun ilamsız takiplerde takip talebini düzenleyen 58 inci ve ödeme emrini düzenleyen 60 ncı maddelerinde yapılan değişikliklerle paralelliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 25- 2004 sayılı Kanunun 116 ncı maddesi Tasarıyla yürürlükten kaldırıldığından, Kanunun 243 üncü maddesinin ikinci fıkrasında 116 ncı maddeye yapılan atıf anlamsız kalmıştır. Bu sebeple bu atfın yürürlükten kaldırılması gerekmiştir.

Madde 26- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunda yapılan değişikliklere ilişkin geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

Geçici 9 uncu maddeyle, 2004 sayılı Kanunda değişiklik öngören Tasarının kanunlaşarak yürürlüğe girmesinden önce başlatılan icra takiplerinde ilgililere yapılacak ödemelerin banka hesap numaralarına yapılabilmesi için altı aylık süre tanınmaktadır.

Geçici 10 uncu maddeyle, Tasarının kanunlaşarak yürürlüğe girmesinden önce başlatılan takip işlemlerine değişiklikten önceki hükümlerin uygulanacağı hükmü getirilmektedir. Böylece, daha önce başlatılan takip işlemleri bakımından hangi hükümlerin uygulanacağı hususunda doğabilecek tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Geçici 11 inci maddeyle, Adalet Bakanlığının, 2004 sayılı Kanunun değişik 88 inci maddesinin dördüncü fıkrası gereğince hukuki ve teknik her türlü altyapıyı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde tamamlaması ve lisanslı yediemin depoları faaliyete geçinceye kadar o yerdeki mevcut depo ve garajlarda muhafaza işlemlerine, mevcut yönetmelik ve ücret tarifeleri çerçevesinde devam olunmasına ilişkin geçiş hükmü getirilmektedir. Öte yandan lisans alamayan mevcut depo ve garajlarda muhafaza edilen ancak hukuken muhafazasına gerek kalmayan malların tasfiye usulüne ilişkin geçiş hükmü getirilmektedir.

Madde 27- Maddeyle, 5521 sayılı Kanunun 1 inci maddesine yeni bir fıkra eklenmektedir. Sosyal Güvenlik Hukuku, mahiyeti gereği İş Hukukunun içinde ve bir parçası olarak değerlendirilmekle beraber, mevzuatının farklı olması ve özellikle “re’sen araştırma ilkesi” gibi kamu düzenine ilişkin olmasından kaynaklanan nitelikleri nedeniyle hâkimin daha yoğun ve ayrı bir emek ve mesaisini gerektirmektedir.

Öte yandan, 1/10/2008 tarihinden itibaren tüm maddeleri ile yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile önceden idare mahkemelerinin görev alanında olan 5434 sayılı Kanun kapsamındaki kişilerin Genel Sağlık Sigortasından kaynaklanan tüm uyuşmazlıkları ve 5510 sayılı Kanunu’nun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılar ile ilgili uyuşmazlıklar iş mahkemelerine devredilmiştir. Ayrıca, Genel Sağlık Sigortasının tüm yurttaşları kapsayacak şekilde genişletilmesi sonrasında 26/1/2012 tarihi itibarıyla 62,9 milyon olan Genel Sağlık Sigortası kapsamındaki kişi sayısının yeşil kartlılarla birlikte 1/3/2012 tarihi itibarıyla 72 milyon olacağından, iş mahkemelerinin iş yükünün daha da artacağı açıktır.

İş mahkemelerinin toplam iş yükü içinde giderek artan bir yoğunluğa sahip olan sosyal güvelik hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü; sık değişen mevzuat, özellikle Sosyal Güvenlik Kurumunun uygulamaları ile çıkarılan yönetmelik ve tebliğlerin de takip edilmesi zorunluluğu gibi nedenlerle zaman almaktadır. Bu durum adaletin gecikmesine neden olmakta ve en önemlisi de Anayasal bir hak olan sosyal güvenlik hakkının kullanılmasını ve yaygınlaştırılmasını güçleştirmektedir.

Bu yüzden, sosyal güvenlik hukukundan kaynaklanan davaların yine iş mahkemelerinde, ancak bu mahkemelerin belli bir kısmında toplanmasının, uyuşmazlıkların daha hızlı ve adil bir biçimde çözülmesine katkı sağlayacağı umulduğundan, Anayasanın “Mahkemelerin Kuruluşu” başlıklı 142 nci maddesindeki, “Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.” şeklindeki emredici hükmü dikkate alınarak düzenleme yapılmaktadır.

Madde 28- Maddeyle, 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun 25 inci maddesinde değişiklik yapılarak, mahkemelerin işyükünün azaltılması amacıyla maddedeki eylemler suç olmaktan çıkartılmakta ve kabahate dönüştürülmektedir.

Madde 29- Maddeyle, 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun 26 ncı maddesinde değişiklik yapılarak, mahkemelerin işyükünün azaltılması amacıyla maddedeki eylemler suç olmaktan çıkartılmakta ve kabahate dönüştürülmektedir.

Madde 30- Maddeyle, 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Hakkında Kanunun 30 uncu maddesinde değişiklik yapılarak, mahkemelerin işyükünün azaltılması amacıyla maddedeki eylem suç olmaktan çıkartılmakta ve kabahate dönüştürülmektedir.

Madde 31- Maddeyle, idari görevlerden Danıştay üyeliğine seçilecekler için aranan yirmi yıl kamu hizmetinde çalışmış bulunma şartı, oniki yıla indirilmektedir.

Madde 32- Maddeyle, Danıştayın ilk derece mahkemesi sıfatıyla gördüğü davaların bir kısmı ilk derece idare mahkemelerine devredilmektedir. 24 üncü madde uyarınca doğrudan Danıştayda açılan davalar, öncelikle konularına göre idarî veya vergi dava dairelerinde tekemmül ettirildikten sonra karara bağlanmakta ve bu kararlara karşı temyiz başvuruları, aynı Kanunun 38 inci maddesine göre, İdarî ve Vergi Dava Daireleri Kurullarınca incelenip sonuçlandırılmaktadır.

24 üncü maddenin (1) numaralı fıkrasının (c) bendine göre, bakanlıklar, tüm kamu kuruluşları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemler yanında, bakanlıklarca yapılan ancak, ülke çapında uygulanma niteliği bulunmayan ve düzenleyici işlem kapsamında nitelendirilen bazı işlemler de ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülmektedir. Bakanlıklarca yapılan imar planlarına ilişkin davalar bunlara örnek olarak gösterilebilir.

Danıştay meslek mensubu veya hâkimi eliyle keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasını gerektiren bu tip uyuşmazlıklar, işyükünün artmasında etkili olmakta ve ayrıca, daire heyetinin oluşumu ve çalışma düzeni bakımından da olumsuzluklara yol açmaktadır.

Bu amaçla, maddede bakanlıkların tüm düzenleyici işlemleri yerine, sadece, ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlerine karşı açılacak davaların Danıştayda görülmesi düzenlenmektedir. Buna karşın bakanlıkların bu nitelikte olmayan düzenleyici işlemlerine karşı açılacak davaların, idare veya vergi mahkemelerine bırakılması öngörülmektedir.

Diğer taraftan, ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlerin önemi, bu düzenleyici işlemlere dayalı olarak tesis edilen bireysel işlemlere karşı açılacak davaların ülke geneline yaygınlığı, düzenleyici işlem ile bireysel işlemin birlikte dava konusu edilmesi durumunda görev ve yetki konusunda sorun yaşanacak olması ve içtihat birliğinin sağlanması gibi nedenlerle, bu tip uyuşmazlıkların Danıştayda görülmesine devam edilmesi öngörülmektedir.

Madde 33- Maddeyle, Danıştay savcılarının Danıştaya gelen her dosya için görüş bildirmesi uygulamasından vazgeçilmektedir. Mevcut düzenlemeye göre, Danıştayda görev yapan savcılar, kanun yararına bozma ve Uyuşmazlık Mahkemesi Kanunundan doğan görevleri dışında, Danıştayda görülen tüm ilk derece davaları ile temyiz ve karar düzeltme dosyalarının esası hakkında ve yürütmenin durdurulması istemleri hakkında görüş bildirmektedir. Bu ise Danıştaydaki yargılama süresinin uzamasına sebep olmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları gereğince Danıştay savcılarının yazılı düşüncelerinin taraflara tebliğ edilmesi ve bu düşüncelere karşı tarafların cevap verecek olması yargılama süresini daha da uzatacaktır.

Yapılan düzenlemeyle Danıştay Başsavcısının, sadece Danıştayın ilk derece mahkemesi sıfatıyla baktığı davalarda ve yalnızca davanın esası hakkında görüş bildirmesi için dosyaları Danıştay savcılarına havale etmesi düzenlenmekte ve Danıştayda yargılamanın daha hızlı cereyan etmesi amaçlanmaktadır.

Madde 34- Maddeyle, 2575 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak, Danıştay savcılarının düşünce bildirecekleri dosyaların türü ve sayısı sınırlandırılmaktadır. Buna göre, Danıştay savcıları Danıştaya gelen dosyalarla ilgili yürütmenin durdurulması talepleri ile temyiz ve karar düzeltme incelemesi için gelen dosyalar hakkında görüş bildirmeyeceklerdir. Buna karşın sadece Danıştayın ilk derece sıfatıyla gördüğü davalarda ve sadece esas hakkında görüş bildireceklerdir.

Madde 35- Maddeyle, 2575 sayılı Kanuna iki geçici madde eklenmektedir.

Geçici 24 üncü maddeyle, geçici süreli olarak Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun yapısı ve çalışma usulü değiştirilmektedir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun gündeminde 2011 yılı sonu itibarıyla toplam 6.000 civarında dosya bulunmaktadır. Uygulamada Kurul, haftada bir gün toplanabilmekte ve az sayıda dosyayı karara bağlayabilmektedir. Bu çalışma takvimi ile hiç dosya gelmese dahi mevcut 6.000 dava dosyasının sonuçlandırılması uzun bir zaman gerektirmektedir.

Mevcut birikmiş dosyaların eritilebilmesi amacıyla, üç yıl süreyle, İdari Dava Daireleri Kurulunun sürekli çalışır bir Kurul haline getirilmesi ve burada görev alacak üyelerin dairelerinde heyete katılmayıp tüm mesailerini bu Kurula vermeleri öngörülmektedir. Bu geçici sürenin sonunda, birikmiş dosyaların 2-3 yıl içinde karara bağlanması hedeflenmektedir. Danıştayın ilk derece sıfatıyla baktığı davaların azaltılmasına paralel olarak Kurula yeni dosya gelişinin azaltılması ile sürenin sonunda Kurulun eski yapısına dönmesi söz konusu olabilecektir.

Geçici 25 inci maddeyle, 2575 sayılı Danıştay Kanununun 24 üncü maddesinde ve özel kanunlarda yapılan değişikliklerle ilgili geçiş hükümleri düzenlenmektedir. Maddelerinin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda açılmış bulunan ve bu Tasarıyla idare ve vergi mahkemelerinin görevleri kapsamına alınan davaların, tabii hâkim ilkesinin bir gereği olarak, Danıştayda sonuçlandırılacağı düzenlenmektedir.

Öte yandan, düşüncesinin alınması için Danıştay savcılığına gönderilmiş bulunan ancak bu Tasarıyla Danıştay savcısından düşünce alınmasına son verilen dosyalar hakkında Danıştay savcılığının düşünce vermeksizin dosyayı ilgili mercie göndermesi öngörülmektedir. Buna göre halen Danıştay savcılığında derdest bulunan ve görüş verilmemiş olan temyiz, karar düzeltme ve yürütmenin durdurulması talepli dosyalar, görüş hazırlanmaksızın hemen ilgili mercie gönderilecektir. Bu düzenleme ile savcılıktaki bekleme sürelerinin de önüne geçilmesi öngörülmektedir.

Madde 36- Maddeyle, bölge idare mahkemelerinin daha hızlı ve etkin çalışabilmelerini sağlamak amacıyla birden fazla kurul halinde çalışabilmeleri düzenlenmektedir. Yeni kurulların oluşumu, aralarındaki işbölümü ve kurullara kimlerin başkanlık edeceği hususlarında düzenleme yapılmaktadır.

Madde 37- Maddeyle, idare ve vergi mahkemelerinde tek hâkim tarafından görülecek davalara ilişkin parasal sınır yeniden düzenlenmektedir. İdari yargı sisteminden büyük ölçüde esinlendiğimiz Fransa’da ilk derece yargılamasında davaların yaklaşık 2/3’ü tek hâkim tarafından yürütülmektedir. Ülkemizde ise ilk derece mahkemelerinde tek hâkimle görülen davaların sayısı oldukça düşük kalmaktadır. Düzenlemeyle tek hâkim tarafından karara bağlanacak dosyaların sayısı artırılmaktadır. Bununla davaların daha hızlı karara bağlanmasının mümkün olacağı değerlendirilmektedir.

Madde 38- Mahkemelerde görev yapan başkan ve hâkimlerden evrak havale işleri alınmakta ve bu işlerin oluşturulacak evrak bürolarınca yapılması öngörülmektedir. Uygulamada gerek postadan gelen ve gerekse mahkemeye gelen taraflarca sunulan belgelerin havalesi, başkan veya üye hâkimin zamanını almaktadır. Düzenlemeyle başkan veya üyelerin bu gibi işlemlerle vakit kaybetmeksizin yargılama faaliyetlerine daha fazla zaman ayırmaları amaçlanmaktadır. Buna göre mahkemelere giren her türlü dilekçenin, bürolar tarafından alınarak kaydedilmesi, dilekçelere verilen genel evrak numarası ile ilgili olduğu mahkemeye gönderilmesi, dilekçe sahibine de bir numara verilerek dilekçenin söz konusu numara üzerinden takip edilebilmesi imkânı sağlanmaktadır. Halen Danıştayda başarı ile uygulanan evrak bürosu modelinin, diğer mahkemelerde de uygulanması hedeflenmektedir.

Madde 39- Maddeyle, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından ihlal kararına gerekçe teşkil eden sorunun çözümü amaçlanmaktadır. Daha önce Yargıtay Cumhuriyet savcılarının tebliğnamelerinin taraflara tebliğine ilişkin mevzuatımızda düzenlemeler yapılmıştır. Adil yargılanma hakkının bir gereği olarak Danıştay savcısı tarafından dosyaya sunulan yazılı görüşlerin taraflara tebliğ edilmesi, taraflara cevap vermek üzere onbeş gün süre verilmesi ve dosyanın bu aşamadan sonra karara bağlanması düzenlenmektedir.

Madde 40- 2577 sayılı Kanunda tam yargı ve vergi davalarında duruşma yapılması zorunluluğuna ilişkin miktar, tek hâkim tarafından karara bağlanacak miktar ile aynıdır. 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde yapılan değişiklikle, tek hâkim tarafından görülecek tam yargı ve vergi davalarına ilişkin miktarın elli bin Türk Lirasına yükseltilmesine bağlı olarak zorunlu duruşma sınırına ilişkin miktar da elli bin Türk Lirasına yükseltilmektedir.

Madde 41- Maddeyle, heyet halinde görülen davalarda bazı ara kararların tek hâkim tarafından verilebilmesi imkânı getirilmektedir. Bilindiği gibi mahkemelerde heyet halinde görülen davalarda her türlü ara kararın da heyet tarafından alınması işyükünde birikmelere sebep olmaktadır. Bunun önüne geçilmesi amacıyla heyet halinde görülen davalarda, davanın kısa süre içinde karara bağlanabilmesi amacıyla, bazı bilgi ve belgelerin getirilmesi ve ek süre verilmesi gibi bir kısım ara kararların mahkeme başkanı veya dosyanın havale edildiği üye tarafından alınabilmesi hükme bağlanmaktadır.

Madde 42- Maddeyle, yürütmenin durdurulması müessesesi kısmen revize edilmektedir. Buna göre, yürütmenin durdurulması kararları kural olarak idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra verilebilecektir. Yürütmenin durdurulması talebinin yerinde olmadığı, dava dilekçesi ve eklerinden anlaşılmakta ise davalı idarenin savunması alınmaksızın talep reddedilebilecektir. Yıkım ve sınır dışı etme gibi uygulanmakla etkisi tükenecek nitelikteki idari işlemler bakımından ise savunma alındıktan sonra yeniden bir karar verilmeye kadar geçici olarak yürütmenin durdurulmasına karar verilebilecektir. Ayrıca, aynı hukuki sebeplere dayanılarak ikinci kez yürütmenin durdurulması talebinde bulunulamayacağı düzenlenmekte olup, bu sayede reddedilmiş taleplerin tekraren yargı mercileri önüne getirilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 43- Maddeyle, tam yargı davalarında hüküm altına alınan miktar ile her türlü davada hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin davacı veya vekilinin bildireceği banka hesap numarasına, bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılması, bu süre içinde ödeme yapılmaması halinde genel hükümler dairesinde infaz edilmesi öngörülmektedir. Mevcut uygulamada, mahkemeler tarafından hüküm altına alınan alacakların, hemen ilamlı icra takibi yapılmak suretiyle tahsili yoluna gidildiğinden, hem icra dairelerinin işyükü gereksiz şekilde artmakta hem de idareler tekraren icra gideri ödeme külfetiyle karşı karşıya kalmaktadır. Getirilen düzenlemeyle vatandaşların icraya başvurmak zorunda kalmaksızın alacaklarını tahsil edebilmesi, bu suretle icra dairelerinin iş yükünün azalması ve idarelerin icra gideri ödemesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Diğer taraftan, davacı veya vekiline ödeme yapılması için banka hesap numarasını gecikmeksizin bildirmelerini sağlamak amacıyla kararın kendilerine tebliğ edildiği tarih ile banka hesap numarasını idareye bildirdikleri tarih arasında geçen süreye faiz işletilmemesi hüküm altına alınmaktadır.

Öte yandan, tazminat ve vergi davalarında, verilen kararların tebliğinden itibaren kararın gereğinin yerine getirilmesindeki gecikme sebebiyle ödenecek faiz oranı, kanuni gecikme faiz oranından (yaklaşık yıllık yüzde dokuz) 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenecek gecikme zammı oranına (yıllık yüzde 16,8) yükseltilmektedir. Bununla bir yandan idarelerin kısa zamanda ödeme yapmasının sağlanması, diğer yandan da vatandaşların gecikmeden dolayı uğradıkları kaybın telafi edilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 44- Maddeyle, bölge idare mahkemelerinin itirazın inceleyeceği ve kesin olarak karara bağlayacağı uyuşmazlıkların sayısı artırılmaktadır. Madde, bölge idare mahkemelerinde itiraza konu edilebilecek ilk derece mahkemesi kararlarını düzenlemektedir. Maddenin ilk şeklinde, itiraza konu kararlar, yalnızca, idare ve vergi mahkemelerinin tek hâkim tarafından verilen kararlarıyla sınırlı idi. Bu kararların sayısı, 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesindeki parasal sınıra bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Zamanla, mevcut düzenlemenin yetersizliği görüldüğünden, itiraza konu kararlar arasına, idare ve vergi mahkemelerinin kurul halinde verdiği kararlardan konu bazında yapılan tasnife göre belirlenenler de dâhil edilmiş; ancak, 8/6/2000 tarihli ve 4577 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle yapılan bu eklemeler de zaman içerisinde yetersiz kalmıştır. Bu nedenle, idare ve vergi mahkemelerinin kurul halinde verdikleri anılan kararlara konu uyuşmazlıklara benzer veya aynı nitelikte olan bazı uyuşmazlıklar madde kapsamına alınmaktadır.

Madde 45- Maddeyle, istatistikî verilere göre işlevi çok düşük olduğu görülen karar düzeltme müessesesi yeniden düzenlenmektedir. Mevcut düzenlemelere göre, karar düzeltme sınırlı sebebe bağlı olarak gidilebilecek bir kanun yolu olmasına rağmen, günümüzde neredeyse her karar için başvuru olan olağan bir kanun yolu haline gelmiştir. Bu ise yargı yerlerinin işyükünün aşırı derecede artmasına sebep olmaktadır. Buna karşın karar düzeltme taleplerinin kabul oranının ise binde 7 gibi çok düşük bir seviyede kaldığı görülmektedir.

Bu sakıncaların giderilmesi amacıyla karar düzeltme başvurularının öncelikle, düzeltilmesi istenen kararı vermiş olan daire, kurul ya da mahkeme heyeti tarafından değil, kararı veren daire, kurul veya mahkemenin, esas karara katılmayan bir üyesi, bunun mümkün olmaması halinde ise görevlendirilecek bir üye tarafından incelenmesi öngörülmektedir. Buna göre başkan ya da üye, karar düzeltme sebeplerinin yerinde olduğu kanaatine varırsa dosyanın ilgili daire, kurul ya da mahkemeye gönderilmesine, başvurunun yerinde olmadığı kanaatine varırsa talebin kabul edilmezliğine karar verebileceklerdir. Bu suretle yapılan inceleme, bazı ülkelerde uygulanan “filtreleme sistemi”nin de hayata geçirilmesine imkân sağlayacaktır. Böylece, bir yandan vatandaşların hak arama hürriyetini kullanmaları sınırlanmazken, diğer taraftan her başvurunun kararı veren merci tarafından heyet halinde tekrar incelenmesi yükünden kurtarılması sağlanabilecektir.

Madde 46- Maddeyle, 2577 sayılı Kanunun 14 üncü maddesiyle öngörülen evrak bürolarının kurulması ve faaliyete geçmesine kadar geçecek sürede, uygulama boşluğu oluşmaması amacıyla, mahkeme başkanı veya görevlendirilen üye hâkim tarafından havale işlemlerinin yapılmaya devam edilmesi öngörülmektedir.

2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik çerçevesinde, tabii hâkim ilkesinin bir gereği olarak, madde kapsamındaki uyuşmazlıklar hakkında verilen nihai kararlardan, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce verilenler ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece verilenlerin, Danıştayda temyiz edilebilmesi hükmüne bağlanmaktadır.

Öte yandan, kanun yoluyla ilgili yapılan değişikliklerden önce yapılmış karar düzeltme başvurularının, değişiklikten önceki Kanun hükümlerine göre incelenerek sonuçlandırılması öngörülmektedir.

Madde 47- Maddeyle, farklı kanunlarda değişiklik yapılarak, Danıştayın ilk derece mahkemesi sıfatıyla baktığı dava sayısı azaltılmaktadır.

Mevcut düzenlemelere göre üst kurullar tarafından alınan tüm kararlara karşı ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda dava açılmaktadır. Bu ise Danıştayın hem ilgili dairesinin hem de İdari Dava Daireleri Kurulunun işyükünü önemli ölçüde artırmaktadır.

Getirilen düzenlemeyle üst kurullar tarafından tesis edilen bireysel işlemlere karşı açılan davaların genel görevli ve yetkili idare mahkemelerinde görülmesi öngörülmektedir.

Yine kurullar tarafından uygulanan idari yaptırım kararlarına karşı açılan davaların da idare mahkemelerinde görülmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Buna karşın üst kurullar tarafından gerçekleştirilen ve ülke çapında uygulanan düzenleyici işlemlere karşı açılan davalar Danıştayda görülmeye devam edilecektir.

Bu amaçla, 4054, 4628, 4634, 4646, 5015, 5307, 5411 ve 5809 sayılı Kanunlar ile 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili maddelerinde değişiklik yapılmaktadır.

Madde 48- Yargı hizmetlerinin hızlandırılabilmesi için yapılan düzenlemelerin yanında hâkim ve savcı sayısının artırılması da gerekmektedir. Hâkim ve savcı eksikliğinin daha kısa sürede giderilebilmesi amacıyla, idari yargı adaylığına, hukuk fakültesinden mezun olanlar dışından alınacak adaylar için var olan kanuni sınırlamanın kaldırılması öngörülmektedir.

Madde 49- Maddeyle 3402 sayılı Kadastro Kanununa 33/A maddesi eklenmek suretiyle iş yoğunluğu ve coğrafi durum dikkate alınarak kadastro mahkemelerinin yargı çevresinin Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından değiştirilebilmesine imkân sağlanmıştır.

Madde 50- Tasarıyla, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar” şeklindeki düzenleme, aynı mahiyette hüküm içermekte olan 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesindeki düzenlemenin uygulanması amacıyla yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 51- Maddeyle 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde değişiklik yapılmaktadır. Uygulamada, mahkemelerce gerektiğinde terör soruşturmasında görev alan kamu görevlilerinin soruşturma veya kovuşturma aşamasında dinlenilmesi gerekmesi halinde, çıkarılan davetiye veya çağrı kağıtlarının kamu görevlisinin ev adresine gönderilmesi bu kişilerin ve yakınlarının güvenliğini tehlikeye sokabilmektedir. Yapılan değişiklikle terörle mücadele alanında görev yapan kamu görevlilerinin soruşturma ve kovuşturma aşamasında ifadesine başvurulması gerektiği durumlarda çıkarılacak davetiye ve çağrı kağıtlarının iş yeri adreslerine yapılması öngörülmektedir.

Öte yandan kural olarak, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu kapsamında müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilmektedir. Ancak yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında herhangi bir kısıtlama kararı verilebilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesinde, kısıtlama kararı verilen durumlarda müdafinin dosya içeriği incelemesi ve belgelerden örnek almasına ilişkin bir istisnaya yer verilmemiştir. Yapılan değişiklikle, yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında kısıtlamanın en çok üç ay süreyle uygulanabileceği öngörülmektedir.

Madde 52- İşyurtları Kurumu bütçesinden, İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulunca belirlenen miktar ve esaslar dahilinde; Kurumun hizmet ve çalışmalarının yürütülmesiyle ilgili her türlü döşeme, demirbaş, makine, teçhizat, kara, hava ve deniz taşıtları alımı, bakımı, onarımı, işletilmesi ve diğer tüm giderleri ile Bakanlık merkez ve taşra teşkilâtı ile bağlı kuruluşlarının bina alım, inşa, onarım, demirbaş, araç, gereç ve sair her türlü ihtiyaçları için harcama yapılabilmektedir.

10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu idarelerinde temel mali sorumluluklar Strateji Geliştirme Başkanlıklarına verilmiştir. Öte yandan adalet hizmetlerinde kullanılan binaların yapımı ile ilgili sorumluluklar Adalet Bakanlığı Teknik İşler Dairesi Başkanlığında bulunmaktadır.

Maddeyle, İşyurtları Kurumu bütçesinden yapılacak harcamaların daha etkin ve verimli yapılabilmesinin sağlanması amacıyla, bu alanda görevli bulunan Strateji Geliştirme Başkanı ve Teknik İşler Daire Başkanının da Yüksek Kurulda yer alması, buna karşılık yürütülen faaliyetlerle fazla ilgisi olmayan Hukuk İşleri Genel Müdürü ile Personel Genel Müdürünün bu Kurul üyeliğinden çıkarılması öngörülmektedir.

Madde 53- Anayasa Mahkemesinin 28/4/2011 tarihli E. 2009/66, K. 2011/72 sayılı Kararıyla; 5187 sayılı Basın Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan iki aylık dava açma süresi yeterli ve makul bir süre olmadığı gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Maddeyle, 5187 sayılı Basın Kanununun 26 ncı maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir. Yapılan değişiklikle, basılmış eserler yoluyla işlenen veya Basın Kanununda öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının, bir muhakeme şartı olarak, süreli yayınlar yönünden altı ay, diğer basılmış eserler yönünden ise bir yıl içinde açılmasının zorunlu olduğu öngörülmektedir. Öte yandan kamu davasının açılmasının izin veya karar alınmasına bağlı olan suçlarda izin veya karar için gerekli başvurunun yapıldığı hallerde durma süresinin altı ayı geçemeyeceği düzenlenmektedir.

Madde 54- Maddeyle, 5187 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmektedir. Farklı tarihlerde çeşitli mahkemelerce verilen ve bir kısmı da sonradan ortadan kaldırılan basılı eserler hakkında çok sayıda toplatma kararı bulunmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları doğrultusunda, basın ve ifade özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması amacıyla söz konusu düzenleme yapılmıştır.

Madde 55- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun tanımlar başlıklı 6 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Yapılan değişiklikle, uygulamada molotofkokteyli gibi yangın çıkarıcı maddelerin silah sayılıp sayılmayacağı hususunda ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmıştır.

Madde 56- Maddeyle, Türk Ceza Kanununun önödemeyle ilişkin 75 inci maddesinde değişiklik yapılarak önödemenin kapsam ve şartları yeniden düzenlenmektedir. Suç işlendiği hususunda yeterli şüphe bulunması hâlinde mutlaka kamu davası açılması gereğini ifade eden kamu davasının mecburiliği ilkesi, hiçbir ülke ceza muhakemesi mevzuatında istisnasız biçimde uygulanmamaktadır. Yeterli suç şüphesinin bulunduğu her durumda kamu davası açılacak olması nedeniyle yargının işyükünün aşırı şekilde ağırlaşması, yargılama sürecinin zorunlu olarak yavaş işlemesi gibi sebeplerle, Anayasamızın ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin kabul ettiği makul sürede yargılanma hakkı ve devletin makul sürede yargılamaya yükümlülüğünün gereği yerine getirilememektedir. Bu nedenle Kıta Avrupası Hukuk Sistemine dahil birçok ülkede kamu davasının mecburiliği ilkesine çok sayıda istisna getirilmiş, bu ilke adeta kural olmaktan çıkmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ihlali nedeniyle Türkiye'nin tazminat ödemek zorunda kaldığı fiillerin önemli bir kısmının da makul sürede yargılama ilkesinin ihlaliyle ilgili olduğu düşünüldüğünde, yeterli suç şüphesi bulunan her soruşturma konusunun yargılama makamları önüne getirilmesinin sakıncalarının, aksi yöndeki sakıncalardan çok daha fazla olduğu kolaylıkla görülebilecektir. Yoğun iş yükü nedeniyle uzun süren ve yetersiz incelemeye dayalı olarak yapılmak zorunda kalınan yargılamaların, ayrıca bu nedenlerle ortaya çıkan adli hataların sosyal barışı olumsuz yönde etkilediği muhakkaktır.

Söz konusu nedenlerle maddede yapılan değişikliklerle, önödemenin uygulanması için aranan üç aylık hapis cezası üst sınırı bir yıla çıkartılmaktadır. Üç aylık üst sınır kapsamına çok az sayıda suçun girmesi nedeniyle bu müessese çok sınırlı şekilde uygulanmış ve önödemenin kendisinden amaçlanan faydayı sağlayamadığı uygulandığı süre içerisinde gözlemlenmiştir. Yapılan bu değişikliklerle söz konusu müessesenin kapsamının genişletilerek etkinliğinin artırılması ve uyuşmazlıkların soruşturma aşamasında sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

Öte yandan, gerçek kişi mağdurların haklarının korunması amacıyla, mağduru belli bir gerçek kişi olan suçlarda önödemenin uygulanmayacağı benimsenmiş ve ayrıca önödemenin yararlanılabilmesi için kamunun ve özel hukuk tüzel kişilerinin zararlarını giderilmesi bir ön şart olarak düzenlenmiştir. Ayrıca kasıtlı bir suçtan mahkum olan kişilerin bu müesseseden yararlanamamaları hüküm altına alınmıştır.

Madde 57- Madde ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 132 nci maddesinde yer alan hapis cezaları, caydırıcılıklarının sağlanması ve etkin olması bakımından artırılmaktadır. Ayrıca, maddenin üçüncü fıkrasına, “rızası olmaksızın” ibaresinden sonra gelmek üzere “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmektedir.

Bilindiği üzere, haberleşmenin gizliliği mutlak değildir. Haberleşme içerikleri, belirli hallerde, haberleşen kişilerin bilgisi veya rızası olmasa da hukuka uygun olarak öğrenilebilmektedir.

Anayasanın 22 nci maddesine göre; “millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı” ile veya “yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri” ile haberleşme içerikleri öğrenilebilir; yani bu hâllerde artık haberleşmenin gizliliğinden söz edilemez. İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri, Korumaya Dair Sözleşmesinin 8 inci maddesinde de benzer düzenlemeye yer verilmiştir.

Bu itibarla, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesi uyarınca, bir suç nedeniyle yapılan soruşturma veya kovuşturmada, delil elde etmek amacıyla, hâkim kararı ile veya bilahare hâkimin onayına sunulmak üzere Cumhuriyet savcısının kararı ile şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilmekte, dinlenebilmekte, kayda alınabilmekte ve sinyal bilgileri değerlendirilebilmektedir. Diğer yandan, Ceza Muhakemesi Kanununun 116 ncı ve 129 uncu maddeleri uyarınca, bir suç şüphesine istinaden başlatılan soruşturma veya kovuşturma sürecinde delil elde etmek amacıyla mektuplara el konulabilmekte ve bunların içeriğine muttali olunabilmektedir.

Öte yandan, 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun ek 7 nci, 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun ek 5 inci ve 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanununun 6 ncı maddeleri uyarınca, önleyici kolluk ve istihbarat faaliyeti çerçevesinde de, hâkim kararı ile veya bilahare hâkimin onayına sunulmak üzere, belirli kolluk veya istihbarat makamlarının emri ile kişilerin telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilmekte, dinlenebilmekte, sinyal bilgileri değerlendirilebilmekte ve kayda alınabilmektedir.

Önleyici kolluk ve istihbarat faaliyeti çerçevesinde, bir suç nedeniyle şüpheli veya sanık sıfatını taşımasına gerek olmaksızın kişiler arasındaki telekomünikasyon yoluyla haberleşmenin gizliliği kaldırılabilir. Önleyici kolluk ve istihbarat faaliyeti çerçevesinde kişilerin, telefon konuşmalarının dinlenmesi ve kayda alınması işlemleri, belirli ağır “suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla” yani bu suçlarla mücadele gerekçesiyle yapılmaktadır.

Kişinin haberleşme içeriklerinin bilgisi ve rızası olmadan da hukuka uygun olarak dinlenebildiği, okunabildiği ve kayda alınabildiği bu durumlarda, dinleme okuma ve kayda alma fiillerine münhasır olarak herhangi bir suçun oluştuğundan söz edilemez. Ancak, bu içeriklerden bir kısmı, soruşturma dosyasına konularak soruşturmanın süjelerinin bilgisine ve bilahare iddianame kabul edildikten sonra da kamunun bilgisine açık hâle gelmektedir. Bu gibi durumlarda 132 nci maddenin ikinci fıkrasında tanımlanan suç oluşmayacaktır. Maddenin ikinci fıkrasının mevcut metninde de, haberleşme içeriklerinin hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi suç olarak kabul edilmiştir.

Belirtilen hususlara açıklık getirmek ve uygulamada tereddütlere yol açmamak amacıyla, maddenin üçüncü fıkrasına da, “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmektedir. Bu değişiklik karşısında, söz konusu suçun oluşabilmesi için, ifşa fiilinin hukuka aykırı olduğunun fail tarafından bilinmesi gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, bu suç ancak doğrudan kastla işlenebilecektir.

Maddede tanımlanan suçların temel ve nitelikli şekillerine ilişkin cezalar artırıldığı için, maddenin dördüncü fıkrasında yer alan, haberleşme içeriklerinin basın ve yayın yoluyla yayımlanması hâlinde cezanın artırılmasına ilişkin hüküm, kaldırılmaktadır.

Madde 58- Madde ile, Türk Ceza Kanununun 133 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan hapis cezaları, caydırıcılıklarının sağlanması ve etkin olması bakımından artırılmakta; maddenin üçüncü fıkrası ise yeniden düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasının mevcut ifade biçimine göre; birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçlardan birinin işlenmesi suretiyle yani kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaların hukuka aykırı olarak kaydedilmesi suretiyle elde edilen veriler, bu suçun konusunu oluşturmaktadır.

Türk Ceza Kanununun 133 üncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki suç tanımında, suçun konusu bakımından tereddüt bulunmaktadır. Şöyle ki, bu suçun konusunu, ancak birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçlardan birinin işlenmesi suretiyle yani kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaların hukuka aykırı olarak kaydedilmesi suretiyle elde edilen veriler oluşturabilmektedir. Buna karşılık, kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaların hukuka uygun olarak kaydedilmesi suretiyle elde edilen gizli verilerin ifşası, bu suçun konusunu oluşturmamaktadır. Bu itibarla, bir suç nedeniyle yapılan soruşturma veya kovuşturmada, delil elde etmek amacıyla, Ceza Muhakemesi Kanununun 140 ıncı maddesindeki esas ve usuller çerçevesinde şüpheli veya sanığın kamuya açık yerlerdeki ve işyerindeki faaliyetleri teknik araçlarla izlenerek, konuşmaları kaydedilebilmektedir. Hukuka uygun olarak kaydedilen bu konuşma içeriklerinin, mahiyeti itibarıyla gizli tutulması gerekmektedir. Üçüncü fıkrada tanımlanan suç, bu gizli konuşma içeriklerinin ifşasını kapsamamaktadır. Buna karşılık, söz konusu fiiller, Türk Ceza Kanununun 285 inci maddesinde tanımlanan soruşturmanın gizliliğini ihlâl suçunu oluşturabilecektir.

Diğer yandan, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun ek 7 nci, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun ek 5 inci ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanununun 6 ncı maddelerine göre, önleyici kolluk ve istihbarat faaliyetleri çerçevesinde de, teknik araçlarla izleme yapılabilen ve herhangi bir suçtan şüpheli veya sanık olmayan, yani hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılmayan kişilerin arasındaki alenî olmayan konuşmalar da dinlenebilmekte ve kayda alınabilmektedir.

Teknik araçlarla izleme faaliyeti gibi bu faaliyet çerçevesinde dinlenen ve kayda alınan konuşma içeriklerinin de mahiyeti itibarıyla gizli tutulması gerekmektedir. Maddenin üçüncü fıkrasında yapılması öngörülen değişikliğe göre, hukuka uygun olarak kayda alınan bu konuşma içeriklerinin ifşası fiili de suç oluşturmaktadır. Dikkat edilmelidir ki, bu ifşa fiilinin alenî olması suçun oluşması bakımından şart değildir. Ancak, ifşanın alenî olması, suçun temel şekline istinaden verilecek olan cezanın Türk Ceza Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrası hükümlerine göre belirlenmesi bakımından gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

Ayrıca, üçüncü fıkranın mevcut metninde yer alan hapis cezası ve bu ifşa fiilleri karşılığında maddî bir menfaat temini ihtimaline binaen, hapis cezasıyla birlikte verilmesi öngörülen adlî para cezası, artırılmaktadır.

Madde 59- Madde ile, Türk Ceza Kanununun 134 üncü maddesinde yer alan hapis cezaları, caydırıcılıklarının sağlanması ve etkin olması bakımından artırılmaktadır. Ayrıca, maddenin ikinci fıkrasında yer alan, özel hayatın gizliliği kapsamında koruma altına alınan görüntü veya seslerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması hâlinde cezanın artırılmasına ilişkin hüküm kaldırılmaktadır. Bunların yanında, maddenin ikinci fıkrasına, “görüntü veya sesleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmektedir.

Bilindiği üzere, haberleşmenin gizliliği mutlak değildir. Haberleşme içerikleri, belirli hallerde, haberleşen kişilerin bilgisi veya rızası olmasa da hukuka uygun olarak öğrenilebilmektedir.

Anayasanın 22 nci maddesine göre; “millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı” ile veya “yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri” ile haberleşme içerikleri öğrenilebilir; yani bu hâllerde artık haberleşmenin gizliliğinden söz edilemez. İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmesinin 8 inci maddesinde de benzer düzenlemeye yer verilmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesi uyarınca, bir suç nedeniyle yapılan soruşturma veya kovuşturmada koruma tedbiri olarak şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla haberleşmesi kayda alınabilmekte ve dinlenebilmekte; 140 ıncı maddesi uyarınca da “teknik araçlarla izleme” yöntemiyle şüpheli veya sanığın katıldığı alenî olmayan konuşmalar dinlenebilmekte ve kayda alınabilmektedir. Bu koruma tedbirlerinin uygulanması sırasında kişilerin özel hayatına ilişkin konuşmalar ve hatta görüntüler de dinlenebilmekte ve kayda alınabilmektedir.

Kişinin özel hayatına ilişkin görüntü veya seslerin, bilgisi dışında hukuka uygun olarak izlenebildiği, dinlenebildiği ve kayda alınabildiği bu durumlarda, dinleme ve kayda alma fiiline münhasır olarak herhangi bir suçun oluştuğundan söz edilemeyecektir.

Ancak, bu içeriklerden bir kısmı, soruşturma dosyasına konularak soruşturmanın süjelerinin bilgisine ve bilahare iddianame kabul edildikten sonra da kamunun bilgisine açık hale gelmektedir. Bu gibi durumlarda ikinci fıkra tanımlanan suçun oluşmayacağı muhakkaktır.

Belirtilen hususlara açıklık getirmek amacıyla, fıkra metnine “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmiştir. Bu değişiklik karşısında, söz konusu suçun oluşabilmesi için, ifşa fiilinin hukuka aykırı olduğunun fail tarafından bilinmesi gerekmektedir; yani bu suç ancak doğrudan kastla işlenebilecektir.

Madde 60- Maddeyle, Ülkemizin coğrafi konumu ve enerji köprüsü olmasına yönelik stratejik hedefi neticesinde birçok sıvı veya gaz hâlindeki enerji hatlarının kısa sürede faaliyete geçecek olması nedeniyle bu hatlara karşı işlenen suçlarla mücadele daha önemli hâle gelmiştir. Son yıllarda artan boru hatlarına zarar vermek suretiyle yapılan hırsızlığın ekonomik ve Ülkemizin stratejik hedeflerine verdiği zararlar ciddi boyutlara ulaşmıştır. Sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında işlenen suçlar ile mücadelede başarı sağlanması ise ancak ek güvenlik tedbirlerinin alınması ve bu suçlara daha caydırıcı cezaların verilmesiyle mümkün olabilecektir.

Sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında işlenen suçlar neticesinde oluşan zarar ile tehlikenin ağırlığı uygulamada cezaların alt sınırdan uzaklaştırılarak verilme gerekçesi olsa da caydırıcılığın sağlanması açısından yeterli olmamaktadır. Bu nedenle, sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında işlenen hırsızlık suçları için öngörülen ceza, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezası olarak belirlenmekte ve bu suçun örgütlü olarak işlenmesi hâlinde ise cezanın yarı oranında artırılması öngörülmektedir.

Madde 61- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 152 nci maddesine yeni fıkra eklenmektedir. Sıvı veya gaz hâlindeki enerji hatlarında işlenen hırsızlık suçları bu hatlara zarar vermek suretiyle işlendiğinden aynı zamanda mala zarar verme suçu da gerçekleşmektedir. Hem hırsızlık hem de diğer amaçlarla bu hatlara zarar verilmesi hâlinde oluşan tehlikenin ve zararın ağırlığı dikkate alındığında, öngörülen cezalar yetersiz kalmaktadır. Maddede yapılan değişiklikte, sıvı veya gaz hâlindeki enerjinin nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesisler ile hızlı tren hattı ve işletmesi hakkında işlenmesi halinde, bu eylemlerin, mala zarar verme suçunun nitelikli hâlini oluşturacağı hüküm altına alınarak, daha ağır yaptırım uygulanması amaçlanmaktadır.

Madde 62- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Karşılıksız yararlanma” başlıklı 163 üncü maddesinde; otomatlar aracılığı ile sunulan ve bedeli ödendiği takdirde yararlanılabilen bir hizmetten ödeme yapmadan yararlanan kişiler ile telefon hatları ile frekanslarından veya elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayınlardan sahibinin veya zilyedinin rızası olmadan yararlanan kişilerin cezalandırılması hüküm altına alınmıştır. Maddenin gerekçesinde ise, bu durumlarda, ortada taşınabilir bir mal olmadığından hırsızlık suçunun olduğundan söz edilemeyeceği ve karşılıksız yararlanmanın tipik bir örneğinin düzenlendiği ifade edilmiştir.

Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun karşılıksız yararlanma başlıklı 163 maddesine yeni bir fıkra eklenmek suretiyle esas itibarıyla karşılıksız yararlanma kapsamında değerlendirilmesi gereken ve abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğalgazın sahibinin rızası olmaksızın tüketilmesi eylemleri de karşılıksız yararlanma olarak düzenlenmektedir. Yapılan düzenlemeyle, söz konusu eylemlerin cezası, bu suçlarla mücadelede etkinliğin sağlanabilmesi amacıyla iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası olarak öngörülmektedir.

Madde 63- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 163 üncü maddesinde yer alan karşılıksız yararlanma suçunda yapılan değişikliğin sonucu olarak 168 inci maddede düzenlenen etkin pişmanlık hükümlerinde değişiklik yapılmaktadır. Bu kapsamda karşılıksız yararlanma suçuna ilişkin ayrı bir fıkra halinde etkin pişmanlık hükmü öngörülmesi nedeniyle maddenin birinci fıkrasında yer alan “ve karşılıksız yararlanma” ibaresi madde metninden çıkarılmaktadır. Karşılıksız yararlanma suçunu işleyen faillerin, mağdurun kamunun veya özel hukuk tüzel kişisinin uğradığı zararı gidermesi durumunda, haklarında ceza takibatı yapılmasında hukuki bir yarar bulunmamaktadır. Bu nedenle mağdurun zararını gideren failler bakımından kamu davasının açılmaması, açılmış olan kamu davasının düşmesi veya mahkûm olunan cezanın tüm sonuçlarıyla ortadan kaldırılması hüküm altına alınmaktadır.

Öte yandan, karşılıksız yararlanma suçundan mahkûm olan kişilerin, yeniden bu etkin pişmanlık hükmünden yararlanmamaları amacıyla karşılıksız yararlanma suçuna ilişkin hükümlerin adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme beş yıl süreyle kaydedilmeleri öngörülmüştür. Ayrıca bu kayıtların ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından istenmesi halinde verilebileceği düzenlenmiştir. Düzenlemeyle bu fıkra hükmünden yararlananların beş yıl içinde bir daha karşılıksız yararlanma suçunu işlediklerinde etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmamaları amaçlanmıştır.

Madde 64- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 174 üncü maddesinde düzenlenen tehlikeli maddeler kapsamına “yangın çıkarıcı” ibaresi ilave edilmektedir. Her ne kadar Yargıtay içtihatlarında molotofkokteylinin patlayıcı madde olduğu ve 174 üncü madde kapsamında tehlikeli madde olarak değerlendirilmesi gerektiği hususu istikrar kazanmışsa da, mahkemelerin farklı uygulamaları ve kolluk tarafından yapılan işlemlerde bu konuda bazı tereddütlerin olduğu görülmektedir. Uygulamada yaşanan bu tereddütlerin giderilmesi amacıyla, Kanunun 6 ncı maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak, molotofkokteyli gibi yangın çıkarıcı maddelerin 174 üncü madde kapsamında tehlikeli madde olduğu hususuna açıklık getirilmiştir.

Madde 65- Madde ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Mevcut düzenlemeler nedeniyle, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen ya da örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişiler, Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları uyarınca örgüt üyesi olarak kabul edilmekte ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılmaktadır. Örgütün silahlı olması durumunda ise, bu kişilere verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılmaktadır. Ayrıca, Türk Ceza Kanununun Dördüncü Kısımının Dördüncü ve Beşinci Bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olanlar ise, 314 üncü maddenin ikinci fıkrası gereğince on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktadır.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin altıncı fıkrasında, “Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişinin, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı” cezalandırılacağı hükmüne yer verilmiştir. Esasen “örgüt adına suç işlemek” ibaresi, üyelik kavramına dâhil edilerek bu tür eylemlerde bulunanların davranışları örgüt üyeliğinin tipik hareketlerine eşdeğerde kabul edilmiştir. Bu hüküm doğrultusunda, hiyerarşik ilişki içerisinde örgüt üyesi olmasa bile örneğin örgütün talimatı ile düzenlenen bir gösteriye katılıp örgütün propagandasını yapan yahut güvenlik güçlerine taş atıp yaralayan ya da molotofkokteyli atan veya mala zarar veren kişi, hem örgüt üyeliğinden, hem de 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin dördüncü fıkrası nedeniyle suç teşkil eden diğer tüm eylemlerinden dolayı ayrıca cezalandırılmaktadır.

Öte yandan, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinin yedinci fıkrası, mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesinde yer alan örgüt mensuplarına bilerek ve isteyerek yardım ve yataklık etme suçuna karşılık gelecek şekilde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede, örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişilerin örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı hüküm altına alınmış; böylelikle, örgüte yardım ve yataklık sayılan fiillerin nitelik bakımından örgüte üye olmak dolayısıyla sorumluluğu gerektirdiği vurgulanmıştır. Örgüt üyesi olmaksızın, örgütün niteliğini bilerek örgütün yararına herhangi bir iş, görev veya hizmet yapılması örgüt üyeliği ile eşdeğer kabul edilmekte ve örgüt üyeliği ile benzer şekilde cezalandırılmaktadır. Mevcut düzenlemeler gözönüne alındığında, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan bir örgütün hiyerarşik yapısına dahil olarak, bu örgütün amaçları doğrultusunda diğer üyelerle birlikte veya tek başına aktif olarak suç işleyen örgüt üyelerine verilecek ceza ile söz konusu hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte örgütün çağrısı üzerine herhangi bir eyleme katılana örgüt üyesi gibi ceza verilmesi, ceza adaleti yönünden uygun görülmemiştir. Bu itibarla maddede yapılan değişikliklerle bu adaletin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 66- Zimmet suçundan dolayı etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 248 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “soruşturma başlamadan önce” ibaresinden neyin anlaşılması gerektiği hususunda uygulamada bir tereddüt olduğu gözlemlenmektedir.

Söz konusu tereddüdün giderilebilmesi için, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi bakımından “soruşturma başlamadan önce” ibaresi yerine “durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce” ibaresi ikame edilmiştir. Böylece zimmet olgusunun ilgili idare yetkilileri tarafından öğrenilmesi halinde henüz ceza soruşturması başlatılmamış olsa bile, kişi bu fıkra hükmündeki etkin pişmanlık hükmünden değil, maddenin ikinci fıkrasındaki etkin pişmanlık hükmünden yararlanabilecektir.

Madde 67- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 250 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Haklı bir işin gördürülmesi amacıyla kamu görevlisine menfaat temin edilmiş olmasının kamu görevlisi bakımından çoğu zaman icbar suretiyle irtikap suçunu oluşturmaya rağmen bu suçun mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunun uygulama döneminde genel görevi kötüye kullanma suçu bağlamında değerlendirilmesinin bir yansıması olarak yeni Türk Ceza Kanunun 257 nci maddesine bir fıkra eklenmesi suretiyle görevi kötüye kullanma suçu kapsamında değerlendirilmesinin ortaya çıkardığı sakıncaları gidermek amacıyla icbar fiiline açıklık getirilmiştir. Bu suretle, kamu görevlisinin haksız tutum ve davranışı karşısında kişinin haklı bir işinin gereği gibi veya hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle kendisini mecbur hissederek kamu görevlisine veya yönlendireceği herhangi bir kişiye menfaat temin etmiş olması halinde, kamu görevlisi bakımından rüşvet almaktan veya görevi kötüye kullanmaktan dolayı değil, icbar suretiyle irtikap suçundan dolayı hüküm tesis edilmesi gerekecektir. Keza bu düzenlemeyle kamu görevlisine menfaat temin eden kişi hakkında bu eylemi dolayısıyla herhangi bir suçtan dolayı cezaya hükmedilemeyecektir.

Madde 68- Rüşvet suçu para ve sair menfaatin temin edildiği anda tamamlanmış olur. Ancak, izlenen suç siyaseti gereği, rüşvet konusunda anlaşmaya varılması hâlinde, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur. Bu itibarla, kamu görevlisi ile iş sahibi arasında belli bir iş yapılması veya yapılmaması amacına yönelik olarak para veya sair menfaat teminini öngören bir anlaşmanın yapılması durumunda dahi kamu görevlisi ve rüşvet anlaşmasının diğer tarafı olan kişi hakkında rüşvet suçu tamamlanmış gibi cezaya hükmolunması gerekecektir.

Buna karşılık, kamu görevlisinin belli bir işi yapması veya yapmaması için kişiden para ve sair menfaat talebinde bulunmasına rağmen, bu talebin kişi tarafından kabul edilmemesi hâlinde ya da kişinin işinin görülmesi için kamu görevlisine menfaat teklifinde veya vaadinde bulunmasına rağmen, bu teklif veya vadin kamu görevlisi tarafından kabul edilmemesi hâlinde, rüşvet suçu teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 252 nci maddesine ikinci fıkra olarak yeni bir hüküm eklenerek, uygulamada tereddüt oluşturan hususlara açıklık getirilmiştir. Ancak, bu gibi hallerde rüşvet suçuna teşebbüsten dolayı cezaya hükmedilmekle birlikte rüşvet suçuna teşebbüsten dolayı hükmolunacak olan cezaya asgari bir sınır getirilmiştir.

Mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanununda müstakil bir suç olarak “rüşvete aracılık suçu” tanımına yer verilmişti. Pek çok yönden sorunlu olan bu suç tanımına 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun sisteminde yer verilmemiştir. Böyle bir hükme Kanunda yer verilmemesi bir eksiklik olmamakla birlikte, uygulamada rüşvete aracılık edilmesi halinde aracılık eden kişinin ne suretle cezalandırılacağı hususunda tereddüt yaşanmaktadır. Gerçekte haksız menfaatin temin edildiği anda tamamlanan rüşvet suçunun işlenişine bu aşamaya kadar iştirak mümkündür. Bu nedenle, rüşvete aracılık eden kişinin bu suça iştiraktan dolayı cezalandırılacağı kuşkusuz ise de, iştirak ve dolayısıyla sorumluluk statüsünün ne olduğu konusunda tereddüt yaşanmaktadır. 252 nci maddeye üçüncü fıkra olarak eklenen yeni hükümle, rüşvete aracılık eden kişinin bu suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulması gerektiği hususuna açıklık getirilmiş ve bu suretle uygulamada yaşanan tereddüdün giderilmesi amaçlanmıştır.

252 nci maddeye beşinci fıkra olarak eklenen yeni hükümlerle önce rüşvet kavramı tanımlanmıştır. Buna göre rüşvet, bir kamu görevlisinin, görevinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması için, kişiyle anlaşarak kendisine veya başkasına bir menfaat sağlamasıdır. Yapılan bu değişikliğe göre, rüşvet suçunun oluşabilmesi için sağlanan menfaatin kamu görevlisinin “görevinin gereklerine aykırı” bir işin yapılması amacına özgü olması şartı aranmamaktadır. Rüşvet suçunun oluşabilmesi için, kamu görevlisinin görevinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması bağlamında kişiyle anlaşarak bir menfaat temin etmesi gerekmektedir. Ancak, önemle vurgulamak gerekir ki, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmiş olması hâlinde, bu kişi bakımından fiil suç oluşturmaz. Çünkü bu durumdaki kişiyi mağdur olarak kabul etmek gerekmektedir. Buna karşılık menfaat sağlanan kamu görevlisini ise, artık rüşvet veya görevi kötüye kullanma suçundan dolayı değil, icbar suretiyle irtikâp suçundan dolayı cezalandırmak gerekmektedir. Bu suretle rüşvet suçu ile icbar suretiyle irtikâp suçu arasındaki ayırımı açıklık getirilmiştir.

Eklenen hükümler karşısında altıncı fıkra olarak teselsül ettirilen dördüncü fıkra yapılan değişiklikle bu fıkra hükmünün sadece ifade biçimine müdahale edilmiştir. Fıkra kapsamına giren kuruluşlar bünyesinde görev yapan kişiler hakkında, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, görevleriyle bağlantılı bir işin yapılması veya yapılmaması için, vardıkları anlaşma çerçevesinde menfaat temin etmeleri halinde, rüşvet suçuna ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Maddenin, yedinci fıkra olarak teselsül ettirilen beşinci fıkrası değiştirilmiştir. Bu değişiklikle, yabancı kamu görevlilerine görevleriyle bağlantılı bir işin yapılması veya yapılmaması için rüşvet verilmesi halinde, rüşvet veren kişi ile rüşvet alan yabancı kamu görevlisinin de, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun rüşvet suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Fıkra metninde “yabancı kamu görevlisinin yanı sıra ayrıca “uluslararası mahkemelerde görev yapan hâkimler ve diğer kamu görevlileri”, “uluslararası parlamento üyeleri” ve “bir hukukî uyuşmazlığın çözümünü amacıyla başvurulmuş tahkim usulü çerçevesinde görevlendirilen hakemler” de, görevleriyle bağlantılı bir işin yapılması veya yapılmaması için anlaşarak kişilerden rüşvet almaları halinde, rüşvet alan ve veren bakımından 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun rüşvet suçuna ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

Maddeye sekizinci fıkra olarak eklenen yeni fıkra, yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesi dolayısıyla hangi koşulların gerçekleşmesi halinde bu suçtan dolayı Türkiye’de soruşturma ve kovuşturma yapılabileceğine açıklık getirilmiştir.

Madde 69- Zimmet suçunda olduğu gibi rüşvet suçunda cezayı ortadan kaldıran şahsi sebep olarak etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için 5237 sayılı Kanunun 254 üncü maddesinde yer alan “soruşturma başlanmadan önce” ibareleri yerine, “durum resmî makamlarca öğrenilmeden önce” ibareleri ikame edilmiştir. Böylece rüşvet olgusunun ilgili idare yetkilileri tarafından öğrenilmesi halinde, henüz ceza soruşturması başlatılmamış olsa bile, durum resmî makamlarca öğrenilmiş olduğu için, kişi artık etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanamayacaktır. Keza bu değişikliğe paralel olarak maddenin ikinci fıkrasındaki rüşvet verenin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanması halinde, sadece hakkında cezaya hükmolünmayacaktır. 254 üncü maddenin mevcut metninde yer alan bu durumda ayrıca kişinin “verdiği rüşvet de kamu görevlisinden alınarak kendisine iade edilir” hükmü metinden çıkarılmıştır. Bu itibarla, rüşvet veren etkin pişmanlıktan yararlırsa bile, rüşvet olarak verdiği para ve sair menfaat, müsadere edilecektir.

Madde 70- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 255 inci maddesinin mevcut metninde, kamu görevlisinin, “görevine girmeyen ve yetkili olmadığı bir işi yapabileceği veya yaptırabileceği kanaatini uyandırarak yarar” sağlaması suç olarak tamamlanmıştır. Bu yönü itibarıyla söz konusu hüküm, kamu görevlisi olmayan ve fakat kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle menfaat temin eden kişilerin cezasız kalmasına neden olmaktadır. Bu gibi durumlarda bir aldatma söz konusu ise, sorunun dolandırıcılık suçu hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak, aldatma olmadan da “nüfuz ticareti” yani yetkili olmadığı bir işten yarar sağlama olgusu gerçekleşebilir. Bu gibi durumları yaptırım altına alabilmek için, 255 inci madde hükmü madde başlığıyla birlikte değiştirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olan kişinin, haksız bir işin yaptırılması amacıyla girişimde bulunması için, kendisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmesi, müstakil bir suç olarak tanımlanmıştır. Suçun temel şekli bakımından, kendisine menfaat temin edilen kişinin kamu görevlisi olması gerekmemektedir. Buna karşılık, işi yapmakla görevli olan kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olan kişinin kamu görevlisi olması, bu suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli unsurunu oluşturmaktadır.

Söz konusu suç, rüşvet suçu gibi bir karşılaşma suçu mahiyeti taşımaktadır. Ancak, işinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle menfaat sağlayan kişi, kendisine menfaat temin edilen kişiye nazaran daha az bir ceza ile cezalandırılmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında söz konusu suç, rüşvet suçu gibi, bir teşebbüs suçu olarak tanımlanmıştır. Yani, menfaat temini konusunda anlaşmaya varılması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunacaktır.

Üçüncü fıkra da ise, özel bir içtima hükmüne yer verilmiştir. Buna göre, işin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunmanın müstakil bir suç oluşturduğu hallerde kişiler ayrıca bu suç nedeniyle cezalandırılacaktır.

Madde 71- Madde ile, Türk Ceza Kanununun 277 nci maddesi başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmektedir.

Mahkemeler nezdinde görülmekte olan bütün davaların ve tabiatıyla ceza muhakemesinin amacı, gerçeğin araştırılması ve bu suretle adil bir yargıya varılmasıdır. Davaların ve ceza soruşturmasının doğruluk, dürüstlük ve gerçeğe ulaşma ilkelerine uygun olarak işleminde ve bu suretle adaletin gerçekleşmesinde bütün tarafların, şüphelinin ve nihayetinde toplumu oluşturan her bireyin yararı bulunmaktadır. Bu nedenle, adil yargılanma hakkını ihlâl eden, yargılamanın veya soruşturmanın doğruluk, dürüstlük ve gerçeğe ulaşma ilkelerine uygun olarak işlemesi yönündeki toplumsal beklentiyi zedeleyen tutum ve davranışlardan kaçınılması gerekmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında tanımlanan suçun konusunu, herhangi bir uyuşmazlık oluşturmaktadır. Bu uyuşmazlık, özel hukuk hükümlerine göre açılmış olan bir davaya ya da idare veya vergi mahkemesinde açılmış olan bir davaya konu olabileceği gibi ceza soruşturması veya kovuşturmasına konu olan bir suç olgusuna ilişkin uyuşmazlık da olabilecektir. Dikkat edilmelidir ki, uyuşmazlığın, herhangi bir davaya ya da soruşturma veya kovuşturmaya konu edilmiş olması gerekmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında düzenlenen suç, yargı görevi yapanlar ile bilirkişi veya tanıkla doğrudan bir ilişki kurulmasını gerekli kılmakta ve bu ilişkiyle beraber belirli bir yönde karar vermesi veya işlem tesis etmesi hususunda yargı görevi yapandan, gerçeğe aykırı mütalâa veya beyanda bulunması hususunda bilirkişiden veya tanıktan talepte bulunmaktadır. Yargı görevi yapana, bilirkişiye veya tanığa ulaştırılan mesajın alenî olması gerekmemektedir; bu mesaj genellikle gizli bir surette iletilmektedir.

Söz konusu suçun, kamu hukuku veya özel hukuk ayırımı yapılmaksızın, her türlü uyumsuzlukla ilgili olarak görülmekte olan davada veya yapılmakta olan soruşturmada, davanın taraflarından birinin, şüpheli veya sanığın, katılanın veya mağdurun lehine veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar vermesi veya işlem tesis etmesi ya da gerçeğe aykırı mütalâa veya beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs edilmesiyle işlendiği kabul edilmektedir.

Bu nedenle, söz konusu suç, serbest hareketli bir suçtur. Suç tanımında, “hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs” unsuruna yer verildiğinden, suçun oluşabilmesi için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkileme girişiminin hukuka aykırı olması gerekmektedir. Bu itibarla, davanın tarafı olan ya da soruşturma veya kovuşturmanın süjesi olan kişilerin bu bağlamda taşıdıkları sıfatın gereği olarak hukuken kendilerine tanınan yetkiyi kullanmaları hâlinde, bir hukuka uygunluk sebebi olarak iddia ve savunma hakkının kullanılması söz konusu olduğu için, suç oluşmayacaktır.

Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkileme teşebbüsünde bulunulmasıyla bu suç tamamlanmış olmaktadır. Söz konusu suçun oluşabilmesi için, yargı görevi yapanın, bilirkişinin veya tanığın hukuka aykırı olarak kendisine iletilen talebe icabet ederek herhangi bir karar vermesi veya işlem tesis etmesi ya da gerçeğe aykırı mütalâada veya beyanda bulunması gerekmemektedir.

Etkilemeye teşebbüs edilen kişinin, davanın veya soruşturmanın süjesi olarak yargı görevi yapanlar ile bilirkişi veya tanık olması gerekmektedir. Yargı görevi yapan ibaresi, Türk Ceza Kanununun 6 ncı maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre, yüksek mahkemeler ve adli, idari ve askerî mahkemeler üye ve hâkimleri ile savcı ve avukatlar, yargı görevi yapan kişidir. Bilirkişi ve tanık kavramlarından ise, ceza muhakemesi ile hukuk muhakemesindeki anlam ve içeriklerin anlaşılması gerekmektedir. Tercüman da, bilirkişi kavramı içinde değerlendirilmektedir.

Bu suçun oluşabilmesi için, failin belirli bir amaç doğrultusunda hareket etmesi gerekmektedir. Failin, söz konusu suçu oluşturan fiili, gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek veya bir haksızlık oluşturmak amacıyla, yani görülmekte olan bir davanın taraflarından birinin ya da yapılmakta olan bir soruşturma veya kovuşturmada şüpheli veya sanığın ya da davaya katılanın veya mağdurun leh veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar verilmesini veya işlem tesis edilmesini ya da gerçeğe aykırı mütalâa veya beyanda bulunulmasını sağlamak amacıyla, işlemesi gerekmektedir.

Birinci fıkrada tanımlanan suçun işlenmesi sırasında yargı görevini yapanlar ile bilirkişi veya tanıklar, örneğin tehdit edilmiş veya cebre maruz bırakılmış olabilmektedir. Bu ihtimale binaen maddenin ikinci fıkrasında, özel bir farklı neviden fıkri içtima hükmüne ver verilmiştir. Buna göre, birinci fıkrada tanımlanan suçu oluşturan fiilin aynı zamanda başka bir suç oluşturmaya hâlinde, fail sadece daha ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılacak; ancak bu suçtan dolayı verilen ceza, yarısına kadar artırılacaktır.

Madde 72- Anayasa Mahkemesi 30/6/2011 tarihli ve E. 2010/52, K. 2011/113 sayılı Kararıyla; Anayasanın 38 inci maddesinde yer verilen “Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.” hükmü karşısında 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 278 inci maddesinde tanımlanan suçu bildirmeme suçu ile ilgili olarak, söz konusu Kanunda “yakın akrabalık durumu”nu dikkate alan şahsi cezasızlık sebebine yer verilmediği gerekçesiyle, söz konusu madde hükmünün bütünüyle iptaline ve bu iptalin ortaya çıkaracağı sakınca gözönünde bulundurularak, iptal kararının Resmi Gazete’de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir.

Madde, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir. Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi de göz önünde bulundurulmak suretiyle, ilk üç fıkrası aynen muhafaza edilerek maddeye yeni bir fıkra eklenmiş ve bu suç bakımından da şahsi cezasızlık sebebinin varlığına yer verilmiştir. Bununla birlikte, maddenin birinci fıkrasındaki işlenmekte olan suçlar bağlamında bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmesi dolayısıyla ceza sorumluluğu cihetine gidilebilmesi için, kişinin suçu önleme yükümlülüğünün bulunmaması gerekmektedir. Suçu önleme yükümlülüğünün bulunduğu hallerde, bildirim yükümlülüğünün ihlali dolayısıyla değil, işlenmesi önlenmeyen suça iştiraktan ya da suçun ihmali davranışla işlenmiş olmasından dolayı ceza sorumluluğu cihetine gidilmesi gündeme gelebilecektir.

Madde 73- Madde ile, Türk Ceza Kanununun 285 inci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

Maddede;

- a) Sadece soruşturmanın tarafları dışındaki kişilere karşı gizli tutulan soruşturma işlemleri ile ilgili gizliliğin ihlâli,
- b) Soruşturmanın belirli sùjelerine karşı gizli tutulan soruşturma işlemleri ile ilgili olarak gizliliğin ihlâli,
- c) Kovuşturma evresinde kapalı oturumlarda yapılan açıklamalarla görüntülerin gizliliğinin ihlâli,
- d) Şüpheli veya sanığın suçlu olarak damgalanmasını sağlayacak şekilde görüntülerinin yayımlanması, olmak üzere, dört ayrı suç tanımına yer verilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, sadece soruşturmanın tarafları dışındaki kişilere karşı gizli tutulan soruşturma işlemleri ile ilgili gizliliğin ihlâli suç olarak tanımlanmaktadır. Buna karşılık ikinci fıkrada ise, soruşturmanın belirli sùjelerine karşı gizli tutulan işlemlerle ilgili olarak gizliliğin ihlâli ayrı bir suç olarak düzenlenmektedir.

Soruşturma işlemlerinin gizliliğinin ihlâli suçu ile iki hukukî değerin koruma altına alınması amaçlanmaktadır. Bunlardan birincisi, soruşturma işlemlerinin maddî gerçeğin tespitine imkân verecek şekilde icrasını sağlamaktır. Maddî gerçeğe ulaşmak suretiyle de kişilerin, Devletten suçluların cezalandırılmasını talep etme hakkının gerçekleştirilmesi veya suçsuz olduklarının tespiti sağlanmaktadır. Keza, soruşturma işlemlerinin gizliliğinin ihlâlinin suç olarak tanımlanmasıyla, masumiyet karinesi ve kişilerin özel hayatına ilişkin bilgilerin gizliliği, koruma altına alınmaktadır. Soruşturma evresindeki işlemlerin gizliliği, ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük, gerçeğe ulaşma ilkelerine uyulması için bir zorunluluk olduğu gibi, suçsuzluk karinesinin sağlam tutulabilmesi yönünden vazgeçilemez niteliktedir.

Soruşturma evresindeki işlemlerin içeriği kural olarak gizlidir. Ancak, bu gizlilik mutlak değildir.

Soruşturma evresindeki işlemlerin gizliliği, soruşturmanın tarafları bakımından ve sair kişiler bakımından ikiye ayrılarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Her şeyden önce bu gizlilik, savunma hakkını kısıtlar bir şekilde uygulanamayacaktır. Soruşturma evresindeki işlemler ve içerikleri, soruşturmanın taraflarından şüpheliye veya müdafiiye karşı, savunma hakkının kullanılmasını engelleyecek şekilde gizli tutulamayacaktır.

Kanunlarda soruşturma evresindeki belirli işlemlerin soruşturmanın belirli sùjelerine karşı da gizli tutulması gerektiği hususunda hüküm bulunan hâllerde, bu işlemler, soruşturmanın sùjeleri bakımından da gizli tutulmaktadır. Örneğin, telekomünikasyon yoluyla iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması hususunda verilmiş olan kararlar ile gizli soruşturmacı görevlendirilmesine ilişkin kararlar ve bu soruşturmacının kimliğine ilişkin bilgiler, şüpheliye ve müdafiiye karşı gizli tutulmaktadır. Keza, belli bir konutta veya işyerinde arama yapılması hususunda hâkim tarafından verilmiş karar veya Cumhuriyet savcısı tarafından verilmiş emir henüz icra edilmeden önce, ilgili kişilerin bu karar veya emir içeriğinden haberdar edilmesi, maddî gerçeğin ortaya çıkarılmasını engeller bir mahiyet taşıdığından, gizliliğin ihlâli olarak değerlendirilmelidir.

Soruşturma işlemlerinin gizliliği, esas itibarıyla soruşturmanın süjesi olmayan kişiler bakımından söz konusudur. Soruşturma evresindeki belirli işlem içerikleri, soruşturmanın süjeleri bakımından gizli olmamakla birlikte, diğer kişiler bakımından gizlilik özelliğini muhafaza etmektedir. Örneğin, soruşturma evresinde delillerin tespitine ilişkin işlemlerin içerikleri, savunma hakkının kullanılabilmesi için, şüpheliye ve müdafine karşı gizli tutulamaz; ancak, bunların masumiyet karinesini ya da özel hayatın veya haberleşmenin gizliliğini ihlâl eder biçimde kamuya açıklanması, gizliliğin ihlâli olarak değerlendirilmektedir.

Bilgilenme ve haber verme hakkı çerçevesinde, soruşturma evresindeki belirli işlemlerle ilgili olarak kamuya açıklama yapılmaktadır. Yapılan düzenlemeyle, soruşturma konusuyla ilgili haber ve yayın yapılmasının hangi hâllerde suç oluşturabileceği hususuna açıklık getirilmektedir.

Yapılması öngörülen düzenlemeye göre; kişilerin masumiyet karinesinden yararlanma hakkını ihlâl etmemek, maddî gerçeğin ortaya çıkarılmasını engellemek ve özel hayatın veya haberleşmenin gizliliğini ihlâl etmemek kaydıyla, soruşturma evresindeki işlem içeriklerinin haber konusu yapılması, haber verme hakkı çerçevesinde değerlendirilmelidir. Ancak, belirtilmelidir ki, bilgilenme hakkı ve haber verme hakkı, ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük ve gerçeğe ulaşma ilkelerine uygun olarak icrasından, masumiyet karinesinden yararlanma hakkından, özel hayatın veya haberleşme içeriklerinin gizliliğinden daha üstün değerler değildir. Bu itibarla, ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük ve gerçeğe ulaşma ilkelerine uygun olarak icrasının tehlikeye düşürüldüğü, masumiyet karinesinden yararlanma hakkının ya da özel hayatın veya haberleşmenin gizliliğinin ihlâl edildiği bir durumda, haber verme hakkının kullanıldığından bahisle fiilin hukuka uygun olduğu ileri sürülemeyecektir.

Bu bakımdan, soruşturma sürecinde kişilerin şüpheli veya tanık sıfatıyla alınan ifadelerinin içerikleri hakkında, rızaları olsa bile, iddianame düzenlenip kamu davası açılıncaya kadar kamuya açıklama yapılamayacaktır.

Keza, hukuka uygun olarak elde edilmiş delil olup olmadığına bakılmaksızın, soruşturma dosyasında bulunan, kişilerin özel hayatına ilişkin bilgilerin yer aldığı ya da alenî olmayan konuşmalarının kaydedildiği soruşturma işlemi içerikleri, bu kişiler hakkında kamu davası açılmadığı takdirde açıklanamayacaktır.

Buna karşılık, kişi hakkında yakalama kararı veya zorla getirme emri verilmiş olduğunun, bu karar veya emrin icra edilmekte olduğunun veya icra edildiğinin, kişinin şüpheli sıfatıyla gözetim altına alınmış olduğunun, kişinin konutunda veya işyerinde arama yapılmakta olduğunun veya yapıldığının haber konusu yapılması, gizliliğin ihlâli olarak değerlendirilemeyecektir.

Sadece soruşturmanın süjeleri dışındaki kişilere karşı gizliliğin söz konusu olduğu işlemler bakımından, gizliliğin ihlâli suçunun oluşabilmesi için, bu bilgilerin aleniyete kavuşturulması yani gizliliğin alenen ihlâl edilmesi gerekmektedir. Bu itibarla, müdafilik ilişkisi tesis edilmeden, yardımından yararlanmak için soruşturma dosyasının soruşturmanın süjesi olmayan bir hukukçuya veya sair uzman kişiye inceletirilmesi hâlinde, suç oluşmayacaktır. Çünkü, bu durumda gizliliğin alenen ihlâli söz konusu değildir. Gizliliğin alenen ihlâlinden söz edebilmek için, gizli tutulması gereken soruşturma işlemleri içeriklerinin belirsiz sayıda kişi tarafından öğrenilmesine imkân tanyacak şekilde açıklanmış olması yeterli bulunmaktadır. Aleniyetin varlığı için bu ihlâlin mutlaka kitle iletişim araçlarıyla gerçekleştirilmesine gerek bulunmamaktadır.

Buna karşılık, aynı zamanda soruşturmanın süjelerine karşı gizliliğin söz konusu olduğu işlemler bakımından, gizli bilgilerin bu kişilere ulaştırılmasıyla suç oluşacaktır. Yani bu durumda gizliliğin alenen ihlâl edilmesi gerekmemektedir.

Bu suçun işlenmesiyle, masumiyet karanesinden yararlanma hakkı ve özel hayatının veya haberleşme içeriklerinin gizliliği ihlâl edilen kişi, mağdurdur. Ancak, bu kişinin söz konusu soruşturma kapsamında şüpheli olan kişi olması şart değildir. Özellikle, özel hayatın veya haberleşme içeriklerinin gizliliğinin ihlâli bakımından bu kişi, şüpheli dışında soruşturma konusu suçun mağduru veya sair bir kişi de olabilecektir.

Ancak, soruşturmanın gizliliğinin ihlâli, aynı zamanda maddî gerçeğin ortaya çıkarılmasına engel olma tehlikesi oluşturduğu için, bu ihlâl ile bireylerin Devletten suçluların cezalandırılmasını talep etme hakkı da ihlâl edilmektedir. Bu itibarla, söz konusu suçun işlenmesiyle, toplumu oluşturan herkes de mağdur edilmektedir.

Maddeye yeni bir ikinci fıkra eklendiği için, kovuşturma evresinde kapalı oturumlarda yapılan açıklamalar ile görüntülerin gizliliğinin ihlâli suçunun tanımlandığı ikinci fıkra, üçüncü fıkra olarak teselsül ettirilmektedir. Bu değişikliklerle, maddenin mevcut üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir. Bu durum karşısında, söz konusu suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâli, ceza miktarının belirlenmesinde artırım nedeni olmayacaktır.

Maddeye eklenen beşinci fıkra ile soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin haber verme sınırları aşılmasızın haber konusu yapılması hâlinde suç oluşmayacağı açıkça vurgulanmaktadır.

Madde 74- Madde ile, Türk Ceza Kanununun 288 inci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

Maddede, görülmekte olan bir davada veya yapılmakta olan bir soruşturmada, hukuka aykırı bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da gerçeğe aykırı mütalâada veya beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemek amacıyla alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunmak, suç olarak tanımlanmaktadır.

Bu suçun oluşabilmesi için, yapılan açıklamanın yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye elverişli olması gerekir. Elverişlilik kavramından neyin anlaşılması gerektiği hususunda, Türk Ceza Kanununun “Suça teşebbüs” kenar başlıklı 35 inci maddesinde yer alan hükmün ve gerekçesinin gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

Yapılan açıklamanın, yargı görevi yapanın hukuka aykırı bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi; bilirkişinin veya tanığın gerçeğe aykırı mütalâada veya beyanda bulunması amacına yönelik olması gerekmektedir. Suçun oluşması bakımından, yapılan açıklamanın alenî olması gerekmekte olup, açıklamanın yazılı veya sözlü olması ya da basın ve yayın yoluyla yapılması önem taşımamaktadır.

Diğer yandan, Türk Ceza Kanununun “Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi” kenar başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında, suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunacağı belirtilmektedir. Bu ilke doğrultusunda söz konusu suçun yaptırımını da adli para cezasına çevrilmektedir.

Madde 75- Maddeyle, 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda değişiklik yapılmaktadır. 5252 sayılı Kanunla birlikte kanunlarda “hafif hapis” veya “hafif para” cezası olarak öngörülen yaptırımlar idarî para cezasına dönüştürülmüştür. Bu dönüşümle birlikte daha önce suç kategorisinde olan bu eylemler kabahat niteliği kazanmıştır. Diğer bir deyimle artık bu eylemler adli nitelikte birer suç değil, idarî nitelikte birer kabahattir. Bu nedenle, idarî nitelikteki bu yaptırımların idare tarafından verilmesi daha uygun bir yaklaşım olacaktır. Bu noktadan hareketle yapılan değişikliklerle söz konusu idarî yaptırım kararlarının mülkî amirler tarafından verileceği düzenlenmektedir.

Madde 76- Maddeyle, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 101 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında, tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararların yeterli gerekçe gösterilmeden verilmesi eleştiri konusu yapılmaktadır.

Yapılan değişiklikle, tutuklamaya ilişkin kararlarda kuvvetli suç şüphesi ve tutuklama nedenlerinin varlığı ile tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunun somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça yazılması gerektiği vurgulanmaktadır. Hâkim veya mahkeme, tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya tahliye isteminin reddine ilişkin karar verirken kuvvetli suç şüphesinin varlığını, tutuklama nedenlerinin varlığını ve somut olayda tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu somut olgularla gerekçelendirmek zorunda kalacaktır.

Madde 77- Maddeyle, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinde değişiklik yapılarak adli kontrol tedbirinin uygulanabilmesi bakımından öngörülen üç yıllık üst sınır beş yıla çıkarılmaktadır. Böylece beş yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebilecektir.

Bilindiği üzere, tutuklama en üst derecede kişi hak ve özgürlüklerine müdahale eden bir koruma tedbidir. Bu nedenle, ölçülülük ilkesi gereğince tutuklama tedbirine en son çare olarak başvurulmalıdır. Adli kontrol müessesesinin tutukluluktan beklenen amaçları karşılayabileceği durumlarda, tutuklama yerine kişiler hakkında adli kontrol müessesesinin uygulanması daha doğru bir çözüm olarak görülmektedir. Bu durum, tutuklamadan kaynaklanan kişi hak ve özgürlüklerine müdahale niteliğinde sayılan mahsurları da önemli ölçüde azaltacaktır. Bu amaçla, adli kontrolün kapsamı genişletilmek suretiyle tutuklamadan kaynaklanan sorunların en aza indirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 78- Maddeyle, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 188 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Ceza yargılamasında kural olarak, hükme katılacak hâkimler ile Cumhuriyet savcısının ve zabıt kâtibi ile Kanunun zorunlu müdafiliği kabul ettiği hâllerde müdafinin duruşmada hazır bulunması şarttır. Bu düzenleme, özellikle çok sanıklı ve karmaşık davalarda zorunlu müdafilerin değişik gerekçelerle karar duruşmasında bulunamaması nedeniyle karar verilmesine engel olmakta ve yargılamanın gereksiz uzamasına sebebiyet vermektedir.

Bu noktadan hareketle, maddede yapılan değişiklikle, savunma hakkını da kısıtlamaksızın Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki mütalâasının zorunlu müdafinin de hazır bulunduğu duruşmada açıklanmış olması veya bu mütalâanın zorunlu müdafie yazılı olarak tebliğ edilmiş olması durumlarında, kabul edilebilir bir mazereti olmayan zorunlu müdafinin yokluğunda da karar verilebileceği düzenlenmiştir. Bununla birlikte, çocuklar hakkında görevlendirilmiş olan zorunlu müdafiler hariç tutularak çocukların yargılandığı davalar yönünden genel kuralın geçerli olduğu vurgulanmıştır.

Madde 79- Maddeyle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından itiraz edilen dosyalar üzerindeki incelemelerin ilgili daire tarafından öncelikli olarak incelenmesi usulü benimsenmiş ve daire tarafından verilecek kararlar ile bu karar sonrasındaki esaslar tespit edilmiştir.

Madde 80- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 308 inci maddesinde yapılan değişiklik nedeniyle, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Yargıtay Ceza Genel Kurulunda bulunan ve henüz karara bağlanmamış dosyalar hakkında nasıl bir işlem yapılacağına açıklık getirilmesi amacıyla geçici bir hüküm eklenmektedir.

Madde 81- Maddeyle, 5326 sayılı Kabahatler Kanununa 43/B maddesi eklenmektedir. Avrupa Birliğine katılım müzakereleri çerçevesinde açılan Mali Kontrol faslında, “Avrunon sahteciliğe karşı korunması için gerekli önlemleri ortaya koyan 28 Haziran 2001 tarihli ve 1338/2001 sayılı Konsey Tüzüğüne yasal ve idari uyumun en geç katılımın ilk günü itibarıyla uygulanmaya başlanması”, 6 ncı kapanış kriteri olarak belirlenmiştir. Düzenlemeyle; Konsey Tüzüğü’nün 6 ncı maddesine uyum sağlamanın yanı sıra parada sahtecilikle mücadelede etkinlik sağlamak amacıyla bankalara, finansal kuruluşlara veya paranın sayım ve incelemesini yaparak bankalara destek hizmeti veren kuruluşlar ile mevzuat çerçevesinde dövizle ilişkin işlemler yapmasına izin verilen şirketlere ibraz edilen paraların sahte olduğunun anlaşılması hâlinde, bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmediği hallerde söz konusu tüzel kişilere idari para cezası verilmesi öngörülmektedir.

Madde 82- Maddeyle, 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “asliye mahkemelerinin bulunmadığı” ibaresi yürürlükten kaldırılarak adli sicil bilgilerinin tüm kaymakamlıklar tarafından verilebilmesini sağlayacak bir düzenleme yapılmıştır.

Madde 83- Maddeyle, 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 12 nci maddesini birinci fıkrası Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir. Anayasa Mahkemesinin 20/1/2011 tarihli ve 2008/44 E. - 2011/21 K. sayılı kararıyla, arşiv bilgilerinin ilgilinin ölümü üzerine silinmesine dair ibarenin iptal edilmiş olması, Kanunun 9 uncu maddesi gereği kişinin ölümü nedeniyle derhal adli sicilinden silinebilen kayıtlarının, maddenin diğer fıkralarına göre silinme koşulları oluşmadan arşivde kalması sonucunu doğuracak ve bu haliyle de iptal gerekçesiyle çelişeceğinden, aynı ibarenin tekrar madde metnine konulması bir zarurettir.

Nitekim, Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararında “Türk ceza adalet sisteminde öngörülen tekerrür, erteleme, temel cezanın belirlenmesi, kamu davasının açılmasının ertelenmesi, hükmün açıklanmasının geri bırakılması gibi kurumların hayata geçirilebilmesi, bir kişinin işlediği suçun ya da aldığı cezanın milletvekili seçilmesini engelleyen Anayasa’nın 76. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilenlerden olup olmadığının saptanabilmesi ve mahkumiyete bağlı hak yoksunluğu öngören bazı özel yasalardaki hükümler nedeniyle mahkemelerce verilen mahkumiyet kararlarının kayıt altına alınmasında yasal ve anayasal bir takım gereklilikler bulunmaktadır.” Gerekçesiyle arşiv kayıtlarının belli süreyle tutulmasının gerekliliği ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin, tüm suçlara ilişkin arşiv kayıtlarının, suç ve cezaların nitelikleri veya ağırlıkları dikkate alınmadan, “her halde kaydın girildiği tarihten itibaren seksen yıl” gibi uzun süre muhafaza edilmesini, tüm suçlar için geçerli tek bir sürenin belirlenmesini ve bu sürenin arşiv kaydına alınmayı gerekli kılan amaçla orantılı ve makul olmamasını, adil ve hakkaniyete uygun bir düzenleme niteliğinde görmeyerek iptal etmesi karşısında, Anayasanın 76 ncı maddesi ile bazı özel kanunlarda yer alan ve bir hak mahrumiyetine neden olan mahkûmiyetler bakımından, yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı alınması koşuluyla, kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren onbeş yıl ve her halde otuz yıl geçmesiyle; diğer mahkûmiyetler bakımından, kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren beş yıl geçmesiyle silineceği düzenlenmektedir.

Madde 84- Maddeyle, 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun geçici 2 nci maddesinde düzenleme yapılmaktadır. Maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki bazı ibarelerin Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilmesi nedeniyle, hak mahrumiyetine neden olan mahkûmiyetler açısından kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren yirmi yılın; diğer mahkûmiyetler bakımından ise beş yılın geçmesiyle Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünce silinebileceğine dair maddenin ikinci fıkrasına yönelik düzenleme yapılmıştır. Ayrıca, aynı fıkra da yapılan değişiklikle, mahkemelere ait olan arşiv kaydının silinmesi yetki ve görevi, iş yükü dikkate alınarak ve yargının hızlandırılması amacıyla Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne verilmektedir.

5352 sayılı Adli Sicil Kanununun yürürlüğe girdiği 1/6/2005 tarihinden önce silinme koşulları oluşması sebebiyle arşive alınan veya şartları oluştuğu hâlde herhangi bir nedenle arşive alınmamış bulunan ya da henüz şartları oluşmadığı için arşive alınamayan Anayasanın 76 ncı maddesi ile bazı özel kanunlarda yer alan ve bir hak mahrumiyetine neden olan mahkûmiyetler bakımından, yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı alınması koşuluyla, kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren onbeş yıl ve her halde otuz yıl geçmesiyle; diğer mahkûmiyetler bakımından, kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren beş yıl geçmesiyle silineceği düzenlenmektedir.

Madde 85- Maddeyle, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerde değişiklik yapılmak suretiyle icra dairelerindeki kadro ihtiyacının karşılanması amacıyla yeni kadrolar ihdas edilmektedir.

Madde 86- Maddeyle, yürürlükten kaldırılan hükümler düzenlenmektedir.

Geçici Madde 1- Temel hak ve hürriyetlerden kabul edilen ifade ve basın özgürlüğü, çoğulcu demokrasilerde vazgeçilmez ve devredilemez bir hak olarak kabul edilmektedir. İleri demokrasilerin “olmazsa olmaz şartı” olan ifade ve basın hürriyeti, birçok hak ve hürriyetin temeli, kişisel ve toplumsal gelişmenin kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, ifade hürriyeti, birçok uluslararası belgeye konu olmuş, Anayasamızda da ayrıntılı düzenlemelere tâbi tutulmuştur. Bu özgürlüğün kullanım araçlarından biri de basın yahut sözlü veya görüntülü yayın araçlarıdır. Bu araçların, amacına uygun olarak işlevlerini yerine getirmeleri bakımından korunmaları demokratik toplumlarda asıl olup, bu anlamda basın ve yayın özgürlüğü önündeki engeller kaldırılarak ve güvenceler sağlanarak, haber ve düşünceyi özgür kılmak hedeflenmektedir. Bu nedenle, basın yayın yoluyla işlenen suçlara ilişkin dava ve cezaların infazının ertelenmesi ilişkin bazı düzenlemeler yapılması toplumsal barışın sağlanması ve sürdürülmesi bakımından büyük bir önem taşımaktadır.

Tasarıyla, 31 Aralık 2011 tarihine kadar basın yayın yoluyla ya da sair düşünce ve kanaat açıklama yöntemleriyle işlenmiş olup; adli para cezasını ya da üst sınırı beş yıldan fazla olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı; kamu davasının açılmasının, kovuşturmanın veya kesinleşmiş olan mahkûmiyet hükümlerinin infazının ertelenmesi imkânı getirilmektedir.

Madde 87- Yürürlük maddesidir.

Madde 88- Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2004 Sayılı İcra İflas Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifim, gerekçeleriyle birlikte ekte sunulmuştur.

Mehmet Şandır

Mersin

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/90)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	-----

GENEL GEREKÇE

İcra İflas Kanunu’nun günümüz ihtiyaçlarını karşılamadığı hem uygulayıcılar, hem bilim çevreleri bakımından ifade edilmektedir. Hazırladığım kanun teklifi ise haczedilmesi mümkün olmayan eşyalar bakımından hem daha çağdaş bir anlayışın ifadesi olup, hem de milyonlarca insanımızın beklentisini karşılama amacındadır.

Ülkemiz, ekonomik yapı, ticari alışkanlıklar, finansal araçları kullanmada tecrübesizlik gibi sebeplerle, icralık ihtilafların yoğun yaşandığı bir durumdadır.

Bütün yıkıcılığı ile yaşadığımız ekonomik kriz icralık ihtilafların sayısında patlama yaşanmasına neden olmuştur. Ne yazık ki genel olarak ekonomimiz, ticari hayat ve istihdam alanlarında yaşanan kayıtlar dışı durum, bu ihtilafların varlığında ve çoğalmasında önemli etkenlerden biri olmaktadır. Sonuç itibarıyla neredeyse borçsuz vatandaşımız bulunmamakta, vatandaşımızın geneli icra takibi tehdidi altında hayat mücadelesini sürdürmeye çalışmaktadır. Memurumuz, işçimiz, esnafımız, çiftçimiz, emeklilerimiz, işsizimiz ya borçlu ya kefil olarak, evine haciz geleceği gerilimi altında, ruhsal travma yaşamaktadır.

Evine haciz gelip, eşyaları kaldırılan insanlarımız içinde intihar edenler, cinnet geçirenler, kendisi ya da yakınlarına zarar verenler her geçen gün artmaktadır. Binlerce baba, eş ve çocuklarına karşı borcu sebebiyle evinden eşya kaldırılmasına neden olma mahcubiyeti yaşamaktadır. Haciz suretiyle evden eşya kaldırılması birçok ailenin parçalanmasına da neden olmaktadır. Evinden eşya kaldırılan babalar, eşi ve çocukları karşısında saygınlığını kaybettiği gibi toplum karşısında da statü kaybına uğramaktadır. Evinden eşya kaldırılan eş ve çocuklar bu durumu hayatları boyu devam edecek bir aşağılanma olarak görmekte, bulundukları sosyal çevrede zor duruma düşmektedirler. Çoğu zaman ise sorumsuz ya da hesapsız borçlanmalar sebebiyle meydana gelen icra takibinin mağduru, bu duruma neden olan kişi değil, biçare eş ve çocukları olmaktadır.

Bazen de evden eşya kaldırma hususunda alacaklılar tarafından daha uzun prosedür gerektiren diğer yöntemleri kullanmak yerine, evden eşya kaldırmak adeta şantaja dönüşmektedir.

Daha fazla ailenin parçalanmaması, daha fazla üzücü olay yaşanmaması adına, ev eşyalarının haczinin kapsam dışına çıkartılması amaçlanmaktadır.

İnsanlık tarihinin de, insan haklarına saygının en üst seviyeye ulaştığı çağımızda modern dünyanın standartlarının çok altında yaşam mücadelesi veren Türk halkının evinden ev eşyası haczi ve kaldırılması, çağdışı bir uygulama olarak devam etmektedir. Teklifimizle çağdışı bu durum kaldırılmaya çalışılmaktadır.

Önerdiğimiz değişiklik ile ev eşyası haczinin farklı uygulamalara neden olan ve borç tahsili amacıyla ziyade cezalandırma biçimine dönüşen mevcut hali yerine, para, kıymetli evrak, antika, değerli taş ve madeni süs eşyası haricinde ev eşyalarının haczi tümünden kaldırılmaktadır. Böylece icra görevlileri bir eve ancak kapsam dışında tutulan eşyanın olup, olmadığına bakmak için girebilecektir.

Teklifimiz alacaklıların, alacağına ulaşmasını önleme amaçlı değildir. Elbette alacaklının hakkı da kutsal ve savunmaya değerdir. Ancak bundan böyle kimse ev eşyası kaldırarak, alacak tahsili yapamayacağı bilinci ile ticari yaşamını yeniden tanzim etmelidir.

Mevcut uygulama alacak tahsili bakımından, yukarıdaki mahsurları yanında çok da işe yaramamaktadır. Çoğu zaman kaldırılıp götürülen eşyalar, haciz ve satış masraflarını karşılamamakta, depolarda çürümektedir. Ne alacaklının ne de borçlunun işine yaramamakta mahkemelere sayısız iş yükü, taraflara da geri dönüşü zor masraf olarak yansımaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Yapılan düzenleme ile madde daha anlaşılır hale getirilmiş ve özellikle borçluların, kendi ve ailesinin geçimini sağlamak için sürdürdüğü mesleğinin icrası bakımından gerekli olan eşyalar haciz kapsamı dışında tutulmuştur.

Üçüncü bentte yapılan değişiklik ile de ev eşyalarının, para, kıymetli evrak, antika, değerli taş ve madeni süs eşyası haricindeki ev eşyalarının tümüyle haciz kapsamının dışına çıkarılmaktadır.

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ MERSİN MİLLETVEKİLİ
MEHMET ŞANDIR'IN TEKLİFİ

**2004 SAYILI İCRA VE İFLAS KANUNUNUN BAZI MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 82. maddesinin 2 ve 3. bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2- Borçlunun mesleğini sürdürmesi için gerekli olan, eşya, alet ve edevat,

3- Para, kıymetli evrak, antika, değerli taş ve madeni süs eşyaları hariç olmak üzere, ev eşyaları,”

MADDE 2- Bu Kanun yayımından itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Hasip Kaplan
Şırnak

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/120)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	-----

GENEL GEREKÇE

Gizli dinleme, telekulak, haberleşmenin ve kişilik haklarının ihlali gündemini koruyor. Anayasa Mahkemesinden, Genelkurmay Başkanlığına, Hükümetten muhalefete ,bürokrasiden sıradan vatandaşa hemen herkes gizli dinlemeden şikayetçi, kaygılı. Adına “Çete” “Gladio” veya “Kontr-Gerilla” ne denirse desin yasadışı suç örgütlerinin en çok başvurduğu bu yöntem sonucu ortalığa saçılanlar dehşet verici hale geldi. Teknoloji, bileşim, uydu yayınları derken, cep telefonlarından, böceklerle, lazer ışınlarından çanaklara, SMS,E-Mail, Internet üzerinden normal yaşamda hayatın her alanına giren gizli dinlemeyi en çok suç çeteleri, detektifler, özel takip, rekabet şirketleri, siyasi muhalifler hemen herkes ilgi alanı içinde görüyor. Gizlilik kaydı olan en üst düzey askeri görüşmeler, operasyonlar önceden Youtoba düşüyor.

Çıkar amaçlı suç ve terörle mücadele adı altında zaman, yer ve süre belirtilmeksizin çıkarılan matbu “arama kararları”, uygulamada yaşanan dehşet verici sorumsuzluklar, yazılı ve görsel medyaya yansıyanlar güvenlik ortamının sifıra indiğini, hiç kimsenin güvencesinin kalmadığını, her yapılanında yapanın yanına kar kaldığı bir uygulama hukuk devletini derinden yaralıyor. Yabancı ajanlar cirit atıyor, yerli işbirlikçileri üç kuruşa ülkenin sırlarını satıyor. Siyaset, sivil alan, ticaret, asker, polis, yargıda tedirginlik had safhada. 2004 yılında TCK nun da haberleşme hürriyeti ve kişilik hakları alanında yapılan düzenlemeler etkili ve caydırıcı olamıyor.

Mikro ses kayıt cihazları, dijital ses ve telefon kayıt cihazları, lazer cihazları, casus kameralar, mikro kulaklıklar, dinleme sistemleri, GSM ortam dinleme, priz dinleme, flaş disk veya bilgisayardan dinleme, izleme, her türlü cihaz ortalıkta ekmek peynir gibi satılıyor. Tehdit, şantaj, kişilik haklarına saldırı, yasadışı menfaat sağlama, sıradan vaka haline geldi. Ceza yargılamasının en tartışılan delil türü olarak gizli dinleme kayıtları geçiyor, ortalıkta kasetlerden geçilmiyor.

Gizli dinleme, kişilerin özel hayatları kapsamındaki bilgilere izinsiz erişerek onların “özel hayat” haklarını ihlal eden bir durumdur. Özel hayat hakkı ya da mahremiyet hakkı olarak isimlendirilen ve gizli dinleme ile ihlal edilen bu hak, gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi milletlerarası belgelerde gerekse de hemen hemen tüm ülkelerin anayasalarında, temel haklar kategorisine konulmuştur. Esasen gizli dinlemenin bir anayasal hak ihlali olduğu; dolaylı olarak 1950 Avrupa Temel Özgürlüklerin ve İnsan Haklarının Korunması Sözleşmesinin 8. maddesinde; Türkiye’de Anayasanın 22. maddesinde; belirtilmekte, cezai müeyyideler de TCK nun 133-140 maddelerinde belirtilmektedir.

İnsanlığın ulaştığı evrensel gelişmişlik seviyesi ve bu seviyede beliren ortak akıl, bireyin özel hayatını ve iletişimini, mutlak bir koruma altına almıştır. Bu koruma, sadece, kuvvetli bir suç şüphesinin varlığı halinde, suçla bozulan toplumsal barış ve huzurun yeniden tesisi amacıyla, başka yoldan delil elde imkanı da yoksa ve hakim tarafından karar verilmiş olması şartıyla askıya alınabilmektedir. Ortak akıl, “toplumsal gelişme imkanının açık tutulması” amacı ile, “bireysel özgürlüklerin azami seviyede gerçekleştirilip, korunması” gayesi arasındaki dengeyi, işte bu suretle tesis etmiştir. O halde, herhangi bir şahsın özel hayatına gizlice giren, özel iletişimini dinleyen ya da kaydeden kişi, kim olursa olsun, hukuka uygun olarak verilmiş bir hakim kararına dayanmıyorsa, suç işlemektedir. Bu kişinin yaptığı kayıt delil olamayacağı gibi, bu suretle elde ettiği bilgiyi, tanık olarak da beyan edemez; bu hususta verdiği beyan da mutlak olarak hukuka aykırıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 26.09.2004 tarih 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 132 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Haberleşmenin gizliliğini ihlâl

MADDE 132.- (1) Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlâl eden kimse, iki yıldan beş yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu gizlilik ihlâli haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın alenen ifşa eden kişi, üç yıldan altı yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır.

(4) Kişiler arasındaki haberleşmelerin içeriğinin, yasadışı suç örgütleri kanalıyla yapılması veya basın ve yayın yolu ile yayınlanması hâlinde, ceza yarı oranında artırılır.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal edenler hakkında cezalar etkili ve caydırıcı olmadığı için arttırılmıştır.

Madde 2- 5237 sayılı Kanunun 133 ncü maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması

MADDE 133.- (1) Kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaları, taraflardan herhangi birinin rızası olmaksızın bir aletle dinleyen veya bunları bir ses alma cihazı ile kaydeden kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Katıldığı aleni olmayan bir söyleşiyi, diğer konuşanların rızası olmadan ses alma cihazı ile kayda alan kişi, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve adlî para cezası ile cezalandırılır.

(3) Yukarıdaki fıkralarda yazılı fiillerden biri işlenerek elde edildiği bilinen bilgilerden yarar sağlayan veya bunları başkalarına veren veya diğer kişilerin bilgi edinmelerini temin eden kişi, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu konuşmaların basın ve yayın yoluyla yayınlanması hâlinde de, ceza yarı oranında arttırılarak hükmolunur.

Yasadışı gizli dinlemeyi önlemek için cezalar arttırılarak etkili ve caydırıcı olması istenmiştir.

Madde 3-5237 sayılı Kanunun 134 ncü maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Özel hayatın gizliliğini ihlâl

MADDE 134. - (1) Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlâl eden kimse, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlâl edilmesi hâlinde, cezanın alt sınırı üç yıldan az olamaz.

(2) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri ifşa eden kimse, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Fiilin basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, ceza yarı oranında artırılır.

Cezaların artırılması ile etkili ve caydırıcı olması hedeflenmiştir.

Madde 4-5237 sayılı Kanunun 135 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Kişisel verilerin kaydedilmesi

MADDE 135.- (1) Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişilerin siyasi, felsefi veya dinî görüşlerine, ırkî kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlâkî eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin bilgileri kişisel veri olarak kaydeden kimse, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilmesi az etkili ve caydırıcı olmadığı için cezalar artırılmıştır. Kişilerin siyasi, felsefi veya dinî görüşlerine, ırkî kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlâkî eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin bilgileri kişisel veri olarak kaydeden kimse, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

Madde 5-5237 sayılı Kanunun 136 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme

MADDE 136.- (1) Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Uygulamada bu cezaların etkili olmadığı görülmüş ve artırılmıştır.

Madde 6-5237 sayılı Kanunun 137 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Nitelikli hâller

MADDE 137.- (1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların;

- a) Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle,
 - b) Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,
 - c) Yasadışı suç örgütlerinin amaçları için,
- İşlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların;

- a) Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle,
- b) Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle, İşlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Cezaların caydırıcılığı için "c" fıkrası yeni eklenmiş olup yasadışı suç örgütleri de bu kapsama dahil edilmiştir.

Madde 7-5237 sayılı Kanunun 138 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Verileri yok etmeme

MADDE 138.- (1) Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlara görevlerini yerine getirmediklerinde üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası verilir.

Cezalar arttırılarak etkili ve caydırıcı olması istenmiştir.

Madde -5237 sayılı Kanunun 139 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Şikâyet

MADDE 139.- (1) Kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme dahil, bu bölümde yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı değildir.

Önceki hükümde "şikayete bağlı" olan suçlar çıkarılarak, şikayete bağlı olmadan resen soruşturma açılması sağlanmıştır.

MADDE 10-5237 sayılı Kanunun 140 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

MADDE 140.- (1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında,sorumlu yöneticilerin cezai sorumluluğuna gidileceği gibi, bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

Madde 11- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 12- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BARIŞ VE DEMOKRASİ PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ ŞIRNAK MİLLETVEKİLİ
HASİP KAPLAN'IN TEKLİFİ

**TÜRK CEZA KANUNUN ÖZEL HAYATA VE HAYATIN GİZLİ ALANINA
KARŞI SUÇLAR KANUNUNDA YER ALAN MADDELERDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 26.09.2004 tarih 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 132 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Haberleşmenin gizliliğini ihlâl

MADDE 132.- (1) Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlâl eden kimse, iki yıldan beş yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu gizlilik ihlâli haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın alenen ifşa eden kişi, üç yıldan altı yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır.

(4) Kişiler arasındaki haberleşmelerin içeriğinin, yasadışı suç örgütleri kanalıyla yapılması veya basın ve yayın yolu ile yayınlanması hâlinde, ceza yarı oranında artırılır.

MADDE 2- 5237 sayılı Kanunun 133 ncü maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması

MADDE 133.- (1) Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaları, taraflardan herhangi birinin rızası olmaksızın bir aletle dinleyen veya bunları bir ses alma cihazı ile kaydeden kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Katıldığı aleni olmayan bir söyleşiyi, diğer konuşanların rızası olmadan ses alma cihazı ile kayda alan kişi, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve adlî para cezası ile cezalandırılır.

(3) Yukarıdaki fıkralarda yazılı fiillerden biri işlenerek elde edildiği bilinen bilgilerden yarar sağlayan veya bunları başkalarına veren veya diğer kişilerin bilgi edinmelerini temin eden kişi, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu konuşmaların basın ve yayın yoluyla yayınlanması hâlinde de, ceza yarı oranında arttırılarak hükmolunur.

MADDE 3-5237 sayılı Kanunun 134 ncü maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Özel hayatın gizliliğini ihlâl

MADDE 134.- (1) Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlâl eden kimse, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlâl edilmesi hâlinde, cezanın alt sınırı üç yıldan az olamaz.

(2) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri ifşa eden kimse, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Fiilin basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, ceza yarı oranında artırılır.

MADDE 4- 5237 sayılı Kanunun 135 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Kişisel verilerin kaydedilmesi

MADDE 135.- (1) Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişilerin siyasî, felsefî veya dinî görüşlerine, ırkî kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlâkî eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin bilgileri kişisel veri olarak kaydeden kimse, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

MADDE 5-5237 sayılı Kanunun 136 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme

MADDE 136.- (1) Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 6- 5237 sayılı Kanunun 137 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Nitelikli hâller

MADDE 137.- (1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların;

- a) Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle,
- b) Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,
- c) Yasadışı suç örgütlerinin amaçları için,

İşlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

MADDE 7- 5237 sayılı Kanunun 138 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Verileri yok etmeme

MADDE 138.- (1) Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlara görevlerini yerine getirmediklerinde üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası verilir.

MADDE- 5237 sayılı Kanunun 139 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Şikâyet

MADDE 139.- (1) Kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme dahil, bu bölümde yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı değildir.

MADDE 10- 5237 sayılı Kanunun 140 nci maddesi aşağıda ki şekilde değiştirilmiştir.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

MADDE 140.- (1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında, sorumlu yöneticilerin cezai sorumluluğuna gidileceği gibi, bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

MADDE 11- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" ve gerekçesi ekte sunulmuştur. Gereğini saygıyla arz ederiz.

<i>Ali Rıza Öztürk</i>	<i>Emine Ülker Tarhan</i>	<i>Muharrem İnce</i>
Mersin	Ankara	Yalova
<i>Ömer Süha Aldan</i>	<i>Rıza Türmen</i>	<i>Aytun Çıray</i>
Muğla	İzmir	İzmir
<i>Oğuz Oyan</i>	<i>Sakine Öz</i>	<i>Mehmet Hilal Kaplan</i>
İzmir	Manisa	Kocaeli
<i>Bülent Kuşoğlu</i>	<i>Hurşit Güneş</i>	<i>Sena Kaleli</i>
Ankara	Kocaeli	Bursa
<i>Salih Fırat</i>	<i>Ali Haydar Öner</i>	<i>Candan Yüceer</i>
Adıyaman	Isparta	Tekirdağ
<i>F. Nur Serter</i>	<i>Veli Ağbaba</i>	<i>Sedef Küçük</i>
İstanbul	Malatya	İstanbul
<i>Malik Ecder Özdemir</i>	<i>Osman Korutürk</i>	<i>Mahmut Tanal</i>
Sivas	İstanbul	İstanbul
<i>Osman Kaptan</i>	<i>İhsan Özkes</i>	<i>Doğan Şafak</i>
Antalya	İstanbul	Niğde
<i>Birgül A. Güler</i>	<i>Haydar Akar</i>	<i>M. Serdar Soydan</i>
İzmir	Kocaeli	Çanakkale
<i>Kamer Genç</i>	<i>Mehmet Ali Ediboğlu</i>	<i>Mehmet Volkan Canalıoğlu</i>
Tunceli	Hatay	Trabzon
<i>İlhan Cihaner</i>	<i>R. Kerim Özkan</i>	<i>İdris Yıldız</i>
Denizli	Burdur	Ordu
<i>Ali Serindağ</i>	<i>Tufan Köse</i>	<i>Erdal Aksünger</i>
Gaziantep	Çorum	İzmir
	<i>Sezgin Tanrıkulu</i>	
	İstanbul	

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/223)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	Avrupa Birliği Uyum Komisyonu İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun altı yıllık uygulamaları görülmüştür. Bu uygulamalarda, ceza muhakemesi kanununda, tutuklama ve diğer koruma önlemleri yönünden yaşanan sorunlar, ülkemizin gündemini sürekli meşgul etmiştir. AİHM'nin çok sayıdaki kararı, Türkiye'de tutukluluk kurumunun iyi çalışmadığını, insanların haksız yere özgürlüklerinden yoksun bırakıldıklarını göstermektedir. AİHM'si, Türkiye'de yargılama sisteminden ve yasadaki kaynaklanan "yaygın ve sistematik" bir sorun olduğunu ve bu sorunun, mahkemelerin tutuklama ya da tutukluluğun devamına karar verirken "...suçun niteliği, kanıtların durumu, dosyanın içeriği.." şeklinde soyut, klişe bir gerekçe kullanmalarından; tutukluluğun hukuka uygunluğunu incelerken çekışmeli bir duruşma yapmamalarından kaynaklandığını belirterek Türk Hükümeti'nden bu durumun düzeltilmesi için gerekli önlemleri almasını istemektedir.

Anayasa Mahkemesinin kararlarında da vurgulandığı üzere Hukuk Devleti; üç temel ilke üzerinde varlığını sürdürebilir. Bunlar; insan haklarının gerçekleştirilmesi, adaletin sağlanması ve güvenliğin temin edilmesidir. Ancak bu kavramlara mevzuatta yer vermek yeterli değildir. Bu kavramlara işlerlik kazandırılması, uygulanabilirliğinin sağlanması, tüm topluma egemen kılınması, toplumda böyle bir inancın yerleşmesi; Hukuk Devleti'nin fiilen var olduğunu kanıtı olabilir. Son dönemlerde insan hak ve hürriyetleri ile adil yargılama hakkının ihlali yönünde ciddi endişe taşınmasını gerektiren çok sayıda örneklerle karşılaşmaktadır. Adil yargılanma, insan hak ve hürriyetleri ve adalet kavramları asıl değil, ikincil konuma düşmüştür. Temel insan hak ve hürriyetleri ihlal edildikten sonra telafi mekanizmaları işletilmeden önce bu kavramların üstünlüğünün asıl olduğu kabul edilmeli ve bunun için gerekli önlem ve denetim mekanizmaları etkin bir şekilde işletilmelidir. Ceza Muhakemesi, gerçeğin araştırılması ve suçlunun cezalandırılması yanında sanığın korunmasını da esas almıştır. Bu ilkelerden birinin eksik kalması, yargılanmanın eksik yapıldığı sonucunu verir. Ceza Muhakemesinin amacının, sanığı cezalandırmak olduğu eski dönemlerdeki alışkanlığı sürdüren toplumlarda tutuklama; peşin bir ceza olarak değerlendirilmekte, tutukluluğun keyfi olması veya somut olayın koşullarında orantısız olması ya da makul süreyi aşması, ilkel düşüncelerin etkisiyle doğal karşılanmaktadır. Oysa çağdaş hukuk sistemlerinde tutuklama; peşin bir ceza değil, ceza muhakemesinin amacına ulaşmasını sağlamak için başvuru olan geçici bir önlem olarak kabul edilmektedir. Tek başına Tutuklama bile, henüz kesin hükümle suçluluğu sabit olmadan kişiyi özgürlüğünden alıkoyduğundan gerek anayasa ve yasalarda, gerekse insan haklarına ilişkin uluslararası metinlerde sıkı koşullara bağlanmıştır. Çağdaş Hukuk Sistemlerinin Ceza Muhakemesinde Tutuklamaya, ancak yasada aranan tüm koşullar gerçekleştiği ve başka önlemlerle tutuklamadan beklenen sonuca ulaşılması mümkün olmadığı hallerde başvurulmaktadır. Yasada öngörülen tutukluluk süreleri azami sürelerdir. Tutuklamanın koşulları ortadan kalkmış veya tutuklama ile ulaşılması hedeflenen amaca ulaşılmış ise yasadaki azami süreler dolmamış olsa bile tutukluluğa derhal son verilmelidir.

Anayasanın 19. maddesi hükmüne göre tutuklanan kişilerin; makul süre içinde yargılanmayı ve soruşturma veya kovuşturma sırasında serbest bırakılmayı isteme hakları vardır. Anayasanın 141. maddesinin son fıkrası hükmünde; davaların, en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması öngörülmüştür.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine göre bir suç işlediği hakkında geçerli şüphe bulunan veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olmak zorunluluğu inancını doğuran makul nedenlerin bulunması dolayısıyla yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkesin, makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşturma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır.

Ülkemizdeki uygulama, yasal düzenlemelerin aksine, -olağan dışı hukuk rejimlerinde dahi çiğnenemez olan- "suçsuzluk karinesi"ni ortadan kaldırmaktadır. Bu konuda, bizde tutuklama süresi, HAS uygulaması ışığında çok uzun kabul edilmektedir. Türkiye'de yargı mekanizması, adaleti gerçekleştirmeye elverişli bir işleyişe sahip değildir. Ülkemizde adaletin tecellisi, hem nicelik, hem nitelik yönünden sorunludur. Yargısal karar sürecinin hızlandırılması için somut ve ciddi adımlar atılmamıştır. Hukuk Eğitiminin kalitesi düşmüş, adaletin tecellisi için vazgeçilmez bir örgüt olan adli kolluk, uzun yıllardır gündemde olduğu halde nedense sürüncemede bırakılmış, istinaf mahkemeleri, 2004'te yasal düzenlemeye bağlandığı halde, hâlâ kurulabilmiş değildir. Adli Tıp Kurumu ise, siyasi çekişmelerin dışında tutulamamış, toplumda güvenilirliğini yitirmiştir.

Ülkemiz uygulamasında tutukluluk; geçici bir önlem olmaktan çıkmış, fiili mahkûmiyete dönüşmüştür. Tutuklama, amacı dışında ve kötüye kullanılan bir kurum haline gelmiştir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinin 3. fıkrasında yer alan; katalog suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde tutuklama nedeni var sayılabilir düzenlemesi, adeta otomatik bir tutuklama hükmü gibi anlaşılmaya ve uygulanmaya başlanılmıştır. Herhangi bir suç fıkradaki katalog suçlar arasında kalmasa bile, ikiden fazla kişinin mevcudiyeti örgüt olarak nitelenerek durum fıkraya sokulmakta ve tutuklamaya gidilmektedir. Oysa fıkraya giren bir suç söz konusu olsa dahi tutuklama zorunluluğu bulunmamaktadır. Anayasa ve Uluslararası sözleşmeler uyarınca asıl olan kişi özgürlüğüdür. Sınırlama ise istisnadır. Bu düzenleme, maddede sayılan suç isnatları ile hâkim önüne çıkartılan her kişi açısından tutuklama nedeni var sayılarak zorunlu tutuklanması uygulamasına dönüşmüştür. Soruşturmalarda peşin olarak tutukluluğa karar verilerek deliller sonradan toplanmakta, bilahare yargılamalar yapılmaktadır. Ancak bu esnada kişilerin en temel hak ve özgürlükleri kısıtlanmaktadır. Maddenin genel düzenlemesi tutuklama tedbirini karşılayacak niteliktedir. İlave bir düzenleme yapılması gerekli değildir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, suçun ağırlığı, niteliği gibi gerekçelerle kişilerin tutuklanamayacağı ya da tutukluluk halinin devamına karar verilemeyeceğini belirtmektedir. Suçları sayma suretiyle suç modeli anlayışı getiren 5271 sayılı kanun'un amacının uygulamaya yansımadağı, uygulamadaki deneyimlerle görülmekle CMK 100/3.fıkrası tamamen kaldırılması amaçlanmıştır.

Ülkemiz uygulamasında karşılaşılan tutuklama nedenleri ve uzun tutukluluk süreleri, gerek Anayasamızın 19. maddesinin ruhuna, gerekse Anayasamızın 90. maddesinin son fıkrası uyarınca iç hukukumuzun bir parçası olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırılık teşkil etmektedir. Bu durum, Ülkemizin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde birçok defalar mahkûm olması sonucunu doğurmuştur. Bu nedenle keyfî ve sınırsız süreli tutukluluk halini son vermek amacıyla CMK 102. maddesi hükmü getirilmiştir. CMK'nın "Tutuklulukta geçecek süre"ye ilişkin md. 102'nin yürürlüğü, önce 2008'e; sonra, 2010'a ertelenmiştir. İlgili yasal düzenlemeye göre madde, CMK m. 250/1 -c bendinde yazılı suçlar ile ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlar bakımından 31 Aralık 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kişilerin hak ve özgürlüklerini güvence altına almak, yasa koyucunun asli görevlerinden biridir.

Hal böyle iken 31 Aralık 2010 tarihinde yürürlüğe giren, ağır ceza mahkemelerinde uygulanacak tutukluluk sürelerine ilişkin düzenleme, kanunun muğlak lafzı nedeniyle yargı ve bilim çevreleri ile kamuoyunda tartışmalar yaratmıştır. Yasada öngörülen tutukluluk sürelerinin sınırlarıyla ilgili olarak farklı yorum ve değerlendirmeler yapılmaktadır.

CMK 102. maddesinin yürürlüğe girmesiyle birlikte açığa çıkan eşitsizlik ve adaletsizlik, ülkemizde tutuklama kurumu aracılığıyla yargı sisteminin kötü işleyişini bir kez daha açığa çıkarmıştır.

Kimi yorum ve değerlendirmelerde; CMK 102/2 maddesindeki "Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde, tutukluluk süresi en çok iki yıldır. Bu süre, zorunlu hallerde, gerekçesi gösterilerek uzatılabilir; uzatma süresi toplam üç yılı geçemez." Hükmünde öngörülen uzatma süresi, 2 yıllık tutukluluk süresini de aşar şekilde 3 yıl olarak kabul edilerek; kişinin, 5 yıl tutuklu kalması sonucunu doğuracak şekilde değerlendirilerek sanık aleyhine olabilecek en uç noktaya varılmıştır. Hatta Yargıtay 9. Ceza Dairesi, CMK 252/2. maddesindeki "..250 nci maddenin birinci fıkrasının (C) bendinde öngörülen suçlar yönünden, yasada öngörülen tutuklama süresi iki kat olarak uygulanır" hükmü uyarınca CMK 250/1- c' maddesi kapsamındaki "devlet güvenliğine karşı suçlar", "anayasal düzene karşı suçlar", "milli savunmaya karşı suçlar" ve "devlet sırlarına karşı suçlar" ..bakımından, tutukluluk süresini, 10 yıl olarak belirlemiştir. Bu yorumda, iki yıllık süreye, 3 yıllık uzatma süresi de eklenmiş ve CMK 250/1-c maddesi kapsamındaki suçlar yönünden bunun iki katı alınmıştır. Bu yorum, sanık aleyhine olabilecek en uç noktadır. Aslında, böyle bir zorlama yorum, özgürlükçü bir yorum değildir. Burada insan hakları yerine, ideolojik yaklaşım tarzı baskındır. Burada yargısal süreçte yurttaş esasa alan "hukuk devleti" yerine Türkiye'deki devlet geleneğinin devamı olarak kutsal devleti esas alan "devletin hukuku"nu esas alan bir anlayış egemen olmuştur. 5 ve 10 yıllık azami tutukluluk süresinin kabulü, CMK 102. maddesinin konuluş amacına, Anayasanın 19., 90., 141. maddeleri hükümlerine aykırı olup, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesindeki "makul süre" kavramıyla örtüşmemektedir.

Kişilerin temel hak ve özgürlüklerini, çağdaş ve uygar düzeyde koruması gereken ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uyum sağlamak için CMK 102. maddesini koyan yasama organının, sonuçta ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde 5 yıl, özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde 10 yıla varan tutukluluk sürelerini hukuka uygun olarak kabul eden bir düzenleme yapmış olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, CMK 102/2. maddesindeki değişiklik teklifi ile; madde hükmündeki muğlaklığın giderilmesi ve madde metninin, konuluş amacına, Anayasa, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine uygun şekilde açık anlaşılır hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Hukuk, adalet temeline dayanır. Adalet de gücünü toplumsal vicdandan alır. Toplumsal vicdanı kanatan, adalete dayanmayan hukuk, kabul edilemez. Bu nedenle bir yandan tutuklu kişinin hakkı korunurken bir yandan toplumsal vicdanın kanatılmaması gerekir. Bunun içindir ki ilk derece mahkemelerinde haklarında mahkumiyet kararı verilen tutuklu kişiler ile haklarında henüz bir karar verilmemiş olan tutuklu kişiler arasında bir ayırım yapılması gerektiği açıktır.

Zira tutuklu bulunsun ya da bulunmasın ilk derece mahkemesinde mahkum olan bir kişi; hakkında mahkumiyet kararının verilmesinden sonra özgürlüğünden yoksun bırakılması öngörülen kişi durumundadır. Dahası ilk derece mahkemesinin mahkumiyet kararından sonraki kanun yolları aşamasında tutuklu kişi hakkında mahkumiyet kararı kesinleşmemiş olsa bile, yasada öngörülen şekilde yargılaması yapılarak suçunu tespit eden bir karar vardır. Bu nedenle CMK 102. maddesindeki süre içinde ilk derece mahkemesince CMK 102. maddesindeki süre içinde yargılaması yapılarak mahkûmiyet kararı verilen tutukluların, CMK 102/1-2. maddesinden yararlanmamaları için CMK 102. maddesine 3. fıkra eklenmiştir. Ancak ilk derece mahkemeleri tarafından verilecek mahkûmiyet kararlarının, tutukluluk halinin uzaması konusunda yeni bir gerekçe olarak kabul edilmesinin doğurabileceği birtakım sakıncaları ve tutukluluk sürelerine ilişkin mevcut şikâyetleri önlemek için ilk derece mahkemesinin mahkûmiyet kararından sonraki kanun yolları aşamasında bir tavan süre belirlenmesi gerekmiştir.

Öte yandan milli iradenin temsilcisi olan milletvekili hakkında, suç işlediğine dair kesinleşmiş bir mahkeme kararı olmaksızın tutuklu bulunması; milletvekillerinin, Anayasanın 7. maddesi uyarınca Egemenlik Kapsamında sahip oldukları yasama hakkını kullanamaz, yasama görevini yapamaz hale getirmektedir. Anayasanın 83. maddesinde tanınan yasama dokunulmazlığı, milletvekilinin hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılamayacağına ilişkin olup, 2. fıkrası ile Anayasanın 14. maddesi durumlar yönünden getirilen istisna, milletvekilleri hakkındaki soruşturma ve kovuşturmanın devam edeceğine ilişkin olup, milletvekilinin tutuklu kalmasını gerektirmemektedir. Yani, hakkında soruşturma ya da kovuşturma bulunan bir kimse, milletvekili seçilince Anayasa 83/1. fıkrası uyarınca, hakkındaki soruşturma ya da kovuşturma tamamen durmakta iken, Anayasanın 14. maddesinde sayılan nedenlerle hakkında soruşturma ya da kovuşturma bulunan kimse, milletvekili seçilince Anayasa 83/2. maddesi uyarınca hakkındaki soruşturma ve kovuşturma durdurulmamaktadır. Bir kişinin hakkındaki davanın devam etmesi başka bir konu; tutuklama, başka bir konudur. Tutuklama, tutuklamaya itiraz ve bu itirazlarla ilgili yargı kararları; ana davadan tümüyle bağımsız ve ayrı bir süreçtir. Bir kişinin tutuklanması ya da tutuklu yargılanması, sonunda o kişinin mahkum olacağını göstermez, aynı şekilde tutuksuz olarak yargılanmak da o davanın beraatle sonuçlanacağını göstermez. Bir kişinin hakkında soruşturma ya da kovuşturmanın devam etmesi, o kişinin tutukluluk halinin devamını gerektirmez. O nedenle yasama dokunulmazlığının istisnasını düzenleyen 83/2. maddesi hükmü milletvekillerinin tutukluluğunun dayanağı olamaz.

Adli kontrol koruma tedbiri, ilk defa 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 ve devamı maddelerindeki düzenlemelerle hukuk sistemimizde yerini almakla beraber; bu maddelerdeki düzenlemelerin, tutuklamanın uygulamamızda ortaya çıkardığı sakıncaları giderme bakımından yetersiz olduğu gözlemlenmiştir.

Keza, Ceza Muhakemesi Kanununun mevcut düzenlemesine göre, adli kontrol koruma tedbiri, tutuklama sebeplerinin varlığı halinde ancak belirli ağırlık derecesine varmamış olan suçlardan dolayı şüpheli veya sanık olan kişilerle ilgili olarak uygulanabilmektedir. Çağdaş Hukuk Sistemlerinin Ceza Muhakemesinde olduğu gibi ceza muhakemesi sürecinde adli kontrol koruma tedbirinin daha etkin olarak uygulanabilmesini sağlamak ve başka önlemlerle tutuklamadan beklenen sonuca ulaşılması mümkün olduğu hallerde tutuklamayı önlemek amacıyla verilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Tutuklama için kişinin suç işlediği kuşkusu yeterli değildir. Bu kuşkunun sağlam verilere dayanması gereklidir. Nasıl ki CMK 100. madde, "kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olgular"dan söz etmektedir. AİHM bunu daha ileri götürmekte ve "nesnel bir gözlemciyi kişinin suç işlediği konusunda tatmin edecek olgular" ölçütüne yer vermektedir. Üçüncü bir kişinin bu konuda ikna olabilmesi, olguların somut bir nitelik taşımasına bağlıdır. O nedenle maddeye "somut" sözcüğü eklenmelidir.

Maddeyle, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinin 3. fıkrasında yer alan; katalog suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde tutuklama nedeni var sayılabilir düzenlemesi, adeta otomatik bir tutuklama hükmü gibi anlaşılmaya ve uygulanmaya başlanılmıştır.

Herhangi bir suç, fıkradaki katalog suçlar arasında kalmasa bile, ikiden fazla kişinin mevcudiyeti örgüt olarak nitelenerek durum fıkraya sokulmakta ve tutuklamaya gidilmektedir. Oysa fıkraya giren bir suç söz konusu olsa dahi tutuklama zorunluluğu bulunmamaktadır. Anayasa ve Uluslararası sözleşmeler uyarınca asıl olan kişi özgürlüğüdür. Sınırlama ise istisnadır. Bu düzenleme, maddede sayılan suç isnatları ile hakim önüne çıkartılan her kişi açısından tutuklama nedeni var sayılarak zorunlu tutuklanması uygulamasına dönüşmüştür. Soruşturmalarda peşin olarak tutukluluğa karar verilerek deliller sonradan toplanmakta, bilahare yargılamalar yapılmaktadır. Ancak bu esnada kişilerin en temel hak ve özgürlükleri kısıtlanmaktadır. Maddenin genel düzenlemesi, tutuklama tedbirini karşılayacak niteliktedir. İlave bir düzenleme yapılması gerekli değildir. Suçları sayma suretiyle katalog suç modeli anlayışı getiren 5271 sayılı kanun'un amacının uygulamaya yansımadağı uygulamadaki deneyimlerle görülmekle CMK 100/3. fıkrası tamamen kaldırılması amaçlanmıştır.

Ayrıca, sanığın yargılaması sonucunda verilecek cezanın iki yıl veya altında olması halinde hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması mümkün olduğundan tutukluluk kararı verilebilmesi için gerekli olan alt sınır bir yıldan iki yıla çıkarılmıştır.

Madde 2- CMK 101. maddede tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda gerekçe yazılması öngörülmektedir. Ancak AİHM'den çıkan çok sayıda ihlal kararı, yargıçların buna uygun davranmadığını ortaya koymaktadır. O nedenle bu konunun daha ayrıntılı ve AİHM standartlarına uygun bir biçimde düzenlenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Türkiye ile ilgili AİHM kararlarına baktığımızda, tahliye talebinin "suçun niteliği, kanıtların durumu, dosyanın içeriği" gibi klişe gerekçelerle red edilmesinin AİHM tarafından kabul edilmediği ve bu tür bir gerekçenin Sözleşme'nin 5. maddesinin ihlaline yol açtığı görülmektedir. Tahliye talebini red eden kararın gerekçesinin, 109. maddedeki adli kontrol önlemlerinin uygulanmaması nedenlerine de yer vermesi önem taşımaktadır.

Tutuklama için yeterli olan nedenler zaman geçtikçe, tutuklamanın devamı için yeterli olmayabilir. Tutuklamanın devamı için yeterli nedenler bulunduğunu göstermek yargıcın görevidir. Yargıcın tutuklunun tahliyesi için neden olup olmadığını değil, tutukluluğun sürdürülmesi için neden bulunup bulunmadığını araştırması gerekir. Süre uzadıkça tutuklama nedenlerinin daha somut, daha inandırıcı bir nitelik taşıması gerekir. Burada ispat yükü yargıca aittir.

Ayrıca tutuklama bir istisnai önlem olup mutlak bir zorunluluk gerektirir. Tutuklama ve tutuklamanın devamına karar verirken, yargıcın kamu çıkarı ile bireysel özgürlük arasındaki dengeyi gözetmesi ve ancak kamu çıkarı açısından mutlak bir zorunluluk varsa, tutuklamaya ya da tutuklamanın sürdürülmesine karar vermesi gerekir. Değişiklik önerisi bu hususu da kapsamaktadır. Maddede sayılan tutuklama nedenleri sınırlayıcı olup bunun dışındaki, örneğin kanıtların toplanamaması gibi bir nedenle tutuklamanın devamına karar verilemez.

Madde 3- Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 102. maddesinin 2. fıkrasında yer alan, ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde tutukluluk süresinin; istisnai haller dâhil en çok ne kadar olabileceği konusu açıklığa ve kesinliğe kavuşturulmuştur. Buna göre ağır ceza mahkemelerinin görevine giren işlerde tutukluluk süreleri kural olarak en fazla iki yıl olabilir. Bu süre ancak zorunlu hallerde ve ancak toplam bir yıl daha uzatılabilir. 3. fıkra, ilk derece mahkemesi tarafından, yargılanan kişi hakkında, ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerden dolayı mahkûmiyet kararı verilirse, artık kişi hakkında kesin olmasa da bir hüküm mevcuttur. Zira tutuklu bulunsun ya da bulunmasın ilk derece mahkemesinde mahkum olan bir kişi; hakkında mahkûmiyet kararının verilmesinden sonra özgürlüğünden yoksun bırakılması öngörülen kişi durumundadır. Bu halde istinaf ve temyiz aşamalarında geçecek sürenin en

azından bir kısmı, kanunda belirtilen azami tutukluluk süresi içinde kabul edilmemelidir. Söz konusu fıkranın madde metnine eklenmesi bu nedenle teklif edilmektedir. Ne var ki, bu durumda dahi, hakkında kesinleşmiş bir hüküm bulunmayan sanığın kişi hürriyeti hakkı dikkate alınarak tutuklu işlere ilişkin istinaf ve Yargıtay incelemelerinin acil yapılması sağlanmak istenmektedir. Fıkranın ikinci cümlesi ile bu süre en fazla bir yıl olarak belirlenmiştir. Buna göre hakkında verilen mahkûmiyet kararı kesinleşmemiş ve toplam dört yıldır tutuklu bulunan sanıkların derhal salıverilmeleri öngörülmektedir.

Milletvekilleri, Anayasanın 7. maddesi uyarınca Egemenlik Kapsamında sahip oldukları yasama hakkını kullanabilmeleri ve yasama görevini yapabilmeleri için Anayasanın 14. maddesinde sayılan nedenlerle hakkında soruşturma ya da kovuşturma bulunan kimsenin milletvekili seçilmesi halindeki durum düzenlenmiştir.

Madde 4- 14.Yüzyıldan bu yana evrimleşen tutuklamaya itiraz (habeas corpus) hakkı, bireysel özgürlüğün önemli bir güvencesidir. Tutuklamaya itiraz ve bununla ilgili olarak yargıcın vereceği karar, esas davadan bağımsız ve ayrı bir yargılama sürecidir. O nedenle bu yargılamanın adil yargılama için gereken güvencelere sahip olması gerekir. Başka bir deyişle, itirazla ilgili yargılamanın açık bir duruşmada savunma hakkına, silahların eşitliği ilkesine saygı gösterilerek yapılması gerekir. Örneğin, gizlilik kararı alınarak dosyanın avukatlara verilmemesi silahların eşitliği ilkesine aykırı olduğundan, Sözleşme'nin 5/4 maddesinin ihlali oluşturur.

Türkiye ile ilgili davalarda tutuklamaya itiraz konusunda verilen kararlar yukarıdaki koşullara uymadığından, AİHM'den çok sayıda Sözleşme'nin 5/4 maddesinin ihlali kararı çıkmaktadır. Bu ihlal kararlarını önlemek amacıyla maddede değişiklik yapılmıştır.

Madde 5- Bu madde ile adli kontrol koruma tedbirinin uygulama koşulları yeniden belirlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında adli kontrol koruma tedbirinin hangi hallerde uygulanabileceği hususuna açıklık getirilmiştir. Adli kontrol koruma tedbiri, sadece tutuklamaya nazaran ikame bir koruma tedbiri olmaktan çıkarılmıştır. Yapılan düzenlemeyle koruma tedbirlerinde üç izlilik hedefi gözetilmiştir. Buna göre, kaçma şüphesinin veya delilleri karartma tehlikesinin varlığı haline özgü olarak adli kontrol koruma tedbiri uygulanmayacaktır. Adli kontrol koruma tedbiri, şüpheli veya sanığın yeniden suç işlemesini veya bu kişiye karşı başkaları tarafından suç işlenmesini önlemek amacıyla da hizmet edecektir. Bu nedenle, somut olayda tutuklama sebepleri mevcut olmasa bile, adli kontrol koruma tedbirine başvurulabilecektir.

Keza, bu düzenlemede, tutuklamanın son çare olarak başvurulması gereken bir koruma tedbiri olduğu düşüncesi egemen olmuştur. Başka bir deyişle, şüpheli veya sanığın kaçması tehlikesinin varlığına rağmen, ancak adli kontrol koruma tedbirine başvurulmasının amaca hizmet etmeyeceğinin anlaşılması halinde, tutuklama koruma tedbirine başvurulabilecektir.

Keza, tutuklamaya azami süre getirilmesi, buna karşılık soruşturma ve kovuşturma evrelerinin uzun sürmesi dolayısıyla ortaya çıkan sorunun giderilmesine hizmet etmesi bakımından da adli kontrol koruma tedbiri büyük bir önem taşımaktadır. Maddenin ikinci fıkrasında, Kanunda belirlenen azami tutukluluk sürelerinin dolmasına rağmen kovuşturmanın henüz sona ermemesi ve tutuklama sebeplerinin varlığını devam ettirmesi halinde, sanığın zorunlu olarak adli kontrol altına alınmasını sağlayan hükme yer verilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, adli kontrol koruma tedbiri olarak şüpheli veya sanık bakımından hangi yükümlülüklerin getirilebileceği hususuna açıklık getirilmiştir. Bu yükümlülüklerden önemli bir kısmı, yasaklama mahiyetini taşımaktadır.

Somut olayda bu yükümlülüklerin belirlenmesinde, sekizinci fıkrada hüküm altına alındığı gibi, şüpheli veya sanığın sosyal konumunun ve kişilik özelliklerinin yanı sıra, soruşturma ve kovuşturma konusu suç ve bu suçun işlenme biçimi göz önünde bulundurulacaktır. Bu bakımdan, örneğin sosyal ve ekonomik koşulları itibarıyla yurt dışına hiç çıkmamış bir kişi ile ilgili olarak yurt dışına çıkma yasağı kararının verilmesinin, bu kurumla güdülen amaçlarla bağdaşır bir yönü bulunmamaktadır.

Dördüncü ve beşinci fıkralarda adli kontrol koruma tedbirlerinin gereklerinin yerine getirilmemesinin, bunların gereklerine aykırı hareket edilmesinin hukuki sonuçları ve yaptırımları hususuna açıklık getirilmiştir. (4) de düzenlenen elektronik izleme tedbirinde suçun niteliği ile ilgili bir sınıra ihtiyaç duyulmuştur. Bu tip bir kontrol bakımından kişinin yargılandığı suçun alt sınırının belirlenmesine gerek duyulmuştur. Yoksa hakimlerce her suç için bu tedbir uygulanabilir. Bu da birey özgürlüğü bakımından sıkıntı yaratabilir.

Altıncı ve yedinci fıkralarda, güvence karşılığında serbest bırakılma adli kontrol koruma tedbirinin uygulanmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Bu çerçevede, güvence olarak taşınmazlar üzerinde ipotek tesis edilebileceği gibi, taşınır malların rehnedilmesi yoluna da gidilebilecektir. Ancak, uygulamada sorunlarla karşılaşılmasa için ipotek gösterilebilecek taşınmazlar ile rehnedilebilecek olan taşınır malların özellikleri bakımından belirli sınırlamalar getirilmiştir.

Sekizinci fıkra, adli kontrol tedbiri olarak yükümlülüklerin belirlenmesinde, şüpheli veya sanığın sosyal konumunun ve kişilik özelliklerinin yanı sıra, soruşturma ve kovuşturma konusu suçun ve bunun işlenme biçiminin göz önünde bulundurulacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu itibarla, dokuzuncu fıkra hükmüne göre, şüpheli veya sanık hakkında bir veya birden fazla adli kontrol tedbiri uygulanabilecek, uygulanan adli kontrol tedbiri değiştirilebilecek veya kaldırılabilir.

Onuncu fıkra, adli kontrol koruma tedbirinin, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezi görevlilerinin gözetim ve denetimi altında uygulanacağı; Adalet Bakanlığının bu amaçla teşkilatlanmadığı yerlerde bu denetim ve gözetim görevinin genel kolluk tarafından yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır.

Onbirinci fıkra, hakkında adli kontrol koruma tedbiri uygulanan şüpheli veya sanığın duruşmalara özürsüz olarak gelmemekte ısrar etmesi veya kasten yeni bir suç işlemesi halinde, ayrıca kaçma şüphesinin veya delilleri karartma tehlikesinin varlığını aramaya gerek olmaksızın tutuklanacağı hükmüne yer verilmiştir.

Onikinci fıkra, güvence karşılığında serbest bırakılan şüpheli veya sanığın adli kontrol koruma tedbirinin gereklerine aykırı davranması dolayısıyla tutuklanması halinde, güvence olarak gösterilen paranın mülkiyetinin Devlete geçeceği, ipotek tesis edilen taşınmazın veya rehnedilen taşınır malın satılacağı ve satış gelirinden güvence bedelinin tahsil edileceği hüküm altına alınmış ve bu satışa ilişkin esaslar belirlenmiştir.

Onüçüncü fıkra, adli kontrol koruma tedbirine ilişkin olarak hakim veya mahkeme tarafından verilen kararlara itiraz edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Ondördüncü fıkra, konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbirinin uygulanmasında mahsup imkanı tanıyan hükme yer verilmiştir.

Madde 6- Bu maddede, çocuklar bakımından adli kontrol koruma tedbirinin uygulanmasına açıklık getirilmiştir.

Madde 7- Bu maddede, akıl hastaları bakımından adli kontrol koruma tedbirinin uygulanmasına açıklık getirilmiştir.

Madde 8- Bu madde ile, Ceza Muhakemesi Kanununun 112 nci maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 9- Bu madde, yürütme maddesidir.

Madde 10- Bu madde, yürürlük maddesidir.

MERSİN MİLLETVEKİLİ ALİ RIZA ÖZTÜRK VE CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GRUP BAŞKANVEKİLLERİ ANKARA MİLLETVEKİLİ EMİNE ÜLKER TARHAN VE
YALOVA MİLLETVEKİLİ MUHARREM İNCE İLE 34 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**5271 SAYILI CEZA MUHADEMESİ KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. Maddesinin 1. Fıkrası ve dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, 3. fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

(1) Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut olguların ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir. İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez.

(4) Sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez.

MADDE 2- 04/12/2004 tarih 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 101. Maddesinin başlığı "tutuklama ve tutukluluğun devamı kararları" olarak değiştirilerek ikinci fıkrası şu şekilde düzenlenmiştir:

"Şüpheli ya da sanığın masumiyet karinesinden yararlandığı göz önünde tutularak tutukluluğa veya tutukluluğun devamına, 100'üncü Maddenin 2'nci Fıkrasında belirtilen nedenlerin varlığı somut olgulara dayanmaktaysa ve kamu menfaati açısından bireysel özgürlüğün sınırlandırılmasında mutlak bir zorunluluk varsa, karar verilebilir. Kararda tutuklama ve tutuklamanın devamı nedenleri ayrıntılı olarak ve somut olgulara dayanarak belirtilir. Ayrıca kararda, 109. maddede öngörülen adli kontrol önlemlerinin uygulanmaması nedenlerine yer verilir. Süre uzadıkça tutuklamanın devamı için gösterilen gerekçelerin daha somut ve ayrıntılı olması gerekir. İleride yeni kanıtların ortaya çıkması olasılığı tutukluluğun devamı nedeni olamaz."

MADDE 3- 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 102. Maddesinin 2. fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki şekilde (3.) ve (4.) fıkralar eklenmiş, (3.) fıkra ise, 5. fıkra olarak değiştirilmiştir.

(2) Ağır Ceza Mahkemelerinin görevine giren işlerde tutukluluk süresi; en çok iki yıldır. Ancak bu süre, zorunlu hallerde gerekçeleri gösterilerek en çok 1 yıl daha uzatılabilir."

(3) Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerle ilgili 2. fıkradaki tutukluluk sürelerine ilişkin sınırlar, istinaf ve temyiz incelemesi aşamasında uygulanmaz. Tutuklu işlere ilişkin istinaf ve temyiz incelemeleri, toplamda en çok bir yıl içinde karara bağlanır. Haklarındaki istinaf ve temyiz incelemeleri, toplam bir yıl içinde karara bağlanmayan tutuklu sanıklar, derhal salıverilir.."

(4) Tutuklu iken, Yüksek Seçim Kurulu'nun, aday olmasında sakınca bulunmadığına ilişkin kararından sonra yapılan seçimlerde milletvekili seçilen bir kimsenin, milletvekili seçildiğini gösteren belgenin, ilgili mahkemeye ibrazı üzerine tutukluluk haline derhal son verilir. Soruşturma ve kovuşturma, tutuksuz olarak sürdürülür. Yargılamanın, sanığın mahkûmiyetiyle sonuçlanması halinde verilen cezanın yerine getirilmesi, TBMM üyelik sıfatının sona ermesine bırakılır. Bu kurala hiçbir şekilde istisna getirilemez.

MADDE 4- 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 104 üncü maddesinin 2. fıkrasının devamına aşağıdaki cümle eklenmiştir:

"Tutukluluk ve tutuklamanın devamı kararları çekişmeli bir duruşma sonucunda verilir. Savunma hakkına ve silahların eşitliğine saygı gösterilir."

MADDE 5- 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Adli kontrol tedbiri

MADDE 109- (1) (a) Tutuklama nedenlerinin varlığı halinde,

(b) Kendisine karşı veya kendisi tarafından yeni bir suç işlenebileceği hususunda somut şüphe sebeplerinin varlığı halinde, şüpheli veya sanığın tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebilir.

(2) Kanunda belirlenen azami tutukluluk sürelerinin dolmasına rağmen kovuşturmanın, henüz sona ermemesi ve tutuklama sebeplerinin varlığını devam ettirmesi halinde, sanığın adli kontrol altına alınmasına karar verilir.

(3) Adli kontrol tedbiri olarak, şüpheli veya sanık hakkında;

a) Yurt dışına çıkışının yasaklanmasına,

b) Konutunu terk etmemesine,

c) Belirli bir yerleşim bölgesini terk etmemesine,

ç) Belirli bir yerleşim bölgesine, belirli bir konut, işyeri ve çevresine, alkol tüketiminin yapıldığı eğlence yerlerine, çocukların toplu olarak bulundukları yerlere, okul öncesi eğitim verilen binaların, ilköğretim ve ortaöğretim okullarının yakın çevresine gitmemesine,

d) Sağladığı hak ve yetkiler kötüye kullanılmak suretiyle veya gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılarak yaralamaya veya ölüme sebebiyet verilmiş olması halinde, ilgili ehliyet ve ruhsat belgesinin geri alınmasına,

e) Silâhla işlenen bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, sahip olunan silah bulundurma ve taşıma belgesinin geri alınmasına,

f) Güvence karşılığında serbest bırakılmasına, karar verilebilir.

(4) Üçüncü fıkranın (b), (c) ve (d) bentlerinde düzenlenen adli kontrol tedbirleri, şüpheli veya sanığın belirli bir mercie düzenli aralıklarla başvurarak imza tatbiki suretiyle ya da alt sınırı 4 yıl ve daha fazla bir suçtan yargılananlar hakkında elektronik izleme sistemi kullanılarak uygulanabilir.

Şüpheli veya sanığın bu tedbirlerin gereklerine aykırı hareket etmekte ısrar etmesi halinde, tutuklanmasına karar verilir.

(5) Üçüncü fıkranın (d) ve (e) bentlerinde düzenlenen adli kontrol tedbirlerinin uygulanması sürecinde, ehliyet ve ruhsat belgesinin geri alınmasına rağmen, bunların icrasına imkan sağladığı faaliyete devam eden şüpheli veya sanık, bu faaliyetin ehliyet ve ruhsat belgesi olmaksızın icrasını suç olarak tanımlayan ilgili kanun hükümlerine göre cezalandırılır.

(6) Üçüncü fıkranın (f) bendinde düzenlenen adli kontrol tedbirinin, şüpheli veya sanığın;

a) Mali durumu göz önünde bulundurulmak suretiyle belirlenecek bir miktar paranın Maliye hazinesine yatırılması,

b) Sahibi bulunduğu bir veya birkaç gayrimenkul üzerinde ipotek tesisi,

c) Sahibi bulunduğu şirket hisselerinin ve sair menkul değerklerin rehin alınması, suretiyle uygulanmasına karar verilebilir. Sahibinin açık rızasının varlığı halinde, başkasına ait malvarlığı değerkleri de bu fıkra hükümlerine göre güvence olarak gösterilebilir.

(7) Altıncı fıkranın (b) ve (c) bentlerine göre ipotek veya rehin işleminin tesisinde, (a) bendine göre belirlenen para esas alınır. Söz konusu fıkranın;

a) (b) bendi hükmü ancak belediye sınırları içinde bulunan ve emlak vergisi bağlamında bildirimde bulunulan gayrimenkullerle ilgili olarak uygulanabilir;

b) (c) bendi hükmüne göre karayolu taşıma araçları, ancak kasko sigortası yapılmış olması halinde ve kasko bedelinin belirlenmesinde esas alınan değerk dikkate alınmak suretiyle rehnedilebilir.

(8) Adli kontrol koruma tedbirine karar verilmesinde ve tedbirin belirlenmesinde şüpheli veya sanığa yüklenen suç ile suçun işlenme biçimi, şüpheli veya sanığın sosyal konumu ve kişilik özellikleri göz önünde bulundurulur.

(9) Şüpheli veya sanık hakkında bu madde hükümlerine göre, bir veya birden fazla adli kontrol tedbiri uygulanabilir; uygulanan adli kontrol tedbiri değıştirilebilir veya kaldırılabilir.

(10) Şüpheli veya sanık hakkında verilen adli kontrol tedbiri kararı, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezi görevlilerinin gözetim ve denetimi altında uygulanır. Adalet Bakanlığının bu amaçla teşkilatlanmadığı yerlerde bu denetim ve gözetim görevi genel kolluk tarafından yerine getirilir.

(11) Şüpheli veya sanığın, adli kontrol tedbirlerinin uygulanması sürecinde;

a) Vareste tutulmamasına rağmen, duruşmalara özürsüz olarak gelmemekte ısrar etmesi,

b) Alt sınırı 5 yıl ve yukarısı olan kasten yeni bir suç işlemesi halinde ya da alt sınırı ne olursa olsun kasten işlediğı yeni bir suçtan mahkûm olması halinde tutuklanmasına karar verilir.

4320 sayılı Ailenin Korunması Hakkındaki Kanun kapsamında evli olsun ya da olmasın eşe-boşanmış eşe, çocuklara karşı ve eşinin ve ailesinin diğerk fertlerine karşı işlenen suçlar ya da özel kanunlardan kaynaklanan düzenlemeler, bu hükmün kapsamı dışındadır.

(12) Onbirinci fıkra hükümlerine göre tutuklanmasına karar verilmesi halinde, adli kontrol tedbirinin uygulanması bağlamında güvence olarak,

a) Şüpheli veya sanığın Maliye hazinesine yatırmış olduğı paranın mülkiyeti Devlete geçer.

b) Üzerinde ipotek tesis edilen veya rehin alınan malvarlığı değeri, ilgili mal müdürlüğü tarafından usulüne göre satılarak satış gelirinden güvence bedeli tahsil edilir, ipotek tesis edilen veya rehin alınan malvarlığı değerkinin satışından elde edilen paradan, güvence bedeli ile birlikte bu bedel ile ilgili olarak tutuklama kararının verildiğı tarihten itibaren satışın yapıldığı tarihe kadar geçen süre zarfında işleyen kanuni faiz tahsil edilerek, Maliye hazinesine yatırılır. Satış masrafları, malvarlığı değerkinin satış gelirinden karşılanır.

(13) Hakim veya mahkeme tarafından bu madde hükümlerine göre verilen kararlara itiraz edilebilir.

(14) Üçüncü fıkranın (b) bendinde düzenlenen tedbir hariç olmak üzere; adli kontrol altında geçen süre, şahsı hürriyeti sınırlama sebebi sayılarak cezadan mahsup edilemez."

MADDE 6- 5271 sayılı Kanunun 110 uncu maddesi, başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değıştirilmiştir.

Çocuklar hakkında adli kontrol tedbiri

MADDE 110- (1) Şüpheli veya sanık çocuklar hakkında, 109 uncu maddede aranan şartların varlığı halinde, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 5 inci maddesinde düzenlenen koruyucu destekleyici tedbirlerden bir veya birkaçı adli kontrol tedbiri olarak uygulanabilir. Ancak bu durumda Çocuk Koruma Kanununa göre hakim tarafından verilmesi gereken kararlar, soruşturma evresinde sulh ceza hakimi, kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından verilir.

(2) Koruyucu veya destekleyici tedbirlerin yetersiz olması halinde, şüpheli veya sanık çocuk hakkında 109 uncu maddedeki adli kontrol tedbirleri uygulanabilir.

MADDE 7- 5271 sayılı Kanunun 111 inci maddesi, başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Akıl hastaları hakkında adli kontrol tedbiri

MADDE 111- (1) Şüpheli veya sanık akıl hastaları, 109 uncu maddede aranan şartların varlığı halinde, adli kontrol tedbiri olarak tedavisinin sağlanabileceği yeterlilikte donanımı olan ve güvenlik tedbirlerinin uygulanabileceği sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınırlar. Bu tedbir, Türk Ceza Kanununun 57 nci maddesi hükümlerine göre uygulanır.

MADDE 8- 5271 sayılı Kanunun 112 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 9- Bu Kanun, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10- Bu Kanun hükümlerini, Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Türk Ceza Yasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Önerisi” ve gerekçesi ekte sunulmuştur. Gereğinin yapılmasına emirlerini dilerim.

Saygılarımla.

Oktay Ekşi

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/257)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

**5237 SAYILI TÜRK CEZA YASASININ BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ,
BAZI MADDELERİNİN YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI HAKKINDAKİ ÖNERİ
GEREKÇESİ**

5237 sayılı Yeni Türk Ceza Yasası yürürlüğe girdiği tarihten beri kamuoyunun ve hukuk dünyamızın en çok sözünü ettiği ve eleştirdiği konulardan biri oldu. Nitekim geride kalan süre içinde çeşitli hükümleri hemen eskidi. Bu nedenle 4 ayrı yasa yürürlüğe kondu ve böylece 49 maddede değişiklikler yapıldı.

Yeni Ceza Yasasının yürürlüğe girmesinden önce kamuoyunda yoğunlaşan tartışmalar hâlâ hafızalardadır. Yasanın özellikle iletişim (ifade ve basın) özgürlüğü ve “haberleşme gizliliği” ile ilgili hükümlerinin ciddi sakıncalara yol açacağı ve ülkemizin kısa bir süre içinde “en çok gazeteci hapseden ülke” sıfatına layık görüleceği de başta Basın Konseyi olmak üzere o tarihte konuya ilgi duyan öteki meslek kuruluşları tarafından güçlü bir şekilde ifade edildi. Nitekim Basın Konseyi’nin girişimiyle bir araya gelen 53 gazeteci, itiraz ettikleri yasa hükümlerini somut şekilde ifade eden raporu Sayın Başbakan Tayyip Erdoğan’a ve o tarihte Adalet Bakanı olan Sayın Cemil Çiçek’e sundular. Cemil Çiçek “Yasanın uygulanmasını hep birlikte izleme ve sakıncalı hükümler görülürse bunları değiştirme” sözü verdi. Ama yasada yapılan 4 değişikliğin (301’inci madde hariç) hiç birinde bu talepler dikkate alınmadı.

Zaten 301’inci madde de gazetecilik meslek kuruluşlarının değil başta Avrupa Birliği olmak üzere Batı ülkeleri kamuoyunun baskısı nedeniyle değiştirildi.

Sonuç olarak korkulan oldu ve ülkemizin adı -bu konudaki en olumlu denebilecek değerlendirmeye göre- İran, Eritre, Çin Halk Cumhuriyeti, Burma, Vietnam ve Suriye ile aynı kategoriye girdi. Ancak Gazetecileri Koruma Komitesi’nin ülkemizde 8 gazetecinin hapiste olduğunu ilan etmesi ardından 29 gazeteci daha tutukladık.

Oysa bugünkü siyasi iktidarın 2004 yılında kabul ederek yürürlüğe koyduğu 5187 sayılı Basın Yasasının hem bütününde hem de 28’inci maddesinde ifâdesini bulan anlayış Ceza Yasasına da yansıtılabilir yani “gazetecilik görevini ifa etmek” amacıyla işlenen suça “hapis” yerine “para cezası” verilmesi esası yasaya konabilirdi. Böylece hem yasayı ihlal etme cezasız kalmamış olur hem de ülkemizin “demokrasi” sicili bozulmaktan kurtulurdu.

Ceza Yasasının bazı maddelerini değiştirmeyi, bazılarını yürürlükten kaldırmayı amaçlayan öneri bu maksatla hazırlandı.

Saygılarımla.

29 Aralık 2011

Oktay Ekşi

İstanbul

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ OSMAN OKTAY EKŞİ’NİN TEKLİFİ

**TÜRK CEZA YASASININ BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA
YASA ÖNERİSİ**

Madde 1- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunun 132’nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

HABERLEŞMENİN GİZLİLİĞİNİ İHLÂL

Madde 132- (1) Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlâl veya içeriğini hukuka aykırı olarak ifşa eden, kimse altı aydan iki yıla kadar hapis veya beşyüz günden az, ikibin günden fazla olmamak üzere adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu gizlilik ihlâli haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın alenen ifşa eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis veya beşyüz günden az, ikibin günden fazla olmamak üzere adlî para cezası ile cezalandırılır.

GEREKÇE:

Haberleşmenin gizliliği ilkesini korurken madde metni kısaltılmaktadır. Öneri haberleşme gizliliğini ihlal eden veya içeriğini ifşa eden kişilere -örneğin ilgili gazeteci ise- verilecek ceza farkını kaldırmakta ayrıca alternatif yaptırımı netleştirmektedir. Amaç, gazetecilik kapsamı içinde kalabilecek bir eylem nedeniyle verilecek cezanın (5187 sayılı Basın Kanununun da öngördüğü gibi) hapis cezası olmamasını temindir. Adli para cezasının “beşyüz” ve “iki bin gün” olarak belirlenmesinin nedeni, Ceza Kanununda yapılmasını istediğimiz değişikliklerin temel ilkeleriyle uyumlu olmasıdır. Nitekim bu öneriler hazırlanırken:

1) Gazetecilik eylemi nedeniyle uygulanacak cezai yaptırımların -gelişmiş demokrasilerdeki anlayışa uygun bir yaklaşımla- “para cezası” olmasına,

2) Para cezası belirlenirken mevcut yasadaki 1 yıl hapis cezası karşılığı 1000 (bin) gün Adli Para Cezası ölçütünün korunmasına dikkat edilmiştir.

Öte yandan 4’üncü fıkranın kaldırılması istenmektedir. Çünkü bu eylemin “gazeteci” tarafından yapılması ile o sıfatı taşımayan başkası tarafından yapılmasının “hukuk ihlali” ve doğuracağı sakınca yönünden farkı yoktur.

Madde 2- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunun 133’üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

KİŞİLER ARASINDAKİ KONUŞMALARIN DİNLENMESİ VE KAYDA ALINMASI

Madde 133- (1) Kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaları, taraflardan herhangi birinin rızası olmaksızın bir aletle dinleyen veya bunları bir ses alma cihazı ile kaydeden kişi, iki aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Katıldığı aleni olmayan bir söyleşiyi, diğer konuşanların rızası olmadan ses alma cihazı ile kayda alan kişi, altı aya kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır.

(3) Yukarıdaki fıkralarda yazılı fiillerden biri işlenerek elde edildiği bilinen bilgilerden yarar sağlayan veya bunları başkalarına veren veya diğer kişilerin bilgi edinmelerini temin eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis veya ikibin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu konuşmaların basın ve yayın yoluyla yayınlanması hâlinde de, aynı cezaya hükmolunur.

GEREKÇE:

Maddede yapılmak istenen değişiklikle sadece adli para cezasına ilişkin yaptırım artırılmaktadır.

Madde 3- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunun 134'üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLÂL

Madde 134- (1) Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlâl eden kimse, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlâl edilmesi hâlinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz.

(2) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri ifşa eden kimse bunu kamu yararı için yaptığını ispat edemediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Fiilin basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, ceza yarı oranında artırılır veya binbeşyüz günden dörtbinbeşyüz güne kadar Adli para cezasına hükmolunur.

GEREKÇE:

Yürürlükteki maddeye demokratik sistemin gereği olan açıklık ilkesini koruyabilmek amacıyla, “kamu yararı” ilkesi konulmuş ayrıca maddeye “gazetecilik eylemi nedeniyle işlenecek yasa ihlallerinin para cezasına bağlanması” ilkesi doğrultusunda alternatif ceza (Adli Para Cezası) eklenmiştir.

Madde 4- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunun 285'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

GİZLİLİĞİN İHLÂLİ

Madde 285- (1) Soruşturmanın gizliliğini alenen ihlâl eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis veya bin günden üçbin güne kadar Adli para cezası ile cezalandırılır. Ancak, soruşturma aşamasında alınan ve kanun hükmü gereğince gizli tutulması gereken kararların ve bunların gereği olarak yapılan işlemlerin gizliliğinin ihlâli açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

(2) Kanuna göre kapalı yapılması gereken veya kapalı yapılmasına karar verilen duruşmadaki açıklama veya görüntülerin gizliliğini alenen ihlâl eden kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. Ancak, bu suçun oluşması için tanığın korunmasına ilişkin olarak alınan gizlilik kararına aykırılık açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

(3) Bu suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, ceza yarı oranında artırılır veya bin beşyüz günden dörtbin beşyüz güne kadar Adli para cezasına hükmolunur.

(4) Soruşturma ve kovuşturma evresinde kişilerin suçlu olarak damgalanmalarını sağlayacak şekilde görüntülerinin yayınlanması hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya beşyüz günden ikibin güne kadar Adli para cezasına hükmolunur.

(5) Bu suçta soruşturma veya kovuşturma makamında görev yapan kişilerin işlemesi halinde verilecek hapis cezası bir yıldan az olamaz ve özel yargılama usulüne ilişkin hükümler uygulanmaksızın soruşturma açılır.

GEREKÇE:

Yeni Ceza Yasasının uygulandığı dönemin en fazla ilgi çeken davaların soruşturma aşamasında “hazırlık soruşturmasının gizliliği” ilkesinin bizzat bu soruşturmaları yürütenler tarafından ihlal edildiği ve bu yetkililerin ellerindeki bilgi ve belgeleri kendilerince güvenilir gazeteciler eliyle kamuoyuna -istedikleri şekilde- yansıtırdıkları artık “herkes tarafından bilinen sır” dır. Dahası, Özel Yetkili Savcıların gazetecilere verdiği “gizli” bilgilerin yayınlanması üzerine öteki savcılar, bu bilgileri yayınlayan gazeteler ve gazeteciler hakkında T.C.K.'nın 285'inci maddesine aykırı davrandıkları iddiasıyla soruşturma başlatılmış ve bizzat Adalet Bakanının 2010 yılının Ekim başlarında yaptığı

açıklamaya göre soruşturma dosyalarının sayısı 4 bin 100’ü aşmıştır. Bir başka deyişle adaletin yansız ve objektif koşullarda tecelli etmesi ihtiyacı bizzat o sorumluluğu taşıyanlar tarafından çiğnenmiştir. O nedenle öneri, adalete saygının gereğidir.

Madde 5- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunun 288’inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

ADİL YARGILAMAYI ETKİLEMEYE TEŞEBBÜS

Madde 288- (1) Bir olayla ilgili olarak başlatılan soruşturma veya kovuşturma kesin hükümle sonuçlanıncaya kadar savcı, hâkim, mahkeme, bilirkişi veya tanıkları etkilemek amacıyla alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası veya beşyüz günden az, üçbin günden çok olmamak üzere Adli para cezası ile cezalandırılır.

Haber verme sınırlarını aşmayan veya alınmış bir kararı eleştirmek amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.

GEREKÇE:

Yargının hiçbir etki altında kalmadan adalet dağıtması temel değerdir. Ancak hemen herkesin ve her kurumun tüm eylemleri nedeniyle başkalarına hesap vermek durumunda olduğu çağımızda öteki kurum ve kişiler gibi “yargı” da kamuoyuna hesap vermek durumunda olduğunu kabul etmek zorundadır. Bu “yargının kendi işlevini sağlıklı bir şekilde yerine getirmesine” mani olmayacak bir şekilde eleştiriye açık olmayı gerektirir. O nedenle, “yargı şöyle karar almalıdır” demenin hukuka aykırılığı kabul edilse bile “yargının aldığı şu kararı şu nedenle yanlış” demenin hukuka aykırı olacağını savunmak mümkün değildir. İşte bu gerekçeyle hem “alınmış kararları” eleştirmeye olanak veren hem de gazeteciliğin temel işlevi olan “haber verme” amacıyla yayın yapmayı suç saymayan öneri sunulmuştur.

Madde 6- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunun 327’inci, 329’uncu, 334’üncü ve 336’ncı maddeleri lağvedilmiştir.

GEREKÇE:

Ceza hukukunun temel ilkelerinden biri, suçun unsurlarının ve tanımının keyfiliğe izin vermeyecek kadar net ve kolay anlaşılır olmasıdır. Oysa Ceza Yasasının 327’nci maddesindeki “Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları” deyiminin “devlet” kisvesi altında kimin/hangi siyasi görüşün “gizli kalmasını” uygun göreceği bilgiyi temin etmeyi suç haline getirdiği, belli değildir. Bu belirsizliğin faturasını özellikle kitap yazmak amacıyla kamuoyuna yansıtmamış “belge” ve “bilgi” toplayan gazetecilerin ödediği, henüz yayınlamadıkları kitaplar nedeniyle tutuklanmalarıyla sabittir.

Ceza Yasasının 329’uncu maddesi bu nedenle topluma yarar değil zarar getiren bir hüküm içermektedir.

Aynı şey 334’üncü ve 336’nci maddelerdeki “Yetkili makamların kanun ve düzenleyici işlemlere göre açıklanmasını yasakladığı ve niteliği bakımından gizli kalması gereken bilgiler” ibaresi için de geçerlidir. Türkiye’de henüz “devlet sırrı” kavramı net bir tanımlamaya ulaşmış değildir. Keza hangi “yetkili makam”ın hangi bilgiyi hangi “yetki” ile kamuoyundan “gizleme” hakkına sahip bulunduğu konusunda bir kriter yoktur.

Madde 7- Bu kanun Resmi Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer.

Madde 8- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 6 ve 7'nci maddelerinin yürürlükten kaldırılmasını amaçlayan yasa önerim ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasına emirlerini dilerim.

Saygılarımla.

10 Kasım 2011

Oktay Ekşi

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR	
(2/268)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	İçişleri Komisyonu

**3713 SAYILI TERÖRLE MÜCADELE YASASININ 6 VE 7'NCİ MADDELERİNİN
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI HAKKINDA YASA ÖNERİSİ
GEREKÇESİ**

Terörle mücadele 25 yılı aşkın süredir yaşamımızın bir parçasıdır. Çeyrek asrı geride bırakmamıza rağmen terörün devam ediyor olması, bugüne kadar uygulanan politikaların başarısız olduğunu ispat etmektedir.

"Uygulanan politikalar" deyimi, diğer önlemler yanında terörle mücadeleyi esas alan yasaları da içermektedir. Bir başka deyişle vardığımız nokta, çıkarılan yasaların da amacına ulaşmadığını kısaca başarısız olduğunu göstermektedir.

O bağlamda en belirgin başarısızlık, 1991'den (20 yıldan) beri uygulanmakta olan "Terörle Mücadele Yasası"na ait olmak gerekir.

Nitekim söz konusu yasanın, "masum" olduğuna toplumsal vicdanın tanıklık edeceği kimselerin pervasızca tutuklanmalarına, buna karşılık eli kanlı teröristlerin saldırılarını giderek artırmalarına engel olucu bir etkisi görülüş değildi.

Yasanın 6'ncı ve 7'nci maddelerinin, özellikle medya mensuplarına gereksiz eziyetten başka bir şeye hizmet etmediği bilinmektedir. Örneğin 6'ncı madde "terör örgütünün hangi kişilere karşı suç işleyeceğinin kamuoyuna haber verilmesini" suç saymaktadır. Aynı şekilde madde "terörle mücadelede görev almış kamu görevlilerinin hüviyetlerini açıklamayı ve yayınlamayı" ayrıca "bu yolla hedef göstermeyi" bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasını gerektiren bir suç olduğunu hükme bağlamaktadır.

Yasanın "suç" saydığı eylemlerden biri de "terör örgütü bildiri ve açıklamalarını basmak ve yayınlamak"tır.

Yukarıda belirtildiği gibi bu hükümler yirmi yıldır yürürlükte olmasına rağmen terörle mücadele ettiği için "terör örgütüne hedef gösterilen" veya böyle bir eylem nedeniyle saldırıya uğramış bir kamu görevlisi -en azından bizim bilgilimize göre- yoktur.

Herkesin bildiği gibi "terör örgütü" bu tür yayınlardan veya iddialardan bağımsız şekilde kendi hedefini belirleyip asker-polis-öğretmen-köy korucusu dahil cinayet işlemektedir.

Keza "terör örgütünün bildiri ve/veya açıklamalarını yayınlamak" da yaşanan gerçekler karşısında komiktir. Çünkü Türkiye'nin çeyrek asrı aşkın süredir mücadele ettiği PKK'nın halen İmralıda olan "müebbet hapis" hükümlüsü lideri kendisini görmeye gelen avukatları aracılığıyla talimatlarını kamuoyuna ve terör örgütüne iletmekte, onun beyanlarının PKK'yı bağlayıcı nitelikte olduğu da herkes tarafından ifade edilmektedir.

Dahası, PKK'nın "Kandil" yapılanmasının tüm bildiri, demeç ve açıklamaları da bu örgüte yakın olduğu bilinen haber ajansları ve gazeteler aracılığıyla kamuoyuna duyurulmaktadır. Ama bunlara uygulanan bir yaptırım yoktur. Olmaması da normaldir çünkü ülkeyi, halkın gerçekleri öğrenme hakkını engelleyerek değil kamuoyuna gerçekleri ileterek yönetmek gereklidir.

Terör örgütünün propagandasını yapmak veya bildirilerini basmak ayrı bir eylemdir ve Ceza Yasamızın suçu ve suçluyu övmek, ona destek vermek gibi eylemleri suç sayan hükümleriyle esasen yaptırıma bağlanmıştır. Örneğin 5237 Sayılı Ceza Yasasının 38'nci maddesi "Başkasını suç işlemeye azmettiren kişinin, işlenen suçun cezası ile cezalandırılacağını" belirtmekte, 39'uncu madde "Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmeyi" ve "Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermeyi" cezalandırmaktadır. Keza 220'nci madde bir suç örgütünün veya amacının "Propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır" demektedir.

Söz konusu 6'ncı maddenin getirdiği yenilik ise bilindiği gibi Anayasaya açıkça aykırıdır. Çünkü bu hüküm, Cumhuriyet Savcılarına, Anayasanın vermediği bir yetki vermekte kısaca terör örgütünün propagandasını yapan süreli basın organlarının yayınının, hakim kararı alınması için geçecek zamanın "gecikme"ye yol açması ihtimali karşısında "Cumhuriyet Savcısı emriyle, tedbir olarak onbeş günden bir aya kadar durdurulabileceğini" öngörmektedir.

Belirttiğimiz gibi Anayasanın ilgili hükümleri savcılara "yayın durdurma" gibi bir yetki vermediğine ve kimse "Anayasadan kaynaklanmayan" bir yetki kullanamayacağına göre, bu hüküm de hukuki temelden yoksundur ve gereksizdir.

Yasanın "terör örgütünün propagandasını yapan kişiyi" cezalandırmayı amaçlayan 7'nci maddesinin de, Ceza Yasasındaki aynı amaca dönük hükümler nedeniyle gereksizliği bir yana, bu eyleme katılmamış yani "suçun işlenişine iştirak etmemiş olan" basın ve yayın organı çalışanlarını da bin günden onbin güne kadar Adli para cezasına mahkûm etmeyi emreden hükmü, herkesin kendi eyleminden sorumlu olması gerektiği yani "cezanın şahsiliği" ilkesi karşısında anlamsızdır.

Yukarıda arz edilen nedenlerle, 3713 sayılı Terörle Mücadele yasasının, tamamıyla gereksiz olan 6'ncı ve 7'nci maddelerinin yürürlükten kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

10 Kasım 2011

Oktay Ekşi
İstanbul

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ OSMAN OKTAY EKŞİ’NİN TEKLİFİ

**3713 SAYILI TERÖRLE MÜCADELE YASASININ 6 VE 7’NCİ MADDELERİNİN
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMASI HAKKINDA YASA ÖNERİSİ**

MADDE 1- 12 Nisan 1991 tarih ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 29 Haziran 2006 tarih ve 5532 sayılı Kanunla değiştirilen 6 ve 7’nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- Bu kanun Resmi Gazetede yayınlandığı gün yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

4721 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun bazı maddelerinde değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Sebahat Tuncel

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/292)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	İçişleri Komisyonu

GENEL GEREKÇE

1999'da Türkiye'nin aday ülke ilan edilmesinden itibaren, AB ilişkileri çerçevesinde başlatılan süreçte mevzuattaki demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve azınlıkların korunması genel ilkelerine (Kopenhag Siyasi Kriterleri'ne) aykırı hükümlerde değişikliklere gidilme çabası içerisinde yasalar çıkarılmıştır ve değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda, suçların kovuşturulması yöntemlerinde, gözaltı sürelerinde, sanık haklarında ve yargılama yöntemlerinde değişiklikler yapılmıştır. Ancak, yapılan tüm bu düzenlemelerde özellikle "terör suçları ya da terör amacıyla işlenen suçlar" olarak adlandırılan suçlarla ilgili özel düzenlemeler büyük ölçüde korunmuştur. Örneğin, kaldırılan Devlet Güvenlik Mahkemeleri yerine, aynı görevleri yine aynı yargılama yöntemleri ile yerine getirecek olan özel Ağır Ceza Mahkemeleri kurulmak suretiyle "terör suçları ve terör amacı ile işlenen suçlar" için "özel mahkeme" uygulaması devam ettirilmiştir. Bu suçların kovuşturulmasında sanıklar gerek avukatla görüşme ve gerekse gözaltı süreleri bakımından genel hükümlerden farklı kurallara tabi kılınmıştır. Özellikle Türkiye'nin en önemli sorunu olan Kürt sorununa "terörizm" konsepti içerisindeki bakış açısını yansıtan Terörle Mücadele Kanunu özünde yanlış ve kaldırılması gereken bir kanun iken yapılan değişikliklerle hem siyasi alanda hem de basında ifade özgürlüğünü önemli ölçüde sınırlandırılmıştır. Terörle Mücadele Kanunu'ndaki maddelere dayanarak toplumsal muhalefet ve farklı düşünme tamamen baskılanır duruma gelmiştir. İnsan Hakları örgütleri ve toplumun büyük bir kesiminden bu yasanın kaldırılması yönünde taleplerini ifade etmektedir. Ancak acil olarak yapılabilecek bazı değişikliklerin bir an önce yapılması adına, özellikle tutuklu bulunan gazetecilerin durumlarını değiştirecek ve Türkiye'de ifade özgürlüğünün önünün açılması için TMK'nın 6. ve 7. maddelerinin kaldırılması büyük önem taşımaktadır.

6. madde terörle mücadele etme adı altında personeli korumak adına, her türlü hak ihlalini haber yapmayı ve eleştiriyi suç sayılmaktadır. Terör konsepti bakış açısıyla, bir örgüte ait bildiri ve açıklamasını yayınlamayı tümünden yasaklayarak da, yerine göre kamuoyunu bilgilendirip uyarmayı bile engellemektedir. 7. maddede ise çok soyut bir tanımla propaganda yasağı getirmektedir. Özel Yetkili Savcılıklarla, Mahkemeler eliyle, bu madde kullanılarak ifade özgürlüğü tamamen ortadan kaldırmaktadır. Özellikle "suçun işlenmesine iştirak etmemiş olan yayın sorumluları hakkında" yaptırım ön gören 6. maddenin 4. fıkrası, bir objektif sorumluluk örneğidir. Ceza hukuku temel kurallarına aykırı olduğu gibi anayasanın 38. maddesine de açıkça aykırıdır. Mutlaka kaldırılması gerekmektedir.

Tutuklu Gazeteciler Platformu ve Türkiye Gazeteciler Sendikası mevcutta tutuklu bulunan 96 gazetecinin ifade ve basın özgürlüğünün sınırlandırıldığının en büyük göstergesi olduğunu belirtirken bu konuda Avrupa Ülkeleri arasında Türkiye'nin en kötü durumda olan ülke olduğunu belirtmektedirler. Platforma göre, sonuç olarak AİHM'nin Türkiye kararları dikkate alınarak, 3713 sayılı yasanın 6 ve 7. maddeleri mutlaka kaldırılmalıdır.

Bu amaçla "TERÖRLE MÜCADELE KANUNUNDA BAZI DEĞİŞİKLİKLERİ ÖNGÖREN KANUN TEKLİFİ" hazırlanmıştır.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SEBAHAT TUNCEL'İN TEKLİFİ

**TERÖRLE MÜCADELE KANUNUNDA BAZI MADDELERİN DEĞİŞTİRİLMESİNE
İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 4721 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 6. maddesi kanundan çıkarılmıştır.

MADDE 2- 4721 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesi kanundan çıkarılmıştır.

MADDE 3- Bu Kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun'u Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifimiz gerekçesi ile ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Emine Ülker Tarhan
Ankara

Rıza Türmen
İzmir

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/322)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	-----

GENEL GEREKÇE

Anayasa Mahkemesinin 14.04.2011 tarih ve 27905 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğü için 1 yıl süre verdiği 20.01.2011 tarih ve 2008/44-2011/21 sayılı kararı gerekçesinde de açıklandığı üzere "5352 sayılı Kanunun 9. maddesinde, aynı Kanun'un 4. maddesi uyarınca adli sicile kaydedilen bilgilerin hangi hallerde arşiv kaydına alınacağı belirtilmiştir. İtiraz konusu fıkra ise aynı Kanun'un 9. maddesi gereğince arşive alınan kayıtların ilgilinin ölümü üzerine veya her halde kaydın girildiği tarihten itibaren seksen yıl geçtikten sonra silineceği hükmü yer almaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Yasaların kamu yararının sağlanması amacıyla yönelik olması, genel, objektif, adil kuralları içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle yasa koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

Anayasa'nın 5. maddesinde, "İnsanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlama" Devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmış; 17. maddesinin birinci fıkrasında ise herkesin, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu belirtilmiştir.

İtiraz konusu kuralla, 5352 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan istisnalar dışında, Türk mahkemeleri tarafından vatandaş veya yabancı hakkında verilmiş ve adli sicile kaydedilmiş tüm mahkumiyet hükümlerinin infaz edilmesinden sonra arşiv kayıtlarında ilgilinin ölümüne kadar veya kaydın girildiği tarihten itibaren seksen yıl süreyle muhafaza edilmesi öngörülmektedir.

5352 sayılı Kanun'un gerekçesinde de belirtildiği üzere, Türk Ceza adalet sisteminde öngörülen tekerrür, erteleme, temel cezanın belirlenmesi, kamu davasının açılmasının ertelenmesi, hükmün açıklanmasının geri bırakılması gibi kurumların hayata geçirilebilmesi, bir kişinin işlediği suçun ya da aldığı cezanın milletvekili seçilmesini engelleyen Anayasa'nın 76. maddesinin ikinci fıkrasında,

belirtilenlerden olup olmadığının saptanabilmesi ve mahkumiyete bağlı hak yoksunluğu öngören bazı özel yasalardaki hükümler nedeniyle mahkemelerce verilen mahkumiyet kararlarının kayıt altına alınmasında, yasal ve anayasal birtakım gereklilikler bulunmaktadır. Ancak söz konusu gerekliliklerin, itiraz konusu kuralda öngörüldüğü üzere arşiv kayıtlarının kişinin ölümüne kadar ya da seksen yıl süreyle muhafaza edilmesi noktasında geçerli olmadığı açıktır.

Mahkemelerce verilen mahkumiyet kararlarının arşiv kaydına alınmasının gerekçesini oluşturan, durumlar, bazı istisnalar dışında, kişi hakkında ömür boyu hak yoksunluğu getirmemektedir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan ömür boyu hak yoksunluğu durumuna yer verilmemiş, hak yoksunluğu belli bir süreyle sınırlandırılmıştır. 5237 sayılı Kanun hükümlerine göre verilen bir mahkumiyet nedeniyle hak yoksunluğu, kural olarak, cezanın infazıyla sona ererken; Türk Ceza Kanunu dışındaki kanunların belli bir suçtan dolayı veya belli bir cezaya mahkumiyete bağladığı hak yoksunlukları ise 5352 sayılı Kanunun 13/A maddesi gereğince ilk mahkumiyet kararının infaz edilmesinden itibaren belli sürenin geçmesiyle birlikte yasaklanmış hakların geri verilmesi yoluyla sona erdirilebilmektedir. Bir başka ifadeyle, arşiv kaydına alınmanın gerekçesini oluşturan kurumlar ilk mahkumiyet kararından belli bir süre geçtikten sonra kişi hakkında aleyhe bir sonuç doğurmadığı halde, söz konusu kayıtların kişinin ölümüne kadar veya kaydın girildiği tarihten itibaren seksen yıl süreyle arşivde muhafaza edilmesi gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, tüm suçlara ilişkin arşiv kayıtlarının bu kadar uzun süre muhafaza edilmesi, suç ve cezaların nitelikleri veya ağırlıkları dikkate alınmadan tüm suçlar için geçerli tek bir sürenin belirlenmesi, bu sürenin arşiv kaydına alınmayı gerekli kılan amaçla orantılı ve makul olmaması nedeniyle Kural, adil ve hakkaniyete uygun bir düzenleme niteliğinde değildir.

Diğer taraftan, kişinin belli bir tarihte aldığı herhangi bir mahkumiyet kararına ilişkin kaydın kişinin ölümüne kadar ya da seksen yıl süreyle muhafaza edilmesi, Anayasa'nın 5. ve 17. maddelerinde belirtilen kişinin maddi ve manevi varlığının geliştirilmesi ilkesi ve cezaların ıslah edici olma amacı ile bağdaşmamaktadır.” Bu nedenlerle hem Anayasa Mahkemesi kararının gereğinin yerine getirilmesi, hem de mevcut düzenlemenin Hukuk Devleti ilkesi ile bağdaşmaması nedenleriyle maddede değişiklik yapılması zorunlu olmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 12. Maddesinin yürürlükten kaldırılan birinci fıkrasının Anayasa Mahkemesi'nin kararı ile uyumlu olacak şekilde, makul sürede adli sicil kaydına dair arşiv bilgilerinin silinmesi süresini düzenlemiştir.

Madde 2 - Yürürlük maddesidir.

Madde 3 - Yürütme maddesidir.

İZMİR MİLLETVEKİLİ RIZA TÜRMEK VE CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRU
BAŞKANVEKİLİ ANKARA MİLLETVEKİLİ EMİNE ÜLKER TARHAN'IN TEKLİFİ

ADLİ SİCİL KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

Madde 1 - 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 12. Maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

MADDE 12- (1) Ceza veya güvenlik tedbirinin infazının tamamlanmasından başlamak üzere, beş yıldan fazla hapis cezasına mahkumiyet halinde on yıl, beş yıldan az hapis veya adli para cezasına mahkumiyet halinde beş yıl içinde yeni bir suç işlenmemesi halinde, arşiv bilgileri tamamen silinir.

Madde 2 - Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 - Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla dilerim.

Halil Aksoy

Ağrı

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/326)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Koruma tedbirlerinden olan tutuklama, ceza yargılamasında öteden beri, başta özgürlük, güvenlik ve adil yargılanma konularında temel haklar açısından bir dizi sorun kaynağı oluşturmaktadır. Tüm tespit, uyarı ve düzeltme amaçlı yasal düzenlemelere karşın, yargısal uygulamadaki geleneksel davranış kalıpları aşılamamış; uygulama sorunları giderek daha da derinleşmiş ve ağırlaşmıştır.

Tutuklama bir "ceza" değil, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda "koruma tedbirleri" başlığı altında düzenlenmiş zorunlu durumlarda başvuru olan geçici bir önlemdir. Tutuklama nedenleri ve tutuklamaya ilişkin usul hükümleri Ceza Muhakemesi Kanunu'nda, oldukça açık ve ayrıntılı biçimde gösterilmiştir. Kanun'da belirtilen tutuklanma nedenlerinin geniş ve özensiz biçimde yorumlanması ile tutuklama kararının kolayca verilmesi ve uzayıp giden tutukluluk süreleri, peşin verilmiş bir ceza gibi sonuç doğurmaktadır. Bu durum, kamu vicdanında tepki uyandırmakta; yargı düzenine güven ve saygı duygularını inciten noktalara varabilmektedir.

Tutuklu sayısının ve oranının fazlalığı ile uzayan tutukluluk süreleri; tutukluluk konusunda hukuk devleti açısından gelişmiş olan ülkeler karşısında Türkiye'nin durumunun çok olumsuz bir tablo oluşturduğunu göstermektedir. Yargıçlar, tutukluluk kararlarını ve tutukluluk halinin devamına ilişkin kararları, çok kolay verebilmektedirler. Bu nedenle, özellikle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile getirilmiş düzenlemeler karşısında bir istisna olması gereken tutukluluk, kural haline gelmiş; tutuksuz yargılanma ise istisna olmuştur.

Tutuklamadan beklenen amaçların, CMK'da "adli kontrol" olarak adlandırılmış uygulamalarla sağlanabileceği durumlarda, tutuklamada ısrar edilmesini hukuk içinde açıklamaya olanak yoktur. Bu durum karşısında tutuklu, dava sonunda aklansa bile; aklanmanın sevinci ve mutluluğu, uzun tutukluluk dönemi nedeniyle ciddi biçimde gölgelenmekte; tutukluluk ile mahkumiyet arasında bir fark kalmamış gibi olmaktadır. Sayısal veriler, evrensel ölçütlerin aksine, Türkiye'de, cezaevlerindeki tutuklu sayısının hükümlülere göre giderek arttığını, 2005 yılında getirilen CMK düzenlemesinin ardından beklentilerin aksine, bu sayının daha da arttığını göstermektedir.

Tutuklama, geçici nitelikli bir koruma tedbiri olma özelliğine, kişi hak ve özgürlüklerinin sınırlanması açısından bu tedbirlerin en ağır olmasına ve ancak kuvvetli suç şüphesi bulunan kişiler hakkında uygulanabilmesine karşın, yaygın olarak olası mahkûmiyet kararının infazını sağlamak "amacıyla" bir "ön infaz" olarak uygulanmaktadır.

CMK m. 100/3 düzenlemesindeki "katalog suçlar", hem düzenleme hem de uygulama açısından sorunludur: Katalog suçlar yönünden "tutuklama için ayrıca risk koşulu aranmadığı" görüşü kabul edildiğinde, düzenlemenin tartışmaya yol açan lafzı, tutuklama için risk koşulu arayan Anayasa'nın 19. maddesine aykırı ve dolayısıyla AİHS (5/1) fıkrasını da ihlal eder niteliktedir.

Bu suçlar yönünden uygulamada, tutuklamanın "seçimliği" değil "zorunluluğu" anlayışı egemendir. Salt sevk maddesinin katalog suçlar arasında yer alıyor olması, yargıçlar ve mahkemeler tarafından başlı başına geçerli bir tutuklama nedeni olarak kabul edilmektedir. İşin önemi, olası ceza ve güvenlik tedbiri ile ölçülülük konusunda olaya özgü bir irdeleme yapılmamaktadır. Yerleşik uygulama alışkanlığından ötürü katalog suçlar, düzenlemeden çıkarılmalıdır. Ayrıca adli kontrol önlemlerinin uygulanması yükümlülüğü getirilmelidir. Yasa teklifimizle, CMK 100. Maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılarak, katalog suçlar madde metninden çıkarılmaktadır. Ayrıca, beş yıldan az süreli cezalar açısından tutuklama yerine, Adli Kontrol uygulaması kararının verilmesi zorunlu hale getirilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, uygulamada yanlış yorumlamalara netice verdiği için, "Tutuklama Nedenleri" başlığı altındaki 100. Maddenin üçüncü fıkrasını oluşturan "katalog suçlar" madde metninden çıkarılmaktadır. Ayrıca dördüncü fıkrada da değişikliğe gidilerek, sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı beş yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemeyeceği hüküm altına alınmaktadır.

Madde 2- Madde ile, tutuklama sebeplerinin varlığı halinde, üst sınırı beş yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınması zorunluluk haline getirilmektedir.

Madde 3- Yasanın yürürlük tarihidir.

Madde 3- Yasanın kimler tarafından yürütüleceğini belirtir.

AĞRI MİLLETVEKİLİ HALİL AKSOY’UN TEKLİFİ

CEZA MUHAKEMESİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YASA TEKLİFİ

MADDE 1 - 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Tutuklama Nedenleri" başlığı altındaki 100. Maddesinin dördüncü fıkrasındaki "bir yıldan" ibaresi "beş yıldan" şeklinde değiştirilmiş; üçüncü fıkrası ise, yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Adli Kontrol" başlığı altındaki 109. Maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(1) 100 üncü Maddede belirtilen tutuklama sebeplerinin varlığı halinde, üst sınırı beş yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilir."

MADDE 3- Bu yasa yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu yasa hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Alt Komisyon Raporu

ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

“Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun Tasarısı (1/565)” 2/2/2012 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak Plan ve Bütçe ile Anayasa komisyonlarına; “Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Mersin Milletvekili Mehmet Şandır’ın; 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/90)” 1/10/2011 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna; “Barış ve Demokrasi Partisi Grup Başkanvekili Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan’ın; Türk Ceza Kanununun Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar Kanununda Yer Alan Maddelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/120)” 10/11/2011 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna; “Mersin Milletvekili Ali Rıza Öztürk ve Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan ve Yalova Milletvekili Muharrem İnce ile 34 Milletvekilinin; 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/223)” 30/12/2011 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak Avrupa Birliği Uyum, İnsan Haklarını İnceleme ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler komisyonlarına; “İstanbul Milletvekili Osman Oktay Ekşi’nin; Türk Ceza Yasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Teklifi (2/257)” 12/1/2012 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna; “İstanbul Milletvekili Osman Oktay Ekşi’nin; 3713 Sayılı Terörle Mücadele Yasasının 6 ve 7’nci Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Yasa Teklifi (2/268)” 13/1/2012 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak İçişleri Komisyonuna; “İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel’in; Terörle Mücadele Kanununda Bazı Maddelerin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/292)” 20/1/2012 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak İçişleri Komisyonuna; “İzmir Milletvekili Rıza Türmen ve Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan’ın; Adli Sicil Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/322)” 3/2/2012 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonu’na; “Ağrı Milletvekili Halil Aksoy’un; Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/326)” 3/2/2012 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonun 15/2/2012 tarihli toplantısında İçtüzüğün 35’inci maddesi uyarınca işlerin birleştirilerek Tasarının esas alınmasını ve daha ayrıntılı incelenmek üzere Kastamonu Milletvekili Hakkı KÖYLÜ, Konya Milletvekili Harun TÜFEKÇİ, Karaman Milletvekili Mevlüt AKGÜN, Isparta Milletvekili Recep ÖZEL, Mersin Milletvekili Ali Rıza ÖZTÜRK, Zonguldak Milletvekili Ali İhsan KÖKTÜRK, İstanbul Milletvekili Murat BAŞESGİOĞLU’ndan müteşekkil bir Alt Komisyona havale edilmesi kararlaştırılmıştır. Alt Komisyonumuz Kastamonu Milletvekili Hakkı Köylü başkanlığında, Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yargıtay, HSYK, Danıştay, Türkiye Barolar Birliği, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ile Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. İzzet Özgenç, Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Murat Sezginer, İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Adem Sözüer, Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cumhur Şahin, Selçuk Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. İbrahim Ercan, Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Murat Atalı ve İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bahri Öztürk’ün katılımlarıyla gündemindeki işleri görüşmüştür.

Alt Komisyonumuzda yapılan çalışmalar sonunda, maddeler üzerindeki değişiklikler aşağıdaki şekildedir.

Tasarının 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 4’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 5’inci maddesinde yer alan “yürürlükten kaldırılmıştır” ibaresi kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla “madde metninden çıkarılmıştır” şeklinde değiştirilmiştir. Madde yapılan redaksiyon doğrultusunda Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda Tasarının 5’inci maddesinden sonra gelmek üzere çerçeve 6’ncı madde eklenmiştir. Söz konusu maddeyle uluslararası ilişkilerde ortaya çıkabilecek sorunların ortadan kaldırılması amacıyla yabancı devlet aleyhine başlatılan ilamlı icra taleplerine ilişkin icra emrinde, uluslararası andlaşmalar saklı kalmak kaydıyla, borçlu devlete ait olan mallar hakkında cebri icra yapılabileceği hususunun ayrıca ihtar edileceği hükme bağlanmıştır.

Tasarının 6’ncı maddesiyle değiştirilen 2004 sayılı Kanunun 42’nci maddesine yabancı devletler aleyhine girişilecek ilamsız takiplerin yargı denetimine tabi tutulmaksızın, icra müdürlüğü işlemiyle başlatılmasının sakıncalarının önüne geçilmesi ve ödemeye davet müessesesinin daha uygulanabilir hale getirilmesi amacıyla yeni bir fıkra eklemiştir.

Ayrıca eklenmesi öngörülen diğer fıkranın başına, kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takipler yönünden ödemeye davet yazısı gönderilmesine ilişkin düzenlemenin hangi takipler bakımından olacağıyla ilgili tereddütlerin giderilmesi bakımından “Bu Kanunun üçüncü babında yer alan” ibaresi eklenmiş; icra takibinden önce ödemeye davet yazısının zorunlu olarak gönderilmesi gereken alt sınır, daha fazla sayıda alacak bakımından ödemeye davet yoluna gidilebilmesini teminen bir kat artırılarak “aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının iki katının altında” olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan ödemeye davet yazısının tebliğinde alacaklının, ek bir külfet olarak borçlunun adresine ilişkin olarak tahkikat yapma yükümlülüğüne girmemesi bakımından “borçlunun bilinen en son adresine” ibaresi yerine, alacaklı tarafından borçlunun bilinen adresine bildirim yapılmasının yeterli olması amaçlanarak “borçlunun alacaklı tarafından bilinen adresine” olarak değiştirilmiştir.

Ödemeye davet bildirimi sonrası için öngörülen beş günlük ödeme süresi kanunda diğer durumlarla ilgili sürelerle uyumun sağlanması bakımından yedi gün olarak değiştirilmiştir.

Düzenlemeden amaçlanan sonuçların hasıl olabilmesi amacıyla, alacaklının icra takibine başlanmasında zorluklarla karşılaşmaması için maddede düzenlenen tüm hususlara ilişkin icra müdürüne verilen inceleme görev ve yetkisi yerine, değiştirilmesi öngörülen maddenin son iki fıkrası metinden çıkarılarak icra dairesine yapılan başvuruda sadece yedi işgünü içerisinde ödeme yapılmadığının bildirilmesi veya ödemeye davet yazısının tebliğ edilemediğinin anlaşılması halinde icra takibine başlanabilmesini öngören yeni bir fıkra düzenlenmiştir. Böylece icra müdürünün görev ve yetkisi bu hususlarla sınırlandırılmıştır. Madde, ifade edilen değişiklikleri içeren önergenin kabulüyle çerçeve 7’nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 7’nci maddesi, çerçeve 8’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 8’inci maddesiyle değiştirilen 2004 sayılı Kanunun 60’ıncı maddesinin ikinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer borcun ve masrafların yatırılacağı banka hesabına açıklık getirmek amacıyla “icra dairesine ait banka hesabına” ibaresi “icra dairesine ait ödeme emrinde yazılı olan banka hesabına” şeklinde değiştirilmiştir.

Borcun yatırılacağı icra dairesine ait banka hesabı bilgilerinin ödeme emrinde yazılı olması gerektiğinden bu duruma açıklık getirilmesi amaçlanmıştır. Madde yapılan değişikliklerle birlikte çerçeve 9’uncu madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Uygulamada icra tazminatlarına asıl alacak miktarı üzerinden mi, yoksa asıl alacak ile birlikte işlemiş faizin toplamı üzerinden mi hükmedilmesi konusunda tereddütler yaşanmaktadır. Bu konuda Yargıtay daireleri arasında da görüş birlikteliği bulunmamaktadır. Bu durum yüzbinlerce dosyanın Yargıtay’da incelenememesi ve işlerin uzun süre gecikmesi sonucunu doğurmaktadır. Geçmişte icra tazminat oranları artırılmışsa da, günümüzün değişen ekonomik koşulları dikkate alındığında bu oran oldukça yüksek kalmıştır.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle, tazminat oranlarının günümüz koşullarına uyarlanması ve Yargıtay uygulamalarındaki farklılığın giderilmesi amacıyla Tasarıya bazı maddeler eklenmiştir.

Tasarıya Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 10’uncu madde olarak yukarıda icra tazminat oranlarına ilişkin açıklanan gerekçelerle 2004 sayılı Kanunun “İtirazın iptali” başlıklı 67’nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “red veya hükmolunan meblağın yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere” ibaresinin “asıl alacak esas alınarak red veya hükmolunan meblağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmesini öngören yeni madde ihdas edilmiştir.

Tasarıya Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 11’inci madde olarak yukarıda icra tazminat oranlarına ilişkin açıklanan gerekçelerle 2004 sayılı Kanunun “İtirazın kesin olarak kaldırılması” başlıklı 68’inci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan “yüzde kırktan aşağı olmamak üzere” ibaresinin “asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmesini öngören yeni madde ihdas edilmiştir.

Tasarıya Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 12’nci madde olarak yukarıda icra tazminat oranlarına ilişkin açıklanan gerekçelerle 2004 sayılı Kanunun “İtirazın geçici olarak kaldırılması” başlıklı 68/a maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “takip konusu alacağın” ibaresi ile altıncı fıkrasında yer alan “takip konusuna alacağın” ibaresi “takip konusu asıl alacağın” şeklinde, sekizinci fıkrasında yer alan “yüzde kırktan aşağı olmamak üzere” ibaresi ise, “asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmesini öngören yeni madde ihdas edilmiştir.

Tasarıya Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 13’üncü madde olarak yukarıda icra tazminat oranlarına ilişkin açıklanan gerekçelerle 2004 sayılı Kanunun “İtirazın muvakkaten kaldırılmasının hükümleri” başlıklı 69’uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “dava veya hükmolunan şeyin yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere” ibaresi “asıl alacak esas alınarak dava veya hükmolunan şeyin yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmesini öngören yeni madde ihdas edilmiştir.

Tasarıya Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 14’üncü madde olarak yukarıda icra tazminat oranlarına ilişkin açıklanan gerekçelerle 2004 sayılı Kanunun “Menfi tesbit ve istirdat davaları” başlıklı 72’nci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi “Bu zarar herhalde asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı tayin edilemez.”, beşinci fıkrasının son cümlesi ise “Takdir edilecek zarar, haksızlığı anlaşılan takip konusu asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olamaz.” şeklinde değiştirilmesini öngören yeni madde ihdas edilmiştir.

Tasarının 9’uncu maddesi haciz kapsamının dışında olacak malvarlığı yönünden açıklık olması ve 2004 sayılı Kanunun 82’nci maddesinin başlığı ile uyumlu olması amacıyla 2004 sayılı Kanunun birinci fıkrasının (3) numaralı bendi yeniden düzenlenmiştir. Yürürlükteki maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde öngörülen “borçlu ve ailesine lüzumu olan yatak takımları ve ibadete mahsus kitap

ve eşyası” hükmü, Komisyonumuzca benimsenen (3) numaralı bent kapsamında değerlendirilmiş ve bu yolla haciz yasağının devamı tercih olunmuştur. Buna ilaveten, madde metninin daha anlaşılır hale gelmesi ve tekrerrür olmaması amacıyla (14) numaralı bent metinden çıkarılmıştır. Madde, yapılan değişikliklerle birlikte çerçeve 15’inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 10’uncu maddesi ile değiştirilen 2004 sayılı Kanunun 88’inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesi haczedilemeyecek mallar bakımından kapsamın genişlemesiyle, haczedilmiş mallar bakımından ayrıca muhafaza altına almaya yönünde ayrıca sınırlama getirilmesinin alacaklı-borçlu dengesi bakımından alacaklı aleyhine açık bir dengesizlik oluşturduğu düşüncesi ile metinden çıkarılmıştır.

Hacizli motorlu araçların kolluk tarafından yakalanması durumunda, aracı uygun koşulda muhafaza edebilmek amacıyla, teslimin deposu bulunan en yakın icra müdürlüğüne yapılması amaçlanmıştır.

Ayrıca muhafaza tedbirleriyle ilgili uygulamada yaşanabilecek sorunların giderilmesi ve Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası andlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yabancı Devlet Başkanı, Parlamento Başkanı, Hükümet Başkanı veya Hükümet üyelerinin resmi ziyaret, transit geçiş gibi sebeplerle Türkiye’de bulundukları sürece, bu kişileri taşıyan ulaşım araçları ile ilgili muhafaza altına alma, yediemine teslim, seferden men gibi cebri icra işlemlerinin uygulanmamasına yönelik düzenleme yapılmıştır. Madde, kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 16’ncı madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasariya Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 17’nci madde olarak yukarıda icra tazminat oranlarına açıklanan gerekçelerle 2004 sayılı Kanunun “Alacaklar ve üçüncü şahıs elinde haczedilen mallar hakkında” başlıklı 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “dava konusu şeyin yüzde kırkından aşağı olmamak üzere” ibaresi “asıl alacak ile dava konusu şeyden değeri düşük olanın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmesini öngören yeni madde ihdas edilmiştir.

Tasariya Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 18’inci madde olarak yukarıda icra tazminat oranlarına ilişkin açıklanan gerekçelerle 2004 sayılı Kanunun “Üçüncü şahsın istihkak iddiası” başlıklı 97’nci maddesinin on üçüncü fıkrasında yer alan “istifası geciken miktarın yüzde kırkından aşağı olmamak üzere” ibaresi “alınması geciken miktarın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmesini öngören yeni madde ihdas edilmiştir.

Tasarının 11’inci maddesi çerçeve 19’uncu madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 12’nci maddesi çerçeve 20’nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 13’üncü maddesi ile değiştirilen 2004 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin üçüncü fıkrası, “Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya icra müdürünce verilecek karar gereği gerekli gider onbeş gün içinde depo edilmezse veya talep geri alınıp da kanuni müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar.” hükmü ile alacağını tahsil amacıyla haciz işlemi talep eden ve muhafaza talep eden alacaklının daha sonra haricen anlaşma yapılması veya borcun ödenmesi gibi nedenlerle haczin kalkması durumunda haciz ve muhafaza giderlerinden sorumlu olması alacaklı-borçlu dengesini bozduğu düşüncesi ile madde metninden çıkarılmıştır. Madde, yapılan değişiklik doğrultusunda çerçeve 21’inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 17’nci maddesiyle 2004 sayılı Kanunun 112 ve 123’üncü maddelerinde değişiklik yapılmaktadır. Kanun yapım tekniğine uygunluk bakımından bir çerçeve maddede birden fazla maddede değişiklik yapılmaması gerektiğinden, kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla 2004 sayılı Kanunun 112’nci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik çerçeve 22’nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 14'üncü maddesi çerçeve 23'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 15'inci maddesi çerçeve 24'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 16'ncı maddesi kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla “yürürlükten kaldırılmıştır” ibaresi “ madde metninden çıkarılmıştır” şeklinde yapılan redaksiyonla birlikte çerçeve 25'inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 17'nci maddesi kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla yapılan redaksiyon doğrultusunda çerçeve 26'ncı madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 18'inci maddesi “elektronik ortamda verilen tekliflerin taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamayacağı” ibaresi uygulamada tereddütlere yol açmaması amacıyla ve yasal boşluk olmadığından metninden çıkarılmıştır. Madde yapılan değişiklikle birlikte çerçeve 27'nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 19'uncu maddesi çerçeve 28'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 20'nci maddesi çerçeve 29'uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 21'inci maddesi çerçeve 30'uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 22'nci maddesi çerçeve 31'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 23'üncü maddesi, 2004 sayılı Kanunun 168'inci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde, borcun ve takip masraflarının icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi hususuna açıklık getirilmesi amacıyla kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 32'nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasariya Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 33'üncü madde olarak yukarıda icra tazminat oranlarına ilişkin açıklanan gerekçelerle 2004 sayılı Kanunun “İtirazın incelenmesi” başlıklı 169/a maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesinin değiştirilmesini öngören yeni madde ihdas edilmiştir.

Tasariya Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 34'üncü madde olarak yukarıda icra tazminat oranlarına ilişkin açıklanan gerekçelerle 2004 sayılı Kanunun “İmzaya itiraz” başlıklı 170'inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “takip konusu alacağın yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere inkar tazminatına ve takip konusu alacağın” ibaresi “takip konusu asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere inkar tazminatına ve takip konusu asıl alacağın ”, dördüncü fıkrasında yer alan “takip konusu alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere tazminata ve alacağın” ibaresi “takip konusu asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere tazminata ve asıl alacağın” şeklinde değiştirilmesini öngören yeni madde ihdas edilmiştir.

Tasarının 24'üncü maddesi, 2004 sayılı Kanunun 171'inci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde, borcun ve takip masraflarının icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi hususuna açıklık getirilmesi amacıyla kabul edilen önerge doğrultusunda çerçeve 35'inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 25'inci maddesi çerçeve 36'ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 26'ncı maddesi çerçeve 37'nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 27'nci maddesi çerçeve 38'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 38'inci maddesinden sonra gelmek üzere 5521 sayılı Kanunun 8'inci maddesinde değişiklik yapılmasına ilişkin yeni bir madde ihdas edilmiştir. İş Mahkemelerinin kararlarının temyizi üzerine Yargıtay tarafından verilen kararlarına karşı karar düzeltme yoluna başvurulmadığı için iş

davalarında temyiz incelemesi yapan Yargıtay ilgili Dairelerinin bozma kararları bakımından mahkemelerin direnme kararı vermeleri durumunda, bu direnme kararının temyizi halinde dava dosyası doğrudan Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gitmektedir. Diğer Daire kararları bakımından direnme öncesi taraflar karar düzeltme yoluna gidebildiği için mahkemelerin direnmelerine gerek kalmaksızın karar düzeltme isteği üzerine yanlışı olduğu değerlendirilen Daire kararları düzeltilmektedir. İş Mahkemelerinin kararları bakımından ise belirtilen nedenle bu mümkün olmamaktadır. Kararlardaki maddi hata dışındaki hususlar için tek yol Yargıtay Hukuk Genel Kuruludur. İş davalarındaki sayının çokluğu hesaba katıldığında Yargıtay Hukuk Genel Kurulu gündemi anılan nedenle bir hayli meşgul edilmekte ve yargılamanın uzamasına sebebiyet vermektedir. Bu nedenle iş mahkemelerinin kararları bakımından Yargıtay’ın bozma kararlarına karşı mahkemelerin verdiği direnme kararlarının temyizi halinde dava dosyasının, önce kararı veren daireye gönderilmesi, şayet kararı veren daire, direnmeyi yerinde görürse kararını düzeltmesi, yerinde görmezse talebi en kısa sürede Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna iletmesi öngörülmektedir. Madde, çerçeve 39’uncu madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiş ve Tasarıya eklenmiştir.

Tasarının 28’inci maddesi çerçeve 40’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 29’uncu maddesi çerçeve 41’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 30’uncu maddesi çerçeve 42’nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 31’inci maddesinde yer alan “oniki yıl” ibaresi diğer yüksek mahkemelerde (örneğin Anayasa Mahkemesi için 20 yıl) daha uzun süre şartı olması ve sürenin az olduğu düşüncesiyle “onbeş yıl” olarak değiştirilmiştir. Madde yapılan değişiklik doğrultusunda çerçeve 43’üncü madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 32’nci maddesi çerçeve 44’üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 33’üncü maddesi çerçeve 45’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 34’üncü maddesi çerçeve 46’ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 35’inci maddesiyle ilgili olarak İdari Dava Daireleri Kurulunda görev yapacakların belirlenmesinde kıdemli üyelere öncelik verilmesi gerektiği, her dairenin Kurul üyeliği için kendi arasından aday göstermesi gerektiği; İdari Dava Daireleri Kurulunun üyeliğinin bir unvan değil dairelerde olduğu şekliyle bir görev olduğu ve de Genel Kurul tarafından yapılacak belirleme işleminin zorluğu nedeniyle üyelerin görev yerlerinin belirlenmesinde yetkinin Başkanlık Kurulunda olması gerektiği yönünde görüşler ileri sürülmüştür.

Komisyonumuz tarafından 2575 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen geçici 24 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “seçilecek” ibaresi, işlemin bir seçim olması durumunda istifa benzeri durumları da ortaya çıkarabileceğinden ve işlemin esasen bir görev olması dolayısıyla “belirlenecek” olarak değiştirilmiştir. Aynı fıkranın (c) bendinin oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu tarafın görüşü doğrultusunda karar verilmiş olur hükmü, 2575 sayılı Danıştay Kanununun 17’nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Bu toplantılarda hazır bulunanlar çift sayıda olursa en kıdemsiz üye kurula katılamaz.” ve buna benzeri genel hükümler dikkate alınarak madde metninden çıkarılması kararlaştırılmıştır. Madde yapılan değişiklikle birlikte çerçeve 47’nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 36’ncı maddesinde yer alan “yürürlükten kaldırılmıştır” ibaresi kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla “madde metninden çıkarılmıştır” şeklinde değiştirilmiştir. Madde yapılan redaksiyon doğrultusunda Komisyonumuzca çerçeve 48’inci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 37’nci maddesinde idare ve vergi mahkemelerinde tek hakim tarafından görülecek davalara ilişkin ellibin Türk Lirası olarak belirlenen parasal sınır; çok yüksek olduğu, özellikle vergi hukukundan doğan davaların tek hâkimle görüleceği, bu davaların çok büyük bir kısmının bölge idare mahkemelerinde kesinleşecek olması nedeniyle Danıştay’ın vergi davaları açısından yeterli içtihat üretemeyeceği ve ülke genelinde içtihat farklılıklarının ortaya çıkacağı, bölge idare mahkemelerinde yeterli sayıda hakimin bulunmaması sebebiyle aşırı iş yükü oluşacağı ve de diğer kanunlardaki hükümlere paralellik sağlanması düşüncesiyle yirmibeşbin olarak değiştirilmiştir. Madde yapılan değişiklik doğrultusunda çerçeve 49’uncu madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan gerçek kişilerin dava açması durumunda Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının dava dilekçesine eklenmesi, bu suretle elektronik işlemlerin kolaylıkla gerçekleştirilmesi amacını taşıyan yeni madde ihdasına ilişkin önerge Komisyonumuzca kabul edilmiş ve Tasarıya çerçeve 50’inci madde olarak eklenmiştir.

Tasarının 38’inci maddesi çerçeve 51’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 39’uncu maddesiyle 2577 sayılı Kanunun 16’ncı maddesine eklenmesi öngörülen altıncı fıkranın son cümlesi, savcının Danıştayda ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülen davalarda esas hakkındaki yazılı düşüncesine karşı, tarafların savcının düşüncesine cevap vereceği yönündeki düzenleme, savcının taraf olmadığı mülahazasıyla tarafların görüşlerini yazılı olarak bildirebileceği yönünde düzenleme yapılmış; tarafların görüşlerini bildirmesi için öngörülen onbeş günlük süre de uzun olduğu ve de yargılamanın uzamasına neden olabileceği düşüncesiyle on gün olarak değiştirilmiştir. Madde yapılan değişiklik doğrultusunda çerçeve 52’nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 40’ınci maddesinde değiştirilmesi öngörülen 2577 sayılı Kanunun 17’nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan tam yargı ve vergi davalarında duruşma zorunluluğuna ilişkin ellibin Türk Lirası olarak belirlenen miktar, Tasarının 49’uncu maddesiyle 2576 sayılı Kanunun 7’nci maddesinde tek hâkim tarafından görülecek tam yargı ve vergi davalarına ilişkin miktar için yirmibeşbin Türk Lirası para sınırlaması belirlenmesi yönündeki değişikliğe paralel olarak yirmibeş bin Türk Lirası olarak değiştirilmiştir. Madde yapılan değişiklik doğrultusunda çerçeve 53’üncü madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 41’inci maddesi yapılan redaksiyon doğrultusunda çerçeve 54’üncü madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 42’nci maddesi yürürlüğü durdurma kararlarına ilişkindir. Komisyonumuzda anılan düzenlemenin hak arama hürriyetini sınırlandırıcı nitelikte olduğu, zaten uygulamada da savunma alınmadan yürürlüğü durdurma kararı verilmesi durumunun neredeyse yok denecek kadar az olduğu ile üçüncü bir koşul getirmenin Anayasanın 125’inci maddesinin beşinci fıkrasına aykırılık teşkil edeceği ile gelişmiş ülkelerde yürürlüğü durdurma kararlarının verilmesini kolaylaştıracak hükümlere gidilirken getirilen düzenlemeyle zorlaştırıldığı yönünde görüşler ileri sürülmüştür.

Bu ifadelere karşın getirilen düzenlemeyle uygulamada mahkemelerin ellerini güçlendirecek yasal bir zemin oluşturulması amaçlandığı bu bağlamda getirilen düzenlemenin uygulama ile paralellik sağlanması açısından bir revize hüküm niteliğinde olduğu, yürütmenin durdurulması talebinin yerinde olmadığı dava dilekçesi ve eklerinden anlaşılması durumunda idarenin savunması alınmaksızın yürütmenin durdurulması talebinin reddedilmesinin zaten mümkün olduğu, Tasarıdaki hükmün bireylerin haklarını korumak için yeterince güvenceler taşıdığı ve bu yönüyle de Anayasaya aykırı bir durumun olmadığı ifade edilmiştir. Madde çerçeve 55’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 43’üncü maddesi çerçeve 56’ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarıya 57’nci madde olarak, Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda, 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 445’inci maddesinde belirtilen ve fizikî ortamda yapılan tüm işlemlerin elektronik ortamda da yapılabilmesine imkan tanıyan hükmün idarî yargılama usulünde de hayata geçirilmesini sağlamak amacıyla yeni madde eklenmiştir.

Tasarının 44’üncü maddesi çerçeve 58’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 45’inci maddesiyle ilgili olarak karar düzeltme kanun yolunun taraflar açısından bir güvence olduğu temyiz aşamasında verilmiş hatalı bir karardan veya daha önce benimsenen içtihattan dönme imkanının Danıştay’a verilmemesinin sonuçlarının taraflar açısından geri dönülmez olacağı ve de tek bir üyenin karar düzeltme isteklerini incelemesinin doğru olmadığı yönünde görüşler beyan edilmiştir. Komisyonumuz, karar düzeltme başvurularının öncelikle esas karara katılmayan bir üye veya mümkün olmaması durumunda görevlendirilecek bir üye tarafından incelenmesini düzenleyen maddeyi, mevcut şekliyle karar düzeltme kanun yolunun faydalı ve ihtiyaca cevap veren bir müessese olduğu düşüncesiyle Tasarı metninden çıkarmıştır.

Tasarının 46’ncı maddesiyle 2577 sayılı Kanuna eklenen geçici 6’ncı maddenin üçüncü fıkrası, tasarının karar düzeltmeye ilişkin maddesi metinden çıkarılmasına bağlı olarak Tasarı metninden çıkarılmıştır.

Tasarının 47’nci maddesi kanun yapım tekniği bakımından bir çerçeve maddede birden fazla Kanunda değişiklik yapılamayacağından redaksiyona tabi tutulmuştur.

Kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla ayrı çerçeve madde olarak düzenlenmesi yönünde yapılan redaksiyon doğrultusunda, 4054 sayılı Kanunun 55’inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik çerçeve 60’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla ayrı çerçeve madde olarak düzenlenmesi yönünde yapılan redaksiyon doğrultusunda, 4628 sayılı Kanunun 12’nci maddesinde yapılan değişiklik çerçeve 61’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla ayrı çerçeve madde olarak düzenlenmesi yönünde yapılan redaksiyon doğrultusunda, 4634 sayılı Kanunun 11’inci maddesinin onuncu fıkrasında yapılan değişiklik çerçeve 62’nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla ayrı çerçeve madde olarak düzenlenmesi yönünde yapılan redaksiyon doğrultusunda, 4646 sayılı Kanunun 10’uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik çerçeve 63’üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla ayrı çerçeve madde olarak düzenlenmesi yönünde yapılan redaksiyon doğrultusunda, 5015 sayılı Kanunun 21’inci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik çerçeve 64’üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla ayrı çerçeve madde olarak düzenlenmesi yönünde yapılan redaksiyon doğrultusunda, 5037 sayılı Kanunun 18’inci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik çerçeve 65’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla ayrı çerçeve madde olarak düzenlenmesi yönünde yapılan redaksiyon doğrultusunda, 5411 sayılı Kanunun 105’inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik çerçeve 66’ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla ayrı çerçeve madde olarak düzenlenmesi yönünde yapılan redaksiyon doğrultusunda, 5809 sayılı Kanunun 62’nci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik çerçeve 67’nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla ayrı çerçeve madde olarak düzenlenmesi yönünde yapılan redaksiyon doğrultusunda, 660 sayılı KHK'nın 30'uncu maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik çerçeve 68'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

5436 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 16'ncı maddesi uyarınca, 20/2/2006 tarihli ve 2006/10809 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla Adalet Bakanlığına 15 adet Bakanlık iç denetçisi kadrosu ihdas edilmiştir. 2010 yılında Anayasanın 144'üncü maddesinde yapılan değişiklik ile Adalet Bakanlığında çalışan iç denetçilerin hâkim ve savcı mesleğinden olması zorunluluğu getirilmiştir. Anayasanın 140'ıncı maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "Hâkimler ve savcılar kanununda belirtilenlerden başka, resmî ve özel hiçbir görev alamazlar." şeklindeki hükmün bir gereği olarak adalet hizmetleri ile Bakanlığın her türlü işlem ve faaliyetini ve savcılarının idari görevlerinin denetimini yapacak hâkim-iç denetçilerin atanma usullerinin belirlenmesi gereği ortaya çıkmıştır. Hâkim ve savcılar arasından yapılacak atamalarda 5018 sayılı Kanunda belirlenen ve Adalet Bakanlığı'nın özel durumuna uymayan iç denetçiliğe atanma genel şartlarını taşımak zorunluluğu aranmaksızın, hâlen boş bulunan 10 adet hâkim-iç denetçi kadrolarının doldurulması ve böylece iç denetimde ve dolayısıyla adalet hizmetlerinde etkinliğin artırılması amacıyla, Bakanlık merkez kuruluşlarına atama şekil ve şartlarını düzenleyen 2802 sayılı Kanunun 37'nci maddesine bir bent eklenmesini öngören yeni madde ihdasını içeren önerge Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Madde, çerçeve 69'uncu madde olarak Tasarı metnine eklenmiştir.

Tasarının 48'inci maddesi ülkemizde ihtiyaca cevap verecek kadar hukuk fakültesi olduğu ve hukuk fakültesinden mezun olanlar dışından alınacak adaylara ilişkin var olan kanunî sınırlamanın kaldırılmasının eşitsizliğe yol açacağı düşüncesiyle Tasarı metninden çıkarılmasına karar vermiştir.

Tasarının 49'uncu maddesi çerçeve 70'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 50'nci maddesi kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla "yürürlükten kaldırılmıştır" ibaresi " madde metninden çıkarılmıştır" şeklinde yapılan redaksiyonla birlikte çerçeve 71'inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 51'inci maddesi çerçeve 72'nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 52'nci maddesi çerçeve 73'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 53'üncü maddesi çerçeve 74'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 54'üncü maddesi çerçeve 75'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 55'inci maddesi "yakıcı" ibaresinin aynı zamanda "yangın çıkarıcı" etkisinin de olduğu ve Yargıtay uygulamasında bu konuda herhangi bir tereddüdün bulunmadığı gerekçesiyle metinden çıkarılmıştır.

Tasarının 56'ncı maddesi çerçeve 76'nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 57'nci maddesi çerçeve 77'nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 58'inci maddesi çerçeve 78'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 59'uncu maddesi çerçeve 79'uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 60'ıncı maddesi çerçeve 80'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 61'inci maddesi mevcut kanuni düzenlemede yer alan ceza miktarlarının yeterli olduğu gerekçesiyle metinden çıkarılmıştır.

Tasarının 62'nci maddesiyle 5237 sayılı Kanunun 163'üncü maddesine eklenmesi öngörülen fıkraya "sahibinin rızası olmaksızın" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde" ibaresi eklenmiştir. Bu değişikliklerle, bedelini ödemek niyeti taşıyan tüketicilerin, tükettikleri enerji miktarının tartışmaya yer bırakmayacak şekilde belirlenmesini sağlamaları halinde, ceza hukuku sorumluluğu cihetine gidilmemesi amaçlanmıştır. Madde anılan değişikliklerle çerçeve 81'inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 63'üncü maddesinin öngörülen şeklinde 5237 sayılı Kanunun 168'inci maddesinin beşinci fıkrasında karşılıksız yararlanma suçuna özgü etkin pişmanlık düzenlenmiştir. Bu etkin pişmanlık hükmünün kötüye kullanılmasının önüne geçmek amacıyla Tasarı metninde öngörülen süre sınırlaması yerine, sayı sınırlamasının daha yerinde olacağı düşünülmüştür. Buna göre, kişi bu etkin pişmanlık hükmünden ancak iki defa yararlanabilecektir. Bu etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilirliğini sağlamak için Adli Sicilde yer verilmesi gereken kayıtlara ilişkin bu fıkra kapsamında yer verilen hüküm, içeriği değiştirilerek Adli Sicil Kanununun 6'ncı maddesine ikinci fıkra olarak aktarılmıştır. Madde, çerçeve 82'nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 64'üncü maddesi Tasarının 55'inci maddesinin madde metninden çıkarılmasına ilişkin olarak yapılan düzenlemeye paralel olarak Tasarı metninden çıkarılmıştır.

Tasarının 65'inci maddesiyle düzenlenen 5237 sayılı Kanunun 220'nci maddesinin altıncı fıkrasında yapılan değişikliklerle, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişiye ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek cezada maktu indirim yapılması yerine, hakime indirim yapıp yapmama ve yapacaksa bu indirimin oranı konusunda takdir yetkisi verilmiştir. 5237 sayılı Kanunun 220'nci maddesinin yedinci fıkrasında yapılan değişikliklerle, amaçlananın daha iyi ifade edilmesi düşünülmüştür. Madde, çerçeve 83'üncü madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 66'ncı maddesi çerçeve 84'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 67'nci maddesi çerçeve 85'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 68'inci maddesi çerçeve 86'nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 69'uncu maddesi çerçeve 87'nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 70'inci maddesi çerçeve 88'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 71'inci maddesi çerçeve 89'uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 72'nci maddesinde, Anayasa Mahkemesinin 30.6.2011 tarihli ve Esas 2010/52, Karar 2011/113 sayılı iptal kararının gereği olarak 5237 sayılı Kanunun 278 inci maddesinde tanımlanan suç u bildirmeme suç u bakımından madde metninde ayrı bir fıkra olarak şahsi cezasızlık sebebi hükmüne yer verilmesi öngörülmüştür. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun tanıklıktan çekinmenin düzenlendiği 45 inci madde içeriğiyle paralellik kurulmasını sağlamak amacıyla, söz konusu şahsi cezasızlık sebebinden yararlanabilecek olan kişilerin fıkra metninde sayılması yerine, söz konusu 45 inci madde hükmüne içerik olarak yollama yapılması ile yetinilmiştir.

Bu bağlamda işaret etmek gerekir ki, her ne kadar Türk Ceza Kanununun 279 ve 280 inci maddelerinde benzer içerikte bir hükme yer verilmemiş ise de, Ceza Muhakemesi Kanununun 46'ncı maddesi hükmü karşısında, meslek ve sürekli uğraşları sebebiyle tanıklıktan çekinebilecek olan kişiler bakımından da belirli ilişkilerle sınırlı olarak suç u bildirme yükümlülüğü söz konusu değildir ve bildirimde bulunmamak sebebiyle Türk Ceza Kanununun 279 ve 280'inci maddelerinde tanımlanan suç lar oluşmayacaktır. Ceza Muhakemesi Kanununun bu düzenlemesi karşısında, Türk Ceza Kanununun 279 ve 280'inci maddelerinde tanımlanan suç lar bağlamında bu yönde bir hükme yer verilmemiş olması bir eksiklik oluşturmamaktadır. Madde, çerçeve 90'ıncı madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 73'üncü maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 5237 sayılı Kanunun 285'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan masumiyet karinesi ibaresi yerine masumiyet karinesinden daha geniş bir anlam ifade eden ve daha geniş bir koruma sağlayan suçlu sayılmama ibaresi kullanılarak kişilerin henüz soruşturma aşamasında lekelenmeme hakkına sahip olduklarına vurgu yapılmak suretiyle bu hakkın korunması amaçlanmıştır. Öte yandan maddeye dördüncü fıkra olarak maddede tanımlanan suçların kamu görevlisi tarafından görevinin sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlenmesi halinde, ceza yarısına kadar artırılır hükmü eklenmiş, diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir. Madde, çerçeve 91'inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 74'üncü maddesi çerçeve 92'nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 75'inci maddesi çerçeve 93'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasariya, yeni madde ihdasını öngören önerenin Komisyonumuzca kabulüyle, dosyaların güvenli elektronik imza kullanılarak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla incelenmesine ve her türlü ceza muhakemesi iş ve işlemlerinin yapılmasına imkan tanıyan 5271 sayılı Kanunda değişiklik yapan hüküm çerçeve 94'üncü madde olarak Tasariya eklenmiştir.

2/223 esas numaralı Mersin Milletvekili Ali Rıza Öztürk ve Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan ve Yalova Milletvekili Muharrem İnce ile 34 milletvekilinin; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin çerçeve 1'inci maddesindeki sanığın yargılanması sonucunda verilecek cezanın iki yıl veya altında olması halinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması mümkün olduğundan tutukluluk kararı verilebilmesi için gerekli olan alt sınırın bir yıldan iki yıla çıkarılmasına ilişkin düzenleme Komisyonumuzca kabul edilerek çerçeve 95'inci madde olarak Tasarı metnine eklenmiştir.

Tasarının 76'ncı maddesi çerçeve 96'nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 77'nci maddesi, Komisyonumuzca tutuklamanın en üst derecede kişi hak ve özgürlüklerine müdahale eden bir koruma tedbiri olması nedeniyle ölçülülük ilkesi gereğince tutuklama tedbirine en son çare olarak başvurulması gerektiği ve de adli kontrol müessesesinin tutuklamadan beklenen amaçları gerçekleştirebileceği durumlarda tutuklama yerine kişiler hakkında adli kontrol müessesesinin uygulanmasının daha doğru bir çözüm olacağı düşüncesiyle adli kontrol uygulaması için öngörülen süre sınırı kaldırılmıştır. Süre sınırının kaldırılması sebebiyle 5271 sayılı Kanunun 109'uncu maddesinin yedinci fıkrasında süre sınırına atıf yapan ibare de bu meyanda metinden çıkarılmıştır. Ayrıca üçüncü fıkraya eklenen bentlerle adli kontrol müessesesine “konutunu terk etmemek”, “belirli bir yerleşim bölgesini terk etmemek” ve “belirlenen yer ve bölgelere gitmemek” şeklinde şüphelinin tabi tutulacağı yeni yükümlülükler getirilmiştir. Madde, çerçeve 97'nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Zorunlu müdafinin yokluğunda karar verilme şartlarını düzenleyen Tasarının 78'inci maddesi, savunma hakkını kısıtlayacağı düşüncesiyle Komisyonumuzca Tasarı metninden çıkarılmıştır.

Tasarının 79'uncu maddesi Ceza Genel Kurulunun hukuka kesin aykırılık halleri saklı kalmak kaydıyla incelemesini itiraz nedenleriyle sınırlı bir şekilde yapılacağına ilişkin 5271 sayılı Kanunun 308'inci maddesine eklenmesi öngörülen dördüncü fıkranın metinden çıkarılması suretiyle çerçeve 98'inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 106'ncı maddesinin birinci fıkrasına göre, yapılacak takip sonunda tahsili imkansız veya tahsili için yapılacak giderlerin alacaktan fazla olduğu anlaşılan kamu alacakları vergi dairelerince zamanaşımı süresi beklenilmeksizin terkin edilebilmektedir. Komisyonumuzca yeni madde ihdasına ilişkin kabul edilen önergeyle, yargılama giderlerine ilişkin 5271 sayılı Kanunun 324'üncü maddesine eklenen cümle ile 6183 sayılı Kanunun 106'ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtilen ve kamu alacağının türüne göre belirlenmiş olan tutarlardan (bu tutarlar dahil) az olan yargılama giderlerinin, sorunun emek ve mesai harcanmaksızın çözülmesi amacıyla, kamu üzerinde bırakılması yönünde düzenleme yapılmış ve çerçeve 99'uncu madde olarak metne eklenmiştir.

Tasarının 80'inci maddesi çerçeve 100'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 81'inci maddesi Cumhuriyet savcısı tarafından verilecek idarî para cezalarının yüksek olduğu gerekçesiyle, cezalarda indirim yapılması suretiyle çerçeve 101'inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasariya, karşılıksız yararlanma suçuyla ilgili yer alan düzenlemeler nedeniyle etkin pişmanlıktan yararlananların takibinin yapılabilmesi ve uygulamada karışıklığa yol açılmaması amacıyla yeni madde ihdasına ilişkin önerge Komisyonumuzca kabul edilmiş ve çerçeve 102'nci madde olarak Tasarı metnine eklenmiştir.

Tasarının 82'nci maddesinde düzenlenen husus 5/4/2012 tarihli ve 6290 sayılı Kanunda düzenlendiğinden Tasarı metninden çıkarılmıştır.

Tasarının 83'üncü maddesinde düzenlenen husus 6290 sayılı Kanunda düzenlendiğinden Tasarı metninden çıkarılmıştır.

Tasarının 84'üncü maddesinde düzenlenen husus 6290 sayılı Kanunda düzenlendiğinden Tasarı metninden çıkarılmıştır.

Tasarının 85'inci maddesi çerçeve 103'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürürlükten kaldırılan hükümleri düzenleyen Tasarının 86'ncı maddesine Komisyonumuzca kabul edilen önergeyle 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun ek 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasını yürürlükten kaldıran hüküm eklenmiştir. Anılan düzenlemeyle Askeri Ceza Kanunu kapsamındaki suçlarla ilgili olarak hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi mümkün hale getirilmiştir. Ayrıca yukarıdaki düzenlemeler ışığında ihtiyaç kalmaması nedeniyle 2004 sayılı Kanunun "İcra dairesine ödeme" başlıklı 12'nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Tasarının 86'ncı maddesi çerçeve 104'üncü madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının geçici 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, elektrik enerjisi, su ve doğalgaz hırsızlığı nedeniyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyaların, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca, Yargıtay ilgili dairesinde bulunan dosyaların ise bu dairece, hükmü veren mahkemeye gönderilmesinin ve bu sayede dosyaların gereksiz şekilde dolaşarak zaman kaybının önlenmesinin sağlanması amacıyla yeni geçici madde ihdasına ilişkin önerge Komisyonumuzca kabul edilerek, geçici 2'nci madde olarak metne eklenmiştir.

Tasarının 87'nci maddesi madde teselsülü ve Tasarı'da yapılan değişiklikler paralelinde redaksiyona tabi tutularak 105'inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 88'inci maddesi 106'ncı madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Raporumuz, Komisyon Başkanlığına saygı ile arz olunur.

18/5/2012

Başkan
Hakkı Köylü
Kastamonu

Üye
Recep Özel
Isparta

Üye
Murat Başesgioğlu
İstanbul
(Muhalefet şerhim vardır)

Üye
Mevlüt Akgün
Karaman

Üye
Harun Tüfekçi
Konya

Üye
Ali Rıza Öztürk
Mersin
(Muhalefet şerhim vardır)

Üye
Ali İhsan Köktürk
Zonguldak
(Muhalefet şerhim vardır)

KARŞI OY YAZISI

Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Birleştirilen Teklifler Adalet Komisyonu Alt Komisyonunda görüşülmüştür.

Adalet Alt Komisyonunda konuşulan ve üçüncü yargı reformu paketi olarak kamuoyuna büyük bir beklentilerle sunulan tasarının maalesef yargının sorunlarını çözmekten oldukça uzak olduğu görülmüştür.

Bugün, ivedilikle çözüm bekleyen sorunların en başında ağır insan hakkı ihlali oluşturan, basmakalıp gerekçelerle verilen, münferit olmaktan çıkıp sistematik hale dönüşen tutuklama kararları ve uzun süren tutukluluklardır.

Başta halkın iradesiyle seçilen milletvekillerimiz olmak üzere binlerce yurttaşımız somut delillere dayanamayan soyut iddialarla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 19, 38 ve 90 ncı Maddelerine aykırı olarak cezaevlerinde çürütülmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ağır insan hakkı ihlali oluşturan, basmakalıp gerekçelerle verilen tutuklama kararları nedeniyle 2009 yılından bu yana ülkemizi 440'ı aşan kez mahkûm etmiştir.

Özel Yetkili Mahkemeler yaratılmaya çalışılan korku devletinin adeta baskı aracına dönüşmüştür.

Dolayısıyla, insan hakkı ihlali oluşturan tutuklama kararlarını ve Özel Yetkili Mahkemeleri ortadan kaldıracak düzenlemeler gerçekleştirilmediği sürece yargı reformundan söz etme olanağı yoktur.

Buna yönelik olarak Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna ilişkin milletvekillerince verilen ve bu tasarıyla birleştirilerek görüşülen **"5271 Sayılı Ceza Mahkemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"**mizin içerisinde yer alan önerilerimiz alt komisyonunda **kabul görmemiştir.**

"Ağır Ceza Mahkemelerinin görevine giren işlerde tutukluluk süresi; en çok iki yıldır. Ancak bu süre zorunlu hallerde gerekçeler gösterilerek en çok bir yıl daha uzatılabilir.", "Tutuklu iken, Yüksek Seçim Kurulunun, aday olmasında sakınca bulunmadığına ilişkin kararından sonra yapılan seçimlerde milletvekili seçilen bir kimsenin, milletvekili seçildiğini gösteren belgenin, ilgili mahkemeye ibrazı üzerine tutukluluk haline derhal son verilir. Soruşturma ve kovuşturma, tutuksuz olarak sürdürülür. Yargılamanın sanığın mahkûmiyeti sonuçlanması halinde verilen cezanın yerine getirilmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi sıfatının sona ermesine bırakılır. Bu kurala hiçbir şekilde istisna getirilemez." Şeklindeki önerilerimiz ve kanun teklifinde yer alan pek çok önerimiz alt komisyonda benimsenmemiştir.

Bunların yanı sıra, tasarıda yargıda hızlandırma gerekçesinin arkasına saklanarak yargılama ilkeleriyle bağdaşmayan pek çok yanı olduğu görülmektedir. Yargıda hızlanmadan daha önemli olan adaletin gerçekleşmesi ve adil yargılanma ilkesinin tüm yargılamalarda yaşam bulmasıdır.

Tasarı içeriğinde yer alan pek çok düzenleme Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesinde açık bir şekilde düzenlenen adil yargılanma ilkesiyle örtüşmemektedir.

Ayrıca, alt komisyonda benimsenen ve ilerleme kaydedilen bir kısım değişikliklerle ilgili de daha bu tasarı komisyonda görüşülmekte iken AKP Grubuna ait milletvekillerince benimsenen değişikliklerin aksine tekliflerin verilmiş olması AKP Grubunun komisyon görüşünün aksine dayatmacı bir tavır içerisinde olduğunu ve samimi yaklaşımlardan uzak olduğunu göstermektedir.

Dolayısıyla bir kısım yüzeysel olumlu değışikliklere karşın, yargının acil, ivedi ve önemli sorunlarını çözmekten uzak olan ve kamuoyuna reform paketi olarak sunulan tasarı reform niteliğinden oldukça uzak sadece kamuoyunun nabzını tutmaya yönelik bir mahiyet arz etmektedir.

Tasarının madde madde değeriendirilmesi; pek çok maddenin değeriendirilmesinin Adalet Komisyonuna bırakılması nedeniyle komisyon görüşmelerinden sonra yazılacak genel karşı oy yazımızın içeriğinde değeriendirilecektir.

22.05.2012

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Ali Rıza Öztürk

Mersin

MUHALEFET ŞERHİ

Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkındaki Kanun Tasarısının alt komisyon çalışmaları tamamlanmıştır.

Alt Komisyon Raporuna ve Çoğunluk görüşüne aşağıda izah edilen nedenlerle katılmıyorum.

Tasarı 3. Yargı reform paketi olarak Kamuoyuna takdim edilmiş ve büyük beklentiler yaratılmıştır. Ülkemizin gerçek anlamda bir HUKUK DEVLETİ' ne ulaşması için radikal bir zihniyet ve mevzuat değişikliğine ihtiyacı kaçınılmazdır. Ancak tasarı bu hedefin çok uzağındadır.

Anayasal sistemimiz Kuvvetler Ayrılığı prensibine göre tanzim edilmiştir. Yasama, Yürütme ve Yargı güçlerinin kendi aralarında dengeli, kendi sınırlarını aşmayan, tek elde toplanmayan, birbirlerini kuşatmayan bir konumda olmaları demokratik yönetimlerin olmazsa olmazıdır.

Aslında Kuvvetler Ayrılığı prensibini ayakta tutan da Hukuk Devleti ilkesidir. Yasama veya Yürütmenin Anayasal sınırlar dışına taşan güç ve yetki kullanımı, Hukukun Üstünlüğü ilkesi gereğince sınırlanır. Elbette yargı da Hukuka uymakla yükümlüdür. Keza Hukuk Devleti olmakla, Kanun Devleti olmak farklı şeylerdir.

Bu gün yoğun olarak tartıştığımız, Hukuk Devleti, Kuvvetler Ayrılığı, Hukukun Üstünlüğü, Yargının Bağımsızlığı, Yargının Tarafsızlığı, Yargının Siyasallaşması gibi tartışma alanlarından uzaklaşarak ve bu tartışmaların bir siyasal krize dönüşmesine fırsat vermeden Hukukun üstünlüğü ilkesinde birleşmemiz gerekiyor.

Ülkemizin bu potansiyel krizden çıkmasında, Hukuk Devleti ilkesini özümsemiş, tarafsız, bağımsız ve siyasallaşma iddialarına prim vermeyen yargı gücü, öncü bir rol oynamalıdır. Yasama ve Yürütme de, yargıya bu yolda yardımcı olmalıdır.

MEVCUT TASARI: Yukarıda özetlemeye çalıştığımız temel hedeflere ulaşmaktan çok uzaktadır. İcra İflas Kanunu, İdare Hukuku, Ceza Hukuku, Ceza Muhakemesi Kanunu ve Terörle Mücadele Kanununda kısmi değişiklikler içermektedir.

Bakanlıklar, Kurum ve Kuruluşlar kendi ihtiyaçları doğrultusunda kanun değişiklikleri talep ettikleri, bir de Anayasa Mahkemesi, A.İ.M. Kararlarına İlişkin düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

Bu nedenle tasarıda bir bütünlük, bir strateji ve mimari yoktur.

Doğru olan, her biri ayrı bir disiplin olan Hukuk dallarında, ayrı ayrı düzenlemelerle TBMM 'nin huzuruna gelmesidir.

Torba Yasa mantığı ile hazırlanmış bu tasarı, yasa yapma tekniği ve T.B.M.M'nin yerleşik uygulamalarına da ters düşmektedir.

Tali Komisyonların, Plan ve Bütçe ve özellikle Anayasa Komisyonunun gerekli ve yeterli katkısı tasarıya yansımamıştır.

Başta Barolar Birliği olmak üzere meslek camiasında tasarı yeterince tartışılmamıştır.

Tasarıda ana gerekçenin; yargının hızlandırılması ve biriken ağır iş yükünün azaltılmasının hedeflendiği anlaşılmaktadır.

Davaların makul sürede sonuçlandırılması, yargının hızlandırılması Adalet hizmetlerinde istenilen hususlardır. Ancak, iş yoğunluğunu azaltmak, yargıyı hızlandırmak adına yapılan düzenlemelerin, hukuk ve yargılama güvenliğini zedelememesi gerekir.

Tasarı Bölümlerine İlişkin Olarak da;

İCRA İFLAS KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER YÖNÜNDEN:

İcra iflas Hukuku; hukuki süreçlerin tamamlandığı, artık haklının haklarının teslim edileceği, adaletin gerçekleşeceğine ilişkin kurallar manzumesidir.

Bu alanda yapılan düzenlemeler veya değişiklikler taraflar arasındaki hak ve menfaat dengesini bozmamalıdır.

Devlet kendi alacağının tahsilinde nasıl hassas ise, kişilerin de alacaklarını almalarına imkân verecek sistemi korumalı, dengeleri bozacak müdahalelerden kaçınmalıdır.

Geçtiğimiz günlerde T.B.M.M.'de yasalaşan karşılıksız çek keşide edilmesi halinde verilecek hapis cezasını kaldıran tasarı bugün hala tartışılmakta, piyasa verileri ticari ilişkilerde çek kullanımının azaldığı ve ödenmeyen çek miktarının arttığını göstermektedir. Bunun dışında;

- İcra personelinin özlük haklarına ilişkin düzenlemenin (Madde-1) yönetmelikle yapılacak olması hukuka uygun değildir.

- Belli miktarlardaki alacaklar için takipten önce borçluya "Meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndermek" hem zaman kaybı hem de iş yükünü arttıracaktır.

- Keza kararların gerekçeli olarak tutanaklara yazılması hususu da, iş yoğunluğu yanında işlemlerini geciktirecektir.

- İcra ve iflas dairelerinde yapılacak her türlü işlemin UYAP sistemi içerisinde yapılması olumludur.

- Haczedilemez malların kapsamının genişletilmesi alacaklı - borçlu dengesi açısından üst komisyonumuzda yeniden değerlendirilmelidir.

İDARE HUKUKUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER YÖNÜNDEN:

İdari yargı; İdarenin her türlü eylem ve kararlarının hukuka uygunluğunu denetleyen, vatandaşların devlet karşısında hak arama özgürlüğünü gerçekleştirdiği mercilerdir. Fertlerin devlet karşısında hukuki koruma göreceği yönüyle yapılacak değişikliklerin bu güvenceyi zayıflatmaması gerekir.

Bu kapsamda;

- Bakanlıkların tüm düzenleyici işlemleri ile denetleyici ve düzenleyici kurulların işlemlerine Danıştay'da dava açılması yerine bazı davaların bölge idare mahkemesinde açılması

- İdari yargıda duruşma yapılmasının sınırlandırılması

- Danıştay savcılarının yalnızca ilk derece mahkemesi sıfatıyla bakılan davalarda ve yalnızca davanın esası hakkında görüş bildirmesi;

- Yürütmenin durdurulması kararı verilmesinin zorlaştırılması

- 2802 Sayılı Hâkimler Savcılar Kanununda yapılan değişiklik; İdari yargı adaylığına, Hukuk Fakültesinden mezun olanlar arasından alınacak adaylar için var olan %20 lik kotanın kaldırılması hususları, Hukuk Devleti ilkesine, Hukuk güvenliğine aykırı düzenlemelerdir ve üst komisyonumuzca yeniden değerlendirilmelidir.

TÜRK CEZA KANUNUNDA YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLER YÖNÜNDEN:

Başka ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de Ceza Adalet mekanizması yoğun olarak iki yönlü bir sorulamaya muhataptır:

Suçtan mağdur olanlar, adaletin yerini bulmadığından, suçluların cezasız kaldığından şikâyet etmekte, suçlanan kişiler ise adil yargılanmadıklarından, hak ve özgürlüklerine haksız yere uzun süreli kısıtlama getirildiğinden, makul sürede yargılanamadıklarından şikâyetçi olmaktadır.

Bu taleplerin inceleneceği ve yorumlanacağı yerler ulusal mevzuatımız ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerdir. Özellikle İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve mahkeme kararları İnsan Hakları açısından önemli referanslardır.

Ceza Adaletinin değişim yönü, iç Hukukla sözleşme Hukukuna uyumlanma yönündedir.

Bu bölümdeki değişikliklerin bazıları bu gerekçeyle, bazıları da Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusundadır. Bir kısım değişiklikler ise Kurumların ihtiyaçlarına göre kaleme alınmıştır.

Bu nedenle de kendi içinde bir bütünlük yoktur. Ceza adaleti mekanizmasından beklenenlere cevap vermekten uzaktır;

- 53. Maddedeki sürelerin uzatılması gerekli olup, ancak fazla tutulması halinde baskıya dönüşme ihtimali mevcuttur.

- Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarına yönelik düzenlemeler, bu alanda yaşanan ağır ihlalleri giderecek nitelikte değildir.

- Özel hayatın gizliliği ihlal suçuna ilişkin TCK 134. Maddede yapılmak istenen değişiklik de aynı mahiyette olup, Avrupa İnsan Hakları sözleşmesine uyumlu değildir.

- Tutuklama, tutuklamaya itiraz, tutuklulukta geçen süre ve tahliye konuları Ceza Muhakemesi Kanununun en tartışmalı hususlarını oluşturmaktadır.

Tasarıda 76. Madde ile yapılan düzenleme esaslı bir değişiklik getirmemektedir.

Tutuklama ve tutukluluğun devam kararlarına karşı başvuru itiraz yolu etkili değildir. Bu konuda çekişmeli yargı yolu düşünülmelidir.

Tutuklamanın istisnai bir tedbir olduğu, tutuklamanın uzun süreli bir cezaya dönüşmemesi gibi evrensel ilkeler ve Uluslararası standartlar göz önüne alınarak, tutuklamaya ilişkin tüm hükümlerde kapsamlı bir değişiklik yapılmalıdır.

- Geçici 1. Madde ile ifade özgürlüğü kapsamına giren ve basın yoluyla işlenmiş suçlar için açılmış soruşturma ve kovuşturmalar, ya da kesinleşmiş hapis cezalarının ertelenmesi öngörülmektedir.

İfade özgürlüğünü korumak adına, yapılan değişikliği olumlu bulmakla birlikte; düzenlemenin geçici olması, ifade özgürlüğünü sınırlandıran düzenlemelerin devam ediyor olması, sorunu sadece geçici olarak ertelemekten ibarettir.

Kaldı ki bu tür düzenlemeler geçmişte de yapılmış ve öngörülme sonuçlar doğurmuştur.

28.08.1999 tarih ve 4454 sayılı "Basın ve Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun"un 1. Maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü Anayasaya aykırı bulunmuş ve Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir. Böylece bu Kanun Hükümlerinden herkes yararlanmıştır.

Tasarı da benzer özellikleri taşımaktadır. Bu nedenle üst komisyonumuzda etraflı bir çalışma yapılarak Ceza Adalet sisteminin standartlarının yükseltilmesine katkı verecek bir düzenlemenin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Saygıyla arz olunur.

18.05.2012

Murat Başesgioğlu

İstanbul

ALT KOMİSYON METNİ

YARGI HİZMETLERİNİN ETKİNLEŞTİRİLMESİ AMACIYLA BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE BASIN YAYIN YOLUYLA İŞLENEN SUÇLARA İLİŞKİN DAVA VE CEZALARIN ERTELENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 1 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İcra daireleri:

MADDE 1- Her asliye mahkemesinin yargı çevresinde yeteri kadar icra dairesi bulunur.

Her icra dairesinde Adalet Bakanlığınca atanacak bir icra müdürü, yeteri kadar icra müdür yardımcısı, icra katibi ile adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından görevlendirilecek mübaşir ve hizmetli bulunur.

İcra müdür ve icra müdür yardımcıları, Adalet Bakanlığınca yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığınca yapılacak sözlü sınav sonucuna göre atanırlar. İcra katipleri arasından Adalet Bakanlığınca yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığınca yapılacak sözlü sınav sonucuna göre de icra müdür veya icra müdür yardımcılığı kadrolarına atama yapılabilir.

İcra katipliğine ilk defa atanacaklar, kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için yapılacak merkezi sınavda başarılı olanlar arasından Adalet Bakanlığının bu konuda yetki vereceği adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından yapılacak uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre; unvan değişikliği suretiyle atanacaklar ise uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre atanırlar. Unvan değişikliği suretiyle icra katipliğine atanacaklar tahsis edilen kadronun yüzde ellisini geçemez.

İcra müdür ve icra müdür yardımcıları ile icra katiplerinin, yazılı sınav, sözlü sınav, görevlendirme, nakil, unvan değişikliği, görevde yükselme ve diğer hususları yönetmelikle düzenlenir.

İcra dairelerinde, gerektiğinde, Adalet Bakanlığınca belirlenecek esaslar çerçevesinde, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca zabıt katibi, mübaşir ve hizmetli görevlendirilir.

İcra müdürü, icra müdür yardımcısı veya icra katibinin herhangi bir nedenden dolayı yokluğu halinde görev ve yetkileri, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilecek yazı işleri müdürü veya zabıt katibi tarafından yerine getirilir.

Adalet Bakanlığı, icra dairelerini bir arada bulundurmaya ve aynı icra mahkemesine bağlamaya yetkilidir.”

MADDE 2- 2004 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İcra ve iflas dairelerince verilen kararlar gerekçeli olarak tutanaklara yazılır.”

MADDE 3- 2004 sayılı Kanunun 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 8/a maddesi eklenmiştir.

“Elektronik işlemler

MADDE 8/a- İcra ve iflas dairelerince yapılacak her türlü icra ve iflas iş ve işlemlerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi kullanılır, her türlü veri, bilgi, belge ve karar, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır.

Usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedir. Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı ispat gücüne haizdir. Güvenli elektronik imza, kanunlarda güvenli elektronik imza ile yapılamayacağı açıkça belirtilmiş olan işlemler dışında, elle atılan imza yerine kullanılabilir. Güvenli elektronik imzayla oluşturulan belge ve kararlarda, kanunlarda birden fazla nüshanın düzenlenmesi ve mühürleme işlemini öngören hükümler uygulanmaz.

Zorunlu nedenlerden dolayı fiziki olarak düzenlenen belge veya kararlar, yetkili kişilerce güvenli elektronik imzayla imzalanarak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine aktarılır ve gerektiğinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla ilgili birimlere iletilir. Bu şekilde elektronik ortama aktarılarak ilgili birimlere iletilen belge ve kararların asılları, gönderen icra ve iflas dairesinde saklanır, ayrıca fiziki olarak gönderilmez. Ancak, belge veya kararın aslının incelenmesinin zorunlu olduğu hâller saklıdır.

Elektronik ortamdan fiziki örnek çıkartılması gereken hâllerde, icra müdürü veya görevlendirdiği personel tarafından belgenin aslının aynı olduğu belirtilerek, imzalanır ve mühürlenir.

Elektronik ortamda yapılan işlemlerde süre gün sonunda biter.

Elektronik işlemlerin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla yapılmasına dair usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 4- 2004 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Paranın ödenmesi ve değerli eşyanın muhafazası:

MADDE 9- İcra ve iflas dairelerine yapılacak her türlü nakdi ödeme, Adalet Bakanlığınca uygun görülecek bankalarda icra ve iflas dairesi adına açılan hesaba yapılır. Haciz sırasında, borçlu veya üçüncü kişiler tarafından yapılan ödeme nedeniyle tahsil edilen paralar, en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk işgünü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir.

İcra ve iflas dairelerince yapılması gereken her türlü nakdi ödeme, ilgisinin gösterdiği banka hesabına aktarılmak üzere, icra müdürü tarafından resen bankaya verilecek talimat gereği yapılır. Talimat, paranın icra ve iflas dairesi hesabına yatırılmasını takip eden en geç üç işgünü sonuna kadar verilir.

İcra ve iflas daireleri aldıkları kıymetli evrak ve değerli şeyleri kasalarında, zorunlu hallerde ise kiralanacak banka kasalarında muhafaza ederler.”

MADDE 5- 2004 sayılı Kanunun 13/a maddesinin birinci fıkrasında yer alan “, diğer örneğinin ise en geç o ayın sonunda Adalet Bakanlığına gönderilmesi” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 6- 2004 sayılı Kanunun 32 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yabancı devlet aleyhine başlatılan ilamlı icra takiplerine ilişkin icra emrinde uluslararası andlaşmalar saklı kalmak kaydıyla, borçlu devlete ait olan mallar hakkında cebri icra yapılabileceği hususu ayrıca ihtar edilir.”

MADDE 7- 2004 sayılı Kanunun 42 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Yabancı devlet aleyhine ilamsız takip yoluna başvurulamaz.

Bu Kanunun üçüncü babında yer alan haciz yoluyla ilamsız takiplere başlanmadan önce, asıl alacak tutarı Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının iki katının altında ise alacaklı, borçlunun alacaklı tarafından bilinen adresine iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndermek zorundadır. Bu ödemeye davet yazısında;

1. Alacaklının adı soyadı, varsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, adresi,

2. Talebe konu alacak veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda talep edilirse faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün, alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi,

3. Alacak, belge veya senede dayandırılıyor ise sureti, yoksa borcun sebebi,

4. Bu ödemeye davet yazısı için harcanan posta gideri,

5. Ödemenin yapılması istenen banka adı ile alacaklıya ait hesap numarası,

6. Tebliğ tarihinden itibaren yedi işgünü içinde (2) numaralı bent gereği belirlenen tutar ile ödemeye davet yazısı için harcanan posta giderinin ödenmesi gerektiği,

7. Yedi işgünü içinde (6) numaralı bent gereği ödenmesi gereken tutarın ödenmemesi halinde cebri icra yoluna başvurulacağı,

hususları bildirilir.

İcra dairesine yapılan başvuruda, yedi işgünü içinde ödeme yapılmadığının bildirilmesi veya ödemeye davet yazısının tebliğ edilemediğinin anlaşılması halinde icra takibine başlanabilir.”

MADDE 8- 2004 sayılı Kanunun 58 inci maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Takip talebi icra dairesine yazılı veya sözlü olarak ya da elektronik ortamda yapılır.”

“1. Alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı; alacaklı veya vekili adına ödemenin yapılacağı banka adı ile hesap bilgileri; varsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası; şöhret ve yerleşim yeri; alacaklı yabancı memlekette oturuyorsa Türkiye’de göstereceği yerleşim yeri (Yerleşim yeri gösteremezse icra dairesinin bulunduğu yer yerleşim yeri sayılır.);

2. Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yeri;

Bir terekeye karşı yapılan taleplerde kendilerine tebligat yapılacak mirasçılardan adı, soyadı, biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yerleri;”

“Bu Kanunun 42 nci maddesinin üçüncü ve devamı fıkralarında düzenlenen ödemeye davet yazısıyla ilgili bilgi ve belgelerin, takip talebi anında icra dairesine tevdi zorunludur.”

MADDE 9- 2004 sayılı Kanunun 60 ncı maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İcra müdürü takip talebinin bu Kanunda öngörülen şartları içerdiğine karar verirse ödeme emri düzenler. Talebin kabul edilmemesi halinde verilen karar tutanağa yazılır.”

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, 58 inci maddeye göre takip talebine yazılması lazım gelen kayıtları,

2. Borcun ve masrafların yedi gün içinde icra dairesine ait ödeme emrinde yazılı olan banka hesabına ödenmesi, borç teminat verilmesi mükellefiyeti ise teminatın bu süre içinde gösterilmesi ihtiarını,”

MADDE 10- 2004 sayılı Kanunun 67 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “red veya hükümlenen meblağın yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere” ibaresi “asıl alacak esas alınarak red veya hükümlenen meblağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- 2004 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan “yüzde kırktan aşağı olmamak üzere” ibaresi “asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 2004 sayılı Kanunun 68/a maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “takip konusu alacağın” ibaresi ile altıncı fıkrasında yer alan “takip konusuna alacağın” ibaresi “takip konusu asıl alacağın” şeklinde, sekizinci fıkrasında yer alan “yüzde kırktan aşağı olmamak üzere” ibaresi ise, “asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 2004 sayılı Kanunun 69 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “dava veya hükümlenen şeyin yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere” ibaresi “asıl alacak esas alınarak dava veya hükümlenen şeyin yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 2004 sayılı Kanunun 72 nci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi “Bu zarar herhalde asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı tayin edilemez.”, beşinci fıkrasının son cümlesi ise “Takdir edilecek zarar, haksızlığı anlaşılan takip konusu asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olamaz.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 15- 2004 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) ve (3) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkraya aşağıdaki (13) numaralı bent ile maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“2. Ekonomik faaliyeti, sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan borçlunun mesleğini sürdürebilmesi için gerekli olan her türlü eşya,

3. Para, kıymetli evrak, altın, gümüş, değerli taş, antika veya süs eşyası gibi kıymetli şeyler hariç olmak üzere, borçlu ve aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için pek lüzumlu eşya; aynı amaçla kullanılan eşyanın birden fazla olması durumunda bunlardan biri,”

“13. Öğrenci bursları,”

“İcra memuru, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya reddine karar verir.”

MADDE 16- 2004 sayılı Kanunun 88 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 88 – Haczolunan paraları, banknotları, hamiline ait senetleri, poliçeler ve sair ciro su kabil senetler ile altın, gümüş ve diğer kıymetli şeyleri icra dairesi muhafaza eder.

Diğer taşınır mallar, masrafı peşinen alacaklıdan alınarak muhafaza altına alınır. Alacaklı muvafakat ederse, istenildiği zaman verilmek şartıyla, muvakkaten borçlu yedinde veya üçüncü şahıs nezdinde bırakılabilir. Üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedildiğinde, üçüncü şahsın kabulü hâlinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır. Mallar satış mahalline getirilmediği takdirde muhafaza altına alınabilir veya yediemin değişikliği yapılabilir.

Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası andlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yabancı devlet başkanı, parlamento başkanı, hükümet başkanı veya hükümet üyelerini taşıyan ulaşım araçları, bu kişiler Türkiye’de bulundukları sürece, muhafaza altına alınamaz ve yediemine bırakılamaz.

İcra dairesi üçüncü bir şahsa rehnedilmiş olan malları da muhafaza altına alabilir. Ticarî işletme rehni kapsamındaki taşınır lar ise, icra dairesince satılmalarına karar verilmesinden sonra muhafaza altına alınabilir. Bu mallar paraya çevrilmediği takdirde geri verilir.

Hacizli mallar, Adalet Bakanlığı tarafından yetki verilen gerçek veya tüzel kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilir. Yetki verilen gerçek veya tüzel kişiler, bu yetkilerini Adalet Bakanlığının onayıyla alt işleticilere aynı standartları sağlamak koşuluyla devredebilirler. Bu devir, yetki verilen gerçek veya tüzel kişilerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Bu depoların yönetmelikte belirlenen nitelik ve şartlara uygunluğunun saptanması sonucunda işletme belgesi Adalet Bakanlığı tarafından verilir. Haczedilen malların muhafaza işlemleri; lisanslı yediemin depolarının kuruluşuna, bu depolarda bulunması gereken asgari niteliklere, depo için alınacak teminata, mallar için muhtemel rizikolara karşı yapılacak sigortaya; işletici olma niteliklerine, işletici lisansına, Adalet Bakanlığı tarafından bu lisansın verilmesine; Adalet Bakanlığının lisanslı işletmelerle ilgili görev ve yetkilerine; faaliyetin durdurulması ya da iptali gibi idari tedbir ve tasarruflara; bu depoların denetimine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikte düzenlenir. Haczedilen malların muhafazası aşamasındaki ücretler Adalet Bakanlığınca düzenlenecek tarifeye belirlenir.

İcra dairesi, depo ve garajlarda ve yediemin olarak kendisine hacizli malın bırakılmış olduğu üçüncü kişilerde saklanıp da hukuken artık muhafazasına gerek kalmayan malı, vereceği uygun süre içinde geri almasını ilgililere re'sen bildirir. Verilen süre içinde eşya geri alınmazsa, icra müdürü tetkik mercinin kararı ile taşınır mal satışlarına ilişkin hükümler uyarınca bunları satar. Elde edilen miktardan muhafaza ve satış giderleri ödenir. Artan miktar 9 uncu madde hükmüne göre muhafaza olunur. Bu konuda ortaya çıkan ihtilâflar tetkik mercii tarafından basit yargılama usulüne göre çözülür.

İcra müdürlüklerinin talebi üzerine kolluk kuvvetlerince yakalanan araçlar, en geç üç işgünü içinde deposu bulunan en yakın icra müdürlüğüne teslim edilir. Aracı teslim alan icra müdürlüğü aracın yakalanmasını isteyen icra müdürlüğüne bildirimde bulunur.”

MADDE 17- 2004 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “dava konusu şeyin yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere” ibaresi “asıl alacak ile dava konusu şeyden değeri düşük olanın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 2004 sayılı Kanunun 97 nci maddesinin on üçüncü fıkrasında yer alan “istifası geciken miktarın yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere” ibaresi “alınması geciken miktarın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19- 2004 sayılı Kanunun 99 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“B- Üçüncü şahsın zilyetliği:

MADDE 99- Haczedilen şey, borçlunun elinde olmayıp da üzerinde mülkiyet veya diğer bir ayni hak iddia eden üçüncü kişi nezdinde bulunursa, bu kişi yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz. İcra müdürü, üçüncü kişi aleyhine icra mahkemesinde istihkak davası açması için alacaklıya yedi gün süre verir. Bu süre içinde icra mahkemesine istihkak davası açılmaz ise üçüncü kişinin iddiası kabul edilmiş sayılır. Alacaklı tarafından süresinde açılan dava sonuçlanıncaya kadar, hacizli malın satışı yapılamaz. Haczin, üçüncü kişinin yokluğunda yapılması ve üçüncü kişi lehine istihkak iddiasında bulunulması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.”

MADDE 20- 2004 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden itibaren altı ay, taşınmaz ise hacizden itibaren bir yıl içinde satılmasını isteyebilir.”

MADDE 21- 2004 sayılı Kanunun 110 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 110- Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya icra müdürünce verilecek karar gereği gerekli gider onbeş gün içinde depo edilmezse veya talep geri alınıp da kanuni müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar. Hacizli malın satılması yönündeki talep bir defa geri alınabilir.

Haczedilen resmi sicile kayıtlı malların, icra dairesiyle yapılacak yazışmalar sonucunda haczinin kalktığına tespit edilmesi halinde, sicili tutan idare tarafından haciz şerhi terkin edilir ve işlem ilgili icra dairesine bildirilir.”

MADDE 22- 2004 sayılı Kanunun 112 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir ay” ibaresi “iki ay” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- 2004 sayılı Kanunun 114 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümle ve aynı maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Satış ilanı elektronik ortamda da yapılır.”

“Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden on gün önce başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az on gün sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur.

Satışa çıkarılan taşınır üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkra yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz.”

MADDE 24- 2004 sayılı Kanunun 115 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İhalenin yapılması:

MADDE 115- Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Satılığa çıkarılan mal üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyen alacağına rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir.

Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır.

İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer.”

MADDE 25- 2004 sayılı Kanunun 118 inci maddesinin birinci fıkrasına ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve aynı fıkranın son cümlesi madde metninden çıkarılmıştır.

“Daire dışında tahsil edilen paralar en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk işgünü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere, icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir.”

MADDE 26- 2004 sayılı Kanunun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “iki ay” ibaresi “üç ay” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 27- 2004 sayılı Kanunun 124 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Şartnameye, artırmaya iştirak edeceklerin taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri, elektronik ortamda teklif vererek artırmaya katılacakların teminat göstermeleri gerektiği ve elektronik ortamda teklif vermeye ilişkin hususlar yazılır.”

MADDE 28- 2004 sayılı Kanunun 126 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Artırma ilanı, artırma hazırlıkları ve ilgililere ihtar:

MADDE 126- Satış, açık artırma ile yapılır. Birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat önceden ilan edilir.

İlan, birinci ihale tarihinden en az bir ay önce yapılır. İlan edilen metnin esasa müessir olmayan maddi hatalar nedeniyle tekrarlanması gerektiğinde, ihale tarihi değiştirilmeksizin hata ilanen düzeltilir. Ancak bu düzeltme ilanın tarihi ile ihale tarihi arasında yedi günden az zaman kalmış ise daha önce ilan edilen günden yedi işgünü sonrası için tespit edilecek günde satış yapılacağı düzeltme ilanında belirtilir. Bu düzeltme ilanı ilgililere ayrıca tebliğ edilmez.

Yapılacak ilana, satılacak şeyin cinsi, mahiyeti, önemli vasıfları, tahmin edilen kıymeti, bulunduğu yer; birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat; artırmaya iştirak edeceklerin hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri gerektiği; diğer bilgilerin nereden ve ne suretle öğrenilebileceği hususları yazılır. Ayrıca, ipotek sahibi alacaklılarla diğer ilgililerin taşınmaz üzerindeki haklarını, hususiyle faiz ve masrafa dair olan iddialarını evrakı müsbiteleri ile onbeş gün içinde icra dairesine bildirmeleri gerektiği yazılır; aksi halde, hakları tapu siciliyle sabit olmadıkça, satış bedelinin paylaşmasından hariç kalacakları da ilave edilir. Bu ihtar ittifak hakkı sahiplerine de yapılır.

Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden yirmi gün önce başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az yirmi gün sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur.

Satışa çıkarılan taşınmaz üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkra yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz.

114 üncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları taşınmazın satış ilanı hakkında da uygulanır.”

MADDE 29- 2004 sayılı Kanunun 127 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 127- İlanın birer sureti borçluya ve alacaklıya ve taşınmazın tapu siciline kayıtlı bulunan ilgililerinin tapuda kayıtlı adresleri varsa bu adreslerine tebliğ olunur. Adresin tapuda kayıtlı olmaması halinde, varsa adres kayıt sistemindeki adresleri tebliğat adresleri olarak kabul edilir. Bunların dışında ayrıca adres tahkiki yapılmaz, gazetede veya elektronik ortamda yapılan satış ilanı tebliğat yerine geçer.”

MADDE 30- 2004 sayılı Kanunun 129 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 129- Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Taşınmaz üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyen alacağına rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir.

Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır.

İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer.”

MADDE 31- 2004 sayılı Kanunun 150/e maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Alacaklı, taşınır rehnin satışını ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren altı ay içinde, taşınmaz rehnin satışını da aynı tarihten itibaren bir yıl içinde isteyebilir.”

MADDE 32- 2004 sayılı Kanunun 168 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,

2. Borcun ve takip masraflarının on gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtarı,”

MADDE 33- 2004 sayılı Kanunun 169/a maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Borçlunun itirazının icra mahkemesince esasa ilişkin nedenlerle kabulü hâlinde kötü niyeti veya ağır kusuru bulunan alacaklı, takip konusu asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere; takip muvakkaten durdurulmuş ise bu itirazın reddi hâlinde borçlu, diğer tarafın isteği üzerine takip konusu asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere tazminata mahkûm edilir.”

MADDE 34- 2004 sayılı Kanunun 170 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “takip konusu alacağın yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere inkar tazminatına ve takip konusu alacağın” ibaresi “takip konusu asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere inkar tazminatına ve takip konusu asıl alacağın”, dördüncü fıkrasında yer alan “takip konusu alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere tazminata ve alacağın” ibaresi “takip konusu asıl alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere tazminata ve asıl alacağın” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 35- 2004 sayılı Kanunun 171 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,

2. Borcun ve takip masraflarının beş gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtarı,”

MADDE 36- 2004 sayılı Kanunun 243 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “116 ve 242 nci maddeler” ibaresi “242 nci madde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 37- 2004 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 9- 9 uncu maddenin ikinci fıkrası gereği ödeme yapılabilmesi için ilgilisi tarafından, anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde banka hesap numarasının bildirilmesi gerekir.

GEÇİCİ MADDE 10- Bu Kanunun ilgili hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten önce başlatılan takip işlemleri hakkında, değişiklikten önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 11- Adalet Bakanlığı, 88 inci maddenin beşinci fıkrası gereğince hukuki ve teknik her türlü altyapıyı anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde tamamlar. Lisanslı yedimcin depoları faaliyete geçinceye kadar o yerdeki mevcut depo ve garajlarda muhafaza işlemlerine, mevcut yönetmelik ve ücret tarifeleri çerçevesinde devam olunur.

Mevcut depo ve garajlarda muhafaza edilen ancak hukuken muhafazasına gerek kalmayan malların, anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde teslim alınması için icra müdürü tarafından ilgisine resen bildirim yapılır.

İlgilisine tebligat yapılamazsa veya verilen süre içinde mal geri alınmazsa, üç ay içinde, 88 inci maddenin altıncı fıkrası hükmü uyarınca satış işlemi yapılır.

Ancak, satış yapılamazsa Adalet Bakanlığınca görevlendirilecek icra müdürünün başkanlığında kaymakamlık, belediye, ilgili yer baro başkanlığı ve ticaret odası tarafından bildirilecek birer kişinin katılımıyla oluşturulacak değer tespit komisyonunca tespit edilecek değer üzerinden, yedimcinin alacağına mahsup için malın mülkiyeti yedimeine devredilebilir; komisyon, ekonomik bir değerinin kalmadığına karar verirse mal bir tutanakla imha edilir.

Satılan veya mülkiyeti devredilen malın bedelinden, muhafaza ve diğer giderler mahsup edildikten sonra varsa artan miktar talep halinde ilgisine ödenir.”

MADDE 38- 30/1/1950 tarihli ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 1 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birden fazla iş mahkemesi bulunan yerlerde, sosyal güvenlik hukukundan kaynaklanan davaların görüleceği iş mahkemeleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenebilir.”

MADDE 39- 5521 sayılı Kanunun 8 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yargıtayın bozma kararlarına karşı verilen direnme kararının temyizi halinde dava dosyası, önce kararı veren daireye gönderilir. Direnme kararları dairelerce öncelikle incelenir. Kararı veren daire, direnmeyi yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse talebi on gün içinde Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna iletir.”

MADDE 40- 15/7/1950 tarihli ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun 25 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir aydan iki seneye kadar hapis cezasıyla” ibaresi “mülkî amir tarafından beşyüz liradan üçbin liraya kadar idarî para cezasıyla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 41- 5683 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 26- Sınır dışı edildikleri veya Türkiye’yi terke davet olundukları halde müsaadesiz gelmeye mütecasir olan yabancılar mülkî amir tarafından ikibin liradan beşbin liraya kadar idarî para cezası ile cezalandırılır ve sınır dışı edilir.”

MADDE 42- 14/9/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç aydan altı aya kadar hapis ve bin güne kadar adli” ibaresi “mülki amir tarafından ikibin liradan beşbin liraya kadar idarî”, ikinci fıkrasında yer alan “bin güne kadar adli” ibaresi “mülki amir tarafından beşyüz liradan ikibin liraya kadar idarî” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 43- 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun 8 inci maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan “yirmi yıl” ibaresi “onbeş yıl” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 44- 2575 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c) Bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere,”

MADDE 45- 2575 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başsavcı, ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda görülen dava dosyalarını, esas hakkındaki düşüncelerini bildirmek üzere, uygun göreceği görev ayırımına göre savcılara havale eder.”

MADDE 46- 2575 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Savcılar, ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda görülen dava dosyalarından kendilerine havale olunanları Başsavcı adına incelerler ve esas hakkındaki düşüncelerini, bir ay içinde gerekçeli ve yazılı olarak verirler. Bu süreler geçirilirse durumu sebepleriyle birlikte Başsavcıya bildirirler. Danıştay Başkanının ve Başsavcının vereceği diğer görevleri yerine getirir; çalışma düzeninin korunması ve iş veriminin artırılması için Başsavcının alacağı tedbirlere uyarlar.”

“3. Dava dairelerince gerekli görüldüğü takdirde, Danıştay savcıları, önceden haber verilmek suretiyle, düşüncelerini sözlü olarak da açıklarlar.”

MADDE 47- 2575 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 24- 1. Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç yıl süreyle Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun oluşumu ve çalışma usulü hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır.

a. İdari Dava Daireleri Kurulu, her idari dava dairesinden en az bir üye olmak kaydıyla Genel Kurul tarafından belirlenecek onsekiz üyeden oluşur. Kurula, Danıştay Başkanı veya vekillerinden biri, bunların bulunmaması halinde Kurulun en kıdemli üyesi başkanlık eder.

b. Bu üyeler İdari Dava Daireleri Kurulunda sürekli olarak görev yaparlar. Ancak, iş durumu gözönüne alınmak suretiyle üyelerin daire çalışmalarına katılmalarına Genel Kurul tarafından karar verilebilir.

c. Toplantı ve görüşme yeter sayısı onbeştir. Kararlar, toplantıya katılanların oyçokluğu ile verilir.

GEÇİCİ MADDE 25- 1. Bu Kanunun yayımı tarihinden önce ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda açılmış bulunan ve bu Kanunla idare ve vergi mahkemelerinin görevleri kapsamına alınan davaların, Danıştayda görülmesine devam olunur.

2. Düşünce alınmak üzere Danıştay Başsavcılığına gönderilmekle birlikte, bu Kanunun yayımı tarihinden önce görüş bildirilmemiş yürütmenin durdurulması istemli dosyalar ile temyiz ve karar düzeltme dosyaları, herhangi bir görüş bildirilmeksizin, ilgili daire veya kurullara geri gönderilir.”

MADDE 48- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve (3) numaralı fıkrasının birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleleri madde metninden çıkarılmıştır.

“Bölge İdare Mahkemesi başkan ve üyeliklerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılır. Bu mahkemeler gerektiğinde birden çok kurul halinde çalışabilirler. Bu kurulların oluşumu, aralarındaki iş bölümü ile kurullara kimin başkanlık edeceği Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.”

MADDE 49- 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarında yer alan “birmilyar lirayı” ibareleri “yirmibeşbin Türk Lirasını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 50- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 3 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin sonuna “ile gerçek kişilere ait Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 51- 2577 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde dilekçeler, evrak bürosunca kaydedilerek ilgili mahkemelere havale olunur. Dilekçe sahibine evrakın tarih ve sayısını gösterir ücretsiz bir alındı kâğıdı verilir.”

MADDE 52- 2577 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“6. Danıştayda ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülen davalarda savcının esas hakkındaki yazılı düşüncesi taraflara tebliğ edilir. Taraflar, tebliğden itibaren on gün içinde görüşlerini yazılı olarak bildirebilirler.”

MADDE 53- 2577 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “birmilyar lirayı” ibareleri “yirmibeşbin Türk Lirasını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 54- 2577 sayılı Kanunun 20 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“6. İdare ve vergi mahkemelerinde heyet halinde görülen davalarda, birinci fıkrada belirtilen bilgi ve belgelerin istenmesine ve ek süre verilmesine ilişkin ara kararlar, mahkeme başkanı veya dosyanın havale edildiği üye tarafından da verilebilir.”

MADDE 55- 2577 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin (2) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı maddeye (2) numaralı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki (3) numaralı fıkra eklenmiş, diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“2. Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler. Ancak, dava dilekçesi ve eklerinden yürütmenin durdurulması isteminin yerinde olmadığı anlaşılırsa, davalı idarenin savunması alınmaksızın istem reddedilebilir.

3. Uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerin yürütülmesi, ikinci fıkradaki hüküm çerçevesinde yeni bir karar verilinceye kadar, idarenin savunması alınmaksızın durdurulabilir.”

“9. Aynı sebeplere dayanılarak ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulamaz.”

MADDE 56- 2577 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin (2) ve (6) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekalet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılır. Birinci fıkrada belirtilen süreler içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur. ”

“6. Tazminat ve vergi davalarında idarece, mahkeme kararının tebliğ tarihi ile ödeme tarihi arasındaki süreye 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenecek gecikme zammı oranında hesaplanacak faiz ödenir. Ancak mahkeme kararının davacıya tebliği ile banka hesap numarasının idareye bildirildiği tarih arasında geçecek süre için faiz işlemez.”

MADDE 57- 2577 sayılı Kanunun 31 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “işlemlerde” ibaresi “işlemler ile elektronik işlemlerde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 58- 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. İdare ve vergi mahkemelerinin;

a) İlk ve orta öğretim öğrencilerinin sınıf geçme, not tespiti, kayıt, nakil, ilişik kesme ve disiplin cezalarına ilişkin işlemler ile yükseköğretim öğrencilerinin sınıf geçme ve notlarının tespitine ilişkin işlemlerden,

b) Valilik, kaymakamlık ve yerel yönetimler ile bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilâtındaki yetkili organları tarafından kamu görevlileri hakkında tesis edilen geçici görevlendirme, ikinci görev, vekaleten atama, görev ve unvan değişikliği içermeyen il içi naklen atama, görevden uzaklaştırma, yolluk, lojman ve izinlerine ilişkin idarî işlemlerden,

c) Kamu görevlilerine uyarma ve kınama cezası verilmesine ilişkin işlemlerden,

d) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının üyeleri hakkında verdiği mesleki faaliyeti sona erdirmeyen her türlü disiplin ve sınav işlemlerinden,

e) Asker ailelerine yardım ile ilgili işlemlerden,

f) 2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanunun uygulanmasından,

g) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu gereğince kamu kurum ve kuruluşları tarafından sosyal yardım amacıyla bağlanan aylık ve yapılan sosyal yardımlarla ilgili uygulamalardan,

h) 4/12/1984 tarihli ve 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından,

ı) 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun uygulanmasından,

kaynaklanan uyuşmazlıklarla ilgili olarak verdikleri nihaî kararlar ile tek hâkimle verilen nihaî kararlara, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi mahkemelerin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebilir.”

MADDE 59- 2577 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 6- 1. Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde evrak büroları oluşturuluncaya kadar dilekçeler mahkeme başkanı veya hâkim tarafından havale edilmeye devam olunur.

2. Bu Kanunun 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında yazılı uyuşmazlıklarla ilgili olarak ilk derece mahkemelerince verilen nihaî kararlardan, bu Kanunun yayımı tarihinden önce verilen kararlar ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece verilen kararlar, Danıştayda temyiz edilebilir.”

MADDE 60- 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 55 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 61- 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 12- İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 62- 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununun 11 inci maddesinin onuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 63- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 64- 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 65- 2/3/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 66- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 105 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 67- 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurum kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır. Kurulun kararları, Kurumun idarî denetimi sırasında yerindelik denetimine tâbi tutulamaz.”

MADDE 68- 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Kurul kararları kesindir. İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 69- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 37 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki (c) bendi eklenmiştir.

“c) Bakanlık iç denetçiliğine, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunundaki atama şartlarına tabi olmaksızın, hâkimlik ve savcılık mesleğinde fiilen en az altı yıl görev yapmış ve üstün başarısı ile iç denetim hizmetlerinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunanlar arasından, muvafakatları alınarak, Müsteşarın teklifi üzerine Bakan tarafından atama yapılır. Bu şekilde atananlar İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından en az iki aylık eğitime tabi tutulur ve eğitim sonunda bunlara kendi idarelerinde geçerli Kamu İç Denetçi Sertifikası verilir.”

MADDE 70- 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununa 33 üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 33/A maddesi eklenmiştir.

“Kadastro mahkemesinin yargı çevresinin değiştirilmesi

MADDE 33/A- İş yoğunluğu ve coğrafi durum dikkate alınarak bir kadastro mahkemesinin kaldırılmasına ve başka bir kadastro mahkemesinin yargı çevresine dahil edilmesine, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından karar verilebilir.”

MADDE 71- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ve örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 72- 3713 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (d) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ç) Kolluk tarafından düzenlenen tutanaklara ilgili görevlilerin açık kimlikleri yerine sadece sicil numaraları yazılır. Kolluk görevlilerinin ifadesine başvurulması gerektiği hallerde çıkarılan davetiye veya çağrı kâğıdı, kolluk görevlisinin işyeri adresine tebliğ edilir. Bu kişilere ait ifade ve duruşma tutanaklarında adres olarak iş yeri adresleri gösterilir.

d) Müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir. Ancak bu kısıtlama, yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, en çok üç ay süreyle uygulanabilir.”

MADDE 73- 6/8/1997 tarihli ve 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulu; Bakanlık Müsteşarının başkanlığında, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü, Strateji Geliştirme Başkanı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı ve Teknik İşler Dairesi Başkanından oluşur.”

MADDE 74- 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına “ceza davalarının” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir muhakeme şartı olarak,” ibaresi eklenmiş ve aynı fıkra da yer alan “iki ay” ibaresi “altı ay”, “dört ay” ibaresi “bir yıl” ve altıncı fıkrasında yer alan “iki ayı” ibaresi “altı ayı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 75- 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- 1/6/2005 tarihine kadar mahkemelerce basılı yayınlarla ilgili olarak verilmiş toplatma, yasaklama, dağıtım ve satışın engellenmesi kararları, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde, yetkili ve görevli mahkemeden bu yasaklılığın devamı niteliğinde bir karar alınmamış olması durumunda kendiliğinden hükümsüz hale gelir. Bu tür kararlarla ilgili bilgi ve deliller kolluk tarafından iki ay içinde yetkili Cumhuriyet başsavcılığına iletilir. Mahkemelerce, bu yönde alınmış olan kararların bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir.”

MADDE 76- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 75 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 75- (1) Mağduru belirli bir gerçek kişi olan suçlar hariç olmak üzere, yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı bir yılı aşmayan suçların faili;

a) Adli para cezası maktu ise bu miktarı, değilse aşağı sınırını,

b) Hapis cezasının aşağı sınırının karşılığı olarak her gün için yirmi Türk Lirası üzerinden bulunacak miktarı,

c) Hapis cezası ile birlikte adli para cezası da öngörülmüş ise, hapis cezası için bu fıkranın (b) bendine göre belirlenecek miktar ile adli para cezasının aşağı sınırını,

soruşturma giderleri ile birlikte, Cumhuriyet savcılığınca yapılacak tebliğ üzerine on gün içinde ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz.

(2) Birinci fıkranın uygulanabilmesi için, failin, ayrıca suçun işlenmesiyle kamunun veya özel hukuk tüzel kişinin uğradığı zararı, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen ve defaten gidermesi gerekir.

(3) Bu madde hükümlerinin uygulanabilmesi için, failin daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmaması gerekir.

(4) Özel kanun hükümleri gereğince işin doğrudan mahkemeye intikal etmesi halinde de fail, hâkim tarafından yapılacak bildirim üzerine birinci fıkra hükümlerine göre saptanacak miktardaki parayı yargılama giderleriyle birlikte ödediği ve ikinci fıkradaki yükümlülüğünü yerine getirdiği takdirde kamu davası düşer.

(5) Cumhuriyet savcılığınca, bu madde kapsamına giren suç nedeniyle önödeme işlemi yapılmadan dava açılması veya dava konusu fiilin niteliğinin değişmesi suretiyle bu madde kapsamına giren bir suça dönüşmesi halinde de yukarıdaki fıkra uygulanır.

(6) Suçla ilgili kanun maddesinde yukarı sınırı bir yılı aşmayan hapis cezası veya adli para cezasından yalnız birinin uygulanabileceği hallerde ödenmesi gereken miktar, yukarıdaki fıkralara göre adli para cezası esas alınarak belirlenir.

(7) Bu madde gereğince kamu davasının açılmaması veya ortadan kaldırılması, müsadereye ilişkin hükümleri etkilemez.”

MADDE 77- 5237 sayılı Kanunun 132 nci maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan “altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar hapis”; aynı fıkroda yer alan “bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur” ibaresi “verilecek ceza bir kat artırılır” şeklinde değiştirilmiştir.

b) İkinci fıkrasında yer alan “bir yıldan üç yıla kadar hapis” ibaresi “iki yıldan beş yıla kadar hapis” şeklinde değiştirilmiştir.

c) Üçüncü fıkrasında yer alan “altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar hapis” şeklinde değiştirilmiştir.

d) Üçüncü fıkrasına “rızası olmaksızın” ibaresinden sonra gelmek üzere “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmiştir.

e) Dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 78- 5237 sayılı Kanunun 133 üncü maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan “iki aydan altı aya kadar hapis” ibaresi “iki yıldan beş yıla kadar hapis” şeklinde değiştirilmiştir.

b) İkinci fıkrasında yer alan “altı aya kadar hapis” ibaresi “altı aydan iki yıla kadar hapis” şeklinde değiştirilmiştir.

c) Üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaların kaydedilmesi suretiyle elde edilen verileri hukuka aykırı olarak ifşa eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve dörtbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.”

MADDE 79- 5237 sayılı Kanunun 134 üncü maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan “altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar hapis”; aynı fıkroda yer alan “cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz” ibaresi “verilecek ceza bir kat artırılır” şeklinde değiştirilmiştir.

b) İkinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

MADDE 80- 5237 sayılı Kanunun 142 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi yürürlükten kaldırılmış, üçüncü fıkrasında yer alan “ikinci fıkraya göre cezaya” ibaresi “beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına”, “onbeş yıla kadar hapis” ibaresi ise “ceza yarı oranında artırılır” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 81- 5237 sayılı Kanunun 163 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğalgazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi hâlinde kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

MADDE 82- 5237 sayılı Kanunun 168 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve karşılıksız yararlanma” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(5) Karşılıksız yararlanma suçunda, fail, azmettiren veya yardım edenin pişmanlık göstererek mağdurun, kamunun veya özel hukuk tüzel kişinin uğradığı zararı, tamamen tazmin etmesi hâlinde kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düşer, mahkûm olunan ceza tüm sonuçlarıyla ortadan kalkar. Ancak kişi, bu fıkra hükmünden iki defadan fazla yararlanamaz.”

MADDE 83- 5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(6) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.

(7) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir.”

MADDE 84- 5237 sayılı Kanunun 248 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Soruşturma başlamadan” ibaresi “Durum resmi makamlarca öğrenilmeden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 85- 5237 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Görevinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi icbar eden kamu görevlisi, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kamu görevlisinin haksız tutum ve davranışları karşısında, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek, kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmiş olması hâlinde, icbarın varlığı kabul edilir.”

MADDE 86- 5237 sayılı Kanunun 252 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 252- (1) Rüşvet alan kamu görevlisi, dört yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Rüşvet veren kişi de kamu görevlisi gibi cezalandırılır. Rüşvet konusunda anlaşmaya varılması hâlinde, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(2) Kamu görevlisinin rüşvet talebinde bulunması ve fakat bunun kişi tarafından kabul edilmemesi ya da kişinin kamu görevlisine menfaat temini konusunda teklif veya vaatte bulunması ve fakat bunun kamu görevlisi tarafından kabul edilmemesi hâllerinde teşebbüs hükümlerine göre verilecek olan ceza iki yıldan az olamaz.

(3) Rüşvet teklif veya talebinin karşı tarafa iletilmesi, rüşvet anlaşmasının sağlanması, rüşvetin temini hususlarında aracılık eden kişi, müşterek fail olarak cezalandırılır.

(4) Rüşvet alan veya bu konuda anlaşmaya varan kişinin, yargı görevi yapan, hakem, bilirkişi, noter veya yeminli mali müşavir olması hâlinde verilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(5) Rüşvet, bir kamu görevlisinin, görevinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması için, kişiyle anlaşarak kendisine veya başkasına bir menfaat sağlamasıdır. Ancak, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmiş olması hâlinde, bu kişi bakımından fiil suç oluşturmaz. Bu durumda kamu görevlisi hakkında icbar suretiyle irtikap suçuna ilişkin hükümlere göre cezaya hükmolunur.

(6) Bu madde hükümleri;

a) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları,

b) Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler,

c) Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar,

ç) Kamu yararına çalışan dernekler,

d) Kooperatifler,

e) Halka açık anonim şirketler,

ile hukuki ilişki tesisinde veya tesis edilmiş hukuki ilişkinin devamı sürecinde, bu tüzel kişiler adına hareket eden kişilere, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması için menfaat temin edilmesi hâlinde de uygulanır.

(7) Yabancı bir ülkede seçilmiş veya atanmış olan, yasama veya idarî veya adli bir görevi yürüten kamu kurum veya kuruluşlarının, yapılanma şekli ve görev alanı ne olursa olsun, devletler, hükümetler veya diğer uluslararası kamusal örgütler tarafından kurulan uluslararası örgütlerin görevlilerine veya aynı ülkede uluslararası nitelikte görevleri yerine getirenlere veya uluslararası mahkemelerde görev yapan hâkimlere, jüri üyelerine ve diğer kamu görevlilerine, uluslararası parlamento üyelerine ve bir hukuki uyuşmazlığın çözümü amacıyla başvurulana tahkim usulü çerçevesinde görevlendirilen hakemlere, uluslararası ticarî işlemler veya görevin ifasıyla ilgili başka bir nedenle, bir işin yapılması veya yapılmaması veya haksız bir yararın elde edilmesi veya muhafazası amacıyla, doğrudan veya dolaylı olarak yarar teklif veya vaat edilmesi veya verilmesi ile yukarıda sayılan kişilerin rüşvet talebinde bulunması veya menfaat sağlaması rüşvet sayılır.

(8) Yedinci fıkra kapsamına giren rüşvet fiilinin;

a) Türkiye’de işlenmesi,

b) Yurtdışında vatandaş tarafından işlenmesi,

c) Yurtdışında yabancı tarafından;

1. Türkiye’nin,

2. Türkiye’deki bir kamu kurumunun,

3. Türk kanunlarına göre kurulmuş bir özel hukuk tüzel kişisinin,

4. Türk vatandaşının,

tarafı olduğu bir uyuşmazlık ya da bu kurum veya kişilerle ilgili bir işlemin yapılması ve yapılmaması için işlenmesi,

hâllerinde, rüşvet veren ve alan kişiler hakkında Türkiye’de re’sen soruşturma yapılır.”

MADDE 87- 5237 sayılı Kanunun 254 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Rüşvet alan kişinin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, rüşvet konusu şeyi soruşturmaya yetkili makamlara aynen teslim etmesi hâlinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Rüşvet alma konusunda başkasıyla anlaşılan kamu görevlisinin durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce durumu yetkili makamlara haber vermesi hâlinde de hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükmolunmaz.

(2) Rüşvet veren veya bu konuda kamu görevlisiyle anlaşmaya varan kişinin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, pişmanlık duyarak durumdan yetkili makamları haberdar etmesi hâlinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz.

(3) Rüşvet suçuna iştirak eden diğer kişilerin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, pişmanlık duyarak durumdan yetkili makamları haberdar etmesi hâlinde, hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükmolunmaz.”

MADDE 88- 5237 sayılı Kanunun 255 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Nüfuz ticareti

MADDE 255- (1) Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olan kişinin, haksız bir işin yaptırılması amacıyla girişimde bulunması için, kendisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmesi halinde, hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Kişinin kamu görevlisi olması halinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır. İşinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle menfaat sağlayan kişi ise, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Menfaat temini konusunda anlaşmaya varılması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(3) İşin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunmanın müstakil bir suç oluşturduğu hallerde kişiler ayrıca bu suç nedeniyle cezalandırılır.”

MADDE 89- 5237 sayılı Kanunun 277 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs

MADDE 277- (1) Görülmekte olan bir davada veya yapılmakta olan bir soruşturmada, gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek veya bir haksızlık oluşturmak amacıyla, davanın taraflarından birinin, şüpheli veya sanığın, katılanın veya mağdurun lehine veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs eden kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkradaki suçu oluşturan fiilin başka bir suçu da oluşturması halinde, fikri içtima hükümlerine göre verilecek ceza yarisına kadar artırılır.”

MADDE 90- 5237 sayılı Kanunun 278 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 278- (1) İşlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması halen mümkün bulunan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Mağdurun onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan özürlü olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarı oranında artırılır.

(4) Tanıklıktan çekinebilecek olan kişiler bakımından cezaya hükmolunmaz. Ancak, suçu önleme yükümlülüğünün varlığı dolayısıyla ceza sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır.”

MADDE 91- 5237 sayılı Kanunun 285 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 285- (1) Soruşturmanın gizliliğini alenen ihlal eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun oluşabilmesi için;

a) Soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğinin açıklanması suretiyle, suçlu sayılmama karinesinden yararlanma hakkının veya haberleşmenin gizliliğinin ya da özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi,

b) Soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğine ilişkin olarak yapılan açıklamanın maddi gerçeğin ortaya çıkmasını engellemeye elverişli olması,

gerekir.

(2) Soruşturma evresinde alınan ve soruşturmanın tarafı olan kişilere karşı gizli tutulması gereken kararların ve bunların gereği olarak yapılan işlemlerin gizliliğini ihlal eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Kanuna göre kapalı yapılması gereken veya kapalı yapılmasına karar verilen duruşmadaki açıklama veya görüntülerin gizliliğini alenen ihlal eden kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. Ancak, bu suçun oluşması için, tanığın korunmasına ilişkin olarak alınan gizlilik kararına aykırılık açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların kamu görevlisi tarafından görevinin sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlenmesi halinde, ceza yarısına kadar artırılır.

(5) Soruşturma ve kovuşturma evresinde kişilerin suçlu olarak algılanmalarına yol açacak şekilde görüntülerinin yayınlanması hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(6) Soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin haber verme sınırları aşılmaksızın haber konusu yapılması suç oluşturmaz.”

MADDE 92- 5237 sayılı Kanunun 288 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 288- (1) Görülmekte olan bir davada veya yapılmakta olan bir soruşturmada, hukuka aykırı bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da gerçeğe aykırı beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemek amacıyla alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunan kişi, elli günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.”

MADDE 93- 4/11/2004 tarihli ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Cumhuriyet savcısı” ibaresi “mülki amir” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 94- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 38 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Elektronik işlemler

MADDE 38/A- (1) Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haiz olup, kanunlarda güvenli elektronik imza ile yapılamayacağı açıkça belirtilmiş olan işlemler dışında, elle atılan imza yerine kullanılabilir.

(2) Her türlü ceza muhakemesi iş ve işlemlerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi kullanılır. Bu iş ve işlemlere ilişkin her türlü veri, bilgi, belge ve karar, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır.

(3) Kanunlarda gösterilen istisnalar hariç olmak üzere, dosyalar güvenli elektronik imza kullanılarak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla incelenebilir ve her türlü ceza muhakemesi iş ve işlemi yapılabilir.

(4) Bu Kanun kapsamında fizikî olarak hazırlanması öngörülen her türlü belge ve karar, güvenli elektronik imzayla elektronik ortamda düzenlenebilir, işlenebilir, saklanabilir ve bunlar gerektiğinde ilgili diğer kişi veya kurumlara elektronik ortamda gönderilebilir. Güvenli elektronik imza ile imzalanarak oluşturulan ve iletilen belge veya kararlar, gerekmedikçe fizikî olarak düzenlenmez ve ilgili kurum ve kişilere gönderilmez. Güvenli elektronik imza ile imzalanmış belgenin elle atılan imzalı suretiyle çelişmesi hâlinde, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde kayıtlı olan güvenli elektronik imzalı nüsha geçerli kabul edilir.

(5) Güvenli elektronik imza ile imzalanan belge ve kararlarda, mühürleme işlemi ile kanunda birden fazla nüshanın düzenlenmesini öngören hükümler uygulanmaz.

(6) Bu Kanun kapsamında elektronik ortamda gerçekleştirilen işlemlerde ihtiyaç duyulan fizikî belgeler, elektronik ortama aktarılarak güvenli elektronik imza ile yapılan başvuru ekinde ilgili mahkemeye Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla gönderilir. Belgenin aslı, istenilmesi veya lüzumu hâlinde mahkemece belirlenecek süre içinde ayrıca ibraz edilir.

(7) Zorunlu nedenlerden dolayı fizikî olarak düzenlenen belge veya kararlar, yetkili kişilerce güvenli elektronik imza ile imzalanarak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine aktarılır ve gerektiğinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla ilgili birimlere iletilir. Bu şekilde elektronik ortama aktarılarak ilgili birimlere iletilen belge ve kararların asılları mahallinde saklanır, ayrıca fizikî olarak gönderilmez. Ancak, belge veya kararın aslının incelenmesinin zorunlu olduğu hâller saklıdır.

(8) Elektronik ortamdan fizikî örnek çıkartılması gereken hâllerde, belge veya karar örneği, yetkili kişilerce “Güvenli elektronik imzalı aslı ile aynıdır.” ibaresi ile imzalayanın adı, soyadı, unvanı, çalıştığı birimin adı ve tarih eklenerek, elle atılan imzayla imzalanır ve mühürlenir.

(9) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla yapılan işlemlerde süre gün sonunda biter.

(10) Bu madde kapsamında yargısal ve idarî işlemlerin elektronik ortamda yapılması için toplanması ve işlenmesi gerekli olan kişisel veriler, kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliğinin sağlanmasına ilişkin tedbirler alınarak korunur.

(11) Yargı birimlerinin ihtiyaç duyduğu nüfus, tapu, adli sicil ve arşiv kaydı gibi dış bilişim sistemlerinden Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla temin edilen bilgi, belge ve kayıtlar özellikle gerekmedikçe ayrıca fizikî olarak istenmez. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla dış bilişim sistemlerine iletilen bilgi ve belgeler ayrıca lüzum olmadıkça fizikî ortamda gönderilmez.”

(12) Bu madde kapsamında her türlü ceza muhakemesi iş ve işlemlerinin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla yapılmasına dair usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 95- 5271 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez.”

MADDE 96- 5271 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda;

- a) Kuvvetli suç şüphesini,
- b) Tutuklama nedenlerinin varlığını,
- c) Tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu,

gösteren deliller somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilir. Kararın içeriği şüpheli veya sanığa sözlü olarak bildirilir, ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verilir ve bu husus kararda belirtilir.”

MADDE 97- 5271 sayılı Kanunun 109 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasına aşağıdaki (j), (k), (l) bendleri eklenmiş, yedinci fıkrasında yer alan “birinci fıkradaki süre koşulu aranmaksızın” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“(1) Bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, 100 üncü maddede belirtilen tutuklama sebeplerinin varlığı halinde, şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebilir.”

- “j) Konutunu terk etmemek.
- k) Belirli bir yerleşim bölgesini terk etmemek.
- l) Belirlenen yer veya bölgelere gitmemek.”

MADDE 98- 5271 sayılı Kanunun 308 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) İtiraz üzerine dosya, kararına itiraz edilen daireye gönderilir.

(3) Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir.”

MADDE 99- 5271 sayılı Kanunun 324 üncü maddesinin dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Devlete ait yargılama giderlerinin 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 106 ncı maddesindeki terkin edilmesi gereken tutarlardan az olması hâlinde, bu giderin Devlet Hazinesine yüklenmesine karar verilir.”

MADDE 100- 23/3/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 308 inci maddesinde yapılan değişiklikler, bu Kanunun yayımı tarihinde Yargıtay Ceza Genel Kurulunda bulunan ve henüz karara bağlanmamış dosyalar hakkında da uygulanır.”

MADDE 101- 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 43/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 43/B maddesi eklenmiştir.

“MADDE 43/B- (1) 5411 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan; bankalara, finansal kuruluşlara veya paranın sayım ve incelemesini yaparak bankalara destek hizmeti veren kuruluşlar ile mevzuat çerçevesinde dövizle ilişkin işlemler yapmasına izin verilen şirketlere, her ne amaçla olursa olsun ibraz edilen paranın sahte olduğunun anlaşılması halinde, 5237 sayılı Kanunun 278 inci maddesinde düzenlenen bildirim yükümlülüğü yerine getirilmediği takdirde, bu maddede sayılan tüzel kişilere Cumhuriyet savcısı tarafından bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.”

MADDE 102- 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Karşılıksız yararlanma suçunda etkin pişmanlıktan yararlanması dolayısıyla şüpheli, sanık veya hükümlü hakkında verilen kararlar adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından istenmesi halinde verilebilir.”

MADDE 103- Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelin Adalet Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

MADDE 104- Aşağıdaki hükümler yürürlükten kaldırılmıştır:

- 1) 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun ek 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası,
- 2) 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 12 nci ve 116 ncı maddesi,
- 3) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun;
 - a) 6 ncı maddesinin beşinci fıkrası,
 - b) 13 üncü maddesi,
- 4) 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 19 uncu maddesinin yedinci fıkrası,
- 5) 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 19 uncu maddesi;
- 6) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun;
 - a) 141 inci maddesinin ikinci fıkrası,
 - b) 257 nci maddesinin üçüncü fıkrası,
- 7) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;
 - a) 251 inci maddesinin yedinci ve sekizinci fıkraları,
 - b) 252 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentleri,
- 8) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 128 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi,
- 9) 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi.

Dava ve cezaların ertelenmesi

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 31/12/2011 tarihine kadar, basın ve yayın yoluyla ya da sair düşünce ve kanaat açıklama yöntemleriyle işlenmiş olup; temel şekli itibarıyla adli para cezasını ya da üst sınırı beş yıldan fazla olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı;

- a) Soruşturma evresinde, 5271 sayılı Kanunun 171 inci maddesindeki şartlar aranmaksızın kamu davasının açılmasının ertelenmesine,
 - b) Kovuşturma evresinde, kovuşturmanın ertelenmesine,
 - c) Kesinleşmiş olan mahkûmiyet hükümlerinin infazının ertelenmesine,
- karar verilir.

(2) Hakkında kamu davasının açılmasının veya kovuşturmanın ertelenmesi kararı verilen kişinin, erteleme kararının verildiği tarihten itibaren üç yıl içinde birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlememesi hâlinde, kovuşturmaya yer olmadığı veya düşme kararı verilir. Bu süre zarfında birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlenmesi hâlinde, bu suçtan dolayı kesinleşmiş hükümle cezaya mahkûm olunduğu takdirde, ertelenen soruşturma veya kovuşturmaya devam olunur.

(3) Cezasının infazı ertelenen kişinin erteleme kararının verildiği tarihten itibaren üç yıl içinde birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlememesi hâlinde mahkûmiyet bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar. Bu süre zarfında birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlenmesi hâlinde, bu suçtan dolayı kesinleşmiş hükümle cezaya mahkûm olduğu takdirde, ertelenen cezanın infazına kaldığı yerden devam edilir.

(4) Bu madde hükümlerine göre cezanın infazının ertelenmesi hâlinde erteleme süresince ceza zamanaşımı durur; kamu davasının açılmasının veya kovuşturmanın ertelenmesi hâlinde, erteleme süresince dava zamanaşımı ve dava süreleri durur.

(5) Birinci fıkra kapsamına giren suçlardan dolayı hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmiş olması hâlinde dahi, bu madde hükümleri uygulanır.

(6) Birinci fıkra kapsamına giren suçlardan dolayı verilmiş mahkûmiyet hükmünün infazının tamamlanmış olması hâlinde bu mahkûmiyet hükmüne bağlı yasaklanmış hakların 5352 sayılı Kanunun 13/A maddesindeki şartlar aranmaksızın geri verilmesine karar verilir.

(7) Bu madde hükümlerine göre verilen kamu davasının açılmasının, kovuşturmanın veya cezanın infazının ertelenmesi kararları adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturma ile bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

(8) Bu madde hükümlerine göre kamu davasının açılmasının, kovuşturmanın veya cezanın infazının ertelenmesi kararlarının verildiği hâllerde, bu suçlar 5237 sayılı Kanunun erteleme ve tekerrüre ilişkin hükümlerinin uygulanmasında göz önünde bulundurulmaz.

GEÇİCİ MADDE 2- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, elektrik enerjisi, su ve doğalgaz hırsızlığı nedeniyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyalar, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca, Yargıtay ilgili dairesinde bulunan dosyalar ise bu dairece, hükmü veren mahkemeye gönderilir.

MADDE 105- Bu Kanunun;

a) 3 üncü, 4 üncü, 8 inci, 9 uncu, 16 ncı, 20 nci, 22 nci ila 32 nci maddeleri ile 35 inci ve 36 ncı maddeleri, 37 nci maddesiyle 2004 sayılı Kanuna eklenen geçici 9 ve geçici 11 inci maddeleri ile 104 üncü maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi yayımı tarihinden altı ay sonra,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,
yürürlüğe girer.

MADDE 106- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ALT KOMİSYON METNİNE EKLİ LİSTE

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI

TEŞKİLATI : TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLARIN					
<u>SINIFI</u>	<u>UNVANI</u>	KADRO	SERBEST	TUTULAN	<u>TOPLAM</u>
		<u>DERECESİ</u>	KADRO	KADRO	
			<u>ADEDİ</u>	<u>ADEDİ</u>	
GİH	İcra Müdürü	6	15	-	15
GİH	İcra Müdürü	7	30	-	30
GİH	İcra Müdürü	8	81	-	81
GİH	İcra Müdür Yardımcısı	6	182	-	182
GİH	İcra Müdür Yardımcısı	7	300	-	300
GİH	İcra Müdür Yardımcısı	8	300	-	300
GİH	İcra Katibi	5	300	-	300
GİH	İcra Katibi	6	500	-	500
GİH	İcra Katibi	7	500	-	500
GİH	İcra Katibi	8	500	-	500
GİH	İcra Katibi	9	500	-	500
GİH	İcra Katibi	10	700	-	700
GİH	İcra Katibi	11	700	-	700
GİH	İcra Katibi	12	<u>788</u>	-	<u>788</u>
	TOPLAM		5.396		5.396

Adalet Komisyonunun Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

12/6/2012

Esas No: 1/565, 2/90, 2/120, 2/223, 2/257, 2/268, 2/292, 2/322, 2/326

Karar No: 12

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun Tasarısı (1/565)” 2/2/2012 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu ile Anayasa Komisyonuna; “Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Mersin Milletvekili Mehmet Şandır’ın; 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/90)” 1/10/2011 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna; “Barış ve Demokrasi Partisi Grup Başkanvekili Şırnak Milletvekili Hasip Kaplan’ın; Türk Ceza Kanununun Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar Kanununda Yer Alan Maddelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/120)” 10/11/2011 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna; “Mersin Milletvekili Ali Rıza Öztürk ve Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan ve Yalova Milletvekili Muharrem İnce ile 34 Milletvekilinin; 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/223)” 30/12/2011 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak Avrupa Birliği Uyum Komisyonu, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna; “İstanbul Milletvekili Osman Oktay Ekşi’nin; Türk Ceza Yasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Teklifi (2/257)” 12/1/2012 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna; “İstanbul Milletvekili Osman Oktay Ekşi’nin; 3713 Sayılı Terörle Mücadele Yasasının 6 ve 7’nci Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Yasa Teklifi (2/268)” 13/1/2012 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak İçişleri Komisyonuna; “İstanbul Milletvekili Sebahat Tuncel’in; Terörle Mücadele Kanununda Bazı Maddelerin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/292)” 20/1/2012 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak İçişleri Komisyonuna; “İzmir Milletvekili Rıza Türmen ve Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Emine Ülker Tarhan’ın; Adli Sicil Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/322)” 3/2/2012 tarihinde esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna; “Ağrı Milletvekili Halil Aksoy’un; Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/326)” 3/2/2012 esas Komisyon olarak Adalet Komisyonuna, tali Komisyon olarak İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 15/2/2012 tarihli toplantısında, Tasarı ile Teklifler birbirleriyle ilgili olduklarından İttüzüğün 35’inci maddesi uyarınca Tasarı esas alınmak suretiyle birleştirilmiş ve daha ayrıntılı incelenmek üzere Kastamonu Milletvekili Hakkı KÖYLÜ, Konya Milletvekili Harun TÜFEKÇİ, Karaman Milletvekili Mevlüt AKGÜN, Isparta Milletvekili Recep ÖZEL, Mersin Milletvekili Ali Rıza ÖZTÜRK, Zonguldak Milletvekili Ali İhsan KÖKTÜRK, İstanbul Milletvekili Murat BAŞESGİOĞLU’ndan müteşekkil Alt Komisyona havale edilmesi kararlaştırılmıştır. Alt Komisyon Kastamonu Milletvekili Hakkı Köylü başkanlığında, Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yargıtay, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Danıştay, Türkiye Barolar Birliği, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ile

Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. İzzet Özgenç, Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Murat Sezginer, İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Adem Sözüer, Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cumhuri Şahin, Selçuk Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. İbrahim Ercan, Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Murat Atalı ve İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bahri Öztürk'ün katılımlarıyla gündemindeki işleri görüşmüştür. Alt Komisyon raporu 18/5/2012 tarihinde Komisyonumuza tevdi edilmiştir.

Komisyonumuzun Alt Komisyon tarafından tanzim edilen metin üzerinden devam edilen görüşmelerine Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Sadullah Ergin ile Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Yargıtay, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Danıştay, Türkiye Barolar Birliği, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Basın Konseyi temsilcileri ile Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. İzzet Özgenç, İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Adem Sözüer, Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cumhuri Şahin, Selçuk Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. İbrahim Ercan ve Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Murat Atalı katılmışlardır. Görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmıştır. İktüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Genel Kurul çalışmalarında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Bolu Milletvekili Fehmi Küpçü, Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu ile Denizli Milletvekili Bilal Uçar özel sözcü seçilmiştir.

Tasarı ile yargı hizmetlerinin etkinleştirilmesi amacıyla başta icra ve iflas, idare ve ceza mevzuatı olmak üzere çeşitli kanunlarda değişiklik yapılmaktadır.

Müzakereler esnasında yapılan değişiklikler ve ifade edilen düşünceler aşağıda açıklanmıştır.

Alt Komisyon metninin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 4'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 5'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Uluslararası ilişkilerde ortaya çıkabilecek sorunların ortadan kaldırılması amacıyla, yabancı devlet aleyhine başlatılan ilamlı icra takiplerine ilişkin icra emrinde, uluslararası andlaşmalar saklı kalmak kaydıyla, borçlu devlete ait olan mallar hakkında cebri icra yapılabileceği hususunun ayrıca ihtar edileceğini hükme bağlayan ve Alt Komisyonca metne eklenen madde Komisyonumuzca çerçeve 6'ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 7'nci maddesi, 2004 sayılı Kanunun 42'nci maddesine haciz yoluyla ilamsız takiplere başlanmadan önce, Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının iki katının altındaki asıl alacak tutarları açısından alacaklı, borçlunun alacaklı tarafından bilinen adresine iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndermek zorunluluğunu ve ödemeye davet yazısında bulunacak hususları düzenleyen fıkralar, gönderilecek ödemeye davet yazısının usulüne uygun olarak tebliğ edilmediğinin tetkiki ile tebligatın usulsüz yapıldığına dair muhtemel şikayetler nedeniyle getirilen düzenlemenin iş yükünü artıracığı ve uygulamada sorunlar oluşturacağı gerekçesiyle verilen önerenin kabul edilmesi doğrultusunda madde metninden çıkarılmıştır. Madde Komisyonumuzca çerçeve 7'nci madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 8'inci maddesi, 2004 sayılı Kanunun 42'nci maddesinde ödemeye davet yazısı gönderilmesi zorunluluğu içeren düzenlemenin metinden çıkarılması yönünde yapılan düzenlemeye paralel olarak, ödemeye davet yazısıyla ilgili bilgi ve belgelerin, takip talebi anında icra dairesine tevdi zorunluluğunu düzenleyen fıkra Komisyonumuzca madde metninden çıkarılmış ve çerçeve 8'inci madde bu doğrultuda Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 9'uncu maddesi, borcun ve masrafların yatırılacağı banka hesabına açıklık getirmek amacıyla Alt Komisyonca yapılan değişikliğin Komisyonumuzca da benimsenmesi suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Uygulamada icra tazminatlarına asıl alacak miktarı üzerinden mi, yoksa asıl alacak ile birlikte işlemiş faizin toplamı üzerinden mi hükmedilmesi konusunda tereddütler yaşanmakta, bu konuda Yargıtay daireleri arasında da içtihat farklılığı bulunmaktadır. Bu durum yüzbinlerce dosyanın Yargıtayda incelenememesi ve işlerin uzun süre gecikmesi sonucunu doğurmaktadır. Geçmişte icra tazminat oranları artırılmışsa da, günümüzün değişen ekonomik koşulları dikkate alındığında bu oran oldukça yüksektir.

Belirtilen gerekçelerle, tazminat oranlarının günümüz koşullarına uyarlanması ve Yargıtay içtihatlarındaki farklılığın giderilmesi amacıyla Alt Komisyon tarafından Tasarıya bazı maddeler eklenmiştir.

Komisyonumuz tarafından, Alt Komisyon tarafından yüzde yirmi olarak belirlenen tazminat oranı kabul görmüş ancak Alt Komisyon metninin 10'uncu maddesinde verilen bir önergeyle, 2004 sayılı Kanunun 67'nci maddesine 2004 sayılı Kanunda öngörülen inkar tazminatı, kötü niyet tazminatı ve benzeri tazminatların tespitinde, takip talebi veya davadaki talebin esas alınacağına ilişkin bir fıkra eklenerek Alt Komisyon metninde değişikliğe gidilmiştir.

Fıkra, icra hukukunun genel hükmü niteliğindedir. İleride gerçekleştirilecek kapsamlı bir reformda, sistematığe uygun yeri farklı olabilecektir. Bu Kanunda öngörülen ve önerilen fıkrada belirtilen tazminatların tespit ve tertibinde, takip talebinde yahut davada yer alan alacakların nitelikleri (sözgelimi asıl alacak-feri alacak/faiz; cezai şart ve benzeri ayırmalar) gözetilerek farklı bir uygulamaya gidilemez; alacak kalemlerinden asıl alacağın dışında kalan kalemlere; faiz, cezai şart, gecikme zammı gibi haklara, cezai şart yürütülemeyeceği çözümüne ulaşılamaz. Böyle bir çözüm, bu Tasarıdan önce ve halen yürürlükte bulunan icra mevzuatımız ekseninde de savunulamaz. Çünkü bu yönde gerçek veya örtülü bir hukuk boşluğu yoktur.

Takip ve dava talepleri, bu tazminatların tespit ve tertibi yönünden -kendisini oluşturan kalemler arasında ayırımı izin vermeyen- bir bütünlük oluşturur. Esasen aynı ilke (sonuç), dava ve takip talebi müesseselerinin normatif yapısında ve icra hukukunun genel amacında mevcuttur (İcra ve İflas Kanunu m. 58, 68, 72 ve diğ. HMK m. 26). Bundan başka, yürürlükteki yasanın hiçbir hükmü, bu tazminatların tertibi yönünden asıl alacak-faiz ve benzeri ayırımı imkan veren bir içerik taşımamaktadır. Getirilen düzenleme, tazminatların yöneldiği önleme ve koruma amacını pekiştirdikten başka, uygulamadaki kimi duraksamaları da giderme amacını taşımaktadır. Alt Komisyon metninin 10'uncu maddesi, çerçeve 10'uncu madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 11'inci maddesi, icra tazminat oranlarına ilişkin yukarıda ifade edilen gerekçelerle maddede değişiklik öngören önergeyle, 2004 sayılı Kanunun 68'inci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan “yüzde kırktan” ibaresinin “yüzde yirmiden” şeklinde değiştirilmiş ve çerçeve 11'inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 12’nci maddesi, icra tazminat oranlarına ilişkin yukarıda ifade edilen gerekçelerle verilen önergeyle, 2004 sayılı Kanunun 68/a maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “yüzde kırktan” ibaresi “yüzde yirmiden” şeklinde değiştirilmiş ve çerçeve 12’nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 13’üncü maddesi, icra tazminat oranlarına ilişkin yukarıda ifade edilen gerekçelerle verilen önergeyle, 2004 sayılı Kanunun 69’uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “yüzde kırktan” ibaresi “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmiş ve çerçeve 13’üncü madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 14’üncü maddesi, icra tazminat oranlarına ilişkin yukarıda ifade edilen gerekçelerle verilen önergeyle, 2004 sayılı Kanunun 72’nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “yüzde kırktan” ibaresinin “yüzde yirmiden”, beşinci fıkrasında yer alan “yüzde kırktan” ibaresinin ise “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmesi neticesinde çerçeve 14’üncü madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon tarafından, haczi kabil olmayan mallar yönünden tereddüt bulunması ve 2004 sayılı Kanunun 82’nci maddesinin başlığı ile uyumlu olması amacıyla birinci fıkranın (3) numaralı bendi yeniden düzenlenmiştir. Yürürlükteki maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde öngörülen “borçlu ve ailesine lüzumu olan yatak takımları ve ibadete mahsus kitap ve eşyası” hükmü, Alt Komisyonca benimsenen (3) numaralı bent kapsamında değerlendirilmiş ve bu yolla haciz yasağının devamı tercih olunmuştur. Buna ilaveten, madde metninin daha anlaşılır hale gelmesi ve tekrerr olmaması amacıyla (14) numaralı bent, metinden çıkarılmıştır. Komisyonumuzca yukarıdaki değişiklikleri ve alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesinin korunması amacıyla 2004 sayılı Kanunun 82’nci maddesinin birinci fıkrasının (2), (4), (7) ve (12) numaralı bentlerinde sayılan şeylerin değerinin fazla olması durumunda, bedelinden ihtiyacı kadar miktarı borçluya bırakılmak üzere haczedilerek satılmasının sağlanması amacıyla maddenin değiştirilmesini öngören önerge Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Alt Komisyon metninin 15’inci maddesi, çerçeve 15’inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon tarafından değiştirilmesi öngörülen 2004 sayılı Kanunun 88’inci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesi, haczedilemeyecek mallar bakımından kapsamın genişlemesiyle, haczedilmiş mallar bakımından muhafaza altına almaya ilişkin ayrıca sınırlama getirilmesinin alacaklı-borçlu dengesi bakımından alacaklı aleyhine açık bir dengesizlik oluşturduğu düşüncesi ile metinden çıkarılmıştır. Yine hacizli motorlu araçların kolluk tarafından yakalanması durumunda, aracı uygun koşulda muhafaza edebilmek amacıyla, teslimin deposu bulunan en yakın icra müdürlüğüne yapılması düzenlenmiştir. Öte yandan, muhafaza tedbirleriyle ilgili uygulamada yaşanabilecek sorunların giderilmesi ve Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası andlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yabancı Devlet Başkanı, Parlamento Başkanı, Hükümet Başkanı veya Hükümet üyelerinin resmi ziyaret, transit geçiş gibi sebeplerle Türkiye’de bulundukları sürece, bu kişileri taşıyan ulaşım araçları ile ilgili muhafaza altına alma, yedime teslim gibi cebri icra işlemlerinin uygulanmamasına yönelik düzenleme yapılmıştır. Alt Komisyon metninin 16’nci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 16’nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 17’nci maddesi, icra tazminat oranlarına ilişkin yukarıda ifade edilen gerekçelerle verilen önergeyle, 2004 sayılı Kanunun 89’uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “yüzde kırktan” ibaresinin “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmesi neticesinde çerçeve 17’nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 18’inci maddesi, icra tazminat oranlarına ilişkin yukarıda ifade edilen gerekçelerle verilen önergeyle, 2004 sayılı Kanunun 97’nci maddesinin on üçüncü fıkrasında yer alan “yüzde kırkıdan” ibaresinin “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmesi neticesinde çerçeve 18’inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 19’uncu maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 19’uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 20’nci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 20’nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 21’inci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 21’inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 22’nci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 22’nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 23’üncü maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 23’üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 24’üncü maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 24’üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 25’inci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 25’inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 26’nci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 26’nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 27’nci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 27’nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 28’inci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 28’inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 29’uncu maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 29’uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 30’uncu maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 30’uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 31’inci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 31’inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 32’nci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 32’nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 33’üncü maddesi icra tazminat oranlarına ilişkin yukarıda ifade edilen gerekçelerle verilen önergeyle, 2004 sayılı Kanunun 169/a maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “yüzde kırktan” ibaresinin “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmesi neticesinde çerçeve 33’üncü madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 34’üncü maddesi icra tazminat oranlarına ilişkin yukarıda ifade edilen gerekçelerle verilen önergeyle, 2004 sayılı Kanunun 170’inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “yüzde kırkıdan” ibaresinin “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmesi neticesinde çerçeve 34’üncü madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 35'inci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 35'inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 36'ncı maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 36'ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 37'nci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 37'nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 38'inci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 38'inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon tarafından 5521 sayılı Kanunun 8'inci maddesinde değişiklik yapılmasına ilişkin yeni bir madde ihdas edilmiştir. İş mahkemelerinin kararlarının temyizi üzerine Yargıtay tarafından verilen kararlara karşı karar düzeltme yoluna başvurulmadığı için, iş davalarında temyiz incelemesi yapan Yargıtay ilgili dairelerinin bozma kararları bakımından mahkemelerin direnme kararı vermeleri durumunda, bu direnme kararının temyizi halinde dava dosyası doğrudan Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gitmektedir. Diğer daire kararları bakımından direnme öncesi taraflar karar düzeltme yoluna gidebildiği için mahkemelerin direnmelerine gerek kalmaksızın karar düzeltme isteği üzerine yanlış olduğu değerlendirilen daire kararları düzeltilebilmektedir. İş mahkemelerinin kararları bakımından ise belirtilen nedenle bu mümkün olmamaktadır. Kararlardaki maddi hata dışındaki hususlar için tek yol Yargıtay Hukuk Genel Kurulunda yapılacak incelemedir. İş davalarının sayısı da dikkate alındığında bu durum, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun iş yükünü aşırı derecede artırmakta ve yargılamanın uzamasına neden olabilmektedir. Bu nedenle Yargıtayın bozma kararlarına karşı iş mahkemelerinin verdiği direnme kararlarının temyizi halinde dava dosyasının, önce kararı veren daireye gönderilmesi; kararı veren dairenin direnmeyi yerinde görmesi halinde kararını düzeltmesi, yerinde görmediği takdirde talebi en kısa sürede Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna iletmesi düzenlenmiştir.

Komisyonumuzca, bölge adliye mahkemelerinin 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun geçici 2'nci maddesi uyarınca göreve başlamasıyla birlikte istinaf müessesesinin uygulama alanı bulacağı gerekçesiyle, bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihine kadar karar düzeltmeyi mümkün kılacak düzenleme, geçici madde şeklinde kabul edilen önerge doğrultusunda düzenlenmiştir. Alt Komisyon metninin 39'uncu maddesi Komisyonumuzca çerçeve 39'uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 40'ıncı maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 40'ıncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 41'inci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 41'inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 42'nci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 42'nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon tarafından Danıştay üyeliğine seçileceklerde Tasarı ile oniki yıl olarak belirlenen devlet hizmetlerinde çalışma şartı, diğer yüksek mahkemelerde daha uzun süre şartı olması ve oniki yıllık bu sürenin az olduğu düşüncesiyle onbeş yıl olarak değiştirilmiştir. Maddenin değiştirilmesini öngören önergenin Komisyonumuzca kabulüyle, idari görevlerden Danıştay üyeliğine seçilebilecek görevlere eşit veya daha üst seviyede bulunan kamu görevlilerinin Danıştay üyeliğine seçilebilmesine imkan tanınması amacıyla yukarıdaki değişikliğin yanı sıra Danıştay üyeliğine seçilecek olanlar

bakımından düzenleme yapılmış, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ile düzenleyici ve denetleyici kurumların başkanlıkları ilave edilmiş ve 2575 sayılı Kanunun 8’inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi yeniden düzenlenmiştir. Alt Komisyon metninin 43’üncü maddesi çerçeve 43’üncü madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 44’üncü maddesi Komisyonumuzca çerçeve 44’üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 45 ve 46’ncı maddelerinde yapılan düzenlemelerle genel olarak Danıştay savcılarının her dosya için görüş bildirmesi uygulamasından vazgeçilmekte ve Danıştay savcılarının düşünce bildirecekleri dosyalar sınırlandırılarak yalnızca ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda bakılan davalarda ve esas hakkında görüş bildirecekleri düzenlenmektedir. Öngörülen düzenlemelere Danıştay’da görev yapan savcılarının görev alanlarının sınırlandırıldığı, savcılarının ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştay’da görülen dava dosyaları haricinde esas hakkında görüş bildiremeyecekleri ve neticeten ilk derece olan ve olmayan ayrımı yapılarak çoğu dosyanın Danıştay savcılarının incelemesinden geçmeyeceği, bu durumunda Anayasanın hukuk devleti ve eşitlik ilkeleriyle bağdaşmayacağı ifade edilmiştir. Buna karşın, Danıştay savcılarının durumunun Yargıtay savcılarından farklılıklar arz ettiği, Danıştay savcılarının görüşlerinin bağlayıcı olmadığı gibi, savcılarının Daire kararlarına karşı herhangi bir kanun yoluna başvurma imkânlarının bulunmadığı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ihlal kararları uyarınca Danıştay savcıları tarafından verilen yazılı görüşlerin taraflara tebliğ edilme zorunluluğuna dair Tasarıda yapılan düzenleme de düşünüldüğünde yargılama süresinin daha da uzayacağı belirtilmiştir. Maddeler, Komisyonumuzca çerçeve 45 ve 46’ncı maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 47’nci maddesi ile İdari Dava Daireleri Kurulunun yapısı ve çalışma usulünün değiştirilmesine ilişkin olarak, 9/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanunla Kurulun yapısının değiştirildiği halde söz konusu Tasarı ile tekrar değişiklik yapılmasının yerinde olmadığı ifade edilmiştir. Bu görüşe karşın, Tasarıdaki hükmün İdari Dava Daireleri Kurulunun yapısını değiştirmeyen ancak gündeminde bulunan aşırı dosya yükünün bir an evvel en aza indirilmesini amaçlayan geçici bir düzenleme olduğu ve üç yıllık sürenin sonunda İdari Dava Daireleri Kurulunun olması gerektiği şekilde görev yapmaya devam edeceği ifade edilmiştir. İdari Dava Daireleri Kurulunun üyeliğinin bir unvan değil dairelerde olduğu şekliyle bir görev olduğu ve de Genel Kurul tarafından yapılacak belirleme işleminin zorluğu nedeniyle üyelerin görev yerlerinin belirlenmesinde yetkinin Başkanlık Kurulunda olması gerektiği, ayrıca İdari Dava Daireleri Kurulunun daha etkin çalışabilmesi amacıyla yirmi üyenin görevlendirilmesi gerektiği düşüncesiyle 2575 sayılı Kanuna eklenen geçici 24’üncü maddenin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde bu yönde değişiklik yapılmasına ilişkin değişiklik önergesi kabul edilmiş ve madde çerçeve 47’nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 48’inci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 48’inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 49’uncu maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 49’uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan gerçek kişilerin dava açması durumunda Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının dava dilekçesine eklenmesi, bu suretle elektronik işlemlerin kolaylıkla gerçekleştirilmesi amacı ile Alt Komisyonca ihdas edilen madde Komisyonumuzca çerçeve 50’nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Çerçeve 50'nci maddeden sonra gelmek üzere, 2577 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinde değişiklik yapılmasını amaçlayan yeni madde ihdasına ilişkin bir önerge verilmiştir. Önerge ile idarî yargı mahkemelerine verilecek dilekçelerin büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalan asliye hukuk mahkemelerine verilebilmesi, bu şekilde vatandaşların ulaşım yükünden kurtarılması amaçlanmıştır. Önergenin Komisyonumuzca kabul edilmesi neticesinde, çerçeve 51'inci madde olarak metne yeni madde eklenmiş ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Alt Komisyon metninin 51'inci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 52'nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 52'nci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 53'üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 53'üncü maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 54'üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 54'üncü maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 55'inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 55'inci maddesi yürütmenin durdurulması kararlarına ilişkindir. Komisyonumuzda anılan düzenlemenin hak arama hürriyetini sınırlandırıcı nitelikte olduğu, zaten uygulamada da savunma alınmadan yürürlüğü durdurma kararı verilmesi durumunun neredeyse yok denecek kadar az olduğu, üçüncü bir koşul getirmenin Anayasanın 125'inci maddesinin beşinci fıkrasına aykırılık teşkil edeceği ve gelişmiş ülkelerde yürütmenin durdurulması kararlarının verilmesini kolaylaştıracak hükümlere gidilirken getirilen düzenlemeyle zorlaştırıldığı yönünde görüşler ileri sürülmüştür.

Bu ifadelere karşın, getirilen düzenlemeyle uygulamada mahkemelerin ellerini güçlendirecek yasal bir zemin oluşturulması amaçlandığı, bu bağlamda getirilen düzenlemenin uygulama ile paralellik sağlanması açısından bir revize hüküm niteliğinde olduğu, yürütmenin durdurulması talebinin yerinde olmadığına dava dilekçesi ve eklerinden anlaşılması durumunda idarenin savunması alınmaksızın yürütmenin durdurulması talebinin reddedilmesinin zaten mümkün olduğu, getirilen düzenlemenin bireylerin haklarını korumak için yeterli güvenceler taşıdığı ve bu yönüyle de Anayasaya aykırı bir durumun olmadığı, yürütmenin durdurulması talebinin yeni bir sebep ortaya çıkmadığı hallerde tekrar tekrar istenmesinin mahkemelerin iş yükünü gereksiz şekilde artırdığı ifade edilmiştir. Madde üzerinde verilen değişiklik önergesinin kabulü ile 2577 sayılı Kanunun 27'nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının sonuna eklenen cümle (3) numaralı fıkra olarak maddeye eklenmiş, (3) numaralı fıkra (2) numaralı fıkraya dercedilmiş, ayrıca (2) numaralı fıkroda yürütmenin durdurulması kararlarının gerekçelerinin daha açık ve anlaşılır olmasını sağlamak açısından hukuka açıkça aykırılık hali ile telafisi güç veya imkânsız zararların neler olduğunun kararda belirtilmesi gerektiği ile yürütmenin durdurulması kararlarının mahiyeti itibarıyla acil işlerden olması sebebiyle sadece ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulduğu gerekçesiyle yürütmenin durdurulması kararı verilmeyeceği düzenlenmiştir. Bu suretle yürütmenin durdurulması kararlarının tarafların adalet duygusunu tatmin etmesi ve kısa sürede taraflara tebliğ edilmek suretiyle gecikmeksizin sonuç doğurması amaçlanmıştır. Bu görüşler Komisyonumuzca da benimsenmiş ve madde üzerindeki değişiklik önergesi kabul edilmiştir. Kabul edilen önerge doğrultusunda Alt Komisyon metninin 55'inci maddesi, çerçeve 56'nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 56'ncı maddesi, maddede yer alan gecikme zammı oranı yerine enflasyon oranları da dikkate alınarak, mükelleflerin kamuya olan borçlarını taksitler halinde ödemelerine imkan veren 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48'inci maddesi kapsamında tatbik edilen tecil faizi oranının uygulanması yönünde verilen önerenin kabul edilmesiyle Komisyonumuzca çerçeve 57'nci madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyonca kabul edilen önerge doğrultusunda, 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 445'inci maddesinde belirtilen ve fizikî ortamda yapılan tüm işlemlerin elektronik ortamda da yapılabilmesine imkan tanıyan hükmün idarî yargılama usulünde de hayata geçirilmesini sağlamak amacıyla Alt Komisyon tarafından ihdas edilen 57'nci madde, Komisyonumuzca çerçeve 58'inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarıya, 58'inci maddeden sonra gelmek üzere madde ihdasına ilişkin bir önergeyle hâkim ve savcıların malî ve sosyal hakları, sicil ve müfettiş hal kâğıtlarına karşı açacakları davaların hâkim ve savcıların görev yaptıkları yerin idarî yargı yönünden bağlı oldukları bölge idare mahkemesine en yakın bölge idare mahkemesinin bulunduğu yer idare mahkemesinde görülmesine yönelik olarak 2577 sayılı Kanunun 33 üncü maddesine (4) numaralı fıkranın eklenmesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Madde, çerçeve 59'uncu madde olarak metne eklenmiştir.

Alt Komisyon metninin 58'inci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 60'ıncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 59'uncu maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 61'inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Mevcut mevzuat hükümlerine göre üst kurullar tarafından alınan kararlara karşı ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda dava açılmaktadır. Alt Komisyon tarafından kanun yapım tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla ayrı çerçeve maddelerde düzenlenen çeşitli kanunlarda yapılan düzenlemelerle üst kurulların bireysel işlemlerine karşı açılan davaların bundan böyle idare mahkemelerinde görülmesi öngörülmektedir. Getirilen bu düzenlemelere, bilhassa Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu kararlarına karşı açılacak davaların önemi ve ülke genelindeki etkisi sebebiyle Danıştayda görülmesi gerektiği ve Enerji Piyasası Kurumuna ilişkin olarak Tasarıda yer alan bazı çerçeve maddelerin Tasarıdan çıkarılması gerektiği ifade edilmiştir. Buna karşılık düzenleyici ve denetleyici kurumların ülke genelinde uygulanmayacak yalnızca bazı firma veya kişileri ilgilendiren bireysel kararlarına karşı açılan davalar Danıştay dairelerinin ve özellikle İdari Dava Daireleri Kurulunun aşırı iş yükü altında ezilmesine ve yargılama sürelerinin çok fazla uzamasına neden olduğu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ile aynı statüde ve mahiyette bulunan Radyo ve Televizyon Üst Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Sermaye Piyasası Kurumu gibi üst kurullara ilişkin davaların idare mahkemesinde görüldüğü, getirilen düzenlemelerle üst kurullar arasındaki farklı uygulamalara son verildiği dile getirilmiştir. Komisyonumuzca da, Alt Komisyon metninde üst kurullarla ilgili olarak yer alan hükümler aynen benimsenmiştir.

Alt Komisyon metninin 60'ıncı maddesi, çerçeve 62'nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 61'inci maddesi, çerçeve 63'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 62'nci maddesi, çerçeve 64'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 63'üncü maddesi, çerçeve 65'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 64'üncü maddesi, çerçeve 66'ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 65'inci maddesi, çerçeve 67'nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 66'ncı maddesi, çerçeve 68'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 67'nci maddesi, çerçeve 69'uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 68'inci maddesi, çerçeve 70'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 16'ncı maddesi uyarınca, 20/2/2006 tarihli ve 2006/10809 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla Adalet Bakanlığına 15 adet Bakanlık iç denetçisi kadrosu ihdas edilmiştir. 2010 yılında Anayasanın 144'üncü maddesinde yapılan değişiklik ile Adalet Bakanlığında çalışan iç denetçilerin hâkim ve savcı mesleğinden olması zorunluluğu getirilmiştir. Anayasanın 140'ıncı maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Hâkimler ve savcılar kanunda belirtilenlerden başka, resmî ve özel hiçbir görev alamazlar.” şeklindeki hükmün bir gereği olarak adalet hizmetleri ile Bakanlığın her türlü işlem ve faaliyetini ve savcıların idari görevlerinin denetimini yapacak hâkim-iç denetçilerin atanma usullerinin belirlenmesi gereği ortaya çıkmıştır. Alt Komisyonca, hâkim ve savcılar arasından yapılacak atamalarda 5018 sayılı Kanunda belirlenen ve Adalet Bakanlığının özel durumuna uymayan iç denetçiliğe atanma genel şartlarını taşımak zorunluluğu aranmaksızın, hâlen boş bulunan 10 adet hâkim-iç denetçi kadrolarının doldurulması ve böylece iç denetimde ve dolayısıyla adalet hizmetlerinde etkinliğin artırılması amacıyla, Bakanlık merkez kuruluşlarına atama şekil ve şartlarını düzenleyen 2802 sayılı Kanunun 37'nci maddesine bir bent eklenmesini öngören yeni madde ihdas edilmiştir. Alt Komisyon metninin 69'uncu maddesi, çerçeve 71'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 70'inci maddesi, çerçeve 72'nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 71'inci maddesi, çerçeve 73'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 72'nci maddesiyle 3713 sayılı Kanunun 10'uncu maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında kısıtlamanın en çok üç ay süreyle uygulanabileceğine ilişkin hükmün savunma hakkı yönünden daha geri bir düzenleme olduğu ve doğrudan üç ay inceleme yasağı uygulamasına yol açacağı yönünde eleştirilmiştir. Yürürlükteki 5271 sayılı Kanunun 153'üncü maddesinin ikinci fıkrasının “Müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, sulh ceza hâkiminin kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir.” şeklinde olduğu dikkate alındığında savunma hakkını daha da geri götüren 3713 sayılı Kanunun 10'uncu maddesinin yürürlükten kaldırılması gerektiği, bu durumda ise 5271 sayılı Kanunun 153'üncü maddesinin “Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.” şeklindeki üçüncü fıkranın uygulama alanı bulacağı belirtilmiştir.

Buna karşın 3713 sayılı Kanunun mevcut 10’uncu maddesinde kısıtlama kararı verilmesi durumunda müdafinin dosya içeriğini incelemesi bakımından herhangi bir istisna hükmü içermediği, getirilen düzenlemeyle yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanaklar ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin olarak kısıtlamanın en çok üç ay süreyle uygulanabileceğine ilişkin düzenleme getirildiğini, dolayısıyla savunma hakkına ilişkin bir geri gidişin değil bilakis savunma hakkı bakımından daha ileri bir düzenlemenin hayata geçirilmek istendiği ifade edilmiştir. Alt Komisyon metninin çerçeve 72’nci maddesi, Komisyonumuzca çerçeve 74’üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 73’üncü maddesi, çerçeve 75’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 74’üncü maddesi, çerçeve 76’ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 75’inci maddesi, basılı yayınlarla ilgili olarak mahkemelerce verilmiş toplatma, yasaklama, dağıtım ve satışın engellenmesi kararları için belirlenen “1/6/2005” tarihinin Komisyonumuzca “31/12/2011” olarak değiştirilmesi suretiyle çerçeve 77’nci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

5237 sayılı Kanunun ön ödemeye ilişkin 75’inci maddesinde değişiklik öngören alt komisyon metninin 76’ncı maddesi, uzlaşma, kamu davasının açılmasının ertelenmesi, hükmün açıklanmasının geri bırakılması ve hapis cezasının ertelenmesi müesseseleriyle ilgili olarak birbirleriyle uyumlu, ortak ve genel bir düzenleme yapılması gerektiği düşüncesiyle metinden çıkarılmıştır.

Alt Komisyon metninin 77’nci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 5237 sayılı Kanunun 132’nci maddesinin üçüncü fıkrasına Komisyonumuzca kabul edilen bir önergeyle “İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.” cümlesi eklenmiştir. Bu suretle, hukuka aykırı olarak ifşa edilmiş olan haberleşme içeriklerinin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de, faillerin bu fıkra hükmüne göre cezalandırılmasına imkan tanınmıştır. Ancak, belirtmek gerekir ki, bu hükme göre cezaya hükmedebilmek için, haber verme hakkının sınırlarının aşılması gerekir. Bu itibarla, hukuka aykırı olarak ifşa edilmiş olan haberleşme içeriklerinin haber verme hakkının sınırları dahilinde haber konusu yapılması halinde söz konusu suç oluşmayacaktır. Madde, Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda, çerçeve 78’inci madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 78’inci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 5237 sayılı Kanunun 133’üncü maddesinin üçüncü fıkrasına, “İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.” cümlesi eklenmiştir. Bu suretle, hukuka aykırı olarak ifşa edilmiş olan konuşma içeriklerinin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de, faillerin bu fıkra hükmüne göre cezalandırılmasına imkan tanınmıştır. Ancak, belirtmek gerekir ki, bu hükme göre cezaya hükmedebilmek için, haber verme hakkının sınırlarının aşılması gerekir. Bu itibarla, hukuka aykırı olarak ifşa edilmiş olan konuşma içeriklerinin haber verme hakkının sınırları dahilinde haber konusu yapılması halinde söz konusu suçu oluşmayacaktır. Madde, Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda, çerçeve 79’uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 79’uncu maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 5237 sayılı Kanunun 134’üncü maddesinin ikinci fıkrasına, “İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.” cümlesi eklenmiştir. Bu suretle, hukuka aykırı olarak ifşa edilmiş olan özel hayata ilişkin görüntü veya seslerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de, faillerin bu fıkra hükmüne göre cezalandırılmasına imkan tanınmıştır. Ancak, belirtmek gerekir ki, bu hükme

göre cezaya hükmedebilmek için, haber verme hakkının sınırlarının aşılması gerekir. Bu itibarla, hukuka aykırı olarak ifşa edilmiş olan özel hayata ilişkin görüntü veya seslerin haber verme hakkının sınırları dahilinde haber konusu yapılması halinde söz konusu suç oluşmayacaktır. Madde, Komisyonumuzca kabul edilen önerge doğrultusunda, çerçeve 80'inci madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 80'inci maddesi, çerçeve 81'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 81'inci maddesi ile 5237 sayılı Kanunun 163'üncü maddesine yeni bir fıkra eklenmesi öngörülmüştür. Alt Komisyonunda yapılan müzakereler sonucunda, 5237 sayılı Kanunun 163'üncü maddesine eklenmesi öngörülen fıkraya "sahibinin rızası olmaksızın" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde" ibaresi eklenmiştir. Bu değişiklikle, bedelini ödemek niyeti taşıyan tüketicilerin, tükettikleri enerji miktarının tartışmaya yer bırakmayacak şekilde belirlenmesini sağlamaları halinde, ceza sorumluluğu cihetine gidilmemesi amaçlanmıştır. Alt Komisyonunda yapılan bu değişiklik Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Ancak, Komisyonumuzca bu suretle işlenen karşılıksız yararlanma suçundan dolayı verilecek olan cezanın alt ve üst sınırları bir ve üç yıl olarak değiştirilmiştir. Madde, Komisyonumuzca çerçeve 82'nci madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 82'nci maddesinde düzenlenen 5237 sayılı Kanunun 168'inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan karşılıksız yararlanma suçuna özgü etkin pişmanlık, cezayı ortadan kaldıran bir sebep mahiyeti taşımaktadır. Bu düzenleme hüküm kesinleştikten sonra da, etkin pişmanlığa imkan tanımaktadır. Ancak bunun uygulamada kötüye kullanmalara sebebiyet verebileceği düşüncesiyle, Komisyonumuzca söz konusu fıkra metninde değişiklik yapılmıştır. Bu suretle, karşılıksız yararlanma suçundan dolayı etkin pişmanlık, ancak hüküm verilinceye kadar mümkün olacaktır. Keza, Komisyonumuzca yapılan değişiklikle, karşılıksız yararlanma suçundan dolayı soruşturma evresi tamamlanıncaya kadar etkin pişmanlık gösterilmesi, cezayı kaldıran şahsi sebep olarak düzenlenmiştir. Buna karşılık, soruşturma evresi tamamlandıktan sonra yani kovuşturma evresinde hüküm verilinceye kadar etkin pişmanlık gösterilmesi ise, sadece cezada indirim yapılmasını gerekli kılan şahsi sebep olarak düşünülmüştür.

Keza, bu etkin pişmanlık hükmünün kötüye kullanılmasının önüne geçmek amacıyla, Tasarı metninde öngörülen zaman sınırlaması yerine, tekrar sayısı sınırlamasının daha yerinde olacağı düşünülmüştür. Buna göre, kişi bu etkin pişmanlık hükmünden ancak iki defa yararlanabilecektir. Bu etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilirliğini sağlamak için Adli Sicilde yer verilmesi gereken kayıtlara ilişkin bu fıkra kapsamında Tasarıda yer verilen hüküm, Alt Komisyonca içeriği değiştirilerek Adli Sicil Kanununun 6'ncı maddesine ikinci fıkra olarak aktarılmıştır. Madde, kabul edilen önerge doğrultusunda Komisyonumuzca çerçeve 83'üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 83'üncü maddesiyle düzenlenen 5237 sayılı Kanunun 220'nci maddesinin altıncı fıkrasında Alt Komisyonunda yapılan değişiklikle, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişiye ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek cezada maktu indirim yapılması yerine, hakime indirim yapıp yapmama ve yapacaksa bu indirimin oranı konusunda takdir yetkisi verilmiştir. Ayrıca 5237 sayılı Kanunun 220'nci maddesinin yedinci fıkrasında yapılan değişiklikle, amaçlananın daha iyi ifade edilmesi düşünülmüştür. Alt Komisyonca yapılan değişiklikler Komisyonumuzca da benimsenmiş ve madde çerçeve 84'üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 84'üncü maddesinde, 5237 sayılı Kanunun 248'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan, soruşturma başlamadan önce zimmete geçirilen malın aynen iade edilmesi veya uğranılan zararın tamamen tazmin edilmesi halinde verilecek cezanın üçte ikisine kadar indirilmesi neticesini doğuran etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesini, zimmetin ilgili idare yetkilileri tarafından öğrenilmesinden önce koşuluna bağlayan düzenleme yer almaktaydı. Öngörülen değişiklik, sorunun uygulamadan kaynaklanması ve içtihatla çözümlenebilir olması nedeniyle, Komisyonumuzca metinden çıkarılmıştır.

Alt Komisyon metninin 85'inci maddesi, irtikap suçlarının işlenmesi suretiyle elde edilen menfaatin değerinin azlığı, mağdurun ekonomik durumu da göz önünde bulundurulmak suretiyle, verilecek cezada indirip yapıp yapılmaması ve yapılacaksa, indirilecek miktarın belirlenmesi hususunda hakime takdir hakkı tanınması amacıyla verilen önergenin kabul edilmesi neticesinde Komisyonumuzca çerçeve 85'inci madde olarak kabul edilmiştir.

Türkiye, 27/9/2001 tarihli Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesinin onaylanmasını, 14/1/2004 tarihli ve 5065 sayılı Kanunla uygun bulunmuş ve söz konusu Sözleşmeyi, Bakanlar Kurulunun 5/2/2004 tarihli ve 2004/6771 sayılı Kararı ile onaylamıştır. Keza, 10/12/2003 tarihli Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesinin onaylanması, ülkemiz tarafından 18/5/2006 tarihli ve 5506 sayılı Kanunla uygun bulunmuş ve söz konusu Sözleşme, Bakanlar Kurulunun 11/08/2006 tarihli ve 2006/10885 sayılı Kararı ile onaylanmıştır. Ayrıca 17/12/1997 tarihli OECD Uluslararası Ticarî İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesinin onaylanması, ülkemiz tarafından 1/2/2000 tarihli ve 4518 sayılı Kanunla uygun bulunmuş ve Sözleşme, Bakanlar Kurulu'nun 9/3/2000 tarihli ve 2000/385 sayılı Kararı ile onaylamıştır.

Bütün bu sözleşmelerden kaynaklanan uluslararası yükümlülüklerimiz göz önünde bulundurularak, Alt Komisyon metninin 86'ncı maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 5237 sayılı Kanunun 252'nci maddesi yeniden düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında rüşvet suçu, rüşveti veren bakımından tanımlanmış ve ceza yaptırımına bağlanmıştır. Bu düzenlemeye göre, göreviyle bağlantılı bir işi yapması veya yapmaması bağlamında kamu görevlisine veya göstereceği başka bir gerçek veya tüzel kişiye menfaat sağlayan kişi rüşvet suçunun faili olarak cezalandırılacaktır. Kamu görevlisine veya göstereceği gerçek veya tüzel kişiye, menfaat doğrudan sağlanabileceği gibi, bir başkası aracılığıyla da sağlanabilir. Maddenin ikinci fıkrasında ise, rüşvet suçu kamu görevlisi bakımından tanımlanmıştır. Kamu görevlisinin rüşvet suçundan dolayı cezalandırılabilmesi için, göreviyle bağlantılı bir işin gördürülmesi bağlamında olarak kendisine veya göstereceği başka bir gerçek veya tüzel kişiye menfaat sağlanması gerekmektedir. Gördürülmesi amaçlanan işin kamu görevlisinin görevine girmemesi halinde, rüşvet suçunun değil, nüfuz ticareti suçunun oluştuğunu kabul etmek gerekir. Rüşvet suçunun oluşabilmesi için, gördürülmesi amaçlanan işin kamu görevlisinin görevine uygun veya aykırı olmasının kural olarak bir önemi bulunmamaktadır. Ancak, görevinin gereği olan bir işin yaptırılmasını temin zımında kamu görevlisine menfaat sağlayan kişinin, bir mecburiyete binaen, menfaat sağlamadığı takdirde işinin hiç veya en azından vaktinde yapılmayacağı endişesiyle hareket etmesi halinde; rüşvet suçunun değil, icbar suretiyle irtikap suçunun oluştuğunu kabul etmek gerekecektir. Maddenin üçüncü fıkrasına göre, rüşvet konusunda anlaşmaya varılması halinde dahi, kamu görevlisi, iş sahibi ve varsa aracı kişi rüşvet suçu tamamlanmış gibi cezalandırılacaktır. Kamu görevlisinin rüşvet talebinde bulunması ve fakat bunun kişi tarafından kabul edilmemesi ya da kişinin kamu görevlisine menfaat temini konusunda teklif veya vaatte bulunması ve fakat bunun kamu görevlisi tarafından kabul edilmemesi hâllerinde, rüşvet talebinde bulunan kamu görevlisinin veya rüşvet vaat veya teklifinde bulunan iş sahibi kişinin, suça teşebbüse ilişkin genel

hükümlere başvurmaksızın, bu madde kapsamında müstakillen cezalandırılmasını sağlamak için, maddenin dördüncü fıkrası düzenlenmiştir. Maddenin beşinci fıkrasında rüşvet suçuna aracılık eden kişilerin ne suretle cezalandırılacağına açıklık getirilmiştir. Altıncı fıkra ise, rüşvet ilişkisinde, kamu görevlisi dışında, dolaylı olarak kendisine menfaat sağlanan üçüncü kişinin veya menfaatin tüzel kişiye sağlanması halinde bu tüzel kişinin menfaati kabul eden yetkilisinin, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın, müşterek fail olarak cezalandırılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Maddenin yedinci fıkrasında, rüşvet alan veya talebinde bulunan ya da bu konuda anlaşmaya varan kişinin; yargı görevi yapan, hakem, bilirkişi, noter veya yeminli mali müşavir olması, rüşvet suçu bakımından, suçun temel şekline nazaran daha ağır cezayı gerektiren bir nitelikli unsur olarak tanımlanmıştır. Maddenin sekizinci fıkrası, rüşvet alan kişinin kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın, rüşvet suçunun uygulama alanını genişleten hükümlere yer verilmiştir. Dokuzuncu fıkra ise, yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesi, vaat veya teklifinde bulunulması ile, yabancı kamu görevlisinin kendisine veya göstereceği bir başka gerçek veya tüzel kişiye menfaat sağlaması yönünde talepte bulunması, teklifi veya menfaati kabul etmesi suç haline getirilmiştir. Bu düzenleme ile, yabancı kamu görevlisi ibaresine de açıklık getirilmiştir. Onuncu fıkra ise, yabancı kamu görevlilerine rüşvet verilmesi, vaat veya teklifinde bulunulması ile, yabancı kamu görevlisinin kendisine veya göstereceği bir başka gerçek veya tüzel kişiye menfaat sağlaması yönünde talepte bulunması, teklifi veya menfaati kabul etmesi halinde Türkiye’de re’sen soruşturma yapılabilmesine ilişkin hükme yer verilmiştir. Madde, çerçeve 86’ncı madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 87’nci maddesi, çerçeve 87’nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 88’inci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 5237 sayılı Kanunun 255’inci maddesi, rüşvet ve yolsuzluğun önlenmesine ilişkin uluslararası yükümlülüklerimize uygun olarak Komisyonumuzca yeniden düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, haksız bir işin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kendisine veya bir başkasına menfaat temin eden kişinin fiili suç olarak tanımlanmıştır. Bu kişinin kamu görevlisi olması gerekmemektedir. Kişinin kamu görevlisi olması, bu suç bakımından daha ağır cezayı gerektiren nitelikli unsur olarak tanımlanmıştır. Dikkat edilmelidir ki, nüfuz sahibi kişinin kamu görevlisi olması halinde, nüfuz ticareti suçundan söz edebilmek için, gördürülmesi amaçlanan işin, kamu görevlisinin görev alanına giren bir iş olmaması gerekir. Aksi takdirde, rüşvet suçuna ilişkin hükümlere göre değerlendirme yapmak gerekir. Maddenin yürürlükte olan metninden farklı olarak, bu fıkra işinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle menfaat sağlayan kişi de cezalandırılmaktadır. Maddenin ikinci fıkrasına göre, menfaat temini konusunda anlaşmaya varılması halinde dahi, nüfuz ticareti suçu tamamlanmış gibi cezaya hükmolunacaktır. Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olan kişinin iş sahibi kişiden menfaat talebinde bulunması ve fakat bunun kişi tarafından kabul edilmemesi ya da iş sahibi kişinin menfaat temini konusunda teklif veya vaatte bulunması ve fakat bunun kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi kişi tarafından kabul edilmemesi hâllerinde, menfaat talebinde bulunan nüfuz sahibi kişinin veya menfaat vaat veya teklifinde bulunan iş sahibi kişinin, suça teşebbüse ilişkin genel hükümlere başvurmaksızın, bu madde kapsamında müstakillen cezalandırılmasını sağlamak için, maddenin üçüncü fıkrası düzenlenmiştir. Maddenin dördüncü fıkrasında, nüfuz ticareti suçuna aracılık eden kişilerin ne suretle cezalandırılacağına açıklık getirilmiştir. Beşinci fıkra ise, nüfuz ticaretinde, nüfuz sahibi kişi dışında, dolaylı olarak kendisine menfaat sağlanan üçüncü kişinin veya menfaatin tüzel kişiye sağlanması halinde bu tüzel kişinin menfaati kabul eden yetkilisinin, nüfuz ticareti suçunun müşterek faili olarak

cezalandırılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Maddenin altıncı fıkrasında özel bir içtima hükmüne yer verilmiştir. Örneğin kendisine sahte pasaport düzenlenmesi hususunda ilgili kolluk görevlileri üzerinde nüfus sahibi olan kişiye menfaat temin edilmiş olması ve bu suretle sahte pasaportun düzenlenmesinin sağlanması halinde, hem nüfus ticareti suçundan dolayı hem de resmi belgede sahtecilik suçundan dolayı cezaya hükmedilmesi gerekmektedir. Maddenin yedinci fıkrasında ise, yabancı kamu görevlileri üzerinde nüfus sahibi kişilerin bu suçtan dolayı cezalandırılmasına imkan tanıyan düzenleme yapılmıştır. Madde, çerçeve 88’inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 89’uncu maddesi, çerçeve 89’uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 90’inci maddesinde, Anayasa Mahkemesinin 30/6/2011 tarihli ve Esas 2010/52, Karar 2011/113 sayılı iptal kararının gereği olarak 5237 sayılı Kanunun 278’inci maddesinde tanımlanan suçu bildirmeme suçu bakımından madde metninde ayrı bir fıkra olarak şahsi cezasızlık sebebine yer verilmesi öngörülmüştür. Alt Komisyonca, 5271 sayılı Kanunun tanıklıktan çekinenin düzenlendiği 45’inci madde içeriğiyle paralellik kurulmasını sağlamak amacıyla, söz konusu şahsi cezasızlık sebebinden yararlanabilecek olan kişilerin fıkra metninde sayılması yerine, söz konusu 45’inci madde hükmüne içerik olarak yollama yapılması ile yetinilmiştir.

Bu bağlamda işaret etmek gerekir ki, her ne kadar 5237 sayılı Kanunun 279 ve 280’inci maddelerinde benzer içerikte bir hükme yer verilmemiş ise de, 5271 sayılı Kanunun 46’ncı maddesi hükmü karşısında, meslek ve sürekli uğraşları sebebiyle tanıklıktan çekinebilecek olan kişiler bakımından da belirli ilişkilerle sınırlı olarak suçu bildirme yükümlülüğü söz konusu değildir ve bildirimde bulunmamak sebebiyle 5237 sayılı Kanunun 279 ve 280’inci maddelerinde tanımlanan suçlar oluşmayacaktır. 5271 sayılı Kanunun bu düzenlemesi karşısında, 5237 sayılı Kanunun 279 ve 280’inci maddelerinde tanımlanan suçlar bağlamında bu yönde bir hükme yer verilmemiş olması bir eksiklik oluşturmamaktadır. Madde, çerçeve 90’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 91’inci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen 5237 sayılı Kanunun 285’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde Alt Komisyonca masumiyet karinesi ibaresi yerine suçlu sayılmama ibaresi kullanılarak kişilerin henüz soruşturma aşamasında lekelenmeme hakkına sahip olduklarına vurgu yapılmak suretiyle bu hakkın korunması amaçlanmış yine maddeye dördüncü fıkra olarak maddede tanımlanan suçların kamu görevlisi tarafından görevinin sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlenmesi halinde, ceza yarısına kadar artırılır hükmü eklenmiştir. Alt komisyonca yapılan bu değişiklikler Komisyonumuzca da benimsenerek çerçeve 91’inci madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 92’nci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen “Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs” başlıklı 5237 sayılı Kanunun 288’inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemenin kapsamına netlik kazandırmak amacıyla “hukuka aykırı olarak” ibaresi eklenmiştir. Madde, Komisyonumuzca çerçeve 92’nci madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 93’üncü maddesi, çerçeve 93’üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 94’üncü maddesi, çerçeve 94’üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyonca, sanığın yargılanması sonucunda verilecek cezanın iki yıl veya altında olması halinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması mümkün olduğundan tutukluluk kararı verilebilmesi için gerekli olan alt sınırın bir yıldan iki yıla çıkarılmasına ilişkin yapılan düzenleme çerçeve 95’inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 96'ncı maddesi ile değiştirilen 5271 sayılı Kanunun “Tutuklama kararı” başlıklı 101'inci maddesinin ikinci fıkrası ile getirilen düzenlemenin tutuklamanın istisnai bir tedbir olduğu gerçeğinden hareketle, günümüzde uzun süreli bir cezaya dönüşen tutuklulukla ilgili uygulamada yaşanan problemleri Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ve diğer evrensel ilkeler ışığında çözüm getirmekten uzak olduğu ifade edilmiştir. Buna karşın ileri sürülen görüşlerde, esasen mevcut düzenlemede de olmasına karşın uygulayıcıların bu noktada daha özenli olmaları noktasında tutuklama kararlarının artık somut olgularla gerekçelenmesine getirilen düzenlemede vurgunun yapıldığı ayrıca adli kontrol alanında yapılan düzenlemelerle de gerçek manada adli kontrolün tutuklamaya alternatif bir müessese haline getirildiği ifade edilmiştir. Alt Komisyon metninin 96'ncı maddesi, çerçeve 96'ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyonca tutuklamanın en üst derecede kişi hak ve özgürlüklerine müdahale eden bir koruma tedbiri olması nedeniyle ölçülülük ilkesi gereğince tutuklama tedbirine en son çare olarak başvurulması gerektiği ve de adli kontrol müessesesinin tutuklamadan beklenen amaçları gerçekleştirebileceği durumlarda tutuklama yerine kişiler hakkında adli kontrol müessesinin uygulanmasının daha doğru bir çözüm olacağı düşüncesiyle adli kontrol uygulaması için öngörülen ceza bakımından süre sınırı kaldırılmıştır. Süre sınırının kaldırılması sebebiyle 5271 sayılı Kanunun 109'uncu maddesinin yedinci fıkrasında süre sınırına atıf yapan ibarede bu meyanda metinden çıkarılmıştır. Ayrıca üçüncü fıkraya eklenen bentlerle adli kontrol müessesesine “konutunu terk etmemek”, “belirli bir yerleşim bölgesini terk etmemek” ve “belirlenen yer ve bölgelere gitmemek” şeklinde şüphelinin tabi tutulacağı yeni yükümlülükler getirilmiştir. Alt Komisyonca yapılan değişiklikler Komisyonumuzca da benimsenerek çerçeve 97'nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 98'inci maddesi, çerçeve 98'inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 106'ncı maddesinin birinci fıkrasına göre, yapılacak takip sonunda tahsili imkansız veya tahsili için yapılacak giderlerin alacaktan fazla olduğu anlaşılan kamu alacakları vergi dairelerince zamanaşımı süresi beklenilmeksizin terkin edilebilmektedir. Alt Komisyonca, yeni madde ihdasına ilişkin kabul edilen önergeyle, yargılama giderlerine ilişkin 5271 sayılı Kanunun 324'üncü maddesine eklenen cümle ile 6183 sayılı Kanunun 106'ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtilen ve kamu alacağının türüne göre belirlenmiş olan tutarlardan (bu tutarlar dahil) az olan yargılama giderlerinin, sorunun emek ve mesai harcanmaksızın çözülmesi amacıyla, kamu üzerinde bırakılması yönünde düzenleme yapılmıştır. Alt Komisyon metninin 99'uncu maddesi Komisyonumuzca çerçeve 99'uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 100'üncü maddesi, çerçeve 100'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 101'inci maddesi, maddenin içeriğine uygun olarak başlık konması suretiyle Komisyonumuzca çerçeve 101'inci madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyonca Tasarıya, karşılıksız yararlanma suçuyla ilgili yer alan düzenlemeler nedeniyle etkin pişmanlıktan yararlananların takibinin yapılabilmesi ve uygulamada karışıklığa yol açılmaması amacıyla yeni madde eklenmiştir. Komisyonumuzca, karşılıksız yararlanma suçunda etkin pişmanlıktan yararlanması dolayısıyla şüpheli, sanık veya hükümlü hakkında verilen kararların onbeş yıl süreyle adli sicilde özel bir bölüme kaydedilmesi amacıyla verilen önerge kabul edilmiştir. Madde, Komisyonumuzca çerçeve 102'nci madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 103'üncü maddesi, son zamanlarda meydana gelen olaylar ve alınan istihbarî bilgiler ile Bakanlığın konumu dikkate alındığında, güvenlik hizmetlerinin aksamadan yürütülebilmesi amacıyla ihtiyaç duyulan güvenlik görevlisi kadrosunun temin edilmesi ve Bakanlığın taşra teşkilatında daha fazla özürü personel istihdamına imkân tanınması, diğer taraftan da Danıştayın yeni hizmet binasında faaliyete geçmesi ve yasal düzenlemelere bağılı olarak iş yükünün bir an önce azaltılmasını sağlamak amacıyla gerekli olan tetkik hakimi ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi sonucunda Komisyonumuzca çerçeve 103'üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 104'üncü maddesi, çerçeve 104'üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin geçici 1'inci maddesi üzerinde, maddeyle af değil, sadece belirlenen tarihe kadar işlenmiş olan belirli suçlara ilişkin olarak dava ve cezaların ertelenmesi düzenlendiği için; uygulamada oluşabilecek muhtemel tereddütleri gidermek amacıyla değişiklik önergesi verilmiştir. Bu suretle söz konusu madde kapsamına giren suçlardan dolayı kesinleşmiş olan mahkumiyet hükümlerindeki hapis ve adli para cezalarının infazı üç yıl süreyle ertelenmiş olacaktır. Bu süre zarfında birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlenmemesi halinde, bu mahkumiyet bütün sonuçlarıyla ortadan kalkmış olacaktır. Buna göre, madde kapsamına giren suçlardan dolayı hükmolunan hapis veya adli para cezalarının infazının ertelenmiş olması, erteleme süresi zarfında bu mahkumiyet hükmüne bağılı hak yoksunlarının kişi üzerinde doğmasına engel teşkil etmeyecektir. Madde, kabul edilen önerge doğrultusunda Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin geçici 2'nci maddesi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yürütülen kovuşturmalar veya hakkında hükmolunan cezalarla ilgili olarak, ilgililerin etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmalarını teminen intikal hükümlerini içeren değişikliğin yapılması amacıyla verilen önerenin kabulüyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Mülga 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu yürürlükte olduğu dönemde işlenmiş olan suçlar nedeniyle yine bu Kanun hükümlerine göre cezaların içtima ettirildiği hallerde bilahare yürürlüğe giren kanun hükümleri dolayısıyla lehe kanunun belirlenmesinde karşılaşılan farklı uygulamaları yeknesaklaştırmak ve bu farklı uygulamalar nedeniyle oluşan eşitsizlikleri gidermek amacıyla, Alt Komisyon metnine geçici 3'üncü madde eklenmiştir. Bu madde hükmünün uygulanmasının 12 Eylül 1980 tarihinden önce işlenmiş olan suçlarla sınırlı tutulmasının nedenini, bu tarihten sonraki süreçte bu hükmün uygulanmasını gerektirecek somut bir örneğin bulunmaması oluşturmaktadır. Keza bu tarih belirlemesiyle, kesin hükümle sonuçlanmış dosyalar üzerinde lehe kanun tespitine yönelik olarak yeniden bir çalışma yapılmasının önüne geçilmek amaçlanmıştır.

Alt Komisyon metninin 105'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin 106'ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının maddeleri, görüşmeler sırasında ve yapılan değişiklikler doğrultusunda redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Ahmet İyimaya	Hakkı Köylü	Yılmaz Tunç
Ankara	Kastamonu	Bartın

(Son oylamada bulunamadı)

Kâtip <i>Harun Tüfekci</i> Konya	Üye Murat Bozlak Adana (Toplantıya katılmadı) (Son oylama da dahil katılmadı)	Üye <i>İlknur İnceöz</i> Aksaray
Üye <i>Bülent Tezcan</i> Aydın (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>Fehmi Küpçü</i> Bolu (Özel Sözcü)	Üye <i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa (Özel Sözcü)
Üye <i>Mustafa Kemal Şerbetçioğlu</i> Bursa	Üye <i>İsmail Kaşdemir</i> Çanakkale	Üye <i>Bilal Uçar</i> Denizli (Özel Sözcü)
Üye <i>Oktay Öztürk</i> Erzurum	Üye <i>Recep Özel</i> Isparta	Üye <i>Bülent Turan</i> İstanbul
Üye <i>Celal Adan</i> İstanbul	Üye <i>Murat Başesgioğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhim ektedir) (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Mevlüt Akgün</i> Karaman
Üye <i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	Üye <i>Turgut Dibek</i> Kırklareli (Muhalefet şerhim vardır)	Üye <i>Ali Rıza Öztürk</i> Mersin (Muhalefet şerhim vardır)
Üye <i>Ömer Süha Aldan</i> Muğla (Muhalefet şerhim vardır) (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Murat Göktürk</i> Nevşehir	Üye <i>Ali İhsan Yavuz</i> Sakarya
Üye <i>Dilek Akagün Yılmaz</i> Uşak (Muhalefet şerhim vardır) (Son oylamada bulunamadı)		Üye <i>Ali İhsan Köktürk</i> Zonguldak (Muhalefet şerhim eklidir)

MUHALEFET ŞERHİ

Adalet Komisyonunun kabul ettiği torba tasarısı ile “Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla” bazı kanunlarda değişiklik öngörülmektedir. Ancak torbanın içinde “yargı hizmetlerinin etkinleştirilmesinin” dışında her şey var. Bu torbadaki düzenlemelerin, yargı hizmetlerinin etkinleştirilmesiyle uzaktan yakından hiçbir ilgisi yoktur. Hatta bazı suçlarda yapılacak değişiklikler dolayısıyla lehe kanun uyarlaması yapılacak olması nedeniyle yargının iş yükü daha da artacaktır. Aynı durum “Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi” konusundaki düzenlemelerin, Anayasaya aykırılık nedeniyle iptal edilmesi durumunda da ortaya çıkacaktır. Nitekim geçmişte benzeri kanunlar dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin iptal kararları sonrası ortaya çıkan sorunlar, hala yargıyı meşgul etmektedir. Tasarı, hükümetin toplumda yarattığı umutları ve beklentileri karşılamamıştır. Torbada; Yargının hızlandırılmasını ve adil yargılanmayı sağlayacak tek bir hüküm yoktur. Toplumda bu paket ile birlikte sanki tutuklu milletvekilleri sorunu çözülecekmiş gibi bir beklenti yaratıldı. Ama sorun çözülmedi. Bu sorunun çözümü için CHP’nin yaptığı ve diğer Partilerin kabul ettiği öneriler, AKP tarafından reddedilmiştir.

Yargı uygulamalarında, ceza muhakemesi kanununda, tutuklama ve diğer koruma önlemleri yönünden yaşanan sorunlar, ülkemizin gündemini sürekli meşgul etmektedir. Özel Yetkili Mahkemelere ilişkin tartışmalar, yoğun bir şekilde sürmektedir. AİHM’nin çok sayıdaki kararı, Türkiye’de tutukluluk kurumunun iyi çalışmadığını, insanların haksız yere özgürlüklerinden yoksun bırakıldıklarına vurgu yapmaktadır. Türkiye’de Tutukluluk, ceza muhakemesinin amacına ulaşmasını sağlamak için başvurulacak geçici bir önlem olmaktan çıkarılmış, peşin bir cezalandırma halini almış ve fiili mahkûmiyete dönüşmüştür. AİHM’si, Türkiye’de yargılama sisteminden ve yasadaki kaynaklanan “yaygın ve sistematik” bir sorun olduğunu ve bu sorunun, mahkemelerin tutuklama ya da tutukluluğun devamına karar verirken “...suçun niteliği, kanıtların durumu, dosyanın içeriği.” şeklinde soyut, klişe bir gerekçe kullanmalarından; tutukluluğun hukuka uygunluğunu incelerken çekimser bir duruşma yapmamalarından kaynaklandığını belirterek Türk Hükûmeti’nden bu durumun düzeltilmesi için gerekli önlemleri almasını istemektedir. Ancak hükümet bu sorunu çözmemiş, sadece çözermiş gibi gözükmeye devam etmektedir.

Tutuklamaya, ancak yasada aranan tüm koşullar gerçekleştiği ve başka önlemlerle tutuklamadan beklenen sonuca ulaşılması mümkün olmadığı hallerde başvurulabilir. Oysa Ülkemiz uygulamasında tutukluluk; geçici bir önlem olmaktan çıkmış, fiili mahkûmiyete dönüşmüştür. Tutuklama, amacı dışında ve kötüye kullanılan bir kurum haline gelmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 100. maddesinin 3. fıkrasında yer alan; katalog suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde tutuklama nedeni var sayılabilir düzenlemesi, adeta otomatik bir tutuklama hükmü gibi anlaşılmaya ve uygulanmaya başlanılmıştır. Herhangi bir suç, fıkradaki katalog suçlar arasında kalmasa bile, ikiden fazla kişinin mevcudiyeti örgüt olarak nitelenerek durum fıkraya sokulmakta ve tutuklamaya gidilmektedir. Ülkemizdeki uygulama, yasal düzenlemelerin aksine, -olağan dışı hukuk rejimlerinde dahi çığnınamaz olan- “suçsuzluk karinesi”ni ortadan kaldırmaktadır. Bu konuda, bizde tutuklama süresi, İHAS uygulaması ışığında çok uzun kabul edilmektedir. Türkiye’de yargı mekanizması, adaleti gerçekleştirmeye elverişli bir işleyişe sahip değildir. Ülkemizde adaletin tecellisi, hem nicelik, hem nitelik yönünden sorunludur. Bu güne kadar açıklanan yargı paketleri, yargısal karar sürecinin hızlandırılması için somut ve ciddi adımlar getirmemiştir. Hiçbir sorun çözülmemiştir.

Ülkemiz uygulamasında karşılaşılan tutuklama nedenleri ve uzun tutukluluk süreleri, keyfi tutuklama ve özel yetkili mahkemelerle ilgili sorunların çözüleceğine yönelik beklenti yaratılmış, ancak öncekilere olduğu gibi bu paket ile de sorun çözülmemiştir. Sorunun çözümüne yönelik CHP milletvekillerinin CMK’da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi, bu tasarısı ile birleştirildiği halde görüşmelerde dikkate bile alınmamıştır. Tasarı ile birleştirilen CHP milletvekillerinin verdiği teklifte, tutukluluk nedenleri, tutukluluk süreleri ve tutuklu milletvekillerinin sorunlarının çözümüne ilişkin öneriler, Komisyonun AKP’li üyeleri tarafından reddedildiği halde hükümet yetkilileri tarafından bu konuda topluma sürekli umut pompalanmaktadır. Yine CHP’nin özel yetkili mahkemelerin kaldırılmasına ilişkin kanun teklifi halen Adalet Komisyonunda bekletilmektedir.

Bu tasarı, kamuoyunu aldatmaya, kamuoyunu teskine yöneliktir. Kendi içinde bile çelişiyor. Mesela özel hayata karşı suçların cezası artırılırken diğer yandan bu suçlardan yargılanan “bazı” gazetecilere örtülü af geliyor. Madem ağır bir suç, neden af geliyor? Böyle düşünce özgürlüğü mü olur? Yoksa suç işleme özgürlüğü mü? Yine CMK’da zaten tutuklama ile ilgili gerekçe zorunluluğu var. Kimseden görüş alınmadan yapılan bir tasarı daha.

Tasarıda, adli para cezasını gerektiren bazı suçların, idari para cezası kapsamına alınması yerindedir. Böylece, yargı sisteminin basit nitelikteki suçlarla uğraşarak harcadığı zaman ve emekte tasarruf edilmiş olacaktır.

A-) İCRA İFLAS HUKUKUNA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER YÖNÜNDEN :

Öncelikle, belirtelim ki İİK’nun tümünden değişmesi gerekmektedir. Sürekli yapılan değişikliklerle zaten İİK, bir yamalı bohçaya dönmüştür. Artık dikiş de tutmamaktadır. Şu anda alt türevleri ile birlikte İİK içinde iflâs hukuku bir yana bırakılırsa; sadece cüzi icra (icra hukuku) bakımından onun üzerinde farklı takip yolu mevcuttur, bu ise karışıklığa yol açmaktadır. Ayrıca şu anda İcra ve İflas Kanunumuz, hem temel haklar hem de menfaat dengeleri bakımından çok sorunlu bir kanundur. Basit bir iki örnek olarak, konut dokunulmazlığı anayasal güvence altında olmasına ve ancak hâkim kararıyla konuta girilebilmesine rağmen (suç işlenmiş olsa dahi), bugün ilamsız icra yolunda ödeme emrine borçlu hasbelkader 7 gün içinde itiraz etmez takip kesinleşirse, hiçbir yargı yetkisi olmayan icra memuru; borçlunun evine, iş yerine, hakim kararı olmadan girebilmektedir. Alman Anayasa Mahkemesi ta 1970 li yıllarda bu konuda iptal kararı vermişken, biz hâlâ bu anayasaya aykırı uygulamaya devam ediyoruz. Keza, İİK içinde birçok yönden salt banka menfaatlerini korumaya matuf tek yönlü hükümler vardır (örneğin, İİK m. 68b, 150ı gibi). Kanunun asıl kaynağı olan İsviçre bir bankalar cennetidir, ancak orada dahi bu şekilde temel ilkelere aykırı bankalar lehine düzenlemelere rastlanmamaktadır. Yani kısaca İİK baştan sona yeniden ele alınmalı, özellikle yargısız infaza benzeyen ilamsız icra tamamen gözden geçirilmeli, daha basit, yalın ve temel haklara, insan hak ve onuruna uygun bir İİK çok kısa sürede hazırlanmalıdır. Bir de her ekonomik krizden sonra İİK ile oynanmaktan ve bazı çıkar çevrelerinin baskıları sebebiyle kanunu değiştirmekten vazgeçilmelidir. İİK ile ne ekonomi düzelir ne de bozulan alacak-borç dengesi sağlanabilir.

1-) 2004 Sayılı İcra İflas Kanunundaki mevcut icra tazminatları, % 40’dan % 20 ye düşürülmesi; olumlu ancak yetersiz bir düzenlemedir. Çünkü, % 40 şeklindeki tazminat oranları, enflasyon oranlarının % 80-100’lerde olduğu zaman getirilmiştir. Şu anda enflasyon % 10’larda iken, icra tazminatı %40’dır. Bu tasarı ile düşürülse dahi % 20 olacaktır. Bu oran hala yüksektir. Hak aramaya, takibe itiraz etmeye vs. engeldir. Bu oran % 10’lara çekilmelidir. Zaten Kanunda en az % 10 diyor, gerekirse bunu artırma imkânı hâkimdedir.

2-) Taşınır ve taşınmazlarda ihaleye ilişkin hükümler değiştirilmektedir (İİK m. 115 ve m. 129 / Çerçeve madde 24 ve 30). Burada eskiden ilk artırmada aranan oran % 60, ikinci artırmada % 40 iken, şimdi ayırım yapılmadan, her iki artırmada da % 50 denilmektedir. Bunun sebebi tam olarak belirli değildir; aynı oran uygulanacaksa o zaman iki artırma yapmak da anlamlı olmayacaktır. Bu doğru değildir.

3-) Tasarı 15. maddesi ile İİK 82. maddesindeki Haczedilmezliğe ilişkin hükümler yeniden düzenlenmiştir. Madem bu değişiklik yapılmaktadır, o zaman devlet mallarının haczedilmezliğine ilişkin İİK m. 82’nin ilk fıkrasının 1. Bendi, neden kaldırılmıyor? Biz bunun kaldırılması gerektiği düşüncesindeyiz. Çünkü, vatandaş, Devlettten alacağını alamayınca takip kesinleştirdiğinde; alacağını, bu hüküm sebebiyle tahsil edememektedir. Oysa Devletin alacağı olduğunda böyle bir durum söz konusu olmamaktadır. Devlet mi güçlüdür, vatandaş mı? Hele yurttaş odaklı Anayasa çalışmaları söz konusu iken bu hükmün muhafazası uygun olmadığı gibi, özel hukukun icrasına yönelik olan İİK’da bu hüküm, eşitlik ilkesine ve vatandaşın hak arama hürriyetine de aykırıdır. Zaten Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de bu hüküm sebebiyle yıllardır Türkiye’yi tazminata mahkûm etmektedir; AIHM’de mahkûm olmamıza sebep olan bu hükmü neden koruyoruz? Bu hüküm, bazen kamu görevlilerinin, pervasız ve keyfi davranması sonucunu da doğurmaktadır.

4-) Çerçeve madde 39 ile getirilen geçici madde ile düzenleme; (istinaflar yürürlüğe girene kadar geçici olsa da) bizim medeni usul hukukundaki kanun yolu sistemimize aykırıdır. Düzenleme ile direnme kararının önce daireye gönderilmesi, ondan sonra daire kabul etmezse, HGK'na gönderilmesi esası getirilmektedir. Bu çok anlamlı değildir. Çünkü bir çok iş bakımından zaten karar düzeltme yoluna gidilmektedir. Bu hükmü getirmek yerine Yargıtay'ın karar düzeltmeleri bugün olduğu gibi, üstünlükü veya şeklen yapması değil, ciddi yapması sağlanmalıdır. Zaten karar düzeltmede tekrar önüne gelen kararı düzeltmeyen daire, direnme kararı üzerine de bu işi ciddiye almayacaktır. Bazı konularda, örneğin iş yargılamasında karar düzeltme olmadığı için bu bir ihtiyaç gibi görüle de, bu durumda yapılması gereken sistemin dışına çıkmak yerine, iş yargılaması gibi alanlara istinaflar kuruluncaya kadar karar düzeltme yolunu açmaktır. Burada asıl vurgulanması gereken husus, 2003 yılında kabul edilmesine, HMK'ya da konulmasına rağmen istinaf kanun yolunun uygulanmaması ve bölge adliye mahkemelerinin kurulmamasıdır. Yaklaşık 10 yıldır hukuken ve kanunen mevcut bir kanun yolunun (istinafin) uygulanmaması gibi bir hukuki gariplikle karşı karşıyayız. Şu anda yaklaşık 400 üyeli 1000 tetkik hakimli bir Yargıtayımız var. Bunun anlamı Türkiye'deki hakim sayısının yaklaşık % 20 si yüksek mahkemede çalışmaktadır. Dünyada bunun bir örneği yoktur. Ayrıca şu anda ilk derece yargılamasında HMK, kanun yolu bakımından ise halen HUMK uygulanmaktadır ki, bu da birçok soruna yol açmaktadır.

5-) İİK'na ilişkin diğer değişikliklerde, iş yükü ve formaliteyi daha da çoğaltmaktadır. Toplumda, taahhüdü ihlalin kaldırılması yönünde beklenti ne yazık ki karşılanmamıştır. Taahhüdü ihlal kurumu aynen korunmuştur. Taahhüdü ihlalden dolayı insanlar, sırf ödeme gücü olmadığı için özgürlüklerinden yoksun bırakılmaya devam edilecektir.

B-) İDARİ YARGIYA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER YÖNÜNDEN İTİRAZLARIMIZ:

1-) Tasarının 43'üncü maddesiyle, 2575 sayılı Danıştay Kanununun "Danıştay üyelerinin nitelikleri başlıklı 8'inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının "d" ve "e" bentlerine yapılan eklemelerle, Cumhurbaşkanı tarafından Danıştay üyeliğine atanabilecek kamu görevlileri arasına, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ile düzenleyici ve denetleyici kurumların başkanlığı görevlerinde bulunanlar da alınmış bulunmaktadır. Bilindiği gibi, anılan maddeye göre, Danıştay üye kadrosunda oluşan her dört boşalmadan birine, Cumhurbaşkanı tarafından 2575 sayılı Danıştay Kanununun 8'inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında sayılan görevlerde bulunan kamu görevlilerinden atama yapılmaktadır.

Bu yöntemle göre, Danıştay üye kadrosunun en az 1/4'ü, Cumhurbaşkanı tarafından atanmış yüksek bürokratlardan oluşmaktadır. Bugün için, bu oranın sayısal değeri, en az 39 Danıştay üyesine tekabül etmektedir. Toplam üye kadrosu ise, 156'dır. Yine bilindiği gibi, Danıştay, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, Yüksek İdare Mahkemesi; danışma ve inceleme merciidir. Başka anlatımla da, çift görevli; yani idari görevleri de olan yüksek yargı yeridir. Bu özelliği sebebiyle de, Fransız geleneğine uygun olarak, üyelerinden bir kısmı, idarede deneyim kazanmış, yüksek bürokratlar arasından atanmaktadır. Amaç, Danıştay'ın idari görevlerinin yerine getirilmesi ve yargılama sırasında, idarede edindikleri bilgi birikimi ve deneyimlerini Danıştay'a aktarmalarının sağlanmasıdır.

Kanun, yürürlüğe girdiği tarihte, Danıştay üyeliğine bu görevlerden atanacak olanların bilgi birikimi ve deneyimine karşıt olarak da, kamu hizmetinde 20 yıl; maddede sayılan görevlerde de en az 3 yıl çalışmış olma koşulunu aramıştı. Ancak; 6110 sayılı Kanunla, anılan görevlerde en az 3 yıl bulunma koşulu kaldırılmış; Tasarı ile de, 20 yıllık kamu hizmeti görevi 15 yıla indirilmiştir. Böylece; maddede yazılı görevlerde bir gün bile bulunanların, diğer koşullara sahip olmaları kaydıyla, Danıştay üyeliğine atanmaları olanaklı hale gelmiştir. Ayrıca, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, yani 1982 yılında, Danıştay üyesi kadrosu 68 idi ve bu sayının ¼ olan 17 Danıştay üyesi Cumhurbaşkanı tarafından seçilmiş durumdaydı. Ayrıca; o tarihte Danıştay'ın 10 dairesi vardı ve bu dairelerden 8'i dava, 2'si de idari daire idi.

Oysa bugün, 15 daireden yalnızca biri idari dairedir. Cumhurbaşkanı tarafından atanan üye sayısı da, bu sayıya koşut olarak, azaltılacak yerde; oranın muhafaza edilmesi sonucu, ihtiyacın çok üzerinde bir rakama en az 39 sayısına ulaşmıştır. Yüksek Mahkeme niteliği ağır basan, idari görevleri azaltılan bir yargı kuruluşu için, yargıçlık kariyerinden gelmeyen bu üye sayısı, çok fazladır.

Dahası, Danıştay üyeliği sırasında Danıştay’a aktarılacak bilgi ve deneyimin elde edilebilmesi için gerekli üç yıl çalışma koşulu da, 6110 sayılı Kanunla, kaldırılarak; Danıştay üyeliği, Danıştay’a aktarabileceği deneyimi ve bilgi birikimi olmayan, belli kişilere paye verilmek amacıyla kullanılabilecek yer haline getirilmiştir. Şimdi ise, tasarıyla, bir Yüksek Mahkeme olan Danıştay’ın mensuplarının yargıç nitelikleri ve yargıçlığın kariyer olduğu gerçeği göz ardı edilerek, bir yandan 20 yıl kamu hizmetinde bulunma koşulu 15 yıla indirilmek; diğer yandan da, Danıştay üyeliğine atanmak için bulunma koşulu aranan görevlere yeni görevler eklenerek, düzenleme konuluşundaki amacından iyice uzaklaştırılmaktadır. Bu bakımlardan, Tasarıdaki düzenleme, yarardan çok zarar getirici niteliktedir.

2-) Tasarının 44’üncü maddesi ile 2575 sayılı Danıştay Kanununun 24’üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi; “c) Bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere,” şeklinde değiştirilmiştir. Bunun “..Ülke genelinde uygulanması gereken düzenleyici nitelikteki idari işlemlere..” şeklinde olması gerekirdi. Çünkü İdari yargı yerlerinde açılacak iptal davalarına konu edilen düzenleyici işlemler idari nitelikte olanlardır. İdari nitelikteki tüm genel nitelikli düzenlemeler de, ya bakanlıklarca, ya da diğer kamu kuruluşları veya kamu kurum niteliğindeki meslek kuruluşlarınca yürürlüğe konulmuştur. Başka anlatımla; bir düzenleyici işlemin bu nitelikte sayılabilmesi ve Danıştay ve diğer idari yargı yerlerinde açılacak idari davaya konu edilebilmesi, anılan kurum ve kuruluşlarca yürürlüğe konulmuş olmasına bağlıdır. Bu durum, öğreti ve uygulamanın ortak kabulüdür. Bu bakımdan; düzenleme de, Danıştay’ın ilk derece mahkemesi sıfatıyla görevine giren düzenleyici idari işlemlerin belli edilmesi için, idari nitelikte olduğunun söylenilmesi yeterlidir. Ayrıca; yapıcısı olan idari makam ya da kuruluşun düzenlemede zikredilmesine gerek yoktur. Bu şekilde bir açıklama, bilinenin tekrarından başka bir şey değildir; kanun yapma tekniğine de uygun olmaz. İdarenin ne olduğu ise, Anayasamıza, kuruluş kanunlarına ve İdare Hukukunun Genel İlkelerine göre, davaya bakan idari yargı yerince belirlenebilecek niteliktedir.

2575 sayılı Kanunun anılan düzenlemesinin halen yürürlükte olan şeklinde, düzenleyici işlemin yapıcısının da zikredilmesinin sebebi; kamu kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının düzenleyici işlemlerinden yalnızca ülke çapında uygulanması gerekenler, Danıştay’ın ilk derece mahkemesi olarak görevine girdiği halde; bakanlıkların tüm düzenleyici işlemlerine karşı idari davanın Danıştay’da açılacak olmasıdır. Kanun koyucu, bu ayrımı yapabilmek için, düzenleyici işlemin yapıcısını da düzenlemede zikretmiştir. Oysa; Hükümet Tasarısı yasalaştığı takdirde, Bakanlıkların düzenleyici işlemleri de diğer kamu kuruluşlarının düzenleyici işlemleri gibi ülke çapında uygulanmasının gerekli olması halinde, ilk derece mahkemesi sıfatıyla, Danıştay’da açılacak idari davaya konu edilebileceğinden; düzenlemede, işlemin yapıcısının da zikredilmesine gerek kalmamıştır. Ayrıca; özellikle, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda “kamu idareleri” ibaresinin, belirleyici olarak kullanılmış olması sebebiyle kamu kuruluşu tanımında yaşanacak belirsizlik yanında; düzenleyici işlemin yapıcısının, tasarıda olduğu gibi, bentte zikredilmesinin, bazı idareleri; örneğin, 5018 sayılı Kanunda kamu kurumu olarak nitelendirilenleri ve bunların yapmış oldukları düzenlemeleri, kapsam dışında bırakma tehlikesinin olduğu da görülecektir. Bu nedenle bent düzenlemesi, bunu sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir. Ayrıca, “Ülke çapında” ibaresi yerine, amaçlananı Türkçeye uygun olarak daha iyi anlatması sebebiyle, “Ülke genelinde” ibaresi kullanılmalıdır.

3-) Tasarının 45. maddesi, Danıştay Başsavcısı tarafından Danıştay savcılarına düşüncelerini vermek üzere dağıtılacak dosyaları, 2575 sayılı Kanunun 24'üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında Danıştay'ın ilk derece mahkemesi sıfatıyla bakacağı davalara başka kanunlarda yine Danıştay'ın aynı sıfatla bakacağı söylenen davalara ait dosyalarla ve işin esası ile sınırlamaktadır.

Yürürlükteki mevzuata göre, Danıştay savcıları, Danıştay'ın ilk derece mahkemesi ve temyiz mercii olarak baktığı tüm davalar ile kararın düzeltilmesi başvurularında, hem işin esası hem de yürütmenin durdurulması istemleri hakkında düşünce vermelerini gerektiriyor. Tasarı, sözü edilen değişikliği, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesinin, Danıştay savcısının düşüncesinin taraflara tebliğini zorunlu kılması ve savcının incelemesinin yargılamayı uzattığı gerekçesine dayandırmaktadır.

Bu gerekçe, gerçek durumla uyuşmamaktadır. Zira; istatistikler göstermektedir ki, Danıştay savcıları, dosyaları inceleme süresi bakımından, dava dairelerinin en az altı ay önünde bulunmaktadır. Daha açık olarak, bugün dava dairelerinin önünde, Danıştay savcılarınca hiç düşünce verilmese bile, en az altı ayda bitirebilecekleri sayıda savcı düşüncesi almış dosya var. Oysa; Danıştay savcılığı, her ay, dava dairelerinin aynı sürede karara bağladıkları dosya sayısından daha fazlasını düşünceye bağlamaktadır. Yani; dava dairelerinin, dolaplarındaki savcı düşüncesi almış dosya sayısını eritmeleri bir yana, sürekli olarak, bu konuda birikme olmaktadır.

Danıştay savcılarına dava, temyiz ve kararın düzeltilmesi başvuruları ile ilgili esas dosyaları, her ayın başında belli sayıda verilir. Savcı bu dosyaları, kendisine verildiği günden itibaren incelemeye başlayarak, her gün bir kısmını düşünceye bağlamak suretiyle, ay sonuna kadar bitirir. Bu konuda gecikme olması, olağan dışı durumlar dışında, mümkün değildir. Savcı, yürütmenin durdurulması istemli dosyaları ise, kendisine havale tarihinden itibaren iki gün içinde düşünceye bağlar ve dairesine gönderir. Danıştay'ın işleyişini bilmeyen biri, Danıştay savcılığının düşünce verme işlevinin yargılamayı geciktirebileceğini söyleyebilir; ancak, durum, açıklandığı üzere, öyle değildir. Dosyaların karara bağlama sürecinin uzamasının nedeni, Danıştay savcılarının incelemesi değil; idarenin çıkardığı uyuşmazlık sayısının dava dairelerinin kaldıramayacağı boyuta ulaşmış olmasıdır. Onun da çözümünün, adil ve sağlıklı yargılama için gerekli müesseselerin kaldırılması ya da işlevsiz hale getirilmesinde aranması, Hukuk Devleti yönünden hiçbir yarar sağlamaz; aksine zararlı olur. Danıştay savcılarının davadaki işlevi, adli yargı yerlerindeki Cumhuriyet savcılarınınkinden farklıdır. Eski adı, Kanun sözcüsüdür. 1981 yılında, idari yargı mensuplarının Hakimler ve Savcılar Kanunu kapsamına alınmasıyla, anılan unvan, Danıştay Savcısı olarak değiştirilmiştir. Aslında, en doğru tanımlama, Hukuk sözcüsü olmalıdır. Bizdeki, Kanun sözcülüğü kurumuna, Fransız Hükümet Komiserliği (İdaredeki Hükümet komiserlerinden farklı ve Consel d'Etat mensubu) müessesesi kaynaklık etmiştir. Fransa'da, Hükümet Komiserliği (Commissaire du Gouvernement) unvanı ile ilgili tartışmalar, 2009 yılında yapılan bir değişiklikle sonuçlanmış ve unvan, işlevine daha uygun olarak, "Kamu Raportörlüğü" olarak değiştirilmiş; ayrıca, idari mahkeme ve idari istinaf mahkemelerinde de bu müesseseye yer verilmiştir. Danıştay savcıları, davada taraf değildirler. Değerlendirme, görüş ve düşünceleri ile uyuşmazlık hakkında vicdani kanaatlarına göre uygun çözümü, taraflardan ve ilgili dava dairesi ya da dava daireleri kurulundan tamamen bağımsız ve tarafsız olarak açıklarlar.

Danıştay savcılarına İdari Yargı'da ihtiyaç duyulmasının nedeni, İdari Yargı'da yargılamanın yazılı olmasıdır.

Yazılı yargılamada, dava ile ilgili belge ve bilgilerin olabildiğince farklı kişi ve kişilerce incelenip; görüş bildirilmesi, adil yargılamanın gerçekleşmesi bakımından önemlidir. Hatta, tarafların menfaatinedir. Danıştay savcılarının incelemeleri, bu ihtiyaca cevap vermektedir. Danıştay savcılarının bir işlevi de, içtihaadın gelişmesini izleyerek; ülkede, hukuk birliğinin ve kanun önünde eşitlik ilkesinin gerçekleşmesine; hukukun gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Bizde, ilk derece idari yargı yerlerinde (idare ve vergi mahkemelerinde) savcılık veya bu müesseseye tekabül edecek başka bir müessese yoktur. Üstelik anılan mahkemelerde görevli idari yargıçlar, çoğunlukla mesleğin başında olan kıdem ve deneyim yönünden,

Danıştay meslek mensuplarının gerisindedir. Bu yüzden; bunların baktıkları davaların ve bu davalarda verilen kararların, bir kez de Danıştay savcılarınca incelenip değerlendirilmesine; Danıştay'ın ilk derece mahkemesi sıfatıyla ve tümü yüksek yargıç olan Danıştay üyelerince bakılan davalardakinden daha fazla ihtiyaç vardır. Bununla birlikte, İdari İstinaf Sisteminin tam olarak hayata geçirilmesi halinde, esasen kaldırılması gereken kararın düzeltilmesi istemli dosyaların esası ile temyiz ve kararın düzeltilmesi aşamalarında yapılacak yürütmenin durdurulması istemleri hakkında Danıştay savcısının düşüncesinin alınması düşünülebilir. Bu yüzden; Tasarının 33'üncü maddesinde, 2575 sayılı Kanunun 60'ıncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının "c" bendinde yapılmak istenilen değişiklikten vazgeçilerek, yerine, yukarıda önerdiğimiz değişikliğin yapılması ve savcılarının düşünce verecekleri dosya türünün belirlenmesi, Tasarının 34'üncü maddesiyle aynı Kanunun 61'inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında yapılacak yeni düzenlemeye bırakılmalıdır.

4-) Tasarının 56. maddesi ile İdari Yargılama Usulü Kanununun 27'nci maddesinde yapılan değişiklikle, yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi için bu maddede aranan iki koşula, bir üçüncü koşul daha getirilmiştir. Bu koşul, idarenin savunmasının alınması ve savunma süresinin geçmiş olmasıdır. Değişiklikle getirilen bu koşul, idari yargı yerinin, uygulamakla etkisi tükenmeyen idari işlemlerle ve idari yargı yerinin idarenin savunmasına almaya gerek duymaksızın, yürütmenin durdurulması isteminin dava sonuna veya idarenin savunmasının alınmasına kadar kabulüne karar verebilme yetkisi ile ilgilidir. Uygulamakla etkisi tükenen olan idari işlemler ve idarenin savunması alınmaksızın yürütmenin durdurulması isteminin reddini gerektiren durumlarla (dava dilekçesi ile eklerinden, yürütmenin durdurulması isteminin yerinde olmadığına anlaşılmaması ile) ilgili olarak, bu koşulun aranması gerekmemektedir. İdari yargı yeri, 27'nci maddenin 3'üncü fıkrasında, aynı Kanunla yapılan değişikliğe göre, uygulamakla etkisi tükenen idari işlemler hakkında, eskiden olduğu gibi, ilk iki koşulun birlikte varlığını tespit etmesi halinde, "idarenin savunmasının alınmasına kadar" yürütmenin durdurulmasına karar verebilme olanağına sahiptir. Koşul, Anayasanın 125'inci maddesinin beşinci fıkrasında, yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi için aranan koşullar arasında mevcut değildir. Ve bu nedenle de, Anayasanın anılan düzenlemesine aykırı nitelik taşımaktadır. Nitekim 11.2005 gün ve 25983 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 19.10.2005 gün ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 105'inci maddesinin üçüncü; 128'inci maddesinin de ikinci fıkralarına göre, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu kararları ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu kararlarına karşı açılan davalarda, yürütmenin durdurulması istemleri hakkında kararın, duruma göre, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun savunması alınmadan verilmesi olanaklı değildir. Ancak; bu düzenlemeler, Anayasa Mahkemesince, Anayasaya aykırı bulunarak, önce yürürlüklerinin durdurulmasına, daha sonra da iptallerine karar verilmiştir. Yürütmenin durdurulması müessesesi, idari yargı denetimini etkili kılan yargılama aracıdır. Bu müessese olmadan, idari yargı denetiminin, etkili bir denetim olması; kendisinden beklenen yararın sağlanması; bir başka yönden de, güçlü idare karşısında zayıf bireyin hak ve özgürlüklerinin gereği gibi korunması olanaklı değildir. Bu müessesenin hızlı işlemesi değil, ağır ve geç işlemesi, idarenin hukuka uygunluğunun denetimi ve Hukuk devleti açısından sakıncalıdır. Modern hukuk sistemlerinde, bireyin hak ve özgürlüklerinin daha etkin bir şekilde korunabilmesi amacıyla, bu müessesenin hızlandırılması için, refere gibi, yeni yöntemler uygulamaya konulurken; 2577 sayılı Kanunun 27'nci maddesinde değişiklik yapılarak, yürütmenin durdurulmasına karar verilebilmesi için mevcut olanlara ek olarak yeni koşullar öngörülmesi, Hukuk Devletimiz için bir kazanç değil, kayıp niteliğindedir. Dahası, söylemiş olduğumuz gibi, idari yargı denetiminin gücünü azaltıcı etkisi sebebiyle, adil yargılanma hakkına da aykırıdır.

Değişiklikte, özellikle, "Ancak, dava dilekçesi ve eklerinden yürütmenin durdurulması isteminin yerinde olmadığı anlaşırsa, davalı idarenin savunması alınmaksızın istem reddedilebilir" denilmiş olması, getirilen idarenin savunmasının alınması koşulunun amacının, dava dilekçesi ve eklerinden, yürütmenin durdurulması isteminin kabulünün yerinde olacağı anlaşılan davalarda, idarenin savunma verebilmesi için gerekli zaman dilimi araya konularak, yürütmesi derhal durdurulması gereken idari işlemin bir süre daha uygulanmasına olanak sağlamak olduğu anlaşılmaktadır. Bu amaç, insan hak ve özgürlüklerine saygılı ve onların korunmasını amaç edinen hukuk devleti için kabul edilebilir değildir.

İdari işlemlerin gerekçeli olması zorunluluğunu öngören genel bir idari usul yasasının bulunmaması sebebiyle, esasen, dava dilekçesi ve eklerinden ilk bakışta, yürütmenin durdurulması isteminin kabulünü gerektiren koşulların varlığının tespit edilebildiği olay sayısı oldukça azdır. Ve, bu nedenle de, idarenin savunmasının alınmasına gerek duyulmaksızın verilen yürütmenin durdurulması kararlarının sayısı da, ender denilebilecek kadar azdır. Örneğin; yetki ve şekil unsurlarındaki işlem üzerinden tespit edilebilir sakatlıklar; idarenin benzer işlemleri hakkında verilmiş ve kesin hüküm halini almış iptal kararları bulunmasına karşın, benzer işlemlerin yapılmaya devam edilmesi; iptal ve yürütmenin durdurulması kararlarının etkisiz kılınması amacıyla yapıldığı, olayın oluş şekliyle kolayca anlaşılan işlemler, bunlara örnek olarak verilebilir. Görüldüğü gibi, sayıca çok az olan ve idarenin savunmasının alınmasına gerek olmaksızın yürütmelerinin durdurulması gerekli olan bu işlemler, çoğunlukla, idarenin hukuk kurallarına uygun davranmamakta ısrarının ürünüdür.

İnsan hak ve özgürlüklerinin etkin korunmasını gerektiren bu gibi durumlar, sayıca çok az da olsa, yürütmenin durdurulması kararının verilmesini haklı kılan durumlardır. Hukuk devleti anlayışında, bundan şikayet edilmesini anlayabilmek mümkün değildir.

Yukarıda değinildiği gibi, 27'nci maddenin 3'üncü fıkrasında, aynı Kanunla yapılan değişiklikle, uygulanmakla etkisi tükenecek idari işlemler için, eskiden olduğu gibi, iki koşulun birlikte gerçekleşmiş bulunması durumunda, idarenin savunmasının alınmasına gerek olmaksızın, yürütmenin durdurulabilmesine olanak tanınmıştır.

Ancak; fıkra da yer alan, “ikinci fıkradaki hüküm çerçevesinde yeni bir karar verilmeye kadar” ibaresinden, bu olanağın, idarenin savunmasının veya, ihtiyaç duyulması halinde verilecek, ara kararına yanıt alınıncaya kadar yürütmenin durdurulması şeklinde kullanılabileceği anlaşılmaktadır. Başka anlatımla; bu halde dahi, idarenin savunması alınmaksızın, istemin dava sonuna kadar kabulüne olanak bulunmamaktadır.

Bununla birlikte; 3'üncü fıkranın bu düzenlemesi dahi, kendi içerisinde sorunlar taşımaktadır. Uygulamada, hangi idari işlemin uygulanmakla etkisinin tükeneceğinin tespitinde güçlükler yaşanması kaçınılmaz görünmektedir. İmar planına aykırı binanın yıkılmasına ilişkin kararlar ile sınır dışı etme gibi kararların bu niteliği konusunda, herhangi bir duraksamanın olacağını sanmıyoruz. Ama, idare edilenleri, yeni bir statüye sokan ya da yeni bir hukuki durum yaratan öyle işlemler var ki; bunların uygulanmakla yaratmış oldukları statülerin veya hukuki durumların idare edilenler üzerindeki etkilerinin, idari işlemin mi yoksa idari işlemin uygulanmasıyla doğan yeni statü veya hukuki durumun sonuçları mı olduğu konusunda farklı görüşler vardır. Devlet memurunun emekliye sevk, görevine son verilmesi, Devlet memurluğundan çıkarılması; vergi mükellefiyeti tesisi, işyerinin kapatılması, faaliyetten geçici veya sürekli men; öğrencilikten çıkarma, sınıfta bırakılma gibi örnek olarak çok sayıda verilebilecek idari işlemin durumu böyledir. Bazılarına göre, ilgili yeni statüye veya hukuki duruma sokulmakla, idari işlem uygulanmış ve etkisi tükenmiştir. Bundan sonra devam eden, sokulduğu yeni statünün veya hukuki durumun sonuçlarıdır. Bazılarına göre de, bu yeni statü ve hukuki durum devam ettikçe, idari işlemin etkileri de devam etmektedir. Salt, bu görüş farklılığı, uygulamada, içtihat farklılıklarının kaynağı olmaya ve kanun önünde eşitlik ilkesinin ihlaline yol açmaya adayıdır. Kaldı ki; eğer, uygulanmakla etkisi tükenmeyen işlem, uygulandığında telafisi güç ya da imkansız zararlar doğuruyorsa; bu, etkisinin devamı süresince zarar doğurmaya devam edeceği anlamına gelir ki, bu tür işlemlerin yürütülmelerinin öncelikle durdurulmasına özellikle ihtiyaç vardır.

Dava dilekçesini ve ekindeki belgeleri inceleyen, idari yargı yeri, istemin karara bağlanması kimi bilgi ve belgelerin getirilmesini de gerekli kılmakta ise, istemin, idarenin savunmasının ve/veya ara kararı ile istenilen bilgi ve belgelerin alınmasından sonra incelenmesine yahut, 3'üncü fıkra da yazılı işlemlerle ilgili olarak, bu durumların gerçekleşmesine kadar kabulüne karar verebilir. Eğer, dava dilekçesi ve eklerinden, yerinde olmadığı anlaşılırsa, idari yargı yeri, istemi, idarenin savunmasının alınmasından önce de reddedebilir (fık. 3).

Yürütmenin durdurulması istemini inceleyen idari yargı yeri, gerekli görürse, İdari Yargılama Usulü Kanununun 16’ncı maddesinde öngörülen sürelerin kısaltılmasına, hatta tebligatın memur eliyle yapılmasına karar verebilir.

İdarenin savunması (ve, eğer, verilmişse ara kararına yanıt) alındıktan ya da savunma süresinin cevapsız geçmesinden sonra, dava dilekçesinde veya, sonradan verilen, yürütmenin durdurulması istemine ilişkin dilekçede yapılan açıklamaları, dava dosyasına konulan belgeleri ve idarenin savunma dilekçesinde yapmış olduğu açıklamaları inceleyen idare yargı yeri, her iki koşulun birlikte gerçekleşmiş olduğu kanısına varırsa, gerekçe göstermek suretiyle yürütmenin durdurulmasına karar verir. Değilse; istemi reddeder. İstem reddi halinde, ilgililer, Tasarı ile 27’nci maddeye eklenen 9’uncu fıkraya göre, aynı sebeplere dayanarak ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulamaz.

Aslında, ilgililere aynı sebebe dayanarak, ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunabilme konusunda getirilen bu yasaklama, Danıştay’ın, bu konuda, baştan beri var olan içtihadının yasa hükmü haline getirilmesinden başka bir şey değildir. Düzenlemeden de anlaşılacağı üzere, yeni sebep ya da sebeplere dayanarak, ilgililerin ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunmalarına yasal engel yoktur. Bu nedenlerle, Tasarının, İdari Yargılama Usulü Kanununun 27’nci maddesinde değişiklik yapan maddesinin Tasarıdan çıkarılması gerekir.

5-) Tasarının 57’nci maddesiyle 2577 sayılı Kanunun 28’inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında yapılan değişikliğin ikinci ve üçüncü cümlelerinin metinden çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz.

2577 sayılı Kanunun 28’inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında sözü edilen 30 günlük süre, idari yargı kararının gereği olarak idarece yapılması gereken idari işlemin prosedürünün zaman alıcı olması sebebiyle bu prosedürü tamamlamak için tanınan en fazla süredir ve iptal kararları ile yürütmenin durdurulması kararları için getirilmiştir.

Tazminat davalarında verilen kararlar ise, bir miktar paranın davacıya ödenmesini gerektiren kararlardır. Devlet, param yok sonra vereyim diyemez. Bu, Devlet olma niteliği ile bağdaşmaz.

Bu yüzden; idarenin tazminat ödemelerini yapmak için, ilk fıkradaki süreden yararlanması mümkün değildir. Devlet olma niteliği ile bağdaşmayan bu cümlelerin metinden çıkarılması gerekir.

6-) Kimi kurum ve kurul kararlarına karşı, halen Danıştay’da açılmakta olan davaların bundan sonra İdare Mahkemelerinde açılmasının öngörülmesi son derece sakıncalıdır.

CEZA HUKUKUNA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER YÖNÜNDEN İTİRAZLARIMIZ:

1-) Tasarının 73. maddesi ile 3713 sayılı TMK’nın 2. maddesinde değişiklik öngörülmüştür. Bu değişiklik ile örgüt üyesi olmadığı halde örgüt adına suç işleyenlerin örgüt üyesi gibi cezalandırılması şeklindeki mevcut uygulamanın aşırılığının giderilmesi yerinde olmuştur. Bununla birlikte; TCK’nın 220. maddesinde yapılması öngörülen adına suç işlemesi durumunda onun da örgüt üyesi sayılacağı, ancak bu kişiye değişiklikle birlikte değerlendirme yapmak gereklidir. Örgüt üyesi olmayan bir kişinin, örgüte verilecek cezada takdiri olarak indirim yapılabileceği kabul edilmiştir. Bir kişi örgüt üyesi olmadığı halde örgüt adına suç işlediğinde örgüt üyesi sayılması, ceza hukukunun genel ilkelerine uygun değildir. Kişinin örgüt üyesi olduğunun ispatlanmasında; yaşanan güçlükleri gidermek için bir karine kabul etmek; ceza hukukunun kesinlik, belilik ilkelerine aykırı sayılmalıdır.

Örgüte üye olmadığı halde örgüt adına suç işleyen, örgüte yardım ve yataklık eden kişilerin durumu, kendilerine özgü bir suç olarak düzenlenmeli, bu kişiler örgüt üyesi sayılmadan, fiilin haksızlığının ağırlığı ile orantılı bir ceza, doğrudan kanunda öngörülmelidir. Failin, örgüt üyesi olmadığı halde örgüt üyesi sayılacağı, örgüt üyesinin cezası kadar bir ceza verilip sonra somut olayın özelliğine göre cezadan indirimle gidileceği gibi karmaşık yöntemle ceza tayini hukuk tekniği bakımından sakıncalıdır.

2-) Tasarının 74. maddesinde, 3713 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi 1. fıkrasının (ç) ve (d) bentlerinin değiştirilmesi öngörülmüştür. Tasarı madde 74’de, 3713 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, yapılan, “Müdafii dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir. Ancak bu kısıtlama, yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, en çok üç ay süreyle uygulanabilir” şeklindeki değişikliğin, aşağıda belirteceğimiz nedenlerle yetersiz olduğu kanısındayız. Yapılması gereken bu hükmün tamamen kaldırılmasıdır. Mevcut (d) bendi, aslında sadece Terör suçları için müdafii dosyayı incelemesi ve belge almasını yasaklamaktadır. Ancak uygulamada özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde görülen tüm davalarda, bu bent kapsamında gizlilik kararı verilmektedir. Müdafii şüphelinin ifadesi dahil her hangi bir belgeyi dosyadan almasını engelleyen bu tür bir gizlilik, adil yargılama hakkına aykırıdır. Özellikle gizlilik kararı verilen soruşturmalar kapsamında tutukluluk tedbirine başvurulması halinde; kişi hakkındaki suçlamaların dayanaklarıyla ilgili hiçbir bilgi sahibi olamaması, savunma hakkını tümünden ortadan kaldıran bir etki göstermektedir. Bu nedenle, tutukluluk kararı verilen hallerde gizlilik kararının sınırlı olması veya bu hallerde tutukluluk kararına başvurulmaması gerekir. Nitekim benzer düzenlemelere sahip Alman Ceza Muhakemesi Kanununda, gizlilik kararı olan hallerde tutuklama kararı verilememektedir. Özel yetkili Ağır Ceza Mahkemelerinin yürüttüğü soruşturmalarda, gizlilik kararlarının Ceza Muhakemesi Kanunundaki gibi sınırlı olması gerekirken, getirilmek istenen değişiklikle “Müdafii dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla bu yetkisi” kısıtlanabilecek “Ancak bu kısıtlama, yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, en çok üç ay süreyle” uygulanabilecektir. Zaten uygulamada terör suçları dışında daha da genişletilen gizlilik kararı, bu değişiklikle üç ay bir süreyle otomatik bir hale gelecektir. Gerçi, şu an kısıtlamanın süresiz olduğu ve değişiklikle üç ayla sınırlandırıldığı ileri sürülerek bunun olumlu olduğu ifade edilmekteyse de, mevcut uygulama dikkate alındığında, bu üç aylık mutlak kısıtlılığın kural haline getirilmesi söz konusudur. Şayet bu kısıtlama bakımından olumlu bir değişiklik yapılması isteniyorsa, 3713 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin tümüyle kaldırılması gerekir. Bu durumda Ceza Muhakemesi Kanununun 153. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları uygulanacağından bir boşluk söz konusu olmayacaktır. İlgili hükümler şöyledir: CMK md. 153 fıkra. 1: “Müdafii dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, sulh ceza hâkiminin kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir. CMK md. 153 fıkra. 2: Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.

TMK m. 10/d’nin AİHM kararları ışığında değerlendirilmesi:

CMK m. 153/3’de ki, “Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında ikinci fıkra hükmü uygulanmaz” şeklinde, belirtilen durumlara ilişkin müdafii dosyayı inceleme yetkisinin sınırlanmayacağı şeklindeki genel kuralın, Terörle Mücadele Kanunu m. 10/d kapsamında verilen kısıtlamalarda uygulanmaması kabul edilemez. Çünkü, TMK m. 10/d’de ki, “Müdafii dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, hakim kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir” şeklindeki hüküm, başta “silahların eşitliği ilkesi” olmak üzere, AİHS m. 5’de ki “kişi özgürlüğü ve güvenliği” ve m. 6’da ki “adil yargılama” ilkelerine aykırıdır. Çünkü, bir şüphelinin kolluğa veya savcılığa verdiği ifade tutanağını, müdafie göstermemenin hiçbir haklı nedeni olamaz.

TMK m. 10/d'deki kısıtlama hükmü, CMK m. 153/3'de belirtilen ve şüphelinin hazır bulunduğu için zaten bildiği işlemlerin şüpheliden gizlenemeyeceğine ilişkin hükmü ortadan kaldırmadığı açık iken, uygulamada şüphelinin bildiğinin müdafiden gizlenmeye çalışılması şeklindeki hukuka aykırılığa son verilmelidir.

TMK m. 10/d ile getirilen sınırlama, özellikle, şüpheli hakkında tutuklamaya karar verilmesinde daha da önem kazanmaktadır; çünkü tutuklama, şüphelinin gerek AİHS ve gerekse Anayasa ile güvence altına alınan haklarına ağır bir müdahale oluşturmaktadır. Bu nedenle, AİHS m. 5/4'de, “yakalanması ve tutuklanması nedeniyle özgürlüğünden yoksun bırakılan herkes, özgürlüğün sınırlandırılmasının kanuna uygunluğu hakkında kısa bir sürede karar verme ve durum kanuna aykırı görüldüğünde salıverilmesine karar verilmesi için bir yargı organına başvurma hakkına sahiptir” şeklinde tutuklu şüpheliye, tutukluluk durumunun hukuka uygunluğunun yargısal yoldan denetlenmesini isteyebilme hakkı tanınmıştır. İşte tutukluluk durumunun hukuka uygunluğunun denetlenmesi için en önemli ve bir hukuk devletinde vazgeçilmez hakların başında, tutuklu şüpheli ve/veya müdafî tarafından soruşturma dosyasının incelenmesi gelmektedir.

AİHM, Garcia Alva, Lietzow, Schöps ve Mooren başvuruları ile ilgili olarak Almanya aleyhine vermiş olduğu kararlarda, Lamy/Belçika kararı ile başlayan ve Nikolava/Bulgaristan kararı ile süren, müdafinin soruşturma evresindeki tutuklama ile ilgili duruşmada dosyayı inceleme hakkına ilişkin uygulamasını teyit etmiştir. Bu davaların ortak özelliği, sanıkların tutuklu olması ve bunun hukuka uygunluğu konusunda karar verecek olan mahkemeye, dosyanın tamamının sunulmuş olmasına karşılık, şüphelinin müdafine sunulmamış olmasıdır. AİHM, anılan başvurulara ilişkin olarak, AİHS m. 5/4'ün ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu bakımdan, “tutukluluğun incelenmesine ilişkin duruşma, yargısal nitelik taşımalı ve yüz yüze yürütülmeli; taraflar, iddia makamı ve tutuklu sanık arasında silah eşitliği güvence altına alınmalıdır” AİHM, dosyayı inceleme hakkını, “mahkemenin kararını dayandırdığını düşündüğü olgu ve delillerle” de sınırlandırmamış; aksine bunun, savcılık tarafından sulh ceza hâkimine sunulan “kolluk tarafından yapılan soruşturmalardan elde edilen sonuçlar gibi” tüm diğer dosya içeriğini de kapsadığını vurgulamıştır. Sonuç olarak, müdafinin dosyayı inceleme yetkisi, savcılık tarafından sulh ceza hâkimine sunulmuş olan tüm dosyayı içermelidir. Söz konusu AİHM kararlarından sonra Hamm Eyalet Yüksek Mahkemesi tarafından verilen bir kararda, aralarında devlet işletme yöneticisinin de bulunduğu birden çok sanığa yönelik rüşvet alma ve güveni kötüye kullanma nedeniyle, yürütülen bir soruşturmada sanık, Alm. CMUK § 121 uyarınca tutukluluk durumunun incelenmesinden önce Eyalet Yüksek Mahkemesi nezdinde yalnızca 26, daha sonra da 19 klasörü inceleyebilmişti. Savcılık, Alm. CMUK § 147/11 uyarınca devam eden soruşturmalardan elde edilecek sonucu tehlikeye düşüreceği gerekçesiyle son dosyaların incelenmesine 2-3 haftaya kadar izin vermemişti. Eyalet Yüksek Mahkemesi, Lamy/Belçika ve Almanya'ya karşı verilmiş olan diğer üç karara da gönderme yaparak, tutuklama konusunda önem taşıyan durumlar hakkında görüşünü ortaya koyması için savunmanın dosyayı inceleme hakkına sahip olduğu ve mahkemenin bu nedenle son klasörleri değerlendiremeyeceği gerekçesiyle tutuklama kararını kaldırmıştır.

3-) Tasarının 76. maddesiyle “9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına “ceza davalarının” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir muhakeme şartı olarak,” ibaresi eklenmekte, fıkra da yer alan “iki ay” ibaresi “dört ay”, “dört ay” ibaresi “altı ay” ve maddenin altıncı fıkrasında yer alan “iki ayı” ibaresi “dört ayı” şeklinde değiştirilmek istenmektedir. Basın özgürlüğünün korunmasının yanı sıra kişi haklarının da korunması bakımından, dava açma süresinin bu kadar kısa tutulması sakıncalıdır. Bu durumda dava açmak bakımından Savcının gecikme göstermesi veya iddianamenin iade edilmesi gibi hallerde, kişilere karşı işlenen suçlar bakımından ciddi bir hak kaybı söz konusu olacaktır. Soruşturma makamının gecikmesi gibi kişilerin bir hatasının olmadığı hallerde, böyle kısıtlı bir süre nedeniyle ceza davası yoluyla haklarını arayamaması mağduriyete sebep olacaktır.

Nitekim Anayasa Mahkemesinin Basın Kanununun 26. maddesini iptal gerekçesinde de bu hususları vurgulamıştır (R.G. Tarih-Sayı: 06.07.2011-27986): “Yasa’nın 26. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen süreler, hak düşürücü süreler niteliğinde olup, her hangi bir şekilde uzamaları ya da kısaltmaları söz konusu değildir. Ancak, aynı Yasa’nın 26. maddesinin (5) numaralı fıkrası uyarınca, kamu davasının açılmasının izin veya karar alınmasına bağlı olduğu suçlarda, izin veya karar için gerekli başvurunun yapılmasıyla bu süreler duracaktır. Bu takdirde durma süresi, iki ayı geçemeyecektir. İtiraz konusu ibarenin yer aldığı 26. maddenin birinci fıkrasında, “davanın açılmasından söz edilmektedir. 5187 sayılı Yasa’nın yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Hakkında Kanun’da iddianamenin düzenlenip mahkemeye verilmesiyle birlikte kamu davası açılmış sayılmakta idi. Oysa, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 175. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise kamu davasının iddianamenin kabulü kararıyla açılmış sayılacağı hükmü yer almaktadır. Bu durumda, Yargıtay’ın istikrar bulmuş kararlarında da ifade edildiği üzere, 5271 sayılı Yasa’nın 174. maddesinde iddianamenin kabul edilmesi için öngörülen on beş günlük süre, 5187 sayılı Yasa’nın 26. maddesinde belirtilen iki aylık dava açma süresine dahil olmaktadır. Böylece, 5271 sayılı Yasa’daki düzenlemeler, 5187 sayılı Yasa’da öngörülen iki aylık dava açma süresinin kısaltılması sonucunu doğurmaktadır. Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasa’ya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir. Yasaların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle yasa koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir. Anayasa’nın “Hak arama hürriyeti” başlıklı 36. maddesinde, herkesin gerekli araç ve yollardan yararlanarak yargı organları önünde davacı ya da davalı olarak sav ve savunma hakkı bulunduğu belirtilmektedir. Maddeyle güvence altına alınan dava yoluyla hak arama özgürlüğü, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde, diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden birisidir. İtiraz konusu kuralda, basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu Kanun’da öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının günlük süreli yayınlar yönünden iki ay içinde açılması gerektiği belirtilmektedir. İtiraz konusu kuralda düzenlenen dava açma süresi, ceza muhakemesi şartlarından olup, yargılama usulüne ilişkindir. Bu nedenle, basın suçlarında dava açma süresini belirleme yetkisi yasa koyucunun takdirindedir. Günümüzde hemen hemen bütün ülkelerin basın kanunlarında, basın davalarında gecikmelerin önlenerek basın özgürlüğünün zedelenmesine engel olmak amacıyla, basın suçlarına ilişkin davaların açılması için özel sürelerle yer verildiği görülmektedir. Nitekim, itiraz konusu kurala ilişkin gerekçede de basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu Kanun’da öngörülen diğer suçlardan dolayı bu alanda faaliyet gösterenleri uzun süre ceza tehdidi ile karşı karşıya bırakmamak ve böylece basın özgürlüğünü güvence altına almak amacıyla söz konusu suçlar nedeniyle açılacak davalar için belirli süreler öngörüldüğü ifade edilmiştir. Yasa koyucu basın suçlarında dava açılmasını belirli bir süreyle sınırlama konusundaki takdir yetkisini, Anayasa’da belirlenen kurallara bağlı kalmak ve adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözetmek koşuluyla kullanabilecektir. Bir başka ifadeyle, bir yandan basın mensuplarının uzun süre ceza tehdidi altında bulunmalarına engel olunması, diğer yandan da suçtan mağdur olanların hak arama özgürlüklerinin zarar görmemesi amacıyla basın suçlarında dava açma süresinin makul bir süre olarak belirlenmesi suretiyle, basın hürriyeti ile hak arama hürriyeti arasında adil bir dengenin kurulması gerekmektedir. Yine, basın suçlarında Cumhuriyet savcılığınca re’sen dava açılmasıyla korunmak istenen hukuki yarar ile basın hürriyetinin korunmasındaki hukuki yarar arasında da makul bir dengenin bulunması gerekir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 174. maddesinde iddianamenin kabulü için öngörülen on beş günlük sürenin dava açma süresine dahil olması, iddianamenin iadesinden sonra yeniden iddianamenin düzenlenmesi, şüphelinin ifadesinin alınması,

adli para cezasını gerektiren suçlarda ön ödeme önerisinde bulunulması gibi durumlarda itiraz konusu ibarede öngörülen iki aylık dava açma süresinin fiili olarak kısaltılması ve buna bağlı olarak sürenin kaçırılması sonucunun da doğabileceği, ayrıca dava açmanın Cumhuriyet savcısının inisiyatifinde bulunduğu da gözetildiğinde, itiraz konusu ibarede yer alan iki aylık dava açma süresinin yeterli ve makul bir süre olmadığı açıktır.” Anayasa Mahkemesinin açıkladığı bu gerekçelere uygun bir Kanun değişikliği yapılması gerektiğine göre, dava açma sürelerinin 5680 sayılı mülga Basın Kanunu’nun 35. maddesinde olduğu gibi “altı ay” ve “bir yıl” olarak düzenlenmesi daha makul olacaktır.

4-) Tasarının, Özel Hayatın ve Muhaberat Hürriyetinin Kısıtlanmasına yönelik hükümleri, Anayasanın, “Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması” başlıklı 13. ve “Özel hayatın gizliliği ve korunması” başlıklı 20, 21 ve 22. maddeleri ile güvence altına alınıp, basın hürriyeti ve Devlet karşısında daha fazla korunması gereken özel hayatın gizliliği ve korunması hakkına yönelik ciddi kısıtlamalar getirmektedir. Maalesef “torba kanun” adı ile bilinen, aynı kanun değişikliği tasarısı veya teklifi içinde birçok kanun yönünden değişiklik getiren yasal düzenlemelerde, kişi hak ve hürriyetlerinde değişiklik öngören düzenlemeler gözardı edilebilmekte veya dikkatlerden kaçabilmektedir. Bahsedeceğimiz değişikliğin de yargı hizmetlerinin süratlendirilmesi ve etkinleştirilmesi ile bir ilgisinin olmadığını, özel hayatın gizliliği ve korunması hakkının özüne müdahale edecek şekilde, demokratik toplum düzeninde duyulan gereklere ve “ölçülülük” ilkesine aykırı olduğunu ifade etmek isteriz. Bu tehlikeli değişiklik, bir demokratik hukuk devletinde hiç de önemsiz sayılmaması ve kişi hakkı olarak özel hayatın gizliliği ve korunması hakkının özünün korunması adına kanunlaşmaması gereken bir düzenlemeden ibarettir.

Tasarının 77., 78. ve 79. maddeleriyle, Türk Ceza Kanunu’nda özel hayatı düzenleyen suçları düzenleyen 132., 133. ve 134. maddelerinde değişikliğe gidilmesi düşünülmektedir. İlk bakışta, özel hayatın gizliliğine karşı işlenen suçlarla ilgili ceza ve güvencelerin artırıldığı izlenimini veren bu değişiklikler, esas itibarıyla son derece kırılğan ve müdahaleye açık olan kişinin özel hayatına yönelik suçların takibini şikayete bağlı olmaktan çıkarılmaması ve özellikle “ifşanın ifşası” olarak bilinen özel hayata ilişkin bilgilerin ifşa edildikten sonra haber, yayın ve yayıma konu edilmesini suç olmaktan çıkaran yönü ile son derece tehlikelidir. Kanaatimizce, bu şekilde bir düzenlemenin 106 madde ve iki geçici maddeden oluşan Tasarı içinde yer almaması, Anayasanın 20 ila 22. maddelerinde düzenlenen özel hayatın gizliliği ve korunması hakkı ile ilgili olması itibarıyla ayrıca tartışılması uygun olurdu. Tasarının bu maddelerine eklenen “hukuka aykırı olarak” ibaresi, hangi şekilde olursa olsun (örneğin, hakim tarafından dinleme ve teknik araçlarla izleme kararı ile elde edilen bilgi ve kayıtlar dahil) hukuka uygun olarak elde edilen ses ve görüntü kayıtlarının ifşa edilmesine imkan tanımaktadır. Bu ibare, Türk Ceza Kanunu’nun 132. maddesinin ikinci fıkrasında da bulunup, kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimsenin hukuka aykırı ifşasından sonra “hakkın kullanması” adlı hukuka uygunluk sebebi olarak görülen “basın mesleğinin icrası” kapsamında özel hayatla ilgili görüşmelerinin üçüncü kişilere aktarılmasına imkan tanınması sebebiyle eleştirilmekte iken, şimdi yapılması düşünülen bu Kanun değişikliği ile özel hayat bakımından çok daha ciddi bir tehlike ile karşı karşıya kalınacaktır. Çünkü özel hayatla ilgili bir kayıtdan ifşasından sonra konu haber niteliği ve değeri kazanabileceğinden, hukuka aykırı olarak ifşa yolu da kapanmış olacaktır. Özellikle Türk Ceza Kanunu’nun 133. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen değişiklik, sadece kişiler arasındaki aleni olmayan ortam konuşmalarının kaydedilmesi suretiyle elde edilen verilerin hukuka aykırı olarak ifşa eden kişiye ceza sorumluluğu yüklemektedir. Bu andan itibaren ifşa gerçekleşmiş olmakla özel konuşma haber değeri kazanacağından, bunlarla ilgili haber, yayın ve yayım yapılması da suç olmaktan çıkacaktır. Telefonla haberleşmenin ve ortam konuşmasının yanında kişinin özel hayatının gizliliğini koruyan Türk Ceza Kanunu’nun 134. maddesi yönünden de, bu maddenin ikinci fıkrasına eklenen “hukuka aykırı olarak” ibaresi ile de gündeme gelecektir.

İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ile Anayasanın kesin güvencesi altında olan özel hayat hakkı ve muhaberat hürriyeti ile masumiyet/suçsuzluk karinesi, ciddi bir tehlike ile karşı karşıya bulunmaktadır. Üçüncü yargı paketinde yer alan bazı hükümler, henüz Tasarı metnini göremesek de resmi açıklamalar ile basında çıkan haberlerden özel hayatı korumak yerine, özel hayata müdahaleyi artırmaya yöneliktir. Kişi hak ve hürriyetleri arasında en kırılganı ve korunmaya muhtaç özelliği taşıyan özel hayatın gizliliği ve korunması hakkını, Devlete ve basın hürriyetinin kullanımına karşı korumak gerekmektedir. Bu korumanın, sadece herhangi bir bireyi değil, Devlet görevlileri ile basın mensuplarının özel hayatlarının da kapsama alacağı unutulmamalıdır. 2005 yılının Haziran ayında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda yapılan değişikliklerin önu arkası kesilmemektedir. Daha emekleme döneminde olan 345 maddelik Kanunun, nerede ise %30’unu aşan kısmı değişiklik kanunları ile değiştirilmiştir. Bu değişiklikler, uyarlama davalarından dolayı yargının artan ve nerede ise baş edilmesi imkansız hale gelen iş yoğunluğunu ve örtülü afları gündeme getirmiş, suç ve ceza siyasetinde olması gereken kararlılığa ve sürekliliğe zarar vermiş ve vermeye devam etmektedir. Suç ve ceza siyasetindeki bu belirsizlik, kaçınılmaz olarak adalete ve hukuka olan inancı sarsmakta, ceza soruşturması ve kovuşturmalarının uzamasına yol açmakta ve bu durum ise sonuçta, ceza yargılamasında kullanılması mümkün olan “tutuklama” tedbirinin ceza yerine uygulanmasına ve bir ceza yöntemi olarak kullanılmasına neden olmaktadır. Bu gelişmeler, Türk Ceza Kanunu gibi toplumun her kesimini ve tüm bireylerini ilgilendiren bir kanunun çok hızlı, eksik ve hatalı düzenlendiğini ortaya koymaktadır. Şimdi de özel hayatın ve muhaberat hürriyetinin korunması kapsamında Türk Ceza Kanunu’nun 132, 133 ve 134. maddelerinde değişiklikler yapılmaya çalışılmaktadır. İşin ilginç, bu değişikliklerin sürekli zarara uğrayan özel hayatın ve muhaberat hürriyetinin korunması amacıyla getirilmesinin hedeflenmesi, fakat değişiklik metni incelendiğinde yapılanın aksi istikamette olmasıdır. Anayasa ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi’nin güvencesi altında olan bireyin özel hayat hakkı ve muhaberat hürriyetinin çok kırılgan olduğu, somut kurallarla korunmaması durumunda sürekli tehdit altında kaldığı bir gerçektir.

İfade hürriyeti üzerinden suçlama yapmak, hukuka aykırı delillere prim vermek, özel hayatın ve muhaberat hürriyetine bu derece müdahale edip, bunu da basının hürriyeti ve adalet gerekçelerine dayandırmak, esas itibarıyla “hukuk devleti” ilkesini görmezden gelmek, özel hayatın gizliliği ve korunması hakkının özüne bazı subjektif gerekçelerle müdahale etmek demektir. Bu konu son derece önemlidir. Yeni Anayasa yoluyla kişi hak ve hürriyetlerinin geliştirilmesinin hedeflendiği bir zamanda bu tarz yasal değişikliklere başvurmak son derece isabetsizdir. İnsanların özel ve aile hayatlarını, telefonda ve bir ortamda yaptığı konuşmaları gizlice kaydedip, özel hayatın gizliliği ve korunması hakkını hiçe saymak suretiyle bu kayıtlara değer vermek ve onlara bazı sebeplerle kamuoyunun bilgisine sunmak hukuka aykırıdır. Tasarı değişikliği gerçekleştiği takdirde, maalesef “ifşanın ifşası” hukuka uygun sayılacağından, bir internet sitesinde veya bir gazete köşesinde çıkan ve TCK m. 132, 133 ve 134’e göre suç olan konu haber veya görüntünün tekrar yayını ve yayımı suç olmayacak ve serbest hale gelecektir. Yapılması öngörülen değişikliklerle, kişilerin önceden suçlu ilan edilmeleri, suçlu gibi gösterilmeleri, ne şekilde tespit edildiği ve ifşa edildiği bilinmeyen ses ve görüntülerden hareketle yapılan haberlerle insanların özel hayat hakları ile muhaberat hürriyetlerinin sürekli müdahale ile karşı karşıya bırakılmaları gündeme gelebilecektir. İnsanların hukuka ve düzene güvenmeleri esastır. İnsanlar, kişi hak ve hürriyetlerinin korunmasını bekler.

5-) Tasarının 78. maddesiyle TCK’nın 132. maddesinde, 79. maddesi ile de TCK’nın 133. maddesinde değişiklik öngörülmüş, maddelerde düzenlenen suçların cezasında artış öngörülmüştür. Düzenlenen suçların önemi nedeniyle cezalarda artışın yerinde olduğu söylenebilir. Ancak asıl önemli olan bu maddelerin etkin biçimde uygulanmasıdır. Bu nedenle hukuka aykırı olarak kişiler arasındaki özel konuşmaların gizlice

kaydedilerek, basın organlarında tümüyle sürekli olarak yayınlanması veya kişilerin en mahrem görüntülerinin hukuka aykırı olarak gizlice kaydedilerek yayınlanmasının önüne geçilmesi gerekir. Bu yapılmadığı takdirde cezaların artırılmasının her hangi bir etkisi olmayacaktır. Çünkü suç işlemek suretiyle internet sitelerine koyulan konuşma veya görüntü kayıtları basın organları tarafından aynen yayınlanabilmektedir. Bu durum suç işlenmesine izin veren bir alan yaratmakta olup, bu tür olayların yakın tarihimizde ve halen doğurduğu ağır mağduriyetler herkesin malumudur. Haber verme hakkı hiçbir zaman, suç işlemek yoluyla kişilerin mağdur edilmesinin aracı olamaz. Nitekim hukukumuzda suç işlendiği gerekçesiyle dahi kişilerin konutunda teknik izleme yapılması yasaklanmıştır. CMK'nın 140. maddesinin 5. fıkrasına göre teknik araçla izleme hükümleri “kişinin konutunda uygulanamaz” Yani Devlet suçları aydınlatmak için bile konutta dinleme yapamazken, bazı kişilerin gizli dinleme yapmasına ve bunları basın yoluyla yayınlamasına izin verilmesi, hukuken mümkün olmamak gerekir. Bu nedenlerle özel hayatın en mahrem alanlarının suç işlenerek kaydedilmesi ve bunların basın organlarında yer yayınlanmasının engellenmesine yönelik olarak TCK'nın 132 ve 133. Maddelerindeki “ifşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayınlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.” şeklindeki tasarı düzenlemelerinin kanunlaşması gerekir.

6-) Tasarının 82. maddesiyle 5237 sayılı Kanunun 163 üncü maddesine üçüncü fıkra olarak şöyle bir düzenleme getirilmektedir “Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğalgazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi hâlinde kişi hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.” Böylece elektrik, su, doğalgaz gibi abonelik esasına göre yararlanılabilen malların çalınması hali hırsızlık suçu olmaktan çıkarılarak karşılıksız yararlanma suçu kapsamına alınmıştır. Yapılmak istenen değişiklik olumludur.

7-) Tasarının 85. Maddesiyle 5237 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek maddeye yeni bir fıkra eklenmektedir: TCK'nın 250. maddesinin birinci fıkrasına eklenen “Kamu görevlisinin haksız tutum ve davranışları karşısında, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek, kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmiş olması hâlinde, icbarın varlığı kabul edilir.” cümlesi ile, kişilerin kamu görevlileri tarafından hukuka aykırı tutum ve davranışlarıyla zorlanması ve bunun sonucunda menfaat temin edilmesi irtikap suçu olarak öngörülmektedir. Böylece kişiler haklı bir işinin görülmeyeceğine yönelik olarak hukuken kabul edilmez bir muameleye tabi tutulması icbar sayılmaktadır. Burada önemli olan husus kamu görevlisinin görevinin gereklere aykırı bir tutum ve davranış içinde olmasıdır. Örneğin, makul bir gerekçe olmaksızın, kişinin üstlendiği ihale dolayısıyla hak ediş işlemlerini veya ameliyat olacak hastanın ameliyatını geciktirmek gibi. Böyle bir geciktirme karşısında, olağan hayat tecrübesi kişilerin haklı işinin yapılmayacağı endişesi duyduklarını göstermektedir. Buradaki geciktirme, gerçekten iş yoğunluğu gibi makul bir nedenle değil, işi zamanında yapma olanağına rağmen, gösterilen bir gecikmedir. Özellikle ülkemizde “bıçak parası” olarak adlandırılan bazı olaylarda bu hüküm uygulama alanı bulabilecektir. Burada önemle vurgulamak gerekir ki, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissetmesi hali kişinin subjektif algılaması nedeniyle değil, kamu görevlisinin haksız tutum ve davranışlarıyla ortaya çıkmasıdır. Bu nedenlerle, kamu görevlilerinin sahip oldukları yetkiyi kötüyle kullanarak menfaat sağlamalarının önüne geçilmek istenmesi, doğru bir yaklaşımdır. 250. Maddeye eklenen 4. fıkra ile irtikap suçunda elde edilen menfaatin değeri ve mağdurun ekonomik durumu göz önünde tutularak cezada indirimin öngörülmesi de, hâkimin somut olayda adil bir cezaya hükmetmesine imkan sağladığı için, yerinde bir düzenlemedir.

8-) Tasarının 86. maddesiyle TCK'nın 252. maddesindeki rüşvet düzenlemesi tümüyle değiştirilmektedir. Getirilmek istenen düzenleme ciddi sorunlara yol açabilecek hükümler içermektedir. Nitekim TCK'nın 252. maddesindeki mevcut düzenlemede rüşvet, "bir kamu görevlisinin, görevinin gereklerine aykırı olarak bir işi yapması veya yapmaması için kişiyle vardığı anlaşma çerçevesinde bir yarar sağlamasıdır." şeklinde tanımlanmışken, tasarıda rüşvet "Görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, bir kamu görevlisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan kişi" şeklinde tanımlanmaktadır. Böylece örneğin haklı bir işin görülmesi için menfaat temini de rüşvet sayılacaktır. Ancak bu durumda, Tasarıda irtikap ve nüfuz ticareti suçlarında öngörülen haklı bir iş için menfaat temin edilmesine yönelik düzenlemelerle, rüşvet suçu düzenlemeleri bir çok halde örtüşmekte olup bu durum ciddi bir karışıklığa neden olabilecektir. Diğer yandan görevin gereklerine aykırı davranma unsurunun yer aldığı görevi kötüye kullanma suçu bakımından da dengesiz bir durum ortaya çıkacaktır. TCK'nın 257/1 maddesine göre "görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile" cezalandırılırken, görevinin gereklerine aykırı davranmaksızın görevinin ifası ilgili bir iş için menfaat sağlayan kamu görevlisi "dört yıldan on iki yıla kadar hapis cezası ile" cezalandırılacaktır. Rüşvet suçunun haksızlık içeriği görevi kötüye kullanma suçuna göre daha ağır olduğu için daha ağır bir ceza öngörülmesi doğaldır. Ancak görevi kötüye kullanma suçunda görevinin gereklerine aykırı davranma unsuru ile, rüşvet suçuna göre daha nitelikli bir fiil halindeyken, rüşvet suçundan daha az bir cezayla cezalandırılması ciddi bir çelişkidir. Görüldüğü üzere rüşvet suçunun bu şekildeki tanımıyla her şeyden önce, irtikap, rüşvet, nüfuz ticareti ve görevi kötüye kullanma suçlarının sınırlarının belirlenmesi uygulamada ciddi güçlüklerle neden olabilecektir. Belirtilen bu nedenlerle, rüşvet suçunun tanımı, halen yürürlükte olduğu şekliyle kalması yerinde olacaktır.

9-) Tasarıda, rüşvet suçunu düzenleyen 252. maddesinin 4. fıkrasında, bu suça özgü bir teşebbüs hali düzenlenmekte, kamu görevlisinin rüşvet talebinde bulunması ve fakat bunun kişi tarafından kabul edilmemesi ya da kişinin kamu görevlisine menfaat temini konusunda teklif veya vaatte bulunması ve fakat bunun kamu görevlisi tarafından kabul edilmemesi hâllerinde fail hakkında verilecek cezanın yarı oranında indirilmesi öngörülmektedir. Böylece Türk Ceza Kanununun genel hükümlerine bir istisna getirilmesi yerinde değildir. Bu tür düzenlemeler, genel hükümlerin sağladığı güvence ve fonksiyonları akamete uğratmaktadır. TCK'nın genel hükümlerinde teşebbüs hükümleri yer almaktadır. Teşebbüs hükümlerine göre cezadan 1/4 ile 3/4 arasında bir indirim yapılması mümkündür. Görüldüğü üzere rüşvet suçuna teşebbüs cezasız kalmamaktadır. Bu nedenle bazı suçlar için özel teşebbüs hükümleri ve özel indirim oranları getirilmesi, yasal labirentler oluşturmak anlamına gelir. Bu eğilim yaygınlaştığında, her suç için ayrı bir teşebbüs hükmü koymak gibi bir sonuç doğacaktır. Genel hükümlerde yer alan teşebbüs hükümleri yerinde ve yeterli sayılmalı, bu fıkra metinden çıkarılmalıdır.

10-) Aynı sakıncalar, TCK'nın 252. maddesinin 5 ve 6. fıkrası olarak öngörülen düzenlemeler için de söz konusudur. Yapılmak istenen değişikliklerle, TCK'nın suça iştirake ilişkin hükümlerine aykırı istisnai düzenlemeler getirilmektedir. Nitekim bağlılık kuralının öngörüldüğü TCK'nın 40/2. Maddesine göre "özü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise, azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur" denmekte, buna karşılık Tasarıdaki düzenlemede bağlılık kuralındaki hükümlere aykırı olarak, "aracılık eden kişi, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın, müşterek fail olarak cezalandırılır" düzenlemesine yer verilmektedir. Böylece TCK'nın 5. Maddesindeki genel hükümlerin tüm suç ve cezalar için uygulanmasına yönelik temel kurala aykırı düzenlemeler yapılmaktadır. Kişinin müşterek fail veya şerik olarak sorumlu tutulma koşulları TCK'nın genel hükümlerinde düzenlenmiştir. Aynı koşulların, rüşvet suçunda göz ardı edilmesi, her şeyden

önce eşitlik ilkesine aykırıdır. Örneğin Kasten öldürme suçuna aracılık eden kişi, yardım eden olarak sorumlu tutulacak, buna karşılık rüşvet suçunda müşterek fail olarak sorumlu tutulacaktır. Genel hükümler bu tür eşit ve adil olmayan uygulamaların önüne geçmek için düzenlenmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki, böyle düzenlemelerle, geniş bir uzlaşmayla hazırlanıp 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren ceza kanunlarının temel yaklaşımından uzaklaşılmasıdır. Bir yandan Tasarıda, erteleme gibi seçenek kurumların uygulanmasını yasaklayan istisnai hükümler kaldırılarak doğru bir adım atılırken, aynı Tasarının başka düzenlemelerinde tam tersine bir yaklaşımın gösterilmesi ciddi bir çelişkidir. Aracılık eden kişinin veya kendisine menfaat temin edilen kişinin, sorumluluğunun belirlenmesi, TCK’nın genel hükümlerine göre belirlenmesi bir boşluk doğurmadığına göre bu hükümlerin tasarıdan çıkarılması gerekir. Kanun koyucunun Tasarıda örgüt üyesi olmadığı halde kişilerin örgüt üyesi sayılarak cezalandırılması anlayışı rüşvet düzenlemelerine de yansımış ve kamu görevlisi olmayan kişiler kamu görevlisi sayılarak cezalandırılması öngörülmüştür. Ceza sorumluluğunun kişilerin gerçek fiil ve sıfatlarına dayandırılarak değil, Tasarıdaki söz konusu düzenlemelerde olduğu gibi faraziyeler üzerine temellendirilmesi, Ceza hukukunun temel ilkelerine ve Türk Ceza Kanununun genel hükümlerine aykırıdır. Açıklanan nedenlerle söz konusu düzenlemelerin kanunlaşmaması gerekir.

11-) Tasarının “nüfuz ticareti” başlıklı 255. maddesi ciddi sorunlara yol açacak düzenlemeleri içermektedir. Örneğin 255/1 maddesinin son cümlesi şu şekildedir: “İşinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle menfaat sağlayan kişi ise, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” Bu düzenlemede gördürülecek işin haklı veya haksız olması önem taşımamaktadır. Kişi haklı bir iş için kamu görevlisine her hangi bir menfaat sağladığında nüfuz ticareti suçunu işlemiş olacaktır. Ancak bu kişinin sahip olduğu bir nüfuz olmadığına göre, haklı işinin gördürülmesi için yaptığı davranışın nüfuz ticareti olarak görülmesi, hukuken mümkün değildir. Kişilerin haklı bir işinin gördürülmesi suç haline getirilmek isteniyorsa, bu düzenlemenin yeri nüfuz ticareti değildir. Tasarı ile 255. Maddenin 4 ve 5. fıkralarında müşterek fail sayılarak cezalandırılmayla ilgili sakıncalara rüşvet suçuna ilişkin değerlendirmelerde değinilmiş olup aynı eleştiriler burada da geçerlidir. TCK’nın 255. maddesinde yapılmak istenen değişiklikle diğer ciddi bir sorun 6. fıkradaki düzenlemedir. Bu düzenlemede “İşin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunmanın müstakil bir suç oluşturduğu hâllerde kişiler ayrıca bu suç nedeniyle cezalandırılır.” denmektedir. Böylece ceza hukukunun en temel prensiplerinden biri olan aynı fiil nedeniyle tek ceza verilmesi ilkesine aykırı bir düzenleme yapılmaktadır. Türk Ceza Kanununda böyle hallerde fiil daha ağır başka bir suç oluşturduğu takdirde sadece o suç için ceza verilmesi kabul edilmişken, yeni Ceza Kanunu’nun bu en temel ilkesine aykırı istisnai bir düzenleme yapılmak istenmesi, Tasarının olumlu düzenlemeler içermesine rağmen, tutarlı bir suç ve ceza konseptine dayalı olmaksızın hazırlandığını göstermektedir. Belirtilen nedenlerle TCK’nın 255. maddesine ilişkin düzenlemelerin Tasarıdan çıkarılması gerekir.

12-) Tasarının 91. maddesiyle 5237 sayılı Kanunun 285 inci maddesinin değiştirilmesi öngörülmektedir. Önerilen 285. maddesiyle ilgili düzenlemeye göre soruşturmanın gizliliği suçunun oluşabilmesi için;

“a) Soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğinin açıklanması suretiyle, suçlu sayılmama karinesinden yararlanma hakkının veya haberleşmenin gizliliğinin ya da özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi,

b) Soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğine ilişkin olarak yapılan açıklamanın maddi gerçeğin ortaya çıkmasını engellemeye elverişli olması gerekir.”

Mevcut maddenin uygulanmasındaki sorunların böyle bir düzenlemeyle giderilmesi mümkün gözükmemektedir. Aksine düzenlemedeki “suçlu sayılmama karinesinden yararlanma hakkının ihlali” ve “maddi gerçeğin ortaya çıkmasını engellemeye elverişli olma” gibi unsurlar maddenin uygulanma alanını belirsizleştirmekte, gerek basın özgürlüğü gerek lekelenmeme hakkı bakımından etkin bir koruma sağlamamaktadır. Bu düzenlemelere göre bazen bir soruşturmaya ilgili herhangi bir haber “suçlu sayılmama karinesinden yararlanma hakkının ihlali” gerekçesiyle suç sayılabilir ya da soruşturmaya ilgili sistematik yayınlar “maddi gerçeğin ortaya çıkmasını engellemeye elverişli” olmadığı gerekçesiyle suç sayılmayabilir. Sorun düzenlemeyle uygulama alanının çok belirsiz olmasıdır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle TCK’nın 285. maddesinin şu şekilde düzenlenmesini önermekteyiz:

Gizliliğin ihlali

MADDE 285- (1) Soruşturmanın gizliliğini ihlâl eden kamu görevlisi veya yargı görevi yapan kişi, fiili daha ağır cezaı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada tanımlanmış suçun işlenişine iştirak etmeksizin, soruşturmaya ilişkin belgelerin içeriğini kısmen veya tamamen alenileştiren kişi iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

(3) Soruşturma evresinde alınan ve soruşturmanın tarafı olan kişilere karşı gizli tutulması gereken kararların ve bunların gereği olarak yapılan işlemlerin gizliliğini ihlâl eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Kanuna göre kapalı yapılması gereken veya kapalı yapılmasına karar verilen duruşmadaki açıklama veya görüntülerin gizliliğini alenen ihlâl eden kamu görevlisi veya yargı görevi yapan birinci fıkrâ hükmüne diğer kişiler ikinci fıkrâ hükmüne göre cezalandırılır. Ancak, bu suçun oluşması için, tanığın korunmasına ilişkin olarak alınan gizlilik kararına aykırılık açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

(5) Soruşturma ve kovuşturma evresinde kişilerin suçlu olarak algılanmalarına yol açacak şekilde görüntülerinin yayınlanması hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(6) Yetkili makamlarca görevin gereği olarak yapılan açıklamalarla ilgili olarak bu madde hükümleri uygulanmaz.

13-) Tasarının 94. maddesiyle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 38 inci maddesinden sonra gelmek üzere “Elektronik işlemler” başlığıyla 38/A maddesi ilave edilmektedir. Böylece mevcut Kanunun numaralandırma sistemine dahi aykırı olarak 38/A gibi yeni mevzuatta kullanılmayan bir madde numaralandırılması tercih edilmiştir. Ancak biçimsel bu uygunsuzluğun yanı sıra böyle bir düzenlemenin yeri Ceza Muhakemesi Kanunu değildir. Diğer yandan maddenin 4. Fıkrasındaki “Güvenli elektronik imza ile imzalanmış belgenin elle atılan imzalı suretiyle çelişmesi hâlinde, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde kayıtlı olan güvenli elektronik imzalı nüsha geçerli kabul edilir.” şeklindeki düzenlemelerle, ispat bakımından karinelerin oluşturulması, ceza muhakemesindeki delillerin serbestliği ilkesiyle de açıkça çelişmektedir. Bu nedenlerle Adalet Komisyonunda tasarıya eklenen ve yeterince üzerinde tartışılmayan söz konusu madde Tasarıdan çıkarılmalıdır.

14-) Tasarının 95, 96 ve 97. maddeleriyle CMK’da yer alan tutuklama ve adli kontrol için yeni düzenlemeler getirilmiştir. Öncelikle belirtmek gerekir ki söz konusu düzenlemeler Ülkemizdeki tutukluluk uygulamasındaki sorunların giderilmesi bakımından son derece yetersizdir. Esasen tutuklamayla ilgili sorunların kanuni düzenlemelerden değil uygulamadan kaynaklandığı bilinen bir gerçektir. Örneğin tutuklama kararlarına gerekçe yazılması mevcut Anayasa ve Ceza Muhakemesi Kanununun bir gereğidir. Bu nedenle tutuklama kararlarına gerekçe yazılmasına yönelik ayrı bir düzenleme yapmak esasen gereksizdir. Böyle bir düzenleme yapmak bir bakıma mevcut yanlış uygulamaya meşruiyet kazandırmak gibi bir kanaat doğurmaktadır. Tasarıda ise tutuklama bakımından

asıl ihtiyaç duyulan konulardaki düzenlemelere yer verilmeliydi. Örneğin, kişiye tutuklandığı sırada savunma imkanının tanınması için, suçlama konusuyla ilgili dayanakların ne olduğunun açıklanması gerekir. Halbuki gizlilik kararlarının verildiği soruşturmalarda, tutuklanan kişi bu dayanakları bilmemektedir. Bu nedenle böyle hallerde ya tutuklama yasağı getirilmeli ya da suçlamanın dayanaklarıyla ilgili yeterli bir bilgilendirme yapılması gerekmektedir. Mevcut uygulamada kişi hakkında dava açılana kadar tutuklamayla ilgili gerçek bir savunma yapma imkanından yoksun bırakılmaktadır. Tutuklamadan dava açılıncaya kadar hakim karşısına çıkıp meramını anlatamamaktadır. Bu nedenle Türkiye AİHM tarafından sürekli mahkum edilmesine rağmen Tasarıya bu konuyla ilgili her hangi bir hüküm ilave edilmemiştir. Söz konusu sorun bakımından kişinin tutuklanmasından sonra belli süreler içerisinde hakim tarafından dinlenmesi temin edilerek tutukluluğun gözden geçirilmesi ve tutukluluğa itirazda da tutuklunun dinlenilmesinin sağlanmasına yönelik düzenleme yapılmalıdır. Mevcut uygulamada kapsamlı soruşturmalarda çok sayıda klasörleri okuması imkansız olan hakim dosyayı incelemeden tutuklama kararı vermektedir. Tutuklanan kişi ise, şayet gizlilik kararı varsa suçlamanın dayanaklarından tümüyle habersizdir. Böyle bir durumda gerçek anlamda bir tutuklama yargılamasından söz etmek mümkün değildir. Tasarıda bu sorunların çözümüne yönelik bir düzenlemeye yer verilmemesi önemli bir eksiklikler.

15-) Tasarının 95. maddesiyle CMK'nın 100. maddesinin dördüncü fıkrasındaki tutuklama yasağı “sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez.” şeklinde genişletilmektedir. Bu olumlu bir düzenlemedir ancak yeterli değildir. Gereksiz tutukluluğun önüne geçmenin en etkin yolu tutuklama yasağının genişletilmesidir. CMK'nın 100/4 maddesinde düzenlenen tutuklama yasağı daha da genişletilmelidir. Bu yapılırken kişinin kim olduğunun belli olmaması ve adres kayıt sisteminde kayıtlı adresinin olmaması hali istisna tutulabilir. Cezasının üst sınırı beş yıla kadar olan tüm suçlarda; şüphelinin kimliğinin belli olmaması veya adres kayıt sisteminde kayıtlı adresinin bulunmaması hali hariç tutuklanamayacağına ilişkin hüküm getirilmelidir. Çocuklar bakımından tutuklama yasağını düzenlenen 5395 sayılı ÇKK nun 21/1 maddesinde yer alan “on beş yaşını doldurmamış” hükmü kaldırılmalı, madde “çocuklar” diyerek başlanmalıdır. Böylece tüm çocuklar bakımından tutuklama yasağı düzenlenmiş olacaktır.

16-) Tasarının 96. maddesiyle CMK'nın 101. maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek tutuklamayla ilgili kararlarda yer alması gereken hususlar düzenlenmektedir. Tutuklama kararlarında gerekçeye ilişkin 101. maddede düzenleme uygulamadan kaynaklanan sorunlar nedeniyle ortaya çıkmıştır. Esasen böyle bir düzenlemeye gerek de yoktu. Fakat şablon gerekçe yazma alışkanlığı bu düzenlemeyi gerektirmiştir. Yukarıda da değinildiği üzere, yapılan düzenleme ile sorunun çözümüne pek fazla katkı sağlanmayacaktır. Zira, sorunun temelinde, yargı kamuoyu ile genel kamuoyunun tutuklama kurumuna yüklediği anlamlar yatmaktadır. Tutuklama, kamuoyunu yatıştırmak, suçu önlemek, yargılama sonunda verilecek cezayı peşin çekirmek veya bu cezanın infaz edilebilirliğini sağlamak gibi kanunda olmayan amaçlarla uygulandığı sürece gerekçenin bir önemi olmayacaktır. Esasen gerek Anayasamıza gerek Ceza Muhakemesi Kanununa göre tutuklama kararlarında gerekçe yazılması zaten zorunludur. Bu açık düzenlemelere rağmen gerçek anlamda gerekçenin yazılmaması uygulamasını kanuni bir düzenlemeyle önlemeye çalışmaktan önce, gerekçe yazmayan uygulamacılara yönelik gerekli girişimler yapılmalıydı. Çünkü, gerçek anlamda gerekçenin yer almadığı tutuklama kararları adil yargılanma hakkını açıkça ihlal etmektedir. Öncelikle gerekçenin olmadığı bir tutuklama kararına karşı itiraz hakkını kullanmakta mümkün değildir. Çünkü tutuklanmanın gerekçeleri bilinmeyince yapılacak itirazın etkili olması çok güçtür. Uygulamada tutuklamaya itirazda sadece Savcının görüşü alınmakta ve itiraz üzerine verilen kararlar savcının görüşüne uygun olarak dosya üzerinden verilmektedir. İtiraz üzerine gerçek anlamda bir inceleme yapılmadığı bilinen bir husustur. Eğer ciddi bir inceleme yapılsaydı, itirazı inceleyen mercilerin en azından gerekçe olmaması nedeniyle tutuklamaya yapılan itirazları haklı görmesi gerekirdi. Bu nedenle, tutuklanan kişinin en çok iki ay gibi belli süreler içerisinde hakim karşısına çıkıp tutukluluk konusunda dinlenilmesinin sağlanmasına yönelik düzenleme yapılması gerekir. Bu durum AİHM içtihatlarının da bir gereğidir.

17-) Tasarının 97. maddesiyle CMK'nın 109. maddesindeki değişikliklerle adli kontrol için öngörülen ceza üst sınırının kaldırılması ve adli kontrol tedbirlerinin genişletilmesi yerinde olmuştur. Ancak madde düzenlenirken adli kontrol kurumunun amacına uygun olmayan CMK 109/3 maddesinin (i) bendindeki gibi adli kontrol hallerinin maddeden çıkarılması yerinde olurdu.

18-) Tasarının 104. maddesiyle çeşitli Kanunlarda kaldırılan maddelere yer verilmekte ve bu bağlamda "22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun ek 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası" ve "12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 13 üncü maddesi" yürürlükten kaldırılmaktadır. Suç cezaları ilgili düzenlemelerde, kanun koyucunun taktir yetkisi anayasada yer alan temel ilkelerle sınırlıdır. Bu nedenle, hükmün açıklanmasının ertelenmesi, cezanın ertelenmesi gibi kurumların uygulanması belli bir miktardaki hapis cezasının altındaki tüm suçlar bakımından mümkünken, bazı suçlarda buna istisna getirilmesi her şeyden önce eşitlik ilkesine aykırıdır. Örneğin hırsızlık, hakaret, cinsel taciz, yaralama, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, taksirle öldürme suçları bağlamında hükmün açıklanması veya cezanın ertelenmesi mümkünken, bazen daha hafif suçlar için "erteleme yasağı, hükmün açıklanmasının geri bırakılması yasağı, seçenek yaptırımlara çevrilme yasağı" gibi istisnai düzenlemeler yapılmaktadır. Bu durum Türk Ceza Kanununun genel hükümlerinin suç ve ceza içeren tüm kanunlar için uygulanacağına ilişkin düzenlemesiyle de çelişmektedir. Diğer yandan bu tür istisnai düzenlemeler, adil olmayan sonuçlara yol açabilmektedir. Örneğin, geceleyin konutta hırsızlık yapan kişi hakkında verilen cezaya yönelik hükmün açıklanması geri bırakılabilirken, askerden firar eden, izin tecavüzünde bulunan kişi hakkında bu hüküm uygulanamamaktadır. Askeri disiplin bu tür eşitlik ilkesine aykırı ve adil olmayan uygulamalarla değil, etkin disiplin yaptırımlarıyla sağlanabilir. Esasen istisnai hükümler ister maddi ceza hukuku ister ceza muhakemesi alanında olsun, hemen her zaman çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Temel ilkelere aykırı, bir anlamda olağanüstü düzenlemeler ve bu tür düzenlemelerin uygulanması ile ortaya çıkan sonuçları hukuk devleti ve eşitlik ilkesiyle açıkça çelişmektedir. Bu nedenle, 3713 sayılı Kanunun 13. maddesinin, 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun ek 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılması yerindedir. Ancak bu hükümler kaldırıldıktan sonra dahi, 6259 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 11/9 maddesinde ve 1632 Sayılı Askeri Ceza Kanununun Ek 8. Maddesindeki istisnalar varlığını devam ettirecektir. Halbuki aynı gerekçelerle bu düzenlemelerin de ilga edilmesi gerekir.

19-) Tasarının geçici 1. maddesiyle "31/12/2011 tarihine kadar, basın ve yayın yoluyla ya da sair düşünce ve kanaat açıklama yöntemleriyle işlenmiş olup; temel şekli itibarıyla adli para cezasını ya da üst sınırı beş yıldan fazla olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı" kamu davasının açılmasının ertelenmesi, kovuşturmanın ertelenmesi ve infazın ertelenmesi adı altında bir af getirilmektedir. Böylece, internet ortamında işlenen çocuk pornografisine af getirilirken, cezası daha hafif olan cinsel taciz suçu af kapsamı dışındadır. Yine basın yayın yoluyla kişiye hakaret edilmesi daha ağır bir suç olmasına karşı yüze karşı sövme fiilleri af kapsamı dışındadır. Bu örnekler dahi söz konusu düzenlemenin Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olduğunu göstermektedir. Üstelik maddedeki "sair düşünce ve kanaat açıklama yöntemleriyle işlenmiş" suçların neler olduğunun tespiti güç olup, uygulamada affın kapsamı daha da genişleyecektir. Şayet eşitlik ilkesine uygun bir af çıkarılmak isteniyorsa, "temel şekli itibarıyla adli para cezasını ya da üst sınırı beş yıldan fazla olmayan hapis cezasını gerektiren" tüm suçlar affın kapsamına dahil edilmelidir.

20-) Tasarının geçici 2. maddesinde düzenlenen, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığındaki dosyaların Mahkemelere iadesi hükmü Anayasa'ya aykırıdır. Nitekim, Anayasa Mahkemesi, benzer hüküm içeren 5320 sayılı Kanunun 8. maddesine ilişkin hükmü iptal ettiği 05/04/2007 gün ve 205/127 Esas, 2007/42 Karar sayılı kararında, mahkeme tarafından karara bağlanan dosyanın yargılamanın tarafı olan Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından bozma hükmünün sonuçlarını doğuracak şekilde iade edilmesi Anayasa'ya aykırı bulunmuştur.

21-) Tasarı madde 96’da, “5271 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda;

- a) Kuvvetli suç şüphesini,
- b) Tutuklama nedenlerinin varlığını,
- c) Tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu,

gösteren deliller somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilir. Kararın içeriği şüpheli veya sanığa sözlü olarak bildirilir, ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verilir ve bu husus kararda belirtilir.”

“Kararların gerekçeli olması” başlıklı CMK m. 34/1’deki, “Hakim ve mahkemelerin her türlü kararı, karşı oy dahil, gerekçeli olarak yazılır. Gerekçenin yazımında 230 uncu madde göz önünde bulundurulur. Kararların örneklerinde karşı oylar da gösterilir” hükmü karşısında, böyle bir değişikliğe gerek var mıydı sorusu akla gelmektedir. Bu değişiklik, bir anlamda tutuklulukla ilgili hakim ve mahkeme kararlarının kanundaki ifadelerin tekrarı suretiyle gerekçesiz olduğunun bir anlamda itirafı niteliğindedir.

Burada yapılması gereken asıl değişiklik, CMK m. 100/3’de sayılan “suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir” hükmünün, adeta “tutuklama nedeni var sayılır” şeklinde uygulanması nedeniyle, aslında tutuklamanın sınırlandırılması amacıyla getirilen bu düzenlemenin adeta otomatik tutuklama hükmü haline gelmesi sonucunu doğurması karşısında, CMK m. 100/3 kaldırılması olmalıdır.

22-) GEÇİCİ MADDE 3 ile 12 Eylül 1980 tarihinden önce işlenmiş olan suçlardan dolayı lehe Kanun 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun cezaların içtimasına ilişkin hükümleri uygulandıktan sonra ortaya çıkan sonuç ceza göz önünde bulundurulurken belirlenir. Belirlenen bu ceza infaz bakımından lehe hükümler içeren kanuna göre infaz edilir.

Geçici madde 3 ile getirilen “12 Eylül 1980 tarihinden önce işlenmiş olan suçlardan dolayı lehe Kanun 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun cezaların içtimasına ilişkin hükümleri uygulandıktan sonra ortaya çıkan sonuç ceza göz önünde bulundurulurken belirlenir. Belirlenen bu ceza infaz bakımından lehe hükümler içeren kanuna göre infaz edilir” hükmünün, hangi nedenle getirildiğini anlamak mümkün olmadığından, kişiye özel lehe kanun mu yapılıyor sorusunu akla getirmektedir. Bu düzenleme ile özel af getirilmektedir.

Ceza kanunlarının zaman bakımından uygulanmasını ve lehe olan kanun geçmişe etki yapmasını TCK m. 7/2 düzenlediği gibi, 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 9’uncu maddesinin 3’üncü fıkrasında, “Lehe olan hüküm, önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümleri olaya uygulanarak, ortaya çıkan sonuçların birbirleriyle karşılaştırılması suretiyle belirlenir” şeklinde düzenlenmiştir.

İki kanun arasında sadece cezanın çeşidi ve miktarı bakımından değil, sorumluluğu ya da verilecek cezayı değiştirecek diğer haller bakımından da farklılık bulunması halinde, yani suça tesir eden hafifletici veya ağırlaştırıcı sebepler eski ve yeni kanunlarda farklı olarak yer almış olabilir. Erteleme ve kovuşturma şartlarına ilişkin hükümler bakımından da, eski ve yeni kanunlar arasında farklılık olabilir. Bu farklılık cezaların içtimai bakımından da söz konusu olabilir. Yargıtay CGK 03.03.2009 tarih ve 2009/1-49-47 sayılı kararında, “1 Haziran 2005 tarihinden önce işlenen suçlarda lehe yasa her suç yönünden ayrı ayrı belirlenmesi ve 765 sayılı Yasanın içtimaa ilişkin 68-77. maddeleri uygulanarak,

cezalar içtima ettirilmesi” yönünde karar vermiştir. Yargıtay CGK, 08.07.2008 tarih ve E. 2008/1-128, K.2008/186 sayılı kararında da: “Görüldüğü gibi Yargıtay Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık, lehe yasa belirlemesinin her suç yönünden ayrı ayrı mı, yoksa infaz hükümleri de dikkate alınmak suretiyle içtimalı ceza miktarı üzerinden mi yapılacağına ilişkindir... Gerek yargısal kararlarda gerekse öğretilerde tartışmasız kabul edilen ilkeler şunlardır:

1. Cezaların içtimalı bir infaz kurumu ve işlemidir.

2. İctimaa dâhil olan suçlar hukuken bağımsızlıklarını korurlar ve her suç yönünden ayrı ayrı sonuç doğururlar.

3. İnfaza ilişkin uygulamalar kazanılmış hak oluşturmadiğundan, içtima uygulaması sırasında lehe oluşan hatalarda kazanılmış hakka konu olmazlar.

Bu ilkeler ve yasal düzenlemeler kapsamında, lehe yasa belirlenmesinde 765 sayılı Yasa kapsamındaki içtimalı cezaların değil, her suç yönünden ayrı ayrı değerlendirme yapılarak, her biri için tayin edilen cezanın dikkate alınması yasal zorunluluktur. Böyle bir kabul 5252 sayılı Yasanın 9/3 ve 23.02.1938 gün ve 23/9 sayılı İctihadı Birleştirme Kararının da doğal sonucudur.

Bu açıklamalar ışığında varılan sonuçları şu şekilde belirlemek mümkündür:

a. 1 Haziran 2005 tarihinden sonra işlenen suçlarda içtima 5275 sayılı Yasa hükümlerine göre yapılacağından verilen hükümlerin kesinleşmesi zorunludur.

b. 1 Haziran 2005 tarihinden önce işlenen suçlarda, her suç yönünden ayrı ayrı yapılan değerlendirme sonucu, her suçla ilgili lehe yasa belirlendikten ve buna göre her suçun nihai cezası saptandıktan sonra, cezaların içtimaa 765 sayılı TCY’nın 68 ila 77. maddelerindeki ilkelere göre karar verilecektir. Bu uygulamada lehteki Yasanın 5237 sayılı TCY olmasının sonuca etkisi bulunmayacaktır.

Bu durumda;

1. Süreli cezaların içtimalı halinde yapılacak işlem matematiksel bir toplamadan ibaret bulunduğundan, içtimaa hükümlerle birlikte karar verilmemiş olması halinde bu hususta 5275 sayılı Yasanın 98-101. maddeleri uyarınca itiraz yolu açık olmak üzere her zaman karar verilmesi mümkün bulunduğu gibi kazanılmış hakka da konu olamayacaktır.

2. 765 sayılı Yasada ağırlaştırılmış müebbet (ağır) hapis veya müebbet (ağır) hapis cezasını gerektiren suçların yanında başkaca suçların işlenmesi halinde, cezanın mahkemece takdir edilecek bir süresinin hücrede tecrit edilmek suretiyle infazı gerektiğinden, kesinleşme koşulu aranmaksızın, duruşmalı inceleme gerektiren bu ahvalde içtima kararının 765 sayılı TCY’nın içtimaa ilişkin hükümlerinin uygulandığı yöntem doğrultusunda hükümle birlikte verilmesi cihetine gidilecek ve bu içtima işlemi de esas hükümle birlikte temyiz incelemesine konu olacaktır.

ç. Hükümlerin kesinleşmesinden sonra içtima kararı verilmesi zorunluluğunun ortaya çıkması halinde, (1) nolu bentte belirtilen ahvalde 5275 sayılı Yasanın 98 ila 101. madde hükümleri uyarınca evrak üzerinde yapılacak inceleme sonunda itirazı kabil olmak üzere, (2) nolu bentte belirtilen ve hücrede geçirilmesi gereken ceza süresinin takdiri gereken durumda ise, duruşmalı inceleme yapılmak suretiyle, temyiz yasa yolu açık olmak üzere karar verilecektir...” (yayınlanmadı) şeklinde bu sorunu çözmüştür.

Öte yandan özel af yasası niteliği taşıdığından anayasanın 87. maddesinin 1. fıkrası uyarınca meclis üye tam sayısının 3/5 çoğunlukla kabul edilmesi gerekir.

Ali Rıza Öztürk

Mersin

Dilek Akagün Yılmaz

Uşak

Turgut Dibek

Kırklareli

Bülent Tezcan

Aydın

Ali İhsan Köktürk

Zonguldak

Ömer Süha Aldan

Muğla

MUHALEFET ŞERHİ

Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkındaki Kanun Tasarısının Komisyon raporuna ve çoğunluk görüşüne aşağıda arz ve izah edilen nedenlerle katılamıyoruz.

Anayasal sistemimiz, Kuvvetler Ayrılığı prensibine göre tanzim edilmiş, Devlet Organlarına da bu prensip çerçevesinde yetki ve sorumluluklar verilmiştir. Yasama, Yürütme ve Yargı erklerinin kendi aralarında dengeli, kendi sınırlarını aşmayan, tek elde toplanmayan, birbirlerini kuşatmayan bir konum da olmaları demokratik yöntemlerin olmazsa olmazıdır. Bu prensibin zorlanması, yetki ve görev alanlarının aşılması, Devlette siyasal krizlere neden olur.

Kuvvetler Ayrılığı prensibini hayata geçiren, onu ayakta tutan da Hukuk Devleti ilkesidir. Yasama veya Yürütmenin Anayasal sınırlar dışına taşan güç ve yetki kullanımı, Hukukun üstünlüğü ilkesi gereğince sınırlanır. Elbette, belki de en başta Yargı da Hukukun üstünlüğü çerçevesi içindedir. Keza Hukuk Devleti şekli bir Kanun Devleti anlamına da gelmemektedir. Meşruiyet içinde olunması gerekir.

Tam anlamıyla bir Hukuk Devletinden bahsedilmesi için de, Bağımsız ve tarafsız bir yargı şarttır.

Milletimizin de Hukuk Devleti konusunda Dünyadaki evrensel değerlerle aynı düşünceleri paylaştığı bir gerçektir. Tüm tarihimiz boyunca toplumsal huzuru ve barışı Adalet kavramında bulmuşuzdur. Toplumsal vicdanımız Adalet kavramı ile tatmin olmuş, Adaletsizlikte incinmiştir.

Hukuk Devletine ulaşmada, yargının tam bağımsız ve tarafsızlığını sağlama adına bu güne kadar görev yapmış tüm Cumhuriyet Hükümetleri iyi niyetli çalışmalar yapmışlar, girişimlerde bulunmuşlardır.

En son 2009 yılında Adalet Bakanlığınca Yargı Reformu Strateji'si hazırlamış ve bu belgede belirtilen yol haritaları takip edilmeye çalışılmıştır.

On ana başlıkla belirlenen bu belgede;

- Yargı Bağımsızlığının güçlendirilmesi,
- Yargının Tarafsızlığının geliştirilmesi,
- Yargının verimliliği ve etkinliğinin artırılması,
- Yargıya güvenin artırılması,
- Adalet erişiminin kolaylaştırılması,
- Ceza infaz sisteminin geliştirilmesi gibi konulara öncelik verilmiştir.

2009 yılından bu yana yapılan çalışmalara, çıkarılan yasalara, uygulamaya ilişkin düzenlemelere, en son Yargının sorunlarını çözeceği iddiası ile yapılan Anayasa değişikliğine rağmen, Yargıda hem AB müktesebatını karşılayan uluslararası sözleşmelere uygun, hem de tarihi ve inanç kökenlerimize ters düşmeyen köklü bir değişiklik kaçınılmazdır.

Hem zihinlerde hem de yasa ve uygulamalarda bu radikal değişikliği yapmak zorundayız.

Maalesef bugün yargı hizmetlerinde;

AB müktesebatını karşılamaktan uzak, Avrupa İnsan Hakları sözleşme ihlallerinde ön sıralarda bulunan, iş yoğunluğu had safhada, cezaevleri tıklım tıklım dolu, davaların makul sürede bitirilmediği, Adil yargılanma hakkı konusunda çok sık şikâyetle bulunduğu, tutuklama ve uzun tutukluluk süreleri konusunda çok yoğun tartışmaların yaşandığı, tutuklu milletvekilleri sorununun halen devam etmesi gibi bir çok ağır tablo ile karşı karşıyayız.

Yargının bağımsızlığı, yargının siyasallaşması gibi iddialar bu tabloyu daha da ağırlaştırmaktadır.

MEVCUT TASARI

İcra İflas Kanunu, İdare Hukuku, Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu ve diğer bazı kanunlarda kısmi değişiklikler içermektedir.

Bakanlıkların, Kurum ve Kuruluşların kendi acil ihtiyaçları doğrultusunda kanun değişikliği talep ettikleri, bir de Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarına ilişkin düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

Oysaki tasarı 3.Yargı reform paketi olarak kamuoyuna takdim edilmiş ve büyük beklentiler yaratmıştır.

Aksine tasarı ne yukarıda özetlemeye çalıştığımız temel hedeflere, ne de yargı reformu strateji belgesindeki hedeflere ulaşmaktan çok uzaktadır. Tasarıda bir bütünlük, bir strateji ve mimari yoktur. Doğru olan, her bir ayrı bir disiplin olan hukuk dallarında, ayrı ayrı düzenlemelerle TBMM’nin huzuruna gelinmesidir. Torba yasa mantığı ile hazırlanmış bu tasarı yasa yapma tekniği ve TBMM’nin yerleşik uygulamalarına da ters düşmektedir. Tali Komisyonların, Plan ve Bütçe ve özellikle Anayasa Komisyonunun gerekli katkısı tasarıya yansımamıştır. Başta Barolar Birliği olmak üzere meslek camiasında tasarı yeterince tartışılmamıştır.

Tasarıda ana gerekçenin; yargının hızlandırılması ve biriken ağır iş yükünün azaltılmasının hedeflendiği anlaşılmaktadır.

Öncelikle yapılan her kanun değişikliğinden sonra, değişen hükümlere göre çoğu kez dava dosyalarının yeniden ilgili mahkemelere gönderildiği, elden geçirildiği, bunun da ilave bir iş yükü getirdiği yaşanan tecrübelerle sabittir.

Hükümetin de, sayısal gücün ve Meclis İç Tüzüğü’nün sağladığı imkânlardan istifade ile yasa yapma yolunu usul ekonomisine uygun olmayan bir tarzda çok sık kullandığı görülmektedir.

Bu durumda yasa yapma süreçleri katılımcı bir anlayıştan uzakta, toplum kesimlerinin yeterince katkısı alınmamakta, yasanın uygulamadaki performansı izlenme ve değerlendirme keyfiyeti yerine getirilmemektedir.

Bütün bunların sonucunda, yasa üretim süreçleri sağlıklı işlememekte, sık sık yasa değişikliklerine başvurulmaktadır. Örneğin, T.T.K da olduğu gibi yasa yürürlüğe girmeden bir çok maddesinin değişecek olması, ya da bir yıl önce değiştirdiğimiz yasanın yeniden değiştirilmesi zorunda kalınması gibi.

Davaların makul sürede sonuçlandırılması, yargının hızlandırılması, adalet hizmetlerinde istenilen hususlardır. Ancak iş yoğunluğunu azaltmak, yargıyı hızlandırmak adına hukuk ve yargı güvenliğinin zedelenmemesi gerekir.

Tasarı Bölümlerine ilişkin olarak da;

İCRA İFLAS KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER YÖNÜNDEN: İcra İflas Hukuku; hukuki süreçlerin tamamlandığı, artık alacaklının haklarının teslim edileceği; adaletin gerçekleşmesine ilişkin kurallar manzumesidir. Bu alanda yapılan düzenlemeler veya değişiklikler taraflar arasındaki hak ve menfaat dengesini bozmamalıdır.

Devlet kendi alacağının tahsilinde nasıl hassas ise, kişilerin de alacaklarını almalarına imkân verecek sistemi korumalı, dengeleri bozacak müdahalelerden kaçınmalıdır.

Geçtiğimiz günlerde TBMM’de yasalaşan karşılıksız çek keşide edilmesi halinde verilecek hapis cezasını kaldıran tasarı bugün hala tartışılmakta, piyasa verileri ticari ilişkilerde çek kullanımının azaldığı ve ödenmeyen çek miktarının arttığını göstermektedir. Bunun dışında;

- Belli miktarlardaki alacaklar için takipten önce “Meşruhatla ödemeye davet yazısı göndermek” hem zaman kaybı, hem de iş yükünü artıracığından tasarıdan çıkartılması olumludur.

- Keza İcra ve İflas dairelerinde yapılacak her türlü işlemin UYAP sistem içerisinde yapılması olumludur.

- İcra personelinin özlük haklarına ilişkin düzenlemenin (Madde. 1-) yönetmelikle yapılması hukuka uygun değildir.

- Kararların gerekçeli olarak tutanaklara yazılması hususu da yeterli personel takviyesi yapılmaz ise iş yoğunluğu yanında işlemlerini de geciktirecektir.

- Haczedilemez mallar kapsamının genişletilmesi alacaklı borçlu dengesini bozacaktır.

İDARE HUKUKUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER YÖNÜNDEN İDARİ YARGI:

İdarenin her türlü eylem ve kararlarının hukuka uygunluğunu denetleyen vatandaşların Devlet karşısında hak arama özgürlüğünü gerçekleştireceği mercilerdir. Fertlerin Devlet karşısında hukuki koruma göreceği yönüyle yapılacak değişikliklerin bu güvenceyi zayıflatmaması gerekir.

Bu kapsamda:

- Bakanlıkların tüm düzenleyici işlemleri ile denetleyici ve düzenleyici kurulların işlemlerine Danıştay'da dava açılması yerine bazı davaların Bölge İdare Mahkemelerinde açılması,

- İdari Yargıda duruşma yapılmasının sınırlandırılması,

- Danıştay davalarının yalnızca ilk derece mahkemesi sıfatıyla bakılan davalarda ve yalnızca davanın esası hakkında görüş bildirmesi,

- Yürütmeyi durdurma müessesinde, idare ile vatandaş arasındaki dengeyi vatandaş aleyhine bozan, yürütmenin durdurulması kararının verilmesini zorlaştıran,

- Danıştay İdari Dava Daireler Kurulunun yapısı ve çalışma usulünü belirleyen, bu konuda Danıştay Genel Kurulu'na ait olması gereken yetkiyi Başkanlık Kuruluna devreden düzenleme (kaldı ki bu kurulun yapısı daha 1 yıl önce 6110 sayılı yasa ile değiştirilmiştir.)

- Hukuk Devleti İlkesine ve Hukuk güvenliğine aykırı düzenlemelerdir.

- İdari Yargı adaylığına hukuk fakültesinden mezun olanlar dışında alınacak adaylar için var olan %20 lik kota korunmalıdır.

CEZA VE CMK.DA YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLER YÖNÜNDEN:

Başka ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de Ceza Adalet mekanizması yoğun olarak iki yönlü bir sorgulamaya muhataptır:

Suçtan mağdur olanlar, adaletin yerini bulmadığından, suçluların cezasız kaldığından şikâyet etmekte, suçlanan kişiler ise adil yargılanmadıklarından, hak ve özgürlüklerine haksız yere uzun süreli kısıtlama getirildiğinden, makul sürede yargılanmadıklarından şikâyetçi olmaktadır.

Bu taleplerin inceleneyeceği ve yorumlanacağı yerler ulusal mevzuatımız ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerdir. Özellikle İnsan Hakları Avrupa sözleşmesi ve mahkeme kararları İnsan Hakları açısından önemli referanslardır. Ceza Adaletinin değişim yönü, İç Hukukla Sözleşme Hukukuna uyumlanma yönündedir.

Bu bölümdeki değişikliklerin bazıları bu gerekçeyle, bazıları da Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusundadır. Bir kısım değişiklikler ise Kurumların ihtiyaçlarına göre kaleme alınmıştır.

Bu nedenle de kendi içinde bir bütünlük yoktur. Ceza adaleti mekanizmasından beklenenlere cevap vermekten uzaktır;

- 53. Maddedeki sürelerin uzatılması gerekli olup, ancak fazla tutulması halinde baskıya dönüşme ihtimali mevcuttur.

- Zorunlu müdafî hazır olmadan karar verilecek olması, savunma hakkını zedeleyici niteliktedir.

- Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçlarına yönelik düzenlemeler, bu alanda yaşanan ağır ihlalleri giderecek nitelikte değildir.

- Özel hayatın gizliliği ihlal suçuna ilişkin TCK 134. Maddede yapılmak istenen değişiklikte aynı mahiyette olup, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine uyumlu değildir.

- Tutuklama, tutuklamaya itiraz, tutuklulukta geçen süre ve tahliye konuları Ceza Muhakemesi Kanununun en tartışmalı hususlarını oluşturmaktadır. Tasarıda 76. Madde ile yapılan düzenleme esaslı bir değişiklik getirmemektedir.

- Tutuklama ve tutukluluğun devam kararlarına karşı başvuru itiraz yolu etkili değildir. Bu konuda çekişmeli yargı yolu düşünülmelidir.

- Tutuklamanın istisnai bir tedbir olduğu, tutuklamanın uzun süreli bir cezaya dönüşmemesi gibi evrensel ilkeler ve Uluslararası standartlar göz önüne alınarak, tutuklamaya ilişkin tüm hükümlerde kapsamlı bir değişiklik yapılmalıdır.

- Geçici 1. Madde ile ifade özgürlüğü kapsamına giren ve basın yoluyla işlenmiş suçlar için açılmış soruşturma ve kovuşturmalar, ya da kesinleşmiş hapis cezalarının ertelenmesi öngörülmektedir.

İfade özgürlüğünü korumak adına, yapılan değişikliği olumlu bulmakla birlikte; düzenlemenin geçici olması, ifade özgürlüğünü sınırlandıran düzenlemelerin devam ediyor olması, sorunu sadece geçici olarak ertelemekten ibarettir.

Sonuç olarak, Ceza Adalet sistemimiz yeni bir anlayışla gözden geçirilerek, masumiyet karinesi, adil ve makul sürede yargılanma, tutukluluğun cezaya dönüşmesi gibi evrensel ölçüler dikkate alınarak yasa ve uygulamaya yönelik değişiklikler zaman geçirilmeden yapılmalıdır. Saygıyla arz olunur.

07.06.2012

Murat Başesgioğlu

İstanbul

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

YARGI HİZMETLERİNİN ETKİNLEŞTİRİLMESİ AMACIYLA BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE BASIN YAYIN YOLUYLA İŞLENEN SUÇLARA İLİŞKİN DAVA VE CEZALARIN ERTELENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 1 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İcra daireleri:

MADDE 1 - Her asliye mahkemesinin yargı çevresinde yeteri kadar icra dairesi bulunur.

Her icra dairesinde Adalet Bakanlığınca atanacak bir icra müdürü, yeteri kadar icra müdür yardımcısı, icra katibi ile adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından görevlendirilecek mübaşir ve hizmetli bulunur.

İcra müdür ve icra müdür yardımcısı, Adalet Bakanlığınca yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığınca yapılacak sözlü sınav sonucuna göre atanırlar. İcra katipleri arasından Adalet Bakanlığınca yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığınca yapılacak mülakat sonucuna göre de icra müdür veya icra müdür yardımcılığı kadrolarına atama yapılabilir.

İcra katipliğine ilk defa atanacaklar, kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için yapılacak merkezi sınavda başarılı olanlar arasından Adalet Bakanlığının bu konuda yetki vereceği adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından yapılacak uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre; unvan değişikliği suretiyle atanacaklar ise uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre atanırlar. Unvan değişikliği suretiyle icra katipliğine atanacaklar tahsis edilen kadronun yüzde ellisini geçemez.

İcra müdür ve icra müdür yardımcısı ile icra katiplerinin, sınav, mülakat, görevlendirme, nakil, unvan değişikliği, görevde yükselme ve diğer hususları yönetmelikle düzenlenir.

İcra dairelerinde, gerektiğinde, Adalet Bakanlığınca belirlenecek esaslar çerçevesinde, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca zabıt katibi, mübaşir ve hizmetli görevlendirilir.

İcra müdürü, icra müdür yardımcısı veya icra katibinin herhangi bir nedenden dolayı yokluğu halinde görev ve yetkileri, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilecek yazı işleri müdürü veya zabıt katibi tarafından yerine getirilir.

Adalet Bakanlığı, icra dairelerini bir arada bulundurmaya ve aynı icra mahkemesine bağlamaya yetkilidir.”

MADDE 2- 2004 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İcra ve iflas dairelerince verilen kararlar gerekçeli olarak tutanaklara yazılır.”

MADDE 3- 2004 sayılı Kanunun 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 8/a maddesi eklenmiştir.

“Elektronik işlemler

MADDE 8/a- İcra ve iflas dairelerince yapılacak her türlü icra ve iflas iş ve işlemlerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi kullanılır, her türlü veri, bilgi, belge ve karar, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır.

Usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedir. Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haizdir. Güvenli elektronik imza, kanunlarda güvenli elektronik imza ile yapılamayacağı açıkça belirtilmiş olan işlemler dışında, elle atılan imza yerine kullanılabilir. Güvenli elektronik imzayla oluşturulan belge ve kararlarda, kanunlarda birden fazla nüshanın düzenlenmesi ve mühürleme işlemini öngören hükümler uygulanmaz.

Zorunlu nedenlerden dolayı fiziki olarak düzenlenen belge veya kararlar, yetkili kişilerce güvenli elektronik imzayla imzalanarak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine aktarılır ve gerektiğinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla ilgili birimlere iletilir. Bu şekilde elektronik ortama aktarılarak ilgili birimlere iletilen belge ve kararların asılları, gönderen icra ve iflas dairesinde saklanır, ayrıca fiziki olarak gönderilmez. Ancak, belge veya kararın aslının incelenmesinin zorunlu olduğu hâller saklıdır.

Elektronik ortamdan fiziki örnek çıkartılması gereken hâllerde, icra müdürü veya görevlendirdiği personel tarafından belgenin aslının aynı olduğu belirtilerek, imzalanır ve mühürlenir.

Elektronik ortamda yapılan işlemlerde süre gün sonunda biter.

Elektronik işlemlerin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla yapılmasına dair usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 4- 2004 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Paranın ödenmesi ve değerli eşyanın muhafazası:

MADDE 9- İcra ve iflas dairelerine yapılacak her türlü nakdi ödeme, Adalet Bakanlığınca uygun görülecek bankalarda icra ve iflas dairesi adına açılan hesaba yapılır. Haciz sırasında, borçlu veya üçüncü kişiler tarafından yapılan ödeme nedeniyle tahsil edilen paralar, en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk işgünü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir.

İcra ve iflas dairelerince yapılması gereken her türlü nakdi ödeme, ilgisinin gösterdiği banka hesabına aktarılmak üzere, icra müdürü tarafından resen bankaya verilecek talimat gereği yapılır. Talimat, paranın icra ve iflas dairesi hesabına yatırılmasını takip eden en geç üç işgünü sonuna kadar verilir.

İcra ve iflas daireleri aldıkları kıymetli evrak ve değerli şeyleri kasalarında, zorunlu hallerde ise kiralanacak banka kasalarında muhafaza ederler.”

MADDE 5- 2004 sayılı Kanunun 13/a maddesinin birinci fıkrasında yer alan “, diğer örneğinin ise en geç o ayın sonunda Adalet Bakanlığına gönderilmesi” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6- 2004 sayılı Kanunun 42 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Haciz yoluyla ilamsız takiplere başlanmadan önce, asıl alacak tutarı Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından onaltı yaşından büyüklük için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının altında ise alacaklı, borçlunun bilinen en son adresine iadeli taahhütlü posta yoluyla meşruhatlı ödemeye davet yazısı göndermek zorundadır. Bu ödemeye davet yazısında;

1. Alacaklının adı soyadı, varsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, adresi,

2. Talebe konu alacak veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda talep edilirse faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün, alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi,

3. Alacak, belge veya senede dayandırılıyor ise sureti, yoksa borcun sebebi,

4. Bu ödemeye davet yazısı için harcanan posta gideri,

5. Ödemenin yapılması istenen banka adı ile alacaklıya ait hesap numarası,

6. Tebliğ tarihinden itibaren beş işgünü içinde (2) numaralı bent gereği belirlenen tutar ile ödemeye davet yazısı için harcanan posta giderinin ödenmesi gerektiği,

7. Beş işgünü içinde (6) numaralı bent gereği ödenmesi gereken tutarın ödenmemesi halinde cebri icra yoluna başvurulacağı,

hususları bildirilir.

Ödemeye davet yazısının tebliğ edilememesi veya bu davete rağmen beş işgünü içinde ödeme yapılmaması halinde icra takibine başlanabilir.

Bu maddede düzenlenen hususları incelemek görev ve yetkisi icra müdürüne aittir.”

MADDE 7- 2004 sayılı Kanunun 58 inci maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Takip talebi icra dairesine yazılı veya sözlü olarak ya da elektronik ortamda yapılır.”

“1. Alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı; alacaklı veya vekili adına ödemenin yapılacağı banka adı ile hesap bilgileri; varsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası; şöhret ve yerleşim yeri; alacaklı yabancı memlekette oturuyorsa Türkiye’de göstereceği yerleşim yeri (Yerleşim yeri gösteremezse icra dairesinin bulunduğu yer yerleşim yeri sayılır.);

2. Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yeri;

Bir terekeye karşı yapılan taleplerde kendilerine tebligat yapılacak mirasçıların adı, soyadı, biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yerleri;”

“Kanunun 42 nci maddesinin ikinci ve devamı fıkralarında düzenlenen ödemeye davetle ilgili bilgi ve belgelerin, takip talebi anında icra dairesine tevdi zorunludur.”

MADDE 8- 2004 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İcra müdürü takip talebinin bu Kanunda öngörülen şartları içerdiğine karar verirse ödeme emri düzenler. Talebin kabul edilmemesi halinde verilen karar tutanağa yazılır.”

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, 58 inci maddeye göre takip talebine yazılması lazım gelen kayıtları,

2. Borcun ve masrafların yedi gün içinde icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi, borç teminat verilmesi mükellefiyeti ise teminatın bu süre içinde gösterilmesi ihtiarını,”

MADDE 9- 2004 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) ve (3) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkraya aşağıdaki (13) ve (14) numaralı bentler ile maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“2. Ekonomik faaliyeti, sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan borçlunun mesleğini sürdürebilmesi için gerekli olan her türlü eşya,

3. a) Para, kıymetli evrak, altın, gümüş, değerli taş, antika veya süs eşyası gibi kıymetli şeyler,

b) Aynı amaçla kullanılan eşyanın birden fazla olması durumunda bunlardan biri,

hariç olmak üzere, borçlu ve aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için lüzumlu her türlü eşya,”

“13. Öğrenci bursları,

14. Diğer kanunlarda haczi yasaklanan mal ve haklar.”

“İcra memuru, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya reddine karar verir.”

MADDE 10- 2004 sayılı Kanunun 88 inci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Diğer taşınır mallar, masrafı peşinen alacaklıdan alınarak muhafaza altına alınır. Alacaklı muvafakat ederse, istenildiği zaman verilmek şartıyla, muvakkaten borçlu yedinde veya üçüncü şahıs nezdinde bırakılabilir. Üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedildiğinde, üçüncü şahsın kabulü hâlinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır. Haczedilen taşınır malların toplam değeri Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından onaltı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının beş katından az ise muhafaza altına alınmaz, borçlu veya üçüncü kişiye yediemin olarak bırakılır. Mallar satış mahalline getirilmediği takdirde muhafaza altına alınabilir veya yediemin değişikliği yapılabilir.”

“Hacizli mallar, Adalet Bakanlığı tarafından yetki verilen gerçek veya tüzel kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilir. Yetki verilen gerçek veya tüzel kişiler, bu yetkilerini Adalet Bakanlığının onayıyla alt işleticilere aynı standartları sağlamak koşuluyla devredebilirler. Bu devir, yetki verilen gerçek veya tüzel kişilerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Bu depoların yönetmelikte belirlenen nitelik ve şartlara uygunluğunun saptanması sonucunda işletme belgesi Adalet Bakanlığı tarafından verilir. Haczedilen malların muhafaza işlemleri; lisanslı yediemin depolarının kuruluşuna, bu depolarda bulunması gereken asgari niteliklere, depo için alınacak teminata, mallar için muhtemel rizikolara karşı yapılacak sigortaya; işletici olma niteliklerine, işletici lisansına, Adalet Bakanlığı tarafından bu lisansın verilmesine; Adalet Bakanlığının lisanslı işletmelerle ilgili görev ve yetkilerine; faaliyetin durdurulması ya da iptali gibi idari tedbir ve tasarruflara; bu depoların denetimine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikte düzenlenir. Haczedilen malların muhafazası aşamasındaki ücretler Adalet Bakanlığınca düzenlenecek tarifeyle belirlenir.”

“İcra müdürlüklerinin talebi üzerine kolluk kuvvetlerince yakalanan araçlar, en geç üç işgünü içinde en yakın icra müdürlüğüne teslim edilir. Aracı teslim alan icra müdürlüğü aracın yakalanmasını isteyen icra müdürlüğüne bildirimde bulunur.”

MADDE 11- 2004 sayılı Kanunun 99 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Üçüncü şahsın zilyetliği:

MADDE 99- Haczedilen şey, borçlunun elinde olmayıp da üzerinde mülkiyet veya diğer bir ayni hak iddia eden üçüncü kişi nezdinde bulunursa, bu kişi yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz. İcra müdürü, üçüncü kişi aleyhine icra mahkemesinde istihkak davası açması için alacaklıya yedi gün süre verir. Bu süre içinde icra mahkemesine istihkak davası açılmaz ise üçüncü kişinin iddiası kabul edilmiş sayılır. Alacaklı tarafından süresinde açılan dava sonuçlanıncaya kadar, hacizli malın satışı yapılamaz. Haczin, üçüncü kişinin yokluğunda yapılması ve üçüncü kişi lehine istihkak iddiasında bulunulması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.”

MADDE 12- 2004 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden itibaren altı ay, taşınmaz ise hacizden itibaren bir yıl içinde satılmasını isteyebilir.”

MADDE 13- 2004 sayılı Kanunun 110 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 110- Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya icra müdürünce verilecek karar gereği gerekli gider onbeş gün içinde depo edilmezse veya talep geri alınıp da kanuni müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar. Hacizli malın satılması yönündeki talep bir defa geri alınabilir.

Haczedilen resmi sicile kayıtlı malların, icra dairesiyle yapılacak yazışmalar sonucunda haczinin kalktığının tespit edilmesi halinde, sicili tutan idare tarafından haciz şerhi terkin edilir ve işlem ilgili icra dairesine bildirilir.

Birinci fıkra gereğince haczin kalkmasına sebebiyet veren alacaklı o mala yönelik olarak, haczin konulması ve muhafazası gibi tüm giderlerden sorumlu olur.”

MADDE 14- 2004 sayılı Kanunun 114 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümle ve aynı maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Satış ilanı elektronik ortamda da yapılır.”

“Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden on gün önce başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az on gün

sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur.

Satılığa çıkarılan taşınır üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkrada yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz.”

MADDE 15- 2004 sayılı Kanunun 115 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İhalenin yapılması:

MADDE 115- Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Satılığa çıkarılan mal üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif de değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyen alacağına rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir.

Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır.

İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer.”

MADDE 16- 2004 sayılı Kanunun 118 inci maddesinin birinci fıkrasına ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve aynı fıkranın son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

“Daire dışında tahsil edilen paralar en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk işgünü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere, icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir.”

MADDE 17- 2004 sayılı Kanunun 112 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir ay” ibaresi “iki ay”, 123 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “iki ay” ibaresi “üç ay” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 2004 sayılı Kanunun 124 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Şartnameye, artırmaya iştirak edeceklerin taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri, elektronik ortamda teklif vererek artırmaya katılacakların teminat göstermeleri gerektiği, elektronik ortamda verilen tekliflerin taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamayacağı ve elektronik ortamda teklif vermeye ilişkin hususlar yazılır.”

MADDE 19- 2004 sayılı Kanunun 126 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Artırmanın ilanı, artırma hazırlıkları ve ilgililere ihtar:

MADDE 126- Satış, açık artırma ile yapılır. Birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat önceden ilan edilir.

İlan, birinci ihale tarihinden en az bir ay önce yapılır. İlan edilen metnin esasa müessir olmayan maddi hatalar nedeniyle tekrarlanması gerektiğinde, ihale tarihi değiştirilmeksizin hata ilanen düzeltilir. Ancak bu düzeltme ilanın tarihi ile ihale tarihi arasında yedi günden az zaman kalmış ise daha önce ilan edilen günden yedi işgünü sonrası için tespit edilecek günde satış yapılacağı düzeltme ilanında belirtilir. Bu düzeltme ilanı ilgililere ayrıca tebliğ edilmez.

Yapılacak ilana, satılacak şeyin cinsi, mahiyeti, önemli vasıfları, tahmin edilen kıymeti, bulunduğu yer; birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat; artırmaya iştirak edeceklerin hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri gerektiği; diğer bilgilerin nereden ve ne suretle öğrenilebileceği hususları yazılır. Ayrıca, ipotek sahibi alacaklılarla diğer ilgililerin taşınmaz üzerindeki haklarını, hususiyile faiz ve masrafa dair olan iddialarını evrakı müsbiteleri ile onbeş gün içinde icra dairesine bildirmeleri gerektiği yazılır; aksi halde, hakları tapu siciliyle sabit olmadıkça, satış bedelinin paylaşmasından hariç kalacakları da ilave edilir. Bu ihtar irtifak hakkı sahiplerine de yapılır.

Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden yirmi gün önce başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az yirmi gün sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, hacizli malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur.

Satılığa çıkarılan taşınmaz üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkra yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz.

114 üncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları taşınmazın satış ilanı hakkında da uygulanır.”

MADDE 20- 2004 sayılı Kanunun 127 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 127- İlanın birer sureti borçluya ve alacaklıya ve taşınmazın tapu siciline kayıtlı bulunan alacaklılarının tapuda kayıtlı adresleri varsa bu adreslerine tebliğ olunur. Adresin tapuda kayıtlı olmaması halinde, varsa adres kayıt sistemindeki adresleri tebligat adresleri olarak kabul edilir. Bunların dışında ayrıca adres tahkiki yapılmaz, gazetede veya elektronik ortamda yapılan satış ilanı tebligat yerine geçer.”

MADDE 21- 2004 sayılı Kanunun 129 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 129- Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Taşınmaz üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyen alacaklına rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir.

Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır.

İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer.”

MADDE 22- 2004 sayılı Kanunun 150/e maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Alacaklı, taşınır rehnin satışını ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren altı ay içinde, taşınmaz rehnin satışını da aynı tarihten itibaren bir yıl içinde isteyebilir.”

MADDE 23- 2004 sayılı Kanunun 168 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,”

MADDE 24- 2004 sayılı Kanunun 171 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,”

MADDE 25- 2004 sayılı Kanunun 243 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “116 ve 242 nci maddeler” ibaresi “242 nci madde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 26- 2004 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 9- 9 uncu maddenin ikinci fıkrası gereği ödeme yapılabilmesi için ilgilisi tarafından, anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde banka hesap numarasının bildirilmesi gerekir.

GEÇİCİ MADDE 10- Bu Kanunun ilgili hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten önce başlatılan takip işlemleri hakkında, değişiklikten önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 11- Adalet Bakanlığı, 88 inci maddenin dördüncü fıkrası gereğince hukuki ve teknik her türlü altyapıyı anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde tamamlar. Lisanslı yediemin depoları faaliyete geçinceye kadar o yerdeki mevcut depo ve garajlarda muhafaza işlemlerine, mevcut yönetmelik ve ücret tarifeleri çerçevesinde devam olunur.

Mevcut depo ve garajlarda muhafaza edilen ancak hukuken muhafazasına gerek kalmayan malların, anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde teslim alınması için icra müdürü tarafından ilgisine resen bildirim yapılır.

İlgilisine tebligat yapılamazsa veya verilen süre içinde mal geri alınmazsa, üç ay içinde, 88 inci maddenin beşinci fıkrası hükmü uyarınca satış işlemi yapılır.

Ancak, satış yapılamazsa Bakanlıkça görevlendirilecek icra müdürünün başkanlığında kaymakamlık, belediye, ilgili yer baro başkanlığı ve ticaret odası tarafından bildirilecek birer kişinin katılımıyla oluşturulacak değer tespit komisyonunca tespit edilecek değer üzerinden, yedieminin alacağına mahsup için malın mülkiyeti yediemine devredilebilir; komisyon, ekonomik bir değerinin kalmadığına karar verirse mal bir tutanakla imha edilir.

Satılan veya mülkiyeti devredilen malın bedelinden, muhafaza ve diğer giderler mahsup edildikten sonra varsa artan miktar talep halinde ilgisine ödenir.”

MADDE 27- 30/1/1950 tarihli ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 1 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birden fazla iş mahkemesi bulunan yerlerde, sosyal güvenlik hukukundan kaynaklanan davaların görüleceği iş mahkemeleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenebilir.”

MADDE 28- 15/7/1950 tarihli ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun 25 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir aydan iki seneye kadar hapis cezasıyla” ibaresi “mülki amir tarafından beşyüz liradan üçbin liraya kadar idarî para cezasıyla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 29- 5683 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 26- Sınır dışı edildikleri veya Türkiye’yi terke davet olundukları halde müsaadesiz gelmeye mütecasir olan yabancılar mülki amir tarafından ikibin liradan beşbin liraya kadar idarî para cezası ile cezalandırılır ve sınır dışı edilir.”

MADDE 30- 14/9/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç aydan altı aya kadar hapis ve bin güne kadar adli” ibaresi “mülki amir tarafından ikibin liradan beşbin liraya kadar idari”, ikinci fıkrasında yer alan “bin güne kadar adli” ibaresi “mülki amir tarafından beşyüz liradan ikibin liraya kadar idari” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 31- 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun 8 inci maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan “yirmi yıl” ibaresi “oniki yıl” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 32- 2575 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c) Bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere,”

MADDE 33- 2575 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başsavcı, ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda görülen dava dosyalarını, esas hakkındaki düşüncelerini bildirmek üzere, uygun göreceği görev ayırımına göre savcılara havale eder.”

MADDE 34- 2575 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Savcılar, ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda görülen dava dosyalarından kendilerine havale olunanları Başsavcı adına incelerler ve esas hakkındaki düşüncelerini, bir ay içinde gerekçeli ve yazılı olarak verirler. Bu süreler geçirilirse durumu sebepleriyle birlikte Başsavcıya bildirirler. Danıştay Başkanının ve Başsavcının vereceği diğer görevleri yerine getirir; çalışma düzeninin korunması ve iş veriminin artırılması için Başsavcının alacağı tedbirlere uyarlar.”

“3. Dava dairelerince gerekli görüldüğü takdirde, Danıştay savcıları, önceden haber verilmek suretiyle, düşüncelerini sözlü olarak da açıklarlar.”

MADDE 35- 2575 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 24- 1. Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç yıl süreyle Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun oluşumu ve çalışma usulü hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır.

a. İdari Dava Daireleri Kurulu, her idari dava dairesinden en az bir üye olmak kaydıyla Genel Kurul tarafından seçilecek onsekiz üyeden oluşur. Kurula Danıştay Başkanı veya vekillerinden biri, bunların bulunmaması halinde Kurulun en kıdemli üyesi başkanlık eder.

b. Bu üyeler İdari Dava Daireleri Kurulunda sürekli olarak görev yaparlar. Ancak, iş durumu gözönüne alınmak suretiyle üyelerin daire çalışmalarına katılmalarına Genel Kurul tarafından karar verilebilir.

c. Toplantı ve görüşme yeter sayısı onbeştir. Kararlar, toplantıya katılanların oyçokluğu ile verilir. Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu tarafın görüşü doğrultusunda karar verilmiş olur.

GEÇİCİ MADDE 25- 1. Bu Kanunun yayımı tarihinden önce ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda açılmış bulunan ve bu Kanunla idare ve vergi mahkemelerinin görevleri kapsamına alınan davaların, Danıştayda görülmesine devam edilir.

2. Düşünce alınmak üzere Danıştay Başsavcılığına gönderilmekle birlikte, bu Kanunun yayımı tarihinden önce görüş bildirilmemiş yürütmenin durdurulması istemli dosyalar ile temyiz ve karar düzeltme dosyaları, herhangi bir görüş bildirilmeksizin, ilgili daire veya kurullara geri gönderilir.”

MADDE 36- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve (3) numaralı fıkrasının birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleleri yürürlükten kaldırılmıştır.

“Bölge İdare Mahkemesi başkan ve üyeliklerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılır. Bu mahkemeler gerektiğinde birden çok kurul halinde çalışabilirler. Bu kurulların oluşumu, aralarındaki iş bölümü ile kurullara kimin başkanlık edeceği Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.”

MADDE 37- 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarında yer alan “birmilyar lirayı” ibareleri “ellibin Türk Lirasını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 38- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 14 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde ise dilekçeler, evrak bürosunca kaydedilerek ilgili mahkemelere havale olunur. Dilekçe sahibine evrakın tarih ve sayısını gösterir ücretsiz bir alındı kağıdı verilir.”

MADDE 39- 2577 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“6. Danıştay da ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülen davalarda savcının esas hakkındaki yazılı düşüncesi taraflara tebliğ edilir. Taraflar, tebliğden itibaren onbeş gün içinde, savcının düşüncesine cevap verebilirler.”

MADDE 40- 2577 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “birmilyar lirayı” ibareleri “ellibin Türk Lirasını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 41- 2577 sayılı Kanunun 20 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“6. İdare ve vergi mahkemelerinde heyet halinde görülen davalarda, birinci fıkrada belirtilen bilgi ve belgelerin istenmesi ile ek süre verilmesine ilişkin ara kararlar, mahkeme başkanı veya dosyanın havale edildiği üye tarafından da verilebilir.”

MADDE 42- 2577 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin (2) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı maddeye (2) numaralı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki (3) numaralı fıkra eklenmiş, diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“2. Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler. Ancak, dava dilekçesi ve eklerinden yürütmenin durdurulması isteminin yerinde olmadığı anlaşırsa, davalı idarenin savunması alınmaksızın istem reddedilebilir.

3. Uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerin yürütülmesi, ikinci fıkradaki hüküm çerçevesinde yeni bir karar verilinceye kadar, idarenin savunması alınmaksızın durdurulabilir.”

“9. Aynı sebeplere dayanılarak ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulamaz.”

MADDE 43- 2577 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin (2) ve (6) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekalet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılır. Birinci fıkrada belirtilen süreler içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur. Kararın davacıya tebliği ile banka hesap numarasının idareye bildirildiği tarih arasında geçecek süre için faiz işlemez.”

“6. Tazminat ve vergi davalarında idarece, mahkeme kararının tebliğ tarihi ile ödeme tarihi arasındaki süreye 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenecek gecikme zammı oranında hesaplanacak faiz ödenir.”

MADDE 44- 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. İdare ve vergi mahkemelerinin;

a) İlk ve orta öğretim öğrencilerinin sınıf geçme, not tespiti, kayıt, nakil, ilişik kesme ve disiplin cezalarına ilişkin işlemler ile yükseköğretim öğrencilerinin sınıf geçme ve notlarının tespitine ilişkin işlemlerden,

b) Valilik, kaymakamlık ve yerel yönetimler ile bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatındaki yetkili organları tarafından kamu görevlileri hakkında tesis edilen geçici görevlendirme, ikinci görev, vekaleten atama, görev ve unvan değişikliği içermeyen il içi naklen atama, görevden uzaklaştırma, yolluk, lojman ve izinlerine ilişkin idarî işlemlerden,

c) Kamu görevlilerine uyarma ve kınama cezası verilmesine ilişkin işlemlerden,

d) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının üyeleri hakkında verdiği mesleki faaliyeti sona erdirmeyen her türlü disiplin işlemleri ve sınav işlemlerinden,

e) Asker ailelerine yardım ile ilgili işlemlerden,

f) 2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanunun uygulanmasından,

g) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu gereğince kamu kurum ve kuruluşları tarafından sosyal yardım amacıyla bağlanan aylık ve yapılan sosyal yardımlarla ilgili uygulamalardan,

h) 4/12/1984 tarihli ve 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından,

ı) 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun uygulanmasından,

kaynaklanan uyuşmazlıklarla ilgili olarak verdikleri nihaî kararlar ile tek hâkimle verilen nihaî kararlara, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi mahkemelerin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebilir.”

MADDE 45- 2577 sayılı Kanunun 54 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"3. Kararın düzeltilmesi istekleri, öncelikle esas kararı vermiş olan daire, kurul veya bölge idare mahkemesinin esas karara katılmamış bir üyesi, bunun mümkün olmaması halinde ise görevlendirilecek bir üye tarafından incelenir. Karar düzeltme talebinin yerinde olmadığı anlaşırsa dosyayı inceleyen üye tarafından kabul edilmezlik kararı verilerek gerekçeleriyle birlikte taraflara tebliğ edilir. Bu karar kesindir.

4. Karar düzeltme isteğinin yerinde olduğu kanaatine varılan dosyalar ise görüşülüp karara bağlanmak üzere ilgili daire, kurul veya bölge idare mahkemesine gönderilir. Dosyanın incelenmesinde tetkik hâkimliği yapanlar, aynı konunun düzeltme yoluyla incelenmesinde bu görevi yapamazlar."

MADDE 46- 2577 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 6- 1. Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde evrak büroları oluşturuluncaya kadar dilekçeler mahkeme başkanı veya hâkim tarafından havale edilmeye devam olunur.

2. Bu Kanunun 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında yazılı uyuşmazlıklarla ilgili olarak ilk derece mahkemelerince verilen nihai kararlardan, bu Kanunun yayımı tarihinden önce verilen kararlar ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece verilen kararlar, Danıştayda temyiz edilebilir.

3. Bu Kanunun yayımı tarihinden önce yapılmış karar düzeltme başvuruları, 54 üncü maddenin bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki hükümlerine göre incelenerek karara bağlanır."

MADDE 47- (1) 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 55 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır."

(2) 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 12- İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır."

(3) 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununun 11 inci maddesinin onuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır."

(4) 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır."

(5) 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır."

(6) 2/3/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır."

(7) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 105 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır."

(8) 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(1) İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurum kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır. Kurulun kararları, Kurumun idarî denetimi sırasında yerindelik denetimine tâbi tutulamaz."

(9) 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(1) Kurul kararları kesindir. İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır."

MADDE 48- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin ikinci paragrafında yer alan "her dönemde alınacak aday sayısının yüzde yirmisini geçmemek üzere ihtiyaç oranında" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 49- 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununa 33 üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 33/A maddesi eklenmiştir.

"Kadastro mahkemesinin yargı çevresinin değiştirilmesi

MADDE 33/A- İş yoğunluğu ve coğrafi durum dikkate alınarak bir kadastro mahkemesinin kaldırılmasına ve başka bir kadastro mahkemesinin yargı çevresine dahil edilmesine, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından karar verilebilir."

MADDE 50- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "ve örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 51- 3713 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (d) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"ç) Kolluk tarafından düzenlenen tutanaklara ilgili görevlilerin açık kimlikleri yerine sadece sicil numaraları yazılır. Kolluk görevlilerinin ifadesine başvurulması gerektiği hallerde çıkarılan davetiye veya çağrı kağıdı, kolluk görevlisinin iş adresine tebliğ edilir. Bu kişilere ait ifade ve duruşma tutanaklarında adres olarak iş yeri adresleri gösterilir.

d) Müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir. Ancak bu kısıtlama, yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, en çok üç ay süreyle uygulanabilir."

MADDE 52- 6/8/1997 tarihli ve 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulu; Bakanlık Müsteşarının başkanlığında, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü, Strateji Geliştirme Başkanı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı ve Teknik İşler Dairesi Başkanından oluşur."

MADDE 53- 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına "ceza davalarının" ibaresinden sonra gelmek üzere "bir muhakeme şartı olarak," ibaresi eklenmiş ve aynı fıkra da yer alan "iki ay" ibaresi "altı ay", "dört ay" ibaresi "bir yıl" ve altıncı fıkrasında yer alan "iki ayı" ibaresi "altı ayı" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 54- 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 3- 1/6/2005 tarihine kadar mahkemelerce basılı yayınlarla ilgili olarak verilmiş toplatma, yasaklama, dağıtım ve satışın engellenmesi kararları, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde, yetkili ve görevli mahkemeden bu yasaklılığın devamı niteliğinde bir karar alınmamış olması durumunda kendiliğinden hükümsüz hale gelir. Bu tür kararlarla ilgili bilgi ve deliller kolluk tarafından iki ay içinde yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına iletilir. Mahkemelerce bu yönde alınmış olan kararların bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir."

MADDE 55- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin (5) numaralı alt bendine "Yakıcı," ibaresinden sonra gelmek üzere "yangın çıkarıcı," ibaresi eklenmiştir.

MADDE 56- 5237 sayılı Kanunun 75 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 75- (1) Mağduru belirli bir gerçek kişi olan suçlar hariç olmak üzere, yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı bir yılı aşmayan suçların faili;

a) Adli para cezası maktu ise bu miktarı, değilse aşağı sınırını,

b) Hapis cezasının aşağı sınırının karşılığı olarak her gün için yirmi Türk Lirası üzerinden bulunacak miktarı,

c) Hapis cezası ile birlikte adli para cezası da öngörülmüş ise, hapis cezası için bu fıkranın (b) bendine göre belirlenecek miktar ile adli para cezasının aşağı sınırını,

soruşturma giderleri ile birlikte, Cumhuriyet savcılığınca yapılacak tebliğ üzerine on gün içinde ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz.

(2) Birinci fıkranın uygulanabilmesi için, failin, ayrıca suçun işlenmesiyle kamunun veya özel hukuk tüzel kişinin uğradığı zararı, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen ve defaten gidermesi gerekir.

(3) Bu madde hükümlerinin uygulanabilmesi için, failin daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmaması gerekir.

(4) Özel kanun hükümleri gereğince işin doğrudan mahkemeye intikal etmesi halinde de fail, hâkim tarafından yapılacak bildirim üzerine birinci fıkra hükümlerine göre saptanacak miktardaki parayı yargılama giderleriyle birlikte ödediği ve ikinci fıkradaki yükümlülüğünü yerine getirdiği takdirde kamu davası düşer.

(5) Cumhuriyet savcılığınca, bu madde kapsamına giren suç nedeniyle önödeme işlemi yapılmadan dava açılması veya dava konusu fiilin niteliğinin değişmesi suretiyle bu madde kapsamına giren bir suça dönüşmesi halinde de yukarıdaki fıkra uygulanır.

(6) Suçla ilgili kanun maddesinde yukarı sınırı bir yılı aşmayan hapis cezası veya adli para cezasından yalnız birinin uygulanabileceği hallerde ödenmesi gereken miktar, yukarıdaki fıkralara göre adli para cezası esas alınarak belirlenir.

(7) Bu madde gereğince kamu davasının açılmaması veya ortadan kaldırılması, müsadereye ilişkin hükümleri etkilemez."

MADDE 57- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 132 nci maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan "altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para" ibaresi "bir yıldan üç yıla kadar hapis"; aynı fıkrada yer alan "bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur" ibaresi "verilecek ceza bir kat artırılır" şeklinde değiştirilmiştir.

b) İkinci fıkrasında yer alan "bir yıldan üç yıla kadar hapis" ibaresi "iki yıldan beş yıla kadar hapis" şeklinde değiştirilmiştir.

c) Üçüncü fıkrasında yer alan "altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para" ibaresi "bir yıldan üç yıla kadar hapis" şeklinde değiştirilmiştir.

d) Üçüncü fıkrasına "rızası olmaksızın" ibaresinden sonra gelmek üzere "hukuka aykırı olarak" ibaresi eklenmiştir.

e) Dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 58- 5237 sayılı Kanunun 133 üncü maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan "iki aydan altı aya kadar hapis" ibaresi "iki yıldan beş yıla kadar hapis" şekilde değiştirilmiştir.

b) İkinci fıkrasında yer alan "altı aya kadar hapis" ibaresi "altı aydan iki yıla kadar hapis" şekilde değiştirilmiştir.

c) Üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaların kaydedilmesi suretiyle elde edilen verileri hukuka aykırı olarak ifşa eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve dörtbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır."

MADDE 59- 5237 sayılı Kanunun 134 üncü maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan "altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para" ibaresi "bir yıldan üç yıla kadar hapis"; aynı fıkra da yer alan "cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz" ibaresi "verilecek ceza bir kat artırılır" şeklinde değiştirilmiştir.

b) İkinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(2) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

MADDE 60- 5237 sayılı Kanunun 142 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi yürürlükten kaldırılmış, üçüncü fıkrasında yer alan "ikinci fıkraya göre cezaya" ibaresi "beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına", "onbeş yıla kadar hapis" ibaresi ise "ceza yarı oranında artırılır" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 61- 5237 sayılı Kanunun 152 nci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve mevcut ikinci fıkra üçüncü fıkra olarak teselsül ettirilmiştir.

"(2) Mala zarar verme suçunun sıvı veya gaz halindeki enerjinin nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesisler ile yüksek hızlı tren hattı ve işletmesi hakkında işlenmesi halinde, dört yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur."

MADDE 62- 5237 sayılı Kanunun 163 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(3) Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğal gazın sahibinin rızası olmaksızın tüketilmesi hâlinde kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur."

MADDE 63- 5237 sayılı Kanunun 168 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ve karşılıksız yararlanma" ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(5) Karşılıksız yararlanma suçunda, fail, azmettiren veya yardım edenin pişmanlık göstererek mağdurun, kamunun veya özel hukuk tüzel kişinin uğradığı zararı, tamamen tazmin etmesi hâlinde kamu davası açılmaz. Açılmış olan kamu davası düşer, mahkûm olunan ceza tüm sonuçlarıyla ortadan kalkar. Bu fıkra hükmü uyarınca Cumhuriyet savcılığınca veya mahkemelerce verilen kararlar adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme beş yıl süreyle kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından istenmesi halinde verilebilir. Bu fıkra hükmünden yararlananlar, beş yıl içinde bir daha karşılıksız yararlanma suçunu işlediklerinde etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanamazlar."

MADDE 64- 5237 sayılı Kanunun 174 üncü maddesinin birinci fıkrasına "yakıcı," ibaresinden sonra gelmek üzere "yangın çıkarıcı," ibaresi eklenmiştir.

MADDE 65- 5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(6) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(7) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte ikiye kadar indirilebilir."

MADDE 66- 5237 sayılı Kanunun 248 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Soruşturma başlamadan" ibaresi "Durum resmi makamlarca öğrenilmeden" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 67- 5237 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(1) Görevinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi icbar eden kamu görevlisi, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kamu görevlisinin haksız tutum ve davranışları karşısında, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek, kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmiş olması hâlinde, icbarın varlığı kabul edilir."

MADDE 68- 5237 sayılı Kanunun 252 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 252- (1) Rüşvet alan kamu görevlisi, dört yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Rüşvet veren kişi de kamu görevlisi gibi cezalandırılır. Rüşvet konusunda anlaşmaya varılması hâlinde, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(2) Kamu görevlisinin rüşvet talebinde bulunması ve fakat bunun kişi tarafından kabul edilmemesi ya da kişinin kamu görevlisine menfaat temini konusunda teklif veya vaatte bulunması ve fakat bunun kamu görevlisi tarafından kabul edilmemesi hâllerinde teşebbüs hükümlerine göre verilecek olan ceza iki yıldan az olamaz.

(3) Rüşvet teklif veya talebinin karşı tarafa iletilmesi, rüşvet anlaşmasının sağlanması, rüşvetin temini hususlarında aracılık eden kişi, müsterek fail olarak cezalandırılır.

(4) Rüşvet alan veya bu konuda anlaşmaya varan kişinin, yargı görevi yapan, hakem, bilirkişi, noter veya yeminli mali müşavir olması hâlinde verilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(5) Rüşvet, bir kamu görevlisinin, görevinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması için, kişiyle anlaşarak kendisine veya başkasına bir menfaat sağlamasıdır. Ancak, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmiş olması hâlinde, bu kişi bakımından fiil suç oluşturmaz. Bu durumda kamu görevlisi hakkında icbar suretiyle irtikap suçuna ilişkin hükümlere göre cezaya hükmolunur.

(6) Bu madde hükümleri;

a) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları,

b) Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler,

c) Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar,

ç) Kamu yararına çalışan dernekler,

d) Kooperatifler,

e) Halka açık anonim şirketler,

ile hukuki ilişki tesisinde veya tesis edilmiş hukuki ilişkinin devamı sürecinde, bu tüzel kişiler adına hareket eden kişilere, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması için menfaat temin edilmesi hâlinde de uygulanır.

(7) Yabancı bir ülkede seçilmiş veya atanmış olan, yasama veya idarî veya adli bir görevi yürüten kamu kurum veya kuruluşlarının, yapılanma şekli ve görev alanı ne olursa olsun, devletler, hükümetler veya diğer uluslararası kamusal örgütler tarafından kurulan uluslararası örgütlerin görevlilerine veya aynı ülkede uluslararası nitelikte görevleri yerine getirenlere veya uluslararası mahkemelerde görev yapan hâkimlere, jüri üyelerine ve diğer kamu görevlilerine, uluslararası parlamento üyelerine ve bir hukuki uyuşmazlığın çözümü amacıyla başvurulmuş tahkim usulü çerçevesinde görevlendirilen hakemlere uluslararası ticarî işlemler veya görevin ifasıyla ilgili başka bir nedenle, bir işin yapılması veya yapılmaması veya haksız bir yararın elde edilmesi veya muhafazası amacıyla, doğrudan veya dolaylı olarak yarar teklif veya vaat edilmesi veya verilmesi ile yukarıda sayılan kişilerin rüşvet talebinde bulunması veya menfaat sağlaması rüşvet sayılır.

(8) Yedinci fıkra kapsamına giren rüşvet fiilinin;

a) Türkiye'de işlenmesi,

b) Yurtdışında vatandaş tarafından işlenmesi,

c) Yurtdışında yabancı tarafından;

1. Türkiye'nin,

2. Türkiye'deki bir kamu kurumunun,

3. Türk kanunlarına göre kurulmuş bir özel hukuk tüzel kişisinin,

4. Türk vatandaşının,

tarafı olduğu bir uyuşmazlık ya da bu kurum veya kişilerle ilgili bir işlemin yapılması ve yapılmaması için işlenmesi,

hâllerinde, rüşvet veren ve alan kişiler hakkında Türkiye'de re'sen soruşturma yapılır."

MADDE 69- 5237 sayılı Kanunun 254 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(1) Rüşvet alan kişinin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, rüşvet konusu şeyi soruşturmaya yetkili makamlara aynen teslim etmesi hâlinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Rüşvet alma konusunda başkasıyla anlaşılan kamu görevlisinin durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce durumu yetkili makamlara haber vermesi hâlinde de hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükmolunmaz.

(2) Rüşvet veren veya bu konuda kamu görevlisiyle anlaşmaya varan kişinin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, pişmanlık duyarak durumdan yetkili makamları haberdar etmesi hâlinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz.

(3) Rüşvet suçuna iştirak eden diğer kişilerin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, pişmanlık duyarak durumdan yetkili makamları haberdar etmesi hâlinde, hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükmolunmaz."

MADDE 70- 5237 sayılı Kanunun 255 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Nüfuz ticareti

MADDE 255- (1) Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olan kişinin, haksız bir işin yaptırılması amacıyla girişimde bulunması için, kendisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmesi halinde, hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur. Kişinin kamu görevlisi olması halinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır. İşinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle menfaat sağlayan kişi ise, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Menfaat temini konusunda anlaşmaya varılması halinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(3) İşin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunmanın müstakil bir suç oluşturduğu hallerde kişiler ayrıca bu suç nedeniyle cezalandırılır."

MADDE 71- 5237 sayılı Kanunun 277 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs

MADDE 277- (1) Görülmekte olan bir davada veya yapılmakta olan bir soruşturmada, gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek veya bir haksızlık oluşturmak amacıyla, davanın taraflarından birinin, şüpheli veya sanığın, katılanın veya mağdurun lehine veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs eden kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkradaki suçu oluşturan fiilin başka bir suçu da oluşturması halinde, fikri içtima hükümlerine göre verilecek ceza yarısına kadar artırılır."

MADDE 72- 5237 sayılı Kanunun 278 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 278- (1) İşlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması halen mümkün bulunan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Mağdurun onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan özürlü olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarı oranında artırılır.

(4) Suçun, üstsoy, altsoy, eş veya kardeş tarafından işlenmesi hâlinde, cezaya hükmolunmaz. Ancak, suçu önleme yükümlülüğünün varlığı dolayısıyla ceza sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır."

MADDE 73- 5237 sayılı Kanunun 285 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 285- (1) Soruşturmanın gizliliğini alenen ihlal eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun oluşabilmesi için;

a) Soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğinin açıklanması suretiyle, masumiyet karinesinden yararlanma hakkının veya haberleşmenin gizliliğinin ya da özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi,

b) Soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğine ilişkin olarak yapılan açıklamanın maddi gerçeğin ortaya çıkmasını engellemeye elverişli olması, gerekir.

(2) Soruşturma evresinde alınan ve soruşturmanın tarafı olan kişilere karşı gizli tutulması gereken kararların ve bunların gereği olarak yapılan işlemlerin gizliliğini ihlal eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Kanuna göre kapalı yapılması gereken veya kapalı yapılmasına karar verilen duruşmadaki açıklama veya görüntülerin gizliliğini alenen ihlal eden kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. Ancak, bu suçun oluşması için, tanığın korunmasına ilişkin olarak alınan gizlilik kararına aykırılık açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

(4) Soruşturma ve kovuşturma evresinde kişilerin suçlu olarak algılanmalarına yol açacak şekilde görüntülerinin yayınlanması hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(5) Soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin haber verme sınırları aşılmaksızın haber konusu yapılması suç oluşturmaz."

MADDE 74- 5237 sayılı Kanunun 288 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 288- (1) Görülmekte olan bir davada veya yapılmakta olan bir soruşturmada, hukuka aykırı bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da gerçeğe aykırı beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemek amacıyla alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunan kişi, elli günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır."

MADDE 75- 4/11/2004 tarihli ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan "Cumhuriyet savcısı" ibaresi "mülki amir" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 76- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 101 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(2) Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda;

- a) Kuvvetli suç şüphesini,
- b) Tutuklama nedenlerinin varlığını,
- c) Tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu,

gösteren deliller somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilir. Kararın içeriği şüpheli veya sanığa sözlü olarak bildirilir, ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verilir ve bu husus kararda belirtilir."

MADDE 77- 5271 sayılı Kanunun 109 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "üç" ibaresi "beş" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 78- 5271 sayılı Kanunun 188 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Ancak Cumhuriyet savcısının esas hakkındaki mütalâasının zorunlu müdafinin de hazır bulunduğu duruşmada açıklanmış olması veya bu mütalâanın zorunlu müdafie yazılı olarak tebliğ edilmiş olması durumlarında, çocuklar hakkında görevlendirilmiş olanlar hariç olmak üzere, hukuken kabul edilebilir bir mazereti olmayan zorunlu müdafinin yokluğunda da karar verilebilir."

MADDE 79- 5271 sayılı Kanunun 308 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"(2) İtiraz üzerine dosya, kararına itiraz edilen daireye gönderilir.

(3) Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Ceza Genel Kuruluna gönderir.

(4) Ceza Genel Kurulu, hukuka kesin aykırılık halleri saklı kalmak üzere incelemesini itiraz nedenleriyle sınırlı bir şekilde yaparak karar verir."

MADDE 80- 23/3/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 5- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 308 inci maddesinde yapılan değişiklikler, bu Kanunun yayımı tarihinde Yargıtay Ceza Genel Kurulunda bulunan ve henüz karara bağlanmamış dosyalar hakkında da uygulanır."

MADDE 81- 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 43/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 43/B maddesi eklenmiştir.

"MADDE 43/B- (1) 5411 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan; bankalara, finansal kuruluşlara veya paranın sayım ve incelemesini yaparak bankalara destek hizmeti veren kuruluşlar ile mevzuat çerçevesinde dövizle ilişkin işlemler yapmasına izin verilen şirketlere, her ne amaçla olursa olsun ibraz edilen paranın sahte olduğunun anlaşılması halinde, 5237 sayılı Kanunun 278 inci maddesinde düzenlenen bildirim yükümlülüğü yerine getirilmediği takdirde, bu maddede sayılan tüzel kişilere Cumhuriyet savcısı tarafından beşbin Türk Lirasından yirmibeşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir."

MADDE 82- 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "asliye mahkemelerinin bulunmadığı ilçelerde" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 83- 5352 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(1) Arşiv bilgileri;

a) İlginin ölümü üzerine,

b) Anayasanın 76 ncı maddesi ile bazı özel kanunlarda yer alan ve bir hak mahrumiyetine neden olan mahkûmiyetler bakımından, yasaklanmış hakların geri verilmesi kararı alınması koşuluyla, kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren onbeş yıl ve her halde otuz yıl geçmesiyle,

c) Diğer mahkûmiyetler bakımından kaydın arşive alınma koşullarının oluştuğu tarihten itibaren beş yıl geçmesiyle,

tamamen silinir."

MADDE 84- 5352 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmış, ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(2) Bu Kanunun yayımı tarihinde, Anayasanın 76 ncı maddesi ile bazı özel kanunlarda yer alan ve bir hak mahrumiyetine neden olan mahkûmiyetler bakımından, arşive alınan veya şartları olduğu hâlde ya da henüz şartları oluşmadığı için arşive alınmayan kayıtlar hakkında 12 nci maddenin birinci fıkrası hükmü uygulanır.

(3) İkinci fıkra da sayılanlar dışında, birinci fıkra gereğince işlem yapılarak arşive alınan kayıtlar, 3682 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde öngörülen sürelerin dolduğu veya ertelenmiş olan hükmün esasen vâki olmamış sayıldığı hallerde bu tarih esas alınarak Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünce silinir."

MADDE 85- Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelin Adalet Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

MADDE 86- Aşağıdaki hükümler yürürlükten kaldırılmıştır:

1) 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 116 ncı maddesi,

2) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun;

a) 6 ncı maddesinin beşinci fıkrası,

b) 13 üncü maddesi,

3) 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 19 uncu maddesinin yedinci fıkrası,

4) 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 19 uncu maddesi;

5) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun;

a) 141 inci maddesinin ikinci fıkrası,

b) 257 ncı maddesinin üçüncü fıkrası,

6) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

a) 251 inci maddesinin yedinci ve sekizinci fıkraları,

b) 252 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentleri,

7) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 128 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi,

8) 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi.

Dava ve cezaların ertelenmesi

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 31/12/2011 tarihine kadar, basın ve yayın yoluyla ya da sair düşünce ve kanaat açıklama yöntemleriyle işlenmiş olup; temel şekli itibarıyla adli para cezasını ya da üst sınırı beş yıldan fazla olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı;

a) Soruşturma evresinde, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesindeki şartlar aranmaksızın kamu davasının açılmasının ertelenmesine,

b) Kovuşturma evresinde, kovuşturmanın ertelenmesine,

c) Kesinleşmiş olan mahkûmiyet hükümlerinin infazının ertelenmesine, karar verilir.

(2) Hakkında kamu davasının açılmasının veya kovuşturmanın ertelenmesi kararı verilen kişinin, erteleme kararının verildiği tarihten itibaren üç yıl içinde birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlememesi hâlinde, kovuşturmaya yer olmadığı veya düşme kararı verilir. Bu süre zarfında birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlenmesi hâlinde, bu suçtan dolayı kesinleşmiş hükümle cezaya mahkûm olduğu takdirde, ertelenen soruşturma veya kovuşturmaya devam olunur.

(3) Cezasının infazı ertelenen kişinin erteleme kararının verildiği tarihten itibaren üç yıl içinde birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlememesi hâlinde mahkûmiyet bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar. Bu süre zarfında birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlenmesi hâlinde, bu suçtan dolayı kesinleşmiş hükümle cezaya mahkûm olduğu takdirde, ertelenen cezanın infazına kaldığı yerden devam edilir.

(4) Bu madde hükümlerine göre cezanın infazının ertelenmesi hâlinde erteleme süresince ceza zamanaşımı durur; kamu davasının açılmasının veya kovuşturmanın ertelenmesi hâlinde, erteleme süresince dava zamanaşımı ve dava süreleri durur.

(5) Birinci fıkra kapsamına giren suçlardan dolayı hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmiş olması hâlinde dahi, bu madde hükümleri uygulanır.

(6) Birinci fıkra kapsamına giren suçlardan dolayı verilmiş mahkûmiyet hükmünün infazının tamamlanmış olması hâlinde bu mahkûmiyet hükmüne bağlı yasaklanmış hakların Adli Sicil Kanununun 13/A maddesindeki şartlar aranmaksızın geri verilmesine karar verilir.

(7) Bu madde hükümlerine göre verilen kamu davasının açılmasının, kovuşturmanın veya cezanın infazının ertelenmesi kararları adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturma ile bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

(8) Bu madde hükümlerine göre kamu davasının açılmasının, kovuşturmanın veya cezanın infazının ertelenmesi kararlarının verildiği hâllerde, bu suçlar Türk Ceza Kanununun, erteleme ve tekrüre ilişkin hükümlerinin uygulanmasında göz önünde bulundurulmaz.

MADDE 87- Bu Kanunun;

a) 3 üncü, 4 üncü, 7 nci, 8 inci, 10 uncu, 12 nci, 14 üncü ila 25 inci maddeleri, 26 ncı maddesiyle 2004 sayılı Kanuna eklenen geçici 9 uncu ve 11 nci maddeleri ile 86 ncı maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi yayımı tarihinden altı ay sonra,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 88- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı

E. Bağış

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

İ. N. Şahin

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

Ö. Dinçer

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

YARGI HİZMETLERİNİN ETKİNLEŞTİRİLMESİ AMACIYLA BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE BASIN YAYIN YOLUYLA İŞLENEN SUÇLARA İLİŞKİN DAVA VE CEZALARIN ERTELENMESİ HAKKINDA KANUN TASARISI

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 1 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İcra daireleri:

MADDE 1- Her asliye mahkemesinin yargı çevresinde yeteri kadar icra dairesi bulunur.

Her icra dairesinde Adalet Bakanlığı tarafından atanacak bir icra müdürü, yeteri kadar icra müdür yardımcısı, icra katibi ile adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından görevlendirilecek mübaşir ve hizmetli bulunur.

İcra müdür ve icra müdür yardımcısı, Adalet Bakanlığı tarafından yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığı tarafından yapılacak sözlü sınav sonucuna göre atanırlar. İcra katipleri arasından Adalet Bakanlığı tarafından yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığı tarafından yapılacak sözlü sınav sonucuna göre de icra müdür veya icra müdür yardımcılığı kadrolarına atama yapılabilir.

İcra katipliğine ilk defa atanacaklar, kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için yapılacak merkezi sınavda başarılı olanlar arasından Adalet Bakanlığının bu konuda yetki vereceği adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından yapılacak uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre; unvan değişikliği suretiyle atanacaklar ise uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre atanırlar. Unvan değişikliği suretiyle icra katipliğine atanacaklar tahsis edilen kadronun yüzde ellisini geçemez.

İcra müdür ve icra müdür yardımcısı ile icra katiplerinin, yazılı sınav, sözlü sınav, görevlendirme, nakil, unvan değişikliği, görevde yükselme ve diğer hususları yönetmelikle düzenlenir.

İcra dairelerinde, gerektiğinde, Adalet Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar çerçevesinde, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından zabıt katibi, mübaşir ve hizmetli görevlendirilir.

İcra müdürü, icra müdür yardımcısı veya icra katibinin herhangi bir nedenden dolayı yokluğu halinde görev ve yetkileri, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilecek yazı işleri müdürü veya zabıt katibi tarafından yerine getirilir.

Adalet Bakanlığı, icra dairelerini bir arada bulundurmaya ve aynı icra mahkemesine bağlamaya yetkilidir.”

MADDE 2- 2004 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İcra ve iflas dairelerince verilen kararlar gerekçeli olarak tutanaklara yazılır.”

MADDE 3- 2004 sayılı Kanunun 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 8/a maddesi eklenmiştir.

“Elektronik işlemler:

MADDE 8/a- İcra ve iflas dairelerince yapılacak her türlü icra ve iflas iş ve işlemlerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi kullanılır, her türlü veri, bilgi, belge ve karar, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır.

Usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedir. Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haizdir. Güvenli elektronik imza, kanunlarda güvenli elektronik imza ile yapılamayacağı açıkça belirtilmiş olan işlemler dışında, elle atılan imza yerine kullanılabilir. Güvenli elektronik imzayla oluşturulan belge ve kararlarda, kanunlarda birden fazla nüshanın düzenlenmesi ve mühürleme işlemini öngören hükümler uygulanmaz.

Zorunlu nedenlerden dolayı fiziki olarak düzenlenen belge veya kararlar, yetkili kişilerce güvenli elektronik imzayla imzalanarak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine aktarılır ve gerektiğinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla ilgili birimlere iletilir. Bu şekilde elektronik ortama aktarılarak ilgili birimlere iletilen belge ve kararların asılları, gönderen icra ve iflas dairesinde saklanır, ayrıca fiziki olarak gönderilmez. Ancak, belge veya kararın aslının incelenmesinin zorunlu olduğu hâller saklıdır.

Elektronik ortamdan fiziki örnek çıkartılması gereken hâllerde, icra müdürü veya görevlendirdiği personel tarafından belgenin aslının aynı olduğu belirtilerek, imzalanır ve mühürlenir.

Elektronik ortamda yapılan işlemlerde süre gün sonunda biter.

Elektronik işlemlerin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla yapılmasına dair usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 4- 2004 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Paranın ödenmesi ve değerli eşyanın muhafazası:

MADDE 9- İcra ve iflas dairelerine yapılacak her türlü nakdi ödeme, Adalet Bakanlığı tarafından uygun görülecek bankalarda icra ve iflas dairesi adına açılan hesaba yapılır. Haciz sırasında, borçlu veya üçüncü kişiler tarafından yapılan ödeme nedeniyle tahsil edilen paralar, en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk iş günü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir.

İcra ve iflas dairelerince yapılması gereken her türlü nakdi ödeme, ilgisinin gösterdiği banka hesabına aktarılmak üzere, icra müdürü tarafından resen bankaya verilecek talimat gereği yapılır. Talimat, paranın icra ve iflas dairesi hesabına yatırılmasını takip eden en geç üç iş günü sonuna kadar verilir.

İcra ve iflas daireleri aldıkları kıymetli evrak ve değerli şeyleri kasalarında, zorunlu hâllerde ise kiralananak banka kasalarında muhafaza ederler.”

MADDE 5- 2004 sayılı Kanunun 13/a maddesinin birinci fıkrasında yer alan “, diğer örneğinin ise en geç o ayın sonunda Adalet Bakanlığına gönderilmesi” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 6- 2004 sayılı Kanunun 32 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yabancı devlet aleyhine başlatılan ilamlı icra takiplerine ilişkin icra emrinde uluslararası andlaşmalar saklı kalmak kaydıyla, borçlu devlete ait olan mallar hakkında cebri icra yapılabileceği hususu ayrıca ihtar edilir.”

MADDE 7- 2004 sayılı Kanunun 42 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yabancı devlet aleyhine ilamsız takip yoluna başvurulamaz.”

MADDE 8- 2004 sayılı Kanunun 58 inci maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Takip talebi icra dairesine yazılı veya sözlü olarak ya da elektronik ortamda yapılır.”

“1. Alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı; alacaklı veya vekili adına ödemenin yapılacağı banka adı ile hesap bilgileri; varsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası; şöhret ve yerleşim yeri; alacaklı yabancı memlekette oturuyorsa Türkiye’de göstereceği yerleşim yeri (Yerleşim yeri gösteremezse icra dairesinin bulunduğu yer yerleşim yeri sayılır.);

2. Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yeri;

“Bir terekeye karşı yapılan taleplerde kendilerine tebligat yapılacak mirasçıların adı, soyadı, biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yerleri;”

MADDE 9- 2004 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İcra müdürü takip talebinin bu Kanunda öngörülen şartları içerdiğine karar verirse ödeme emri düzenler. Talebin kabul edilmemesi halinde verilen karar tutanağa yazılır.”

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, 58 inci maddeye göre takip talebine yazılması lazım gelen kayıtları,

2. Borcun ve masrafların yedi gün içinde icra dairesine ait ödeme emrinde yazılı olan banka hesabına ödenmesi, borç, teminat verilmesi mükellefiyeti ise teminatın bu süre içinde gösterilmesi ihtiarını,”

MADDE 10- 2004 sayılı Kanunun 67 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yüzde kırkıdan” ibaresi “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanunda öngörülen icra inkar tazminatı, kötü niyet tazminatı ve benzeri tazminatların tespitinde, takip talebi veya davadaki talep esas alınır.”

MADDE 11- 2004 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan “yüzde kırktan” ibaresi “yüzde yirmiden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 2004 sayılı Kanunun 68/a maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “yüzde kırktan” ibaresi “yüzde yirmiden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 2004 sayılı Kanunun 69 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “yüzde kırkıdan” ibaresi “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 2004 sayılı Kanunun 72 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “yüzde kırktan” ibaresi “yüzde yirmiden” ve beşinci fıkrasında yer alan “yüzde kırkıdan” ibaresi “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 15- 2004 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin birinci fıkrasının (2), (3) ve (12) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki (13) numaralı bent ile maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“2. Ekonomik faaliyeti, sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan borçlunun mesleğini sürdürebilmesi için gerekli olan her türlü eşya,

3. Para, kıymetli evrak, altın, gümüş, değerli taş, antika veya süs eşyası gibi kıymetli şeyler hariç olmak üzere, borçlu ve aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için lüzumlu eşya; aynı amaçla kullanılan eşyanın birden fazla olması durumunda bunlardan biri,”

“12. Borçlunun haline münasip evi,”

“13. Öğrenci bursları,”

“Birinci fıkranın (2), (4), (7) ve (12) numaralı bentlerinde sayılan malların kıymetinin fazla olması durumunda, bedelinden haline münasip bir kısmı, ihtiyacını karşılayabilmesi amacıyla borçluya bırakılmak üzere haczedilerek satılır.

İcra memuru, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya reddine karar verir.”

MADDE 16- 2004 sayılı Kanunun 88 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 88– Haczolunan paraları, banknotları, hamiline ait senetleri, poliçeler ve sair ciro su kabil senetler ile altın, gümüş ve diğer kıymetli şeyleri icra dairesi muhafaza eder.

Diğer taşınır mallar, masrafı peşinen alacaklıdan alınarak muhafaza altına alınır. Alacaklı muvafakat ederse, istenildiği zaman verilmek şartıyla, muvakkaten borçlu yedinde veya üçüncü şahıs nezdinde bırakılabilir. Üçüncü şahsın elinde bulunan taşınır mallar haczedildiğinde, üçüncü şahsın kabulü hâlinde üçüncü şahsa yediemin olarak bırakılır. Mallar satış mahalline getirilmediği takdirde muhafaza altına alınabilir veya yediemin değişikliği yapılabilir.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası andlaşma hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yabancı devlet başkanı, parlamento başkanı, hükümet başkanı veya hükümet üyelerini taşıyan ulaşım araçları, bu kişiler Türkiye'de bulundukları sürece, muhafaza altına alınamaz ve yediemine bırakılamaz.

İcra dairesi üçüncü bir şahsa rehnedilmiş olan malları da muhafaza altına alabilir. Ticarî işletme rehni kapsamındaki taşınır ise icra dairesince satılmalarına karar verilmesinden sonra muhafaza altına alınabilir. Bu mallar paraya çevrilmediği takdirde geri verilir.

Haczedilen mallar, Adalet Bakanlığı tarafından yetki verilen gerçek veya tüzel kişilere ait lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilir. Yetki verilen gerçek veya tüzel kişiler, bu yetkilerini Adalet Bakanlığının onayıyla alt işleticilere aynı standartları sağlamak koşuluyla devredebilirler. Bu devir, yetki verilen gerçek veya tüzel kişilerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Bu depoların yönetmelikte belirlenen nitelik ve şartlara uygunluğunun saptanması sonucunda işletme belgesi Adalet Bakanlığı tarafından verilir. Haczedilen malların muhafaza işlemleri; lisanslı yediemin depolarının kuruluşuna, bu depolarda bulunması gereken asgari niteliklere, depo için alınacak teminata, mallar için muhtemel rizikolara karşı yapılacak sigortaya; işletici olma niteliklerine, işletici lisansına, Adalet Bakanlığı tarafından bu lisansın verilmesine; Adalet Bakanlığının lisanslı işletmelerle ilgili görev ve yetkilerine; faaliyetin durdurulması ya da iptali gibi idari tedbir ve tasarruflara; bu depoların denetimine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikte düzenlenir. Haczedilen malların muhafazası aşamasındaki ücretler Adalet Bakanlığı tarafından düzenlenecek tarifeye belirlenir.

İcra dairesi, depo ve garajlarda ve yediemin olarak kendisine haczedilen malın bırakılmış olduğu üçüncü kişilerde saklanıp da hukuken artık muhafazasına gerek kalmayan malı, vereceği uygun süre içinde geri almasını ilgililere resen bildirir. Verilen süre içinde eşya geri alınmazsa, icra müdürü tetkik merciinin kararı ile taşınır mal satışlarına ilişkin hükümler uyarınca bunları satar. Elde edilen miktardan muhafaza ve satış giderleri ödenir. Artan miktar 9 uncu madde hükmüne göre muhafaza olunur. Bu konuda ortaya çıkan ihtilâflar tetkik mercii tarafından basit yargılama usulüne göre çözülür.

İcra müdürlüklerinin talebi üzerine kolluk kuvvetleri tarafından yakalanan araçlar, en geç üç iş günü içinde deposu bulunan en yakın icra müdürlüğüne teslim edilir. Aracı teslim alan icra müdürlüğü, aracın yakalanmasını isteyen icra müdürlüğüne bildirimde bulunur.”

MADDE 17- 2004 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “yüzde kırkıdan” ibaresi “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 2004 sayılı Kanunun 97 nci maddesinin onüçüncü fıkrasında yer alan “yüzde kırkıdan” ibaresi “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19- 2004 sayılı Kanunun 99 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 99- Haczedilen şey, borçlunun elinde olmayıp da üzerinde mülkiyet veya diğer bir ayni hak iddia eden üçüncü kişi nezdinde bulunursa, bu kişi yedieminliği kabul ettiği takdirde bu mal muhafaza altına alınmaz. İcra müdürü, üçüncü kişi aleyhine icra mahkemesinde istihkak davası açması için alacaklıya yedi gün süre verir. Bu süre içinde icra mahkemesine istihkak davası açılmaz ise üçüncü kişinin iddiası kabul edilmiş sayılır. Alacaklı tarafından süresinde açılan dava sonuçlanıncaya kadar, haczedilen malın satışı yapılamaz. Haczin, üçüncü kişinin yokluğunda yapılması ve üçüncü kişi lehine istihkak iddiasında bulunulması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.”

MADDE 20- 2004 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden itibaren altı ay, taşınmaz ise hacizden itibaren bir yıl içinde satılmasını isteyebilir.”

MADDE 21- 2004 sayılı Kanunun 110 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 110- Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya icra müdürü tarafından verilecek karar gereği gerekli gider onbeş gün içinde depo edilmezse veya talep geri alınıp da kanuni müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar. Hacizli malın satılması yönündeki talep bir defa geri alınabilir.

Haczedilen resmi sicile kayıtlı malların, icra dairesiyle yapılacak yazışmalar sonucunda haczinin kalktığıнын tespit edilmesi halinde, sicili tutan idare tarafından haciz şerhi terkin edilir ve işlem ilgili icra dairesine bildirilir.”

MADDE 22- 2004 sayılı Kanunun 112 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir ay” ibaresi “iki ay” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- 2004 sayılı Kanunun 114 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümle ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Satış ilanı elektronik ortamda da yapılır.”

“Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden on gün önce başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az on gün sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur.

Satışa çıkarılan taşınır üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkra yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz.”

MADDE 24- 2004 sayılı Kanunun 115 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İhalenin yapılması:

MADDE 115- Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Satışa çıkarılan mal üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif de değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyeninin alacağına rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir.

Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır.

İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer.”

MADDE 25- 2004 sayılı Kanunun 118 inci maddesinin birinci fıkrasına ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve fıkranın son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

“Daire dışında tahsil edilen paralar en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk iş günü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere, icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir.”

MADDE 26- 2004 sayılı Kanunun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “iki ay” ibaresi “üç ay” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 27- 2004 sayılı Kanunun 124 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Şartnameye, artırmaya iştirak edeceklerin taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri, elektronik ortamda teklif vererek artırmaya katılacakların teminat göstermeleri gerektiği ve elektronik ortamda teklif vermeye ilişkin hususlar yazılır.”

MADDE 28- 2004 sayılı Kanunun 126 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Artırma ilanı, artırma hazırlıkları ve ilgililere ihtar:

MADDE 126- Satış, açık artırma ile yapılır. Birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat önceden ilan edilir.

İlan, birinci ihale tarihinden en az bir ay önce yapılır. İlan edilen metnin esasa müessir olmayan maddi hatalar nedeniyle tekrarlanması gerektiğinde, ihale tarihi değiştirilmeksizin hata ilanen düzeltilir. Ancak bu düzeltme ilanının tarihi ile ihale tarihi arasında yedi günden az zaman kalmış ise daha önce ilan edilen günden yedi iş günü sonrası için tespit edilecek günde satış yapılacağı düzeltme ilanında belirtilir. Bu düzeltme ilanı ilgililere ayrıca tebliğ edilmez.

Yapılacak ilana, satılacak şeyin cinsi, mahiyeti, önemli vasıfları, tahmin edilen kıymeti, bulunduğu yer; birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat; artırmaya iştirak edeceklerin haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri gerektiği; diğer bilgilerin nereden ve ne suretle öğrenilebileceği hususları yazılır. Ayrıca, ipotek sahibi alacaklılarla diğer ilgililerin taşınmaz üzerindeki haklarını, hususiyile faiz ve masrafa dair olan iddialarını evrakı müsbiteleri ile onbeş gün içinde icra dairesine bildirmeleri gerektiği yazılır; aksi halde, hakları tapu siciliyle sabit olmadıkça, satış bedelinin paylaşmasından hariç kalacakları da ilave edilir. Bu ihtar irtifak hakkı sahiplerine de yapılır.

Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden yirmi gün önce başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az yirmi gün sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur.

Satışa çıkarılan taşınmaz üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkra yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz.

114 üncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları taşınmazın satış ilanı hakkında da uygulanır.”

MADDE 29- 2004 sayılı Kanunun 127 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 127- İlanın birer sureti borçluya ve alacaklıya ve taşınmazın tapu siciline kayıtlı bulunan ilgililerinin tapuda kayıtlı adresleri varsa bu adreslerine tebliğ olunur. Adresin tapuda kayıtlı olmaması halinde, varsa adres kayıt sistemindeki adresleri tebligat adresleri olarak kabul edilir. Bunların dışında ayrıca adres tahkiki yapılmaz, gazetede veya elektronik ortamda yapılan satış ilanı tebligat yerine geçer.”

MADDE 30- 2004 sayılı Kanunun 129 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 129- Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Taşınmaz üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif de değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyen alacaklına rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir.

Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır.

İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer.”

MADDE 31- 2004 sayılı Kanunun 150/e maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Alacaklı, taşınır rehnin satışını ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren altı ay içinde, taşınmaz rehnin satışını da aynı tarihten itibaren bir yıl içinde isteyebilir.”

MADDE 32- 2004 sayılı Kanunun 168 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,

2. Borcun ve takip masraflarının on gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtarı,”

MADDE 33- 2004 sayılı Kanunun 169/a maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “yüzde kırktan” ibaresi “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 34- 2004 sayılı Kanunun 170 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “yüzde kırkıdan” ibaresi “yüzde yirmisinden” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 35- 2004 sayılı Kanunun 171 inci maddesinin ikinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,

2. Borcun ve takip masraflarının beş gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtarı,”

MADDE 36- 2004 sayılı Kanunun 243 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “116 ve 242 nci maddeler” ibaresi “242 nci madde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 37- 2004 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 9- 9 uncu maddenin ikinci fıkrası gereği ödeme yapılabilmesi için ilgilisi tarafından, anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde banka hesap numarasının bildirilmesi gerekir.

GEÇİCİ MADDE 10- Bu Kanunun ilgili hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten önce başlatılan takip işlemleri hakkında, değişiklikten önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 11- Adalet Bakanlığı, 88 inci maddenin beşinci fıkrası gereğince hukuki ve teknik her türlü altyapıyı anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde tamamlar. Lisanslı yediemin depoları faaliyete geçinceye kadar o yerdeki mevcut depo ve garajlarda muhafaza işlemlerine, mevcut yönetmelik ve ücret tarifeleri çerçevesinde devam olunur.

Mevcut depo ve garajlarda muhafaza edilen ancak hukuken muhafazasına gerek kalmayan malların, anılan maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde teslim alınması için icra müdürü tarafından ilgisine resen bildirim yapılır.

İlgisine tebligat yapılamazsa veya verilen süre içinde mal geri alınmazsa, üç ay içinde, 88 inci maddenin altıncı fıkrası hükmü uyarınca satış işlemi yapılır.

Ancak, satış yapılamazsa Adalet Bakanlığı tarafından görevlendirilecek icra müdürünün başkanlığında kaymakamlık, belediye, ilgili yer baro başkanlığı ve ticaret odası tarafından bildirilecek birer kişinin katılımıyla oluşturulacak değer tespit komisyonu tarafından tespit edilecek değer üzerinden, yedieminin alacağına mahsup için malın mülkiyeti yediemine devredilebilir; komisyon, ekonomik bir değerinin kalmadığına karar verirse mal bir tutanakla imha edilir.

Satılan veya mülkiyeti devredilen malın bedelinden, muhafaza ve diğer giderler mahsup edildikten sonra varsa artan miktar talep halinde ilgisine ödenir.”

MADDE 38- 30/1/1950 tarihli ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 1 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birden fazla iş mahkemesi bulunan yerlerde, sosyal güvenlik hukukundan kaynaklanan davaların görüleceği iş mahkemeleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenebilir.”

MADDE 39- 5521 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- Bölge adliye mahkemelerinin, 5235 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi uyarınca Resmî Gazete’de ilan edilecek göreve başlama tarihine kadar, Yargıtay’ın bozma kararlarına karşı verilen direnme kararının temyizi halinde dava dosyası, önce kararı verilen daireye gönderilir. Direnme kararları daireler tarafından öncelikle incelenir. Kararı veren daire, direnmeyi yerinde görürse kararı düzeltir; yerinde görmezse talebi on gün içinde Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna iletir.”

MADDE 40- 15/7/1950 tarihli ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun 25 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir aydan iki seneye kadar hapis cezasıyla” ibaresi “mülki amir tarafından beşyüz Türk lirasından üçbin Türk lirasına kadar idarî para cezasıyla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 41- 5683 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 26- Sınır dışı edildikleri veya Türkiye’yi terke davet olundukları halde müsaadesiz gelmeye mütecasir olan yabancılar mülki amir tarafından ikibin Türk lirasından beşbin Türk lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır ve sınır dışı edilir.”

MADDE 42- 14/9/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç aydan altı aya kadar hapis ve bin güne kadar adli” ibaresi “mülki amir tarafından ikibin Türk lirasından beşbin Türk lirasına kadar idarî”, ikinci fıkrasında yer alan “bin güne kadar adli” ibaresi “mülki amir tarafından beşyüz Türk lirasından ikibin Türk lirasına kadar idarî” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 43- 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun 8 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendine “Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği,” ibaresi ile (e) bendine “ile düzenleyici ve denetleyici kurumların başkanlıkları,” ibaresi eklenmiş, fıkranın (g) bendi aşağıdaki şekilde ve (3) numaralı fıkrasında yer alan “yirmi yıl” ibaresi “onbeş yıl” şeklinde değiştirilmiştir.

“g) Kamu kurum ve kuruluşlarının başhukuk müşavirliği, birinci hukuk müşavirliği, hukuk hizmetleri başkanlığı ve hukuk işleri müdürlüğü,”

MADDE 44- 2575 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c) Bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere,”

MADDE 45- 2575 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başsavcı, ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda görülen dava dosyalarını, esas hakkındaki düşüncelerini bildirmek üzere, uygun göreceği görev ayırımına göre savcılara havale eder.”

MADDE 46- 2575 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin (1) ve (3) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Savcılar, ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda görülen dava dosyalarından kendilerine havale olunanları Başsavcı adına incelerler ve esas hakkındaki düşüncelerini, bir ay içinde gerekçeli ve yazılı olarak verirler. Bu süreler geçirilirse durumu sebepleriyle birlikte Başsavcıya bildirirler. Danıştay Başkanının ve Başsavcısının vereceği diğer görevleri yerine getirir; çalışma düzeninin korunması ve iş veriminin artırılması için Başsavcının alacağı tedbirlere uyarlar.”

“3. Dava dairelerince gerekli görüldüğü takdirde, Danıştay savcıları, önceden haber verilme suretiyle, düşüncelerini sözlü olarak da açıklarlar.”

MADDE 47- 2575 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 24- 1. Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç yıl süreyle Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun oluşumu ve çalışma usulü hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır.

a. İdari Dava Daireleri Kurulu, her idari dava dairesinden en az bir üye olmak kaydıyla Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen yirmi üyeden oluşur. Kurula, Danıştay Başkanı veya vekillerinden biri, bunların bulunmaması halinde Kurulun en kıdemli üyesi başkanlık eder.

b. Bu üyeler İdari Dava Daireleri Kurulunda sürekli olarak görev yaparlar. Ancak, iş durumu gözönüne alınmak suretiyle üyelerin daire çalışmalarına katılmalarına Genel Kurul tarafından karar verilebilir.

c. Toplantı ve görüşme yeter sayısı onbeştir. Kararlar, toplantıya katılanların oyçokluğu ile alınır.

GEÇİCİ MADDE 25- 1. Bu Kanunun yayımı tarihinden önce ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştayda açılmış bulunan ve bu Kanunla idare ve vergi mahkemelerinin görevleri kapsamına alınan davaların, Danıştayda görülmesine devam olunur.

2. Düşünce alınmak üzere Danıştay Başsavcılığına gönderilmekle birlikte, bu Kanunun yayımı tarihinden önce görüş bildirilmemiş yürütmenin durdurulması istemli dosyalar ile temyiz ve karar düzeltme dosyaları, herhangi bir görüş bildirilmeksizin, ilgili daire veya kurullara geri gönderilir.”

MADDE 48- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiş ve (3) numaralı fıkrasının birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleleri yürürlükten kaldırılmıştır.

“Bölge İdare Mahkemesi başkan ve üyeliklerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılır. Bu mahkemeler gerektiğinde birden çok kurul halinde çalışabilirler. Bu kurulların oluşumu, aralarındaki iş bölümü ile kurullara kimin başkanlık edeceği Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.”

MADDE 49- 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarında yer alan “birmilyar lirayı” ibareleri “yirmibeşbin Türk Lirasını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 50- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 3 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinin sonuna “ile gerçek kişilere ait Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 51- 2577 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “bulunmayan yerlerde” ibaresinden sonra gelmek üzere “büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalıp kalmadığına bakılmaksızın” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 52- 2577 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde dilekçeler, evrak bürosunca kaydedilerek ilgili mahkemelere havale olunur. Dilekçe sahibine evrakın tarih ve sayısını gösterir ücretsiz bir alındı kâğıdı verilir.”

MADDE 53- 2577 sayılı Kanunun 16 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“6. Danıştayda ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülen davalarda savcının esas hakkındaki yazılı düşüncesi taraflara tebliğ edilir. Taraflar, tebliğden itibaren on gün içinde görüşlerini yazılı olarak bildirebilirler.”

MADDE 54- 2577 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “birmilyar lirayı” ibareleri “yirmibeşbin Türk Lirasını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 55- 2577 sayılı Kanunun 20 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“6. İdare ve vergi mahkemelerinde heyet halinde görülen davalarda, birinci fıkrada belirtilen bilgi ve belgelerin istenmesine ve ek süre verilmesine ilişkin ara kararları, mahkeme başkanı veya dosyanın havale edildiği üye tarafından da verilebilir.”

MADDE 56- 2577 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin (2) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye (2) numaralı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki (3) numaralı fıkra eklenmiş, diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“2. Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler. Uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerin yürütülmesi, savunma alındıktan sonra yeniden karar verilmek üzere, idarenin savunması alınmaksızın da durdurulabilir. Yürütmenin durdurulması kararlarında idari işlemin hangi gerekçelerle hukuka açıkça aykırı olduğu ve işlemin uygulanması halinde doğacak telafisi güç veya imkânsız zararların neler olduğunun belirtilmesi zorunludur. Sadece ilgili kanun hükmünün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulduğu gerekçesiyle yürütmenin durdurulması kararı verilemez.”

“3. Dava dilekçesi ve eklerinden yürütmenin durdurulması isteminin yerinde olmadığı anlaşılsa, davalı idarenin savunması alınmaksızın istem reddedilebilir.”

“9. Yürütmenin durdurulmasına dair verilen kararlar onbeş gün içinde yazılır ve imzalanır.

10. Aynı sebeplere dayanılarak ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulamaz.”

MADDE 57- 2577 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin (2) ve (6) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekalet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılır. Birinci fıkrada belirtilen süreler içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur.”

“6. Tazminat ve vergi davalarında idarece, mahkeme kararının tebliğ tarihi ile ödeme tarihi arasındaki süreye 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesine göre belirlenen tecil faizi oranında hesaplanacak faiz ödenir. Ancak mahkeme kararının davacıya tebliği ile banka hesap numarasının idareye bildirildiği tarih arasında geçecek süre için faiz işlemez.”

MADDE 58- 2577 sayılı Kanunun 31 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “işlemlerde” ibaresi “işlemler ile elektronik işlemlerde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 59- 2577 sayılı Kanunun 33 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“4. Özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, hâkim ve savcıların mali ve sosyal haklarına ve sicillerine ilişkin konularla, müfettiş hal kâğıtlarına karşı açacakları ve idari mahkemelerinin görevine giren davalarda yetkili mahkeme, hâkim veya savcının görev yaptığı yerin idarî yargı yetkisi yönünden bağlı olduğu bölge idare mahkemesine en yakın bölge idare mahkemesinin bulunduğu yer idare mahkemesidir.”

MADDE 60- 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. İdare ve vergi mahkemelerinin;

a) İlk ve orta öğretim öğrencilerinin sınıf geçme, not tespiti, kayıt, nakil, ilişik kesme ve disiplin cezalarına ilişkin işlemler ile yükseköğretim öğrencilerinin sınıf geçme ve notlarının tespitine ilişkin işlemlerden,

b) Valilik, kaymakamlık ve yerel yönetimler ile bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilâtındaki yetkili organları tarafından kamu görevlileri hakkında tesis edilen geçici görevlendirme, ikinci görev, vekaleten atama, görev ve unvan değişikliği içermeyen il içi naklen atama, görevden uzaklaştırma, yolluk, lojman ve izinlerine ilişkin idarî işlemlerden,

- c) Kamu görevlilerine uyarma ve kınama cezası verilmesine ilişkin işlemlerden,
 - d) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının üyeleri hakkında verdiği mesleki faaliyeti sona erdirmeyen her türlü disiplin ve sınav işlemlerinden,
 - e) Asker ailelerine yardım ile ilgili işlemlerden,
 - f) 2/7/1941 tarihli ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanunun uygulanmasından,
 - g) 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu gereğince kamu kurum ve kuruluşları tarafından sosyal yardım amacıyla bağlanan aylık ve yapılan sosyal yardımlarla ilgili uygulamalardan,
 - h) 4/12/1984 tarihli ve 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından,
 - ı) 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun uygulanmasından,
- kaynaklanan uyuşmazlıklarla ilgili olarak verdikleri nihaî kararlar ile tek hâkimle verilen nihaî kararlara, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi mahkemelerin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebilir.”

MADDE 61- 2577 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 6- 1. Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde evrak büroları oluşturuluncaya kadar dilekçeler mahkeme başkanı veya hâkim tarafından havale edilmeye devam olunur.

2. Bu Kanunun 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında yazılı uyuşmazlıklarla ilgili olarak ilk derece mahkemelerince verilen nihaî kararlardan, bu maddeyi ihdas eden Kanunun yayımı tarihinden önce verilen kararlar ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece verilen kararlar, Danıştayda temyiz edilebilir.”

MADDE 62- 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 55 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 63- 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 12- İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 64- 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununun 11 inci maddesinin onuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 65- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 66- 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 67- 2/3/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 68- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 105 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 69- 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurum kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır. Kurulun kararları, Kurumun idarî denetimi sırasında yerindelik denetimine tabi tutulamaz.”

MADDE 70- 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Kurul kararları kesindir. İdari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir. Kurul kararlarına karşı açılan her türlü dava öncelikli işlerden sayılır.”

MADDE 71- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 37 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“c) Bakanlık iç denetçiliğine, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunundaki atama şartlarına tabi olmaksızın, hakimlik ve savcılık mesleğinde fiilen en az altı yıl görev yapmış ve üstün başarısı ile iç denetim hizmetlerinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunanlar arasından, muvafakatları alınarak, Müsteşarın teklifi üzerine Bakan tarafından atama yapılır. Bu şekilde atananlar İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından en az iki aylık eğitime tabi tutulur ve eğitim sonunda bunlara kendi idarelerinde geçerli Kamu İç Denetçi Sertifikası verilir.”

MADDE 72- 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununa 33 üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 33/A maddesi eklenmiştir.

“Kadastro mahkemesinin yargı çevresinin değiştirilmesi:

MADDE 33/A- İş yoğunluğu ve coğrafi durum dikkate alınarak bir kadastro mahkemesinin kaldırılmasına ve başka bir kadastro mahkemesinin yargı çevresine dahil edilmesine, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından karar verilebilir.”

MADDE 73- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ve örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 74- 3713 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) ve (d) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ç) Kolluk tarafından düzenlenen tutanaklara ilgili görevlilerin açık kimlikleri yerine sadece sicil numaraları yazılır. Kolluk görevlilerinin ifadesine başvurulması gerektiği hâllerde çıkarılan davetiye veya çağrı kâğıdı, kolluk görevlisinin iş yeri adresine tebliğ edilir. Bu kişilere ait ifade ve duruşma tutanaklarında adres olarak iş yeri adresleri gösterilir.

d) Müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir. Ancak bu kısıtlama, yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, en çok üç ay süreyle uygulanabilir.”

MADDE 75- 6/8/1997 tarihli ve 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşyurtları Kurumu Yüksek Kurulu; Bakanlık Müsteşarının başkanlığında, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü, Strateji Geliştirme Başkanı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanı ve Teknik İşler Dairesi Başkanından oluşur.”

MADDE 76- 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına “ceza davalarının” ibaresinden sonra gelmek üzere “bir muhakeme şartı olarak,” ibaresi eklenmiş, fıkra da yer alan “iki ay” ibaresi “dört ay”, “dört ay” ibaresi “altı ay” ve maddenin altıncı fıkrasında yer alan “iki ayı” ibaresi “dört ayı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 77- 5187 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- 31/12/2011 tarihine kadar mahkemelerce basılı yayınlarla ilgili olarak verilmiş toplatma, yasaklama, dağıtım ve satışın engellenmesi kararları, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde, yetkili ve görevli mahkemeden bu yasaklılığın devamı niteliğinde bir karar alınmamış olması durumunda kendiliğinden hükümsüz hale gelir. Bu tür kararlarla ilgili bilgi ve deliller kolluk tarafından iki ay içinde yetkili Cumhuriyet başsavcılığına iletilir. Mahkemelerce, bu yönde alınmış olan kararların bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir.”

MADDE 78- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 132 nci maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan “altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar hapis” ve “bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur” ibaresi ise “verilecek ceza bir kat artırılır” şeklinde değiştirilmiştir.

b) İkinci fıkrasında yer alan “bir yıldan üç yıla kadar hapis” ibaresi “iki yıldan beş yıla kadar hapis” şeklinde değiştirilmiştir.

c) Üçüncü fıkrasında yer alan “altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar hapis” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya “rızası olmaksızın” ibaresinden sonra gelmek üzere “hukuka aykırı olarak” ibaresi ile fıkranın sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.”

d) Dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 79- 5237 sayılı Kanunun 133 üncü maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan “iki aydan altı aya kadar hapis” ibaresi “iki yıldan beş yıla kadar hapis” şeklinde değiştirilmiştir.

b) İkinci fıkrasında yer alan “altı aya kadar hapis” ibaresi “altı aydan iki yıla kadar hapis” şeklinde değiştirilmiştir.

c) Üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaların kaydedilmesi suretiyle elde edilen verileri hukuka aykırı olarak ifşa eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve dörtbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.”

MADDE 80- 5237 sayılı Kanunun 134 üncü maddesinin;

a) Birinci fıkrasında yer alan “altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para” ibaresi “bir yıldan üç yıla kadar hapis” ve “cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz” ibaresi ise “verilecek ceza bir kat artırılır” şeklinde değiştirilmiştir.

b) İkinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.”

MADDE 81- 5237 sayılı Kanunun 142 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi yürürlükten kaldırılmış, üçüncü fıkrasında yer alan “ikinci fıkraya göre cezaya” ibaresi “beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına”, “onbeş yıla kadar hapis” ibaresi ise “ceza yarı oranında artırılır” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 82- 5237 sayılı Kanunun 163 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun veya doğalgazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi hâlinde kişi hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

MADDE 83- 5237 sayılı Kanunun 168 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve karşılıksız yararlanma” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(5) Karşılıksız yararlanma suçunda, fail, azmettiren veya yardım edenin pişmanlık göstererek mağdurun, kamunun veya özel hukuk tüzel kişisinin uğradığı zararı, soruşturma tamamlanmadan önce tamamen tazmin etmesi hâlinde kamu davası açılmaz; zararın hüküm verilinceye kadar tamamen tazmin edilmesi halinde ise, verilecek ceza üçte birine kadar indirilir. Ancak kişi, bu fıkra hükmünden iki defadan fazla yararlanamaz.”

MADDE 84- 5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(6) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.

(7) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir.”

MADDE 85- 5237 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(1) Görevinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi icbar eden kamu görevlisi, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kamu görevlisinin haksız tutum ve davranışları karşısında, kişinin haklı bir işinin gereği gibi, hiç veya en azından vaktinde görülmeyeceği endişesiyle, kendisini mecbur hissederek, kamu görevlisine veya yönlendireceği kişiye menfaat temin etmiş olması hâlinde, icbarın varlığı kabul edilir.”

“(4) İrtikap edilen menfaatin değeri ve mağdurun ekonomik durumu göz önünde bulundurularak, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.”

MADDE 86- 5237 sayılı Kanunun 252 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 252- (1) Görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, bir kamu görevlisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan kişi, dört yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Görevinin ifasıyla ilgili bir işi yapması veya yapmaması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kendisine veya göstereceği bir başka kişiye menfaat sağlayan kamu görevlisi de birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır.

(3) Rüşvet konusunda anlaşmaya varılması hâlinde, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(4) Kamu görevlisinin rüşvet talebinde bulunması ve fakat bunun kişi tarafından kabul edilmemesi ya da kişinin kamu görevlisine menfaat temini konusunda teklif veya vaatte bulunması ve fakat bunun kamu görevlisi tarafından kabul edilmemesi hâllerinde fail hakkında, birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(5) Rüşvet teklif veya talebinin karşı tarafa iletilmesi, rüşvet anlaşmasının sağlanması veya rüşvetin temini hususlarında aracılık eden kişi, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın, müşterek fail olarak cezalandırılır.

(6) Rüşvet ilişkisinde dolaylı olarak kendisine menfaat sağlanan üçüncü kişi veya tüzel kişinin menfaati kabul eden yetkilisi, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın, müşterek fail olarak cezalandırılır.

(7) Rüşvet alan veya talebinde bulunan ya da bu konuda anlaşmaya varan kişinin; yargı görevi yapan, hakem, bilirkişi, noter veya yeminli mali müşavir olması hâlinde, verilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(8) Bu madde hükümleri;

a) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları,

b) Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler,

c) Kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar,

d) Kamu yararına çalışan dernekler,

e) Kooperatifler,

f) Halka açık anonim şirketler,

adına hareket eden kişilere, kamu görevlisi sıfatını taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması amacıyla doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, menfaat temin, teklif veya vaat edilmesi; bu kişiler tarafından talep veya kabul edilmesi; bunlara aracılık edilmesi; bu ilişki dolayısıyla bir başkasına menfaat temin edilmesi hâlinde de uygulanır.

(9) Bu madde hükümleri;

a) Yabancı bir devlette seçilmiş veya atanmış olan kamu görevlilerine,

b) Uluslararası veya uluslararası mahkemelerde ya da yabancı devlet mahkemelerinde görev yapan hâkimlere, jüri üyelerine veya diğer görevlilere,

c) Uluslararası veya uluslararası parlamento üyelerine,

d) Kamu kurumu ya da kamu işletmeleri de dahil olmak üzere, yabancı bir ülke için kamusal bir faaliyet yürüten kişilere,

e) Bir hukuki uyumsuzluğun çözümü amacıyla başvuru tahkim usulü çerçevesinde görevlendirilen vatandaş veya yabancı hakemlere,

f) Uluslararası bir anlaşmaya dayalı olarak kurulan uluslararası veya uluslararası örgütlerin görevlilerine veya temsilcilerine,

görevlerinin ifasıyla ilgili bir işin yapılması veya yapılmaması ya da uluslararası ticarî işlemler nedeniyle bir işin veya haksız bir yararın elde edilmesi yahut muhafazası amacıyla; doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, menfaat temin, teklif veya vaat edilmesi ya da bunlar tarafından talep veya kabul edilmesi hâlinde de uygulanır.

(10) Dokuzuncu fıkra kapsamına giren rüşvet suçunun yurt dışında yabancı tarafından işlenmekle birlikte;

a) Türkiye'nin,

b) Türkiye'deki bir kamu kurumunun,

c) Türk kanunlarına göre kurulmuş bir özel hukuk tüzel kişinin,

d) Türk vatandaşının,

tarafı olduğu bir uyumsuzluk ya da bu kurum veya kişilerle ilgili bir işlemin yapılması veya yapılmaması için işlenmesi hâlinde, rüşvet veren, teklif veya vaat eden; rüşvet alan, talep eden, teklif veya vaadini kabul eden; bunlara aracılık eden; rüşvet ilişkisi dolayısıyla kendisine menfaat temin edilen kişiler hakkında, Türkiye'de bulundukları takdirde, resen soruşturma ve kovuşturma yapılır.”

MADDE 87- 5237 sayılı Kanunun 254 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Rüşvet alan kişinin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, rüşvet konusu şeyi soruşturmaya yetkili makamlara aynen teslim etmesi halinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Rüşvet alma konusunda başkasıyla anlaşılan kamu görevlisinin durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce durumu yetkili makamlara haber vermesi hâlinde de hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükmolunmaz.

(2) Rüşvet veren veya bu konuda kamu görevlisiyle anlaşmaya varan kişinin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, pişmanlık duyarak durumdan yetkili makamları haberdar etmesi hâlinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz.

(3) Rüşvet suçuna iştirak eden diğer kişilerin, durum resmi makamlarca öğrenilmeden önce, pişmanlık duyarak durumdan yetkili makamları haberdar etmesi hâlinde, hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükmolunmaz.”

MADDE 88- 5237 sayılı Kanunun 255 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Nüfuz ticareti

MADDE 255- (1) Kamu görevlisi üzerinde nüfuz sahibi olduğundan bahisle, haksız bir işin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunması için, doğrudan veya aracılar vasıtasıyla, kendisine veya bir başkasına menfaat temin eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kişinin kamu görevlisi olması halinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır. İşinin gördürülmesi karşılığında veya gördürüleceği beklentisiyle menfaat sağlayan kişi ise, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Menfaat temini konusunda anlaşmaya varılması hâlinde dahi, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(3) Birinci fıkrada belirtilen amaç doğrultusunda menfaat talebinde bulunulması ve fakat bunun kabul edilmemesi ya da menfaat teklif veya vaadinde bulunulması ve fakat bunun kabul edilmemesi hâllerinde, birinci fıkra hükmüne göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(4) Nüfuz ticareti suçuna aracılık eden kişi, müşterek fail olarak, birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır.

(5) Nüfuz ticareti ilişkisinde dolaylı olarak kendisine menfaat sağlanan üçüncü gerçek kişi veya tüzel kişinin menfaati kabul eden yetkilileri, müşterek fail olarak, birinci fıkrada belirtilen ceza ile cezalandırılır.

(6) İşin gördürülmesi amacıyla girişimde bulunmanın müstakil bir suç oluşturduğu hâllerde kişiler ayrıca bu suç nedeniyle cezalandırılır.

(7) Bu madde hükümleri, 252 nci maddenin dokuzuncu fıkrasında sayılan kişiler üzerinde nüfuz ticareti yapılması hâlinde de uygulanır. Bu kişiler hakkında, Türkiye’de bulunmaları hâlinde, vatandaş veya yabancı olduklarına bakılmaksızın, resen soruşturma ve kovuşturma yapılır.”

MADDE 89- 5237 sayılı Kanunun 277 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs

MADDE 277- (1) Görülmekte olan bir davada veya yapılmakta olan bir soruşturmada, gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek veya bir haksızlık oluşturmak amacıyla, davanın taraflarından birinin, şüpheli veya sanığın, katılanın veya mağdurun lehine veya aleyhine sonuç doğuracak bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs eden kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkradaki suçu oluşturan fiilin başka bir suçu da oluşturması halinde, fikri içtima hükümlerine göre verilecek ceza yarısına kadar artırılır.”

MADDE 90- 5237 sayılı Kanunun 278 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 278- (1) İşlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması halen mümkün bulunan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Mağdurun onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan özürlü olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarı oranında artırılır.

(4) Tanıklıktan çekinebilecek olan kişiler bakımından cezaya hükmolunmaz. Ancak, suçu önleme yükümlülüğünün varlığı dolayısıyla ceza sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır.”

MADDE 91- 5237 sayılı Kanunun 285 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 285- (1) Soruşturmanın gizliliğini alenen ihlal eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun oluşabilmesi için;

a) Soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğinin açıklanması suretiyle, suçlu sayılmama karinesinden yararlanma hakkının veya haberleşmenin gizliliğinin ya da özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesi,

b) Soruşturma evresinde yapılan işlemin içeriğine ilişkin olarak yapılan açıklamanın maddi gerçeğin ortaya çıkmasını engellemeye elverişli olması, gerekir.

(2) Soruşturma evresinde alınan ve soruşturmanın tarafı olan kişilere karşı gizli tutulması gereken kararların ve bunların gereği olarak yapılan işlemlerin gizliliğini ihlal eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Kanuna göre kapalı yapılması gereken veya kapalı yapılmasına karar verilen duruşmadaki açıklama veya görüntülerin gizliliğini alenen ihlal eden kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. Ancak, bu suçun oluşması için, tanığın korunmasına ilişkin olarak alınan gizlilik kararına aykırılık açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların kamu görevlisi tarafından görevinin sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlenmesi halinde, ceza yarısına kadar artırılır.

(5) Soruşturma ve kovuşturma evresinde kişilerin suçlu olarak algılanmalarına yol açacak şekilde görüntülerinin yayınlanması hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(6) Soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin haber verme sınırları aşılmaksızın haber konusu yapılması suç oluşturmaz.”

MADDE 92- 5237 sayılı Kanunun 288 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 288- (1) Görülmekte olan bir davada veya yapılmakta olan bir soruşturmada, hukuka aykırı bir karar vermesi veya bir işlem tesis etmesi ya da gerçeğe aykırı beyanda bulunması için, yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı hukuka aykırı olarak etkilemek amacıyla alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunan kişi, elli günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.”

MADDE 93- 4/11/2004 tarihli ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Cumhuriyet savcısı” ibaresi “mülki amir” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 94- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 38 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Elektronik işlemler

MADDE 38/A- (1) Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haiz olup, kanunlarda güvenli elektronik imza ile yapılamayacağı açıkça belirtilmiş olan işlemler dışında, elle atılan imza yerine kullanılabilir.

(2) Her türlü ceza muhakemesi iş ve işlemlerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi kullanılır. Bu iş ve işlemlere ilişkin her türlü veri, bilgi, belge ve karar, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır.

(3) Kanunlarda gösterilen istisnalar hariç olmak üzere, dosyalar güvenli elektronik imza kullanılarak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla incelenebilir ve her türlü ceza muhakemesi iş ve işlemi yapılabilir.

(4) Bu Kanun kapsamında fizikî olarak hazırlanması öngörülen her türlü belge ve karar, güvenli elektronik imzayla elektronik ortamda düzenlenebilir, işlenebilir, saklanabilir ve bunlar gerektiğinde ilgili diğer kişi veya kurumlara elektronik ortamda gönderilebilir. Güvenli elektronik imza ile imzalanarak oluşturulan ve iletilen belge veya kararlar, gerekmedikçe fizikî olarak düzenlenmez ve ilgili kurum ve kişilere gönderilmez. Güvenli elektronik imza ile imzalanmış belgenin elle atılan imzalı suretiyle çelişmesi hâlinde, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde kayıtlı olan güvenli elektronik imzalı nüsha geçerli kabul edilir.

(5) Güvenli elektronik imza ile imzalanan belge ve kararlarda, mühürleme işlemi ile kanunda birden fazla nüshanın düzenlenmesini öngören hükümler uygulanmaz.

(6) Bu Kanun kapsamında elektronik ortamda gerçekleştirilen işlemlerde ihtiyaç duyulan fizikî belgeler, elektronik ortama aktarılarak güvenli elektronik imza ile yapılan başvuru ekinde ilgili mahkemeye Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla gönderilir. Belgenin aslı, istenilmesi veya lüzumu hâlinde mahkemece belirlenecek süre içinde ayrıca ibraz edilir.

(7) Zorunlu nedenlerden dolayı fizikî olarak düzenlenen belge veya kararlar, yetkili kişilerce güvenli elektronik imza ile imzalanarak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine aktarılır ve gerektiğinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla ilgili birimlere iletilir. Bu şekilde elektronik ortama aktarılarak ilgili birimlere iletilen belge ve kararların asılları mahallinde saklanır, ayrıca fizikî olarak gönderilmez. Ancak, belge veya kararın aslının incelenmesinin zorunlu olduğu hâller saklıdır.

(8) Elektronik ortamdan fizikî örnek çıkartılması gereken hâllerde, belge veya karar örneği, yetkili kişilerce “Güvenli elektronik imzalı aslı ile aynıdır.” ibaresi ile imzalayanın adı, soyadı, unvanı, çalıştığı birimin adı ve tarih eklenerek, elle atılan imzayla imzalanır ve mühürlenir.

(9) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla yapılan işlemlerde süre gün sonunda biter.

(10) Bu madde kapsamında yargısal ve idarî işlemlerin elektronik ortamda yapılması için toplanması ve işlenmesi gerekli olan kişisel veriler, kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliğinin sağlanmasına ilişkin tedbirler alınarak korunur.

(11) Yargı birimlerinin ihtiyaç duyduğu nüfus, tapu, adli sicil ve arşiv kaydı gibi dış bilişim sistemlerinden Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla temin edilen bilgi, belge ve kayıtlar özellikle gerekmedikçe ayrıca fizikî olarak istenmez. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla dış bilişim sistemlerine iletilen bilgi ve belgeler ayrıca lüzum olmadıkça fizikî ortamda gönderilmez.

(12) Bu madde kapsamında her türlü ceza muhakemesi iş ve işlemlerinin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla yapılmasına dair usûl ve esaslar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 95– 5271 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez.”

MADDE 96- 5271 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda;

- a) Kuvvetli suç şüphesini,
- b) Tutuklama nedenlerinin varlığını,
- c) Tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu,

gösteren deliller somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilir. Kararın içeriği şüpheli veya sanığa sözlü olarak bildirilir, ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verilir ve bu husus kararda belirtilir.”

MADDE 97- 5271 sayılı Kanunun 109 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiş, yedinci fıkrasında yer alan “birinci fıkradaki süre koşulu aranmaksızın” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“(1) Bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, 100 üncü maddede belirtilen tutuklama sebeplerinin varlığı halinde, şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebilir.”

“j) Konutunu terk etmemek.

k) Belirli bir yerleşim bölgesini terk etmemek.

l) Belirlenen yer veya bölgelere gitmemek.”

MADDE 98- 5271 sayılı Kanunun 308 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) İtiraz üzerine dosya, kararına itiraz edilen daireye gönderilir.

(3) Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir.”

MADDE 99- 5271 sayılı Kanunun 324 üncü maddesinin dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Devlete ait yargılama giderlerinin 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 106 ncı maddesindeki terkin edilmesi gereken tutarlardan az olması hâlinde, bu giderin Devlet Hazinesine yüklenmesine karar verilir.”

MADDE 100- 23/3/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- (1) Ceza Muhakemesi Kanununun 308 inci maddesinde yapılan değişiklikler, bu Kanunun yayımı tarihinde Yargıtay Ceza Genel Kurulunda bulunan ve henüz karara bağlanmamış dosyalar hakkında da uygulanır.”

MADDE 101- 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 43/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 43/B maddesi eklenmiştir.

“Tüzel kişilerin bildirim yükümlülüğü

MADDE 43/B- (1) 5411 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan; bankalara, finansal kuruluşlara veya paranın sayım ve incelemesini yaparak bankalara destek hizmeti veren kuruluşlar ile mevzuat çerçevesinde dövizle ilişkin işlemler yapmasına izin verilen şirketlere, her ne amaçla olursa olsun ibraz edilen paranın sahte olduğunun anlaşılması halinde, 5237 sayılı Kanunun 278 inci maddesinde düzenlenen bildirim yükümlülüğü yerine getirilmediği takdirde, bu maddede sayılan tüzel kişilere Cumhuriyet savcısı tarafından bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.”

MADDE 102- 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Karşılıksız yararlanma suçunda etkin pişmanlıktan yararlanması dolayısıyla şüpheli, sanık veya hükümlü hakkında verilen kararlar adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Onbeş yıl süreyle muhafaza edilen bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından istenmesi halinde verilebilir.”

MADDE 103- Ekli (1) ve (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Adalet Bakanlığına ait bölümüne, ekli (3) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (II) sayılı cetvelin Danıştay Başkanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

MADDE 104- Aşağıdaki hükümler yürürlükten kaldırılmıştır:

- 1) 22/5/1930 tarihli ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun ek 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası,
- 2) 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 12 nci ve 116 ncı maddesi,
- 3) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun;
 - a) 6 ncı maddesinin beşinci fıkrası,
 - b) 13 üncü maddesi,
- 4) 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 19 uncu maddesinin yedinci fıkrası,
- 5) 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 19 uncu maddesi;
- 6) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun;
 - a) 141 inci maddesinin ikinci fıkrası,
 - b) 257 nci maddesinin üçüncü fıkrası,
- 7) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;
 - a) 251 inci maddesinin yedinci ve sekizinci fıkraları,
 - b) 252 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentleri,
- 8) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 128 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi,
- 9) 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesi.

Dava ve cezaların ertelenmesi

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 31/12/2011 tarihine kadar, basın ve yayın yoluyla ya da sair düşünce ve kanaat açıklama yöntemleriyle işlenmiş olup; temel şekli itibarıyla adli para cezasını ya da üst sınırı beş yıldan fazla olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı;

- a) Soruşturma evresinde, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesindeki şartlar aranmaksızın kamu davasının açılmasının ertelenmesine,
 - b) Kovuşturma evresinde, kovuşturmanın ertelenmesine,
 - c) Kesinleşmiş olan mahkûmiyet hükümlerindeki hapis ve adli para cezalarının infazının ertelenmesine,
- karar verilir.

(2) Hakkında kamu davasının açılmasının veya kovuşturmanın ertelenmesi kararı verilen kişinin, erteleme kararının verildiği tarihten itibaren üç yıl içinde birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlememesi hâlinde, kovuşturmaya yer olmadığı veya düşme kararı verilir. Bu süre zarfında birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlenmesi hâlinde, bu suçtan dolayı kesinleşmiş hükümlerle cezaya mahkûm olduğu takdirde, ertelenen soruşturma veya kovuşturmaya devam olunur.

(3) Cezasının infazı ertelenen kişinin erteleme kararının verildiği tarihten itibaren üç yıl içinde birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlememesi hâlinde mahkûmiyet bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar. Bu süre zarfında birinci fıkra kapsamına giren yeni bir suç işlenmesi hâlinde, bu suçtan dolayı kesinleşmiş hükümle cezaya mahkûm olduğu takdirde, ertelenen cezanın infazına kaldığı yerden devam edilir.

(4) Bu madde hükümlerine göre cezanın infazının ertelenmesi hâlinde erteleme süresince ceza zamanaşımı durur; kamu davasının açılmasının veya kovuşturmanın ertelenmesi hâlinde, erteleme süresince dava zamanaşımı ve dava süreleri durur.

(5) Birinci fıkra kapsamına giren suçlardan dolayı hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmiş olması hâlinde dahi, bu madde hükümleri uygulanır.

(6) Birinci fıkra kapsamına giren suçlardan dolayı verilmiş mahkûmiyet hükmünün infazının tamamlanmış olması hâlinde bu mahkûmiyet hükmüne bağlı yasaklanmış hakların 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanununun 13/A maddesindeki şartlar aranmaksızın geri verilmesine karar verilir.

(7) Bu madde hükümlerine göre verilen kamu davasının açılmasının, kovuşturmanın veya cezanın infazının ertelenmesi kararları adli sicilde bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

(8) Bu madde hükümlerine göre kamu davasının açılmasının, kovuşturmanın veya cezanın infazının ertelenmesi kararlarının verildiği hâllerde, bu suçlar 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun erteleme ve tekerrüre ilişkin hükümlerinin uygulanmasında göz önünde bulundurulmaz.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunda yapılan değişiklikler karşısında; ilgili suçlardan dolayı açılan ve temyiz aşamasında bulunan dava dosyalarından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunanlar, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca; Yargıtay ilgili dairesinde bulunan dosyalar ise bu dairece, hükmü veren mahkemeye gönderilir.

(2) Abonelik esasına göre yararlanılabilen elektrik enerjisinin, suyun ve doğalgazın sahibinin rızası olmaksızın ve tüketim miktarının belirlenmesini engelleyecek şekilde tüketilmesi dolayısıyla bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hakkında hırsızlık suçundan dolayı kovuşturma yapılan veya kesinleşmiş olup olmadığına bakılmaksızın hakkında hüküm verilen kişinin, bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, zararı tamamen tazmin etmesi halinde, hakkında cezaya hükmolunmaz, verilen ceza tüm sonuçlarıyla ortadan kalkar.

GEÇİCİ MADDE 3- (1) 12 Eylül 1980 tarihinden önce işlenmiş olan suçlardan dolayı lehe Kanun, 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun cezaların içtimasına ilişkin hükümleri uygulandıktan sonra ortaya çıkan sonuç ceza göz önünde bulundurulurak belirlenir. Belirlenen bu ceza infaz bakımından lehe hükümler içeren kanuna göre infaz edilir.

MADDE 105- Bu Kanunun;

a) 3 üncü, 4 üncü, 8 inci, 9 uncu, 16 ncı, 20 nci, 22 nci ila 32 nci maddeleri ile 35 inci ve 36 ncı maddeleri, 37 nci maddesiyle 2004 sayılı Kanuna eklenen geçici 9 ve geçici 11 inci maddeleri ile 104 üncü maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi yayımı tarihinden altı ay sonra,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,
yürürlüğe girer.

MADDE 106- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METNE EKLİ LİSTE

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI

TEŞKİLATI : TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

<u>SINIFI</u>	<u>UNVANI</u>	<u>SERBEST</u>		<u>TUTULAN</u>	
		<u>KADRO</u> <u>DERECESİ</u>	<u>KADRO</u> <u>ADEDİ</u>	<u>KADRO</u> <u>ADEDİ</u>	<u>TOPLAM</u>
GİH	İcra Müdürü	6	15	-	15
GİH	İcra Müdürü	7	30	-	30
GİH	İcra Müdürü	8	81	-	81
GİH	İcra Müdür Yardımcısı	6	182	-	182
GİH	İcra Müdür Yardımcısı	7	300	-	300
GİH	İcra Müdür Yardımcısı	8	300	-	300
GİH	İcra Katibi	5	300	-	300
GİH	İcra Katibi	6	500	-	500
GİH	İcra Katibi	7	500	-	500
GİH	İcra Katibi	8	500	-	500
GİH	İcra Katibi	9	500	-	500
GİH	İcra Katibi	10	700	-	700
GİH	İcra Katibi	11	700	-	700
GİH	İcra Katibi	12	788	-	788
TOPLAM			5.396		5.396

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METNE EKLİ LİSTELER

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

<u>Sınıfı</u>	<u>Unvanı</u>	<u>Derecesi</u>	<u>Adedi</u>	<u>Toplam</u>
GİH	Koruma ve Güvenlik Şefi	4	4	4
GİH	Koruma ve Güvenlik Şefi	5	1	1
GİH	Koruma ve Güvenlik Görevlisi	5	5	5
GİH	Koruma ve Güvenlik Görevlisi	6	8	8
GİH	Koruma ve Güvenlik Görevlisi	7	3	3
GİH	Koruma ve Güvenlik Görevlisi	8	5	5
GİH	Koruma ve Güvenlik Görevlisi	9	5	5
GİH	Koruma ve Güvenlik Görevlisi	10	13	13
GİH	Koruma ve Güvenlik Görevlisi	11	12	12
TOPLAM			56	56

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI

TEŞKİLATI : TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Tutulan Kadro Adedi	Toplam
GİH	İcra Müdürü	6	15	-	15
GİH	İcra Müdürü	7	30	-	30
GİH	İcra Müdürü	8	81	-	81
GİH	İcra Müdür Yardımcısı	6	182	-	182
GİH	İcra Müdür Yardımcısı	7	300	-	300
GİH	İcra Müdür Yardımcısı	8	300	-	300
GİH	İcra Katibi	5	300	-	300
GİH	İcra Katibi	6	500	-	500
GİH	İcra Katibi	7	500	-	500
GİH	İcra Katibi	8	500	-	500
GİH	İcra Katibi	9	500	-	500
GİH	İcra Katibi	10	700	-	700
GİH	İcra Katibi	11	700	-	700
GİH	İcra Katibi	12	788	-	788
GİH	Memur	9	150	-	150
GİH	Memur	10	150	-	150
GİH	Memur	11	200	-	200
YH	Memur	12	400	-	400
YH	Hizmetli	9	50	-	50
YH	Hizmetli	10	100	-	100
YH	Hizmetli	11	100	-	100
YH	Hizmetli	12	150	-	150
YH	Hizmetli	13	200	-	200
	TOPLAM		6.896		6.896

(3) SAYILI LİSTE

KURUMU : DANIŞTAY BAŞKANLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN

Unvanı	Derecesi	Adedi	Toplam
Tetkik Hâkimi	6	20	20
Tetkik Hâkimi	7	20	20
TOPLAM		40	40

